This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 00049660 8

ANNEX

ANNEX

Murr
*H

Murr
*H.S.

CHRISTOPHORI THEOPHILI DE MVRR

MEMORABILIA

BIBLIOTHECARVM

PVBLICARVM

NORIMBERGENSIVM

ET

VNIVERSITATIS ALTDORFINAE.

PARS II.

CVM XIV TABVLIS AENEIS.

NORIMBERGAE,
SVMTIBVS IOHANNIS HOESCHII.
M. DCC. LXXXVIII.

ASTOR LIBRARY

NOBILISSIMO ILLVSTRISSIMOQVE

DOMINO

CAROLO

COMITI STANHOPE

SENATVS MAGNAE BRITANNIAE

ORNAMENTO,

PATERNARVM VIRTVTVM

EX ASSE HEREDI, PROPAGATORI,

SCIENTIARVM MATHEMATICARVM

ET PHYSICARVM

REIQVE LITTERARIAE

SOLLERTISSIMO VINDICI

D. D. D.

AVCTOR.

II.

BIBLIOTHECA DILHERRIANA.

IN

AEDIBVS PAROCHIALIBVS SEBALDINIS.

II. BIBLIOTHECA DILHERRIANA.

Magni nominis uir, *Iohannes Michael Dilherrus*, Antiſtes Sebaldinus, teſtamento legauit ſuam Bibliothecam Capitulo Sebaldino. Translata fuit A. 1669 in aedes parochiales Capituli iſta Bibliotheca, cuius curam nunc egregie habet Reu. Collegii Sebaldini Senior, Dom. Martinus Kohlmannus.

Manuſcripta.

In Membrana.

Codex rabbinicus ſpiſſus, ſplendidus litteris deauratis pictiſque. In fol. max. Folia tribus columnis ſunt ſcripta. Continet Rabbi Moſis Maimonidis († a. 1205 uel 1227) יָד חֲזָקָה *Jad chaſaka* (i. e. Manus fortis, ex alluſione ad Deuteron. XXXIV, uerſ. ult.) qui liber celeberrimus et praeſtantiſſimus etiam uocatur *Repetitio Legis.* Eſt enim compendium totius Talmudis, ſermone puro et eleganti ſcriptum. *) Scriba Codicis, Simcha, uſus eſt litteris rabbinicis,

*) Alter praeſtantiſſimus Maimonidis liber eſt More Neuochim, ſ. *Doctor perplexorum.* Scripſit illum Auctor arabice; poſtea translatus eſt hebraice. Scripta huius celeberrimi uiri, et egregii Iudaeorum philoſophi a puero in oculis ſinuque ſemper geſſit magnus philoſophus (tertius dicendus Moſes) Mendelsſohnius, die 4 Ianuarii anni 1786 fato praematuro Sapientiae cultoribus ereptus.

binicis, lectu aliquantulum difficilioribus. In Italia potiu quam in Germania, ſcriptus fuiſſe uidetur iſte codex ſat uetuſtus.

Commentarius, qui adeſt, uidetur eſſe R. Meir Rc tenburgenſis, mortui A. C. 1305. Vid. Wolfii Bibl. hebı Vol. I, pag. 754, 847 et 853, et Vol. III, pag. 669 e 677.

Poſt Librorum Tractatuumque Indicem exhibentur:

Liber I ספר המדע *Liber de Scientia.* Habet הלכות ſ. Tractatus, quinque.

Liber II. ס' אהבא *Liber de Amore.* Habet Tractatu ſex.

Liber III. ס' זמנים *Liber de Temporibus.* Habet Tractatus decem. Libri tertii Tractatus octauus קדוש החודש *de conſecratione Nouilunii,* ab initio habet uocem סֵפֶר (*Liber*) elegantiſſime pictam et deauratam, id quod etiam ſub initium Libri XI et XII conſpicitur. In hocce Libro tertio aliquot Tractatus tranſpoſiti ſunt, ita ut poſt Tractatum 9 et 10 apud *Wolf.* ſequantur demum tract. 7 et 8.

Librum III excipit in noſtro Codice Liber V. קדושה *de Sanctitate.* Habet tractatus tres.

Sequitur Liber IV. נשים *de Mulieribus.* Continet t quinque.

Deinde Liber VI הפלאה *de Separatione,* legitur. Habet Tractatus quatuor.

Deficit in iſto Codice Liber VII, VIII, IX, et X.

Poſt Librum ſextum legitur undecimus, נזיקין *de Damn* tractatuum quinque. Vndecimum excipiunt תשוב ות מנזיקין ſ. *Poenitentiae damnoſorum.*

S

Sequitur Liber XII. קנ״ין *de Poſſeſſionibus*, *et Adquiſitionibus*, Tractatuum V. Scriptum eſt קנ״ין pro קנין

Hunc librum excipiunt תשובות שלספר קנ״ין *Expiationes ſ. Poenitentiae ad Librum de Poſſeſſionibus pertinentes.*

Liber XIII. משפטים *de Iudiciis*, Tractatuum 5.

Poſt hunc demum Librum legitur Libri ſeptimi, זרעים *de Seminibus*, Tractatus ſeptimus שמטה ויובל *de anno ſeptimo et Iubilaeo.*

Sequuntur iterum תשובות ſ. *Reſipiſcentiae.*

Liber XIV et ultimus שופטים *de Iudicibus.* Continet Tractatus quinque. Hunc iterum excipiunt תשובות.

Guſtauus Peringer Caput undecimum (quod de Meſſia agit) Tractatus quinti מלכים ומלחמות׳הם *de regibus et bellis* Libri XIV ex duobus exemplaribus Venetis 1550 et 1574, fol. et e MS. Codice Bibliothecae Regiae Vpſalienſis, ut et e noſtro Dilherriano, recenſuit, atque Latinitate donatum, notiſque auctum edidit Vpſaliae, 1692. 8. Multa enim in editionibus hiſce Aloiſii Bragadini reſecta ſunt; quae in iſto Codice Dilherriano leui uerborum mutatione uel additione plenius expreſſa habentur. Talia iam adnotarunt *Wagenſeil* ad Tela ignea Satanae p. 568 et 611 ut et *Ioh. Wülferus* ad Theriacam Iudaicam, pag. 137, 205 et 241. In primis pag. 39 animaduertit, in noſtro Codice Cap. XI *Melachim*, expreſſe addita eſſe uerba poſt uocabulum ישו (ita ſcribunt Iudaei nomen Ieſu, pro ישוע) ימח שמו וזכרו *deleatur nomen eius et memoria eius*, *) quae etiam in Codice Re-

 gio

*) Addit tamen Wülferus: *Quamuis nec hoc diffiteri uelim, ab alio potius,*

gio Vpſalienſi leguntur, teſte *Peringero*, pag. 11. Haecce uerba in editis exemplaribus omiſſa ſunt. Quod attinet adnotationes Maimonideae, ſiue הגהות מימוניות alii tribuunt ipſi Maimonidae, a diſcipulo quodam collectas, alii R. Meir Rotenburgenſi. Vid. Wolf. Bibl. hebr. Vol. II, pag. 1288. Huic etiam adſcribuntur in pulcherrima editione huius Operis Amſtel. 1702. fol. Adduxit locum e Scholiis iſtis Wülferus, Ther. iud. p. 240.

Exſtat Liber IV, V, et VI huius Operis inter Codices Biblioth. Ebnerianae, in fol. num. 122, quem Codicem contulit Céleb. Nagelius cum editione Veneta 1574, in diſſ. de tribus Codicibus MSS. hebraicis Ebnerianis, Altdorfii, 1749. 4. §. XVIII.

Vltimum huius Codicis Dilherriani folium continet formulam finalem; partem auerſam litteris grandiſſimis hebraicis ſequens implet inſcriptio:

אני הסופר שמחה (* ב'ר שמרי ז'ל כתבתי
זה המיימון (** ל'ה'ה'ר קלונימוס (*** ב'ה'ה'ר יוסף
ז'ל

potius, quam ab ipſo Maimonide, adiectum mihi id uideri, quam coniecturam multum auget accuratiſſimus Codex MS. Maimonidis, eiuſque Verſio MS. arabica, quam Cl. Pocockius, cum aliis Codicibus rariſſimis, ex Oriente quondam attulit, in quibus ipſis nullum eius rei apparet indicium. Vid. notae Pocockii in Portam Moſis, p. 344.

*) Hoc nomen in catalogo τῶν סופרים in Wolfii Biblioth. hebr. Vol. II, p. 537, et Vol. IV, p. 827 non reperitur.

**) In margine legitur עם ההגהות *cum adnotationibus.*

***) Occurrit ap. Wolf. Bibl. hebr. Vol. III, p. 969 R. *Kalonymus*, diſci-

ז'ל יחי רצין שיזכה להגות בוהוא וזרעו וזרע
זרעו עד עולם עד שיעלה החמור בסולם

Tranſlationem humanitati Cel. Domini Nagelii debeo acceptam.

Ego Scriba Simcha filius Rabbi Simri felicis memoriae ſcripſi hunc Maimonidem ſapienti magno Rabbino Kalonymo filio ſapientis magni Rabbini Ioſephi felicis memoriae. Sit gratia (Dei) *ut mereatur legere in eo ipſe et proles eius, et ſemen prolis eius in ſaeculum,* (perpetuo) *donec adſcendat aſinus ſcalam.*

*

Necrologium Sebaldinum; ſ. *Liber mortuorum.* In fol. max.

Eſt Liber memorialis Sebaldinus Benefactorum, ſub finem Saeculi XIV inchoatus, et continuatus a diuerſis manibus uſque ad a. 1526. 30 foljorum.

Fol. 2. *Octaua Sancti Stephani.*

Illo die peragitur anniuerſarius dicti Oſterman et uxoris eius. De quibus dabit magiſter fabrice plebano. ij ſolidi et unicuique ſociorum. ac uicariorum magiſtro et editno I. ſolidus Magiſter fabrice dabit fündelkinden I. lib. hel.

Octaua iohannis ewangeliſte.

Anniuerſarius Berchtoldi Irher. Elizabeth uxoris ſue dabit filia ſua animanti plebano Sociis uicario et Magiſtro

 editno

diſcipulus Maimonidis, et pag. 970 R. *Kalonymus* ex familia Kalonymorum, Mantuanus, Saec. XIII. Vol. II, p. 540 commemoratur *Ioſeph* filius *Kalonymi*, punctator, qui operam praeſtitit Codici Biblico Vratiſlauienſi, Saeculo XIII.

edituo Vnicuique unam menſuram uini et ſimilam (i. e. *eine Semmel*).

Fol. 5. Item ſexta feria. poſt Eſto mihi Anniuerſarius magiſtri Alberti flayſchman quoniam hic longis temporibus commendatur plebanis dabit magiſter fabrice plebano ij ſ. Sociis magiſtro edituo et uicariis preſentibus cuilibet. j. ſolidum. Jtem der kirchenmaiſter ſchol aufpraiten laſſen einen thebich iiij ſtabkertzen Ein opferlicht de media libra Jſte Cappellanus eiuſdem uicarie dabit etiam iij lib. ſicut magiſter fabrice propter domum ſibi emptam ut patet in litera ipſius.

Fol. 10. Item Anno Dni M CCCC LX° Beſſarion miſeracione Diuina epiſcopus Tuſculanus ſacroſanċte Romane ecclesie cardinalis Niceni et apoſtolice ſedis legatus celebrauit feſtum dedicationis chori ſanċte Katherine etc.

A. 1442.

Fol. 29. In Capitulo faċta eſt conſtitutio talis Quidquid datur alicui ſociorum ab introniſacione puerperarum uel ſponſarum ſeu peregrinorum, aut aminiſtracione ſacramentorum, uel racione aċtus ſacerdotalis cuiuſcumque, totum cedit capitulo.

Quidquid in parochia datur uel legatur alicui ſocio, in ſuperpelliceo uel in pallio aliquem aċtum facienti, totum cedit ad communitatem burſe.

Item quidquid infirma perſona tempore infirmitatis dederit confeſſori ſuo totum cedit ad burſam.

Eciam addatur qui non ſit confeſſor, dum tamen ſit capitularis, quidquid legatum uel datum fuerit, totum cedit capitulo, ſi perſona iſta moritur.

Siqua

Siqua perſona comparauerit ab aliquo ſociorum triginta miſſas continuas, de quibus det aliquod ſallarium, illud eciam cedit ad burſam, et ſocii miſſas illas inter ſe pariter complebunt. *Etc.*

Ordo choralium.

Miſſis completis debent intendere ad experiendos labores et miniſteria domus Menſe preparatos et eorum que ad menſam pertinent Miniſtratio altaris in publica miſſa Predicatoris reſpectus oportunus et reliqua pro tempore oportuna. Debebunt autem Domini qui pro uino mittere uolunt, hoc cum aliquo ipſorum diſponere ante eleuacionem publice miſſe alioquin poſtea non tenentur diſcurrere in menſas reſpuere et ſtare pro cena ante incepcionem completorii.

In Qdarto.

Codex graecus, circumciſura deanrata, foliorum 52; Saec. XV pulchre ſcriptus, et ineditus.

Πληθωνος αντιφρασις προς τον σχολαριον ὑπ . . των πλατωνικων.

Gemiſti Plethonis Refutatio ad Scholarium pro Platonicis.

Επει το βιβλιον, των κατ' αριστοτελους, βλασφημιων, και ες ἡμας οψε περιηλθεν: εγω μεν ουκ οψε ὡςγε συ φης, αλλ' ὁτε το πρωτον ητηθην, ευθυς επεμψα. συ δε την δε σου την συγγραφην, παλαι γε συγγεγραφως, και πεμπειν κελευομενος, πολλακις τε τουτο κελευομενος, τεως μεν, ουκ επεμπες, τελευτων δε επει εκαμνες. επει τῳ μη πεμπειν καταγελωμενος, επεμψας μεν, ουδ' ὁυτως. Εφασκες γε μην πεπομφεναι ψευδομενος, προς γαρ τοις αλλοις σοι κακοις, και το ψευδος προχειροτατον. και νυν ἡ ωως ἡμας ταυτι τα καλα συγγραμματα, ου σου πεμψαντος, αλλα τινων

εκκλειψαντων, των δι' διαν αγγινοιαν κατεγνωκοτων. ἡκε δ' ουδ' ὁλοκληρα αλλα και τα ελθοντα ἱκανα εμφηναι σου ἡμιν αμαθιαν; και της διανοι το σαθρον. και τοι ει μεν εθαρσεις σου τη συγγραφη, τι ουκ επεμπες, ου δε μη εθαρρεις, τι συνεγραφες. εφ' οἱς εμελλες γελωτα, παρα γε τοις νουν εχουσιν οφλησειν. τι δε και πεπομφεναι εψευδου ου πεπομφως. και ταυτει προς οὑς ἡκιστα σε εχρην ψευδεσθαι, ουδ' ηγνοου μελλων αυτικα αν ραστα ἁλωσεσθαι ψευδομενος. etc.

Adductis uerbis Georgii Scholarii, poſtea Gennadii II, Patriarchae Conſtantinopolitani, († 1460) refutare eum conatur Georgius Gemiſtus Pletho. Scripſerat enim Gemiſtus Pletho libellum *de iis, in quibus Ariſtoteli cum Platone non conuenit, et quod potior ſit Platonis ſententia*, graece excuſum Venetiis, 1540. 8. apud Scotum. Ei Georgius Scholarius oppoſuit Αντιληψεις ὑπερ Αριστοτελους ſ. *Obiectiones pro Ariſtotele.* Cui ultimo libello hunc, quem Bibliotheca Sebaldina ſeruat, librum, uiciſſim oppoſuit Georgius Gemiſtus Pletho. *) Idem Codex, ſed imperfectus, adſeruari dicitur Geſnero Bononiae apud S. Saluatorem. Conf. Lambecii Prodromus Hiſtoriae litterariae, Lib. II, c. 31, pag. 275 ſeq. Alii huius libelli MSS. ſunt in Bibliothecis Altempſiana, Auguſtana, Pariſienſi, Caeſarea **), Ambroſiana Mediolani, Veneta, et Hamburgenſi, in qua Fabricii libri adſeruantur, qui et huncce noſtrum libellum et Scholarii αντιληψεις poſſidebat. ***) Gemiſtus iſte, ſeu Plethon, Conſtantinopolitanus, habitus eſt philoſophus,

*) Vid. Biblioth. Geſneriana Simleri, pag. 227.

**) Lambec. Vol. VII, p. 162. Reimmanni Recenſ. ſpecial. pag. 550, 551.

***) Biblioth. gr. Vol. X, pag. 746 ſeq. et pag. 781.

ſophus excellentiſſimus, cognomenque Plethonis accepit, quaſi Platonis, eo quod Platoni Philoſophorum principi maxime accederet. Beſſarion Cardinalis ualde illi (praeceptori ſuo) fauebat, defendebatque in epiſtola, ad Michaelem Apoſtolium ſcripta Anno 1462, quam primum edidit Ludouicus Boivin in *Memoires de l'Academie Royale des Inſcriptions et Belles Lettres* P. II, pag. 351; in edit. à la Haye, chez Pierre Goſſe. 1724. 12 mai. Tomo II, pag. 456 ſeq.

Auguſtinus Steuchus Eugubinus, in opere ſuo immortali, de perenni Philoſophia *), adfert hunc locum, qui in noſtro Codice fol. 4 b legitur: Εφιλοσοφησειτε ουκ ιδιαν ἑαυτου φιλοσοφιαν τεμων, αλλα την απο ζωροαστρου δια των πυθαγορειων ες ἑαυτου κατιληλυθυιαν. πυθαγορας γαρ τοις απο ζωροαστρου συγγεγονοτα εν τη ασια μαγοις, ταυτην την φιλοσοφιαν μετελθειν. ὁν δε ζωροαστρην ἱστορουσι, αλλοιτε και πλουταρχος, πενταισχιλιοις των τρωϊκων γεγονεναι ετεσι πρεσβυτερον. Ει τῳ δε τουτο ου πιστον, αλλ᾽ ουν παλαιοτατον αν ειη των ὁλως ονομαζομενων σοφων τε και νομοθετων. πλην μινος του αιγυπτιου νομοθετου τουτου του σοφου. **) Εδεξαντο δε και αιγυπτιων ὁι ἱερεις μαλιστα, τα ζωροαστρου τουτου δογματα. Και ευδοκιμουν κατηγεδη τα δογματα. ***)

Fol.

*) Baſil. 1542. 4. Libro I, cap. 25; Operum Pariſiis, 1577 fol. editorum Tomo III, fol. 84.

**) Haecce uerba non erant in Codice, quo uſus eſt Steuchus Eugubinus.

***) Plethonis Commentarii in oracula magica Zoroaſtris editi ſunt gr. et lat. ſtudio Ioh. Opſopoei, Pariſiis, 1599. 8.

Fol. 6 b noſtri Codicis legitur: εντευθεν αρχονται οι περι της ου δημιουργιας του θεου κατα αριστοτελους ελεγχοι.

Οτι μεν ουν της κινησεως τελος αυτου τιθεται, αληθως λεγει ο πληθων etc.

Fol, 32. Περι του εσχατου τελους.

Fol. 36. Περι ουρανου και αστρων.

Fol. 38. Περι της του ηλιου αλεας.

Fol. 39. Περι του ου ενεκα.

Fol. 41 b. Περι ειμαρμενης; ſ. de Fato. *) *Incipit*: Και μεν δη και την τυχην, της γε θειας προνοιας αλλοτριων, δηλος εστι etc.

Fol. 47 legitur: Πληθωνος του σοφωτατου, μονῳδια επι τῃ αοιδιμῳ βασιλιδι κλεοπῃ. Plethonis ſapientiſſimi Monodia in celebrem Imperatricem Cleopem. Tractat de animae immortalitate. Incipit:

Σολων μεν ο σοφος, προς τους σφισι τε αυτοις, και των αλλων ανθρωπων τοις πολλοις μακαριους δοκουντας, το του βιου τερμα οραν διεκελευετο etc.

Breuiarii pars, cum Calendario; litteris et iconibus inauratis. Saeculi XIII.

In Octauo.

Breuiarii pars aeſtiualis diuerſarum manuum. In 8 mai. Saec. XIV et XV.

Calen-

*) Differt a Plethonis συγγραμματιῳ περι Ειμαρμενης, ſ. Libello de Fato; edito ab Hermanno Samuele Reimaro, Lugd. Bat. 1722. 8. cum Beſſarionis epiſtola ad Georg. Gemiſtum Plethonem.

Calendarium, ſcriptum 1496. *Explicit Kalendarium Reuerendi magiſtri Iohannis de Gmünd compoſitum in alma uniuerſitate Wienn. anno dni* 1439. Sequitur nota: *Et ſic eſt finis per me Auguſtus Deiſpach* 1452. Vid. Weidleri hiſt. aſtron. p. 293.

Prima dies uene moderacio ſit tibi cene
Altera leta dies tertia ſit tota quies
Quarta petit balneum ueneremque quinta requirit.
Sequitur nota *de circulo ſolari.*

Nota ſigna
Hec ſunt ſigna poli que ſepe ſunt uia poli
Eſt aries thaurus etc.

Liber. ſpiſſus precum germanicarum. *Iacobi Hubner bey der Wag.* Saeculi XV.

In 24.

Homeri Batrachomyomachia. Graece cum uerſione latina. Deſcriptus eſt textus graecus ex Editione Aldina 1504. 8. *Iodocus* ΙώναΣ ſcripſit anno *α φ ι β.* (1512).

Codices chartacei.

In Folio.

Verſchiedene Bedenken Oſianders, Melanchthons, Bertius. Saeculi XVI. Plurima iam typis exſcripta ſunt.

Newe vnd zuvor vnerhörte doch warhafte Auslegung der H. Offenbarung Johannis. 1629, menſe Iulio.

In Quarto.

Liber Phonaſcorum cum tonis. 1536. ſcr. Hanns Sachs.

Varia

Varia Collegia b. I. M. Dilherri, Ienae habita.

Eiuſdem Concionum ab A. 1648 uſque ad annum 1660 habitarum Epitomae.

Der Pſalm Dixit dnus Deo meo. *Czu deutſch vnnd außgelegt. Nach der hebreiſchen lectur* etc. Saec. XV.

Scholia in Ethicam Ariſtotelis a D. Andrea Hyperio in gratiam et utilitatem diſcipulorum congeſta A. D. 1555.

Philippi Caroli Bibliotheca Romana, ſiue inſigniorum ſcriptor. claſſicor. et criticor. recenſio.

Eiuſdem Animaduerſiones in Gellium.

P. Oſwaldi Coſchani S. I. Commentarius in organum Ariſtotelis, et uniuerſam dialecticam peripateticam, exceptus a F. Eraſmo Behem, Bambergenſi, Profeſſo Langheimenſi, A. 1614.

Inſtitutiones phyſicae praelectae a Dom. Dan. Stehlio, Log. et Phil. in Vniuerſitate Salana Prof. 1641.

In Locos theologicos Dni Philippi Melanchthonis. 1606. 2 Vol.

In Octauo.

Varia Collectanea concionatoria. Saec. XV. Spiſſus liber.

Liber precationum germanicarum. Saec. XV.

In Duodecimo.

Libellus iudaeo-german.

Dicta quaedam Patrum de Filio.

Surae aliquot Coranicae, cum precationibus turcicis.

Celtes

Celtes Pannoniis Wilibaldo (Pirkheimero) *hoc mittit ab oris Munus et aeternae pignus amicitiae.*

In 24.

Ritus baptizandi ſecundum uſum Bambergenſem.

*

Inter libros rariores ſunt:

Liber ſinicus. In fol. min. foliorum 63.

Hic liber tam initio, quam fine caret. Prioris Voluminis Operis cuiuſdam eſt particula. Tituli librorum ſinicorum ſemper in margine repetuntur. Priores duos charaſteres, qui ſine dubio auſtorem indicant, legere non poſſum, ob defeſtum Lexicorum ſinicorum, quae iam ab A. 1736 Pariſiis, in Bibliotheca regia, diligentia Stephani Fourmontii, prelo parata ſunt; ſed ea edere cunſtatur Deguignius.

Vèn, *Litteraturae*
ſu, *Confucianae*
gì, *ingreſſus,* (et)
mûen, *porta.*
kiuèn, *Capitis*
tſchi, (uox expletiua, ſignificans genitiuum)
yě, τὸ πρῶτον.

Id eſt, *Introduſtio in Confucii Libros. Traſtatus prior.*

Biblia ſacra germanica Auguſtana. fol. max. Impreſſa (ſine mentione typographi et anni) ſunt (uti ſupra dixeram, pag. 352, ubi de Bibliis ſacris Bibliothecae publicae uerba feci) apud Güntherum Zainer, 1472. In fine legitur litteris rubris: *Diſz durchleuchtigoſt werck der ganczen,* etc. Exemplar

plar ſplendidum. In Veteri Teſtamento diſcrepant lineae a folio 350 uſque ad fol. 422 ab exemplaribus Bibliothecae publicae et Fenizerianae. Indicauit haſce diſcrepantias Dom. Panzer in *der litterar. Nachricht von den älteſten deutſchen Bibeln*, pag. 49 ſeq.

Biblia germanica Lutheri; Norimbergae ap. Fried. Peypus, 1524. in folio. 2 Vol. *In membrana.*

Tractatus Magiſtri Ioh. Gerſon de ſeptem miſeriis hominum in hac uita. Norimb. per Fried. Creuſner, 1478. fol.

Pſalterium Brunonis gloſſatum. fol. Ante annum 1480 Moguntiae, uel Argentorati impreſſum uidetur Dom. Panzero in *der Geſchichte der Nürnbergiſchen Ausgaben der Bibel*, pag. 63. In fine Pſalmorum legitur: *Finit liber pſalmorum numero centum quinquaginta.* Sequuntur Cantica Ieſaiae, Ezechielis, Annae, Moſis, Zachariae, Mariae Virginis, Simeonis, Auguſtini et Ambroſii.

Legendae Sanctorum Fr. Iacobi Ianuenſis. ib. per Ant. Koburger, 1482. fol.

Les preſentes heures à l'uſage de Rome furent acheuées par Philippe pigouchet le cinquieſme iour de Januier Lan de grace Mil quattre centz quattre vingt et vj. pour Simon voſtre Libraire demeurant a paris en la rue neuue noſtre dame pres la grant egliſe. 1486. Cum Calendario, et iconibus ligneis atque litteris initialibus elegantiſſime depictis et deauratis. In 4to.

Alexandri de Ales Summae Pars II. Norimb. ap. Koburger, 1496. fol.

Ioh

Ioh. Nyder preceptorium diuine legis. S. loco et anno. fol.

Betbüchlein mit dem Calender vnd Paſſional, auffs new corrigiert vnd gemehret. D. Mart. Luther 1542. 8.

Conſpicitur ab initio libelli manu Lutheri adſcriptum dictum: *Matth.* 7. *Bittet, ſo wird euch gegeben.* 1544.

SYLLOGE NVMISMATVM.

Legitur inter adnexa Sermoni funebri, quem Adolphus Saubertus habuit, (edito a. 1669. 4.) Chriſtophori Arnoldi Catalogus *Sylloges Numiſmatum aureorum, argenteorum, aereorum, quae Antiſtes beatiſſimus Io. Mich. Dilherrus, Collegio Sebaldino lubens teſtamento reliquit,* quem hic emendatiorem damus ex notulis, quae addidit filius Andreas Arnoldus exemplari Sebaldini Collegii, mecum a Cl. Dom. Diſpoſitore Georgio Wolfg. Panzero beneuole communicato. Nummos a me a. 1785 et 1786 luſtratos nouis explicui obſeruationibus.

Loculamentum I.

Numiſmata aurea.

1. Nummus Cantabricus, a Carthaginienſibus in Hiſpania caſus. Tales occurrunt in Catalogo Numiſmatum Mich. Timothei Pfeifferi, Ratiſb. 1773. 8. pag. 49 ſeq.

2. Coſarum. ΚΟΣΩΝ. (Coſae, Vrbs Hetruriae) Conſul procedens inter duos lictores. Aquila coronam ungue ringens.

Vid. Golzii Theſ. p. 137. Occo in Numiſm. Imp. Rom. p. 60, 61 et Famil. Rom. Patini.

Sit ne hic nummus reuera huius urbis, iure dubitar poteſt. Ioſ. Eckhel Catal. Muſei Caeſarei Vindob. Num mor. uet. P. I. Vindob. 1779. fol. max. pag. 14.

3. QVINT. FABIVS LABEO PRAETOR. Rom galeata.

4. LVCIVS SEMPRONIANVS PI. Vid. Fulu Vrſin. in Famil. Rom. 93 et 339.

5. C. Caeſaris Dictatoris. L. PLANCVS PRAETOR VRB. QVINTVS. Vid. Golz. p. 191.

6. MVNATIA. Eiuſdem Conſulis tertium. AVLVS HIRTIVS Praetor. Vid. Fulu. Vrſ. p. 108.

7. Diui Auguſti. Tropaea ab hoſtibus deportata.

8. Tiberius Caeſar, diui Auguſti Filius, Auguſtus Pontifex Max.

9. Neronis, cum ſalute.

10. Eiuſdem, cum Ianua, ſiue tranſitu. Vid. Occo p. 120.

11. Titi Veſpaſiani. Capricornus cum globo. Vid Occo, p. 557.

12. Domitiani. Minerua, ſiue Pallas armata. Vid Occo, p. 172, 177.

13. Hadriani Conſulis. Vid. Occo in nummis Hadriani.

14. Antonini Pii. Vid. Occo, p. 256.

15. Cornel. Saloninae Auguſtae, Licinii Gallieni uxoris, Venus Genitrix. Golz. Theſ. p. 12. Occo, p. 47

16. Co

16. (Conſtantini Magni falſo.) Tiberius Conſtantianus. Crux. Vid Occo p 584, et Eckhel Catal. Muſ. Caeſ. P. II, p 539.

17. Gratiani. Victoria Auguſtorum; Occo, pag. 564.

18. Arcadii. Id. p. 570.

19. Theodoſii II. Figura ſedens, dextra globum cum ruce et ſtella, ſiniſtra ſcipionem. P. P. Conob. Id. p. 572.

20. Zenonis. Vid. id p. 579.

21. Iuſtiniani. Vid. id. p. 582.

22. Conſtantini VII cum matre Irene.

23. Nummus ignotus.

Recentiora Numiſmata.

24. Eliſabetha, Fil. Andr. Reg. Hungar. obiit Marb. A. M. CC. XXXI.

25. Nummus caſtrenſis Viennae obſeſſae A. C. 1529.

26. Aureum Inſigne ordinis Teutonici. Nummus ieronoſtichus.

27. Patella (ut uulgo et male fertur) iridis. Eſt numiſma ignotum. Vid. M. *Ioh. Alex. Doederlini* diſſ. epiſt. d D. G. G. Welckium de patellis iridis. Suobaci, 1739. .. cum tabula aen.

Numiſmata argentea.

Hebraeorum.

Septem, e quibus Sicli quatuor Iudaeorum et Samatanorum (ſpurii, plerumque fuſi) aeri iam inciſi exhibenur in b. Dilherri Atrio Linguae ſanctae, Norib. 1659. 8. ag. 19, 20, 63 et 64, et in Ioh. Henr. Hottingeri diſſ. nummis oriental. quae exſtat in calce eius Commentat. Cippis Hebraicis. Heidelb. 1662. 8.

Primus horum nummorum (eſt communis Siclorum figura,) una facie habet florentem Aaronis uirgam, cum inſcriptione litteris hebraicis ירשלים הקדשה *Jeruſchalaim bakkedoſchah*, id eſt, *Ieruſalem ſancta.* In altera nummi ſpurii facie conſpicitur turibulum Aaronis legiturque inſcriptio: שקל ישראל *Schekel Jisrael*, id eſt, Siclus Iſraelis.

Secundus Nummus habet in uno latere indicium uirgae Aaronis, cum inſcriptione iam indicata, litteris Samaritanis. In altera nummi facie eſt turibulum Aaronis, cum uerbis *Schekel Jiſrael*, litteris Samaritanis.

In tertii una facie eſt templum Salomonis, cum inſcriptione litteris hebraeis, ירושלם עיר הקדשה *Jeruſchalaim jr bakkedoſchah*, id eſt, *Jeruſalem urbs ſancta*; altera facie haec leguntur uerba: דוד המלך ובני שלמה המלך *Dauid bammelech uſenó Schelomó bammelech*, id eſt, *Dauid Rex*, *et filius eius Salomo Rex.*

Et hi, et alteri 4 nummi pro ſpuriis habendi ſunt Vid. Hadr. Relandi de nummis ueterum Hebraeorum, qui ab inſcriptarum litterarum forma Samaritani appellantur, Diſſertationes quinque; cum X tabulis aeri inſcriptis. Traiect ad Rhenum, 1709. 8. Eberhardi Dauidis Hauber *Nachricht von den jüdiſchen insgemein genannten ſamaritaniſchen Münzen, und den davon herausgekommenen Schriften. Kopenhagen und Leipzig*, 1778. 8. cum tabula aenea. Omne iſtos nummos ab impoſtoribus Saeculi IV, V, XV et XV fictos fuiſſe, egregie docet p. m. Celeb. Schlaegerus, e amplius, qui eius teſtimonium adducit, doctiſſimus amicu noſter, Dom. Oluf Gerhard Tychſen, in praeclaro ſcript

uti

utiliſſimoque: *Die Unächtheit der Jüdiſchen Müntzen mit hebräiſchen und ſamaritaniſchen Buchſtaben.* Roſtock und Leipzig, 1779. 8.

Graecarum in primis Vrbium.

1. Aquila leporem dilanians. *In altera nummi facie Venus* in quadriga conſpicitur, cum uoce ΑΓΡΑΓΑΣ (Agrigentinorum).

2. Alexandri, cum Pegaſo. Occo, p. 56.

3. Eiuſdem, cum Bucephalo. BOYKE.

4. Palladis, cum leone.

5. Antiochi Regis. Galatia et Antiochia.

6. Antiochi, ob Aſiae factum. *Nummus fuſus.*

Loculamentum II.

7. Athenarum, cum Noctua.

8. Βεϱ. Βασιλεα αιγυπτ..

9. Demoſthenis Pallas et Mercur.

10. Epaminondae. Θηβαιος.

11. Euagorae.

12. Λυσανδϱου Λακωνος. Νικη Νηςιυ.

13. Lyſimachi Regis. Pallas et Victoriola.

14. Μακεδονιων πϱοτης.

15. Μαϱωνιτων σωτηϱος Διονυσιου.

16. ΜΑΣΣΑΛΙΗΤΩΝ. Diana.

17. Eiuſdem, cum imagine ſedentis Imperatoris. Σεβαςος Βασιλευς μιθϱιδατης.

19. Palamedis; *fuſus.*

20. Philippi equitantis. Aquila. ΦΙΛΙΠΠΟC.

21. Ptolemaei Regis. *Aeneus.*

7. IMP. CAESAR AVG. cum capricorno adſcendente, ſ. ſidere natalitio. AVGVSTVS.

8. Eiuſdem, cum S. P. Q. R. C. L. V.

9. Eiuſdem, cum Lituo et praefericulo.

10. Eiuſdem. Duae lauri. L. C. CAESARIS AVG. FIL. COS. DESIG. PRINC. IVVENT.

11. Deeſt.

12. M. Aemilii Lepidi, Auguſti in Triumuiratu collegae.

Regulus.

13. Iuliae, Auguſti filiae e Scribonia.

14. Ouidii. *Nummus fuſus.*

15. Tiberii. Concordia.

16. Eiuſd. ROM. ET AVG. Sequitur Nummus in parte antica ſaltem ſignatus, facie informi.

17. Tiberii ROM. ET AVG.

18. C. Caligulae una cum tribus Sororibus, Druſilla, Agrippina, et Iulia.

19. Claudii, cum Antonia, filia e Petina.

20. Eiuſd. LIBERTAS AVG.

21. Neronis, cum portu Oſtienſi.

Loculamentum IV.

22. Eiuſdem, cum allocutione caſtrenſi.

23. Eiuſdem, cum aquila fulmini inſiſtente; de qua Occo, p. 174.

24. Eiuſd. cum imagine Salutis. Id. p. 175.

25. 26. 27. Fl. Veſpaſiani, cum figura ſedente, dextra ramum, ſiniſtra caduceum tenente. *quater.*

28. Eiuſdem, cum Iudaea capta.

29. Cum

29. Cum Roma reſurgente.

30. Cum figura ſedente, dextra haſtam, ſiniſtra ramum tenente.

31. Cum figura ſtolata, ſtantė, ſiniſtra cornu copiae; dextra proram tenente.

32. Titi Veſpaſiani, cum porticu, uel aedificio quodam.

33. Domitiani, cum ludis ſaecularibus.

34. Eiuſdem, cum uirtute Aug.

35. Eiuſdem, cum Moneta Aug.

Adeſt etiam alius nummus ignotus cygni figuram exhibens. ΚΛΑΣΟ Cum facie Apollinis. Clazomeniorum.

36. Cum figura nauali, prorae nauis inſiſtente.

37. Cum figura gradiente, dextram eleuante, et ſiniſtra tridentem tenente.

38 Traiani, cum figura ſedente, dextra ramum tenente, ſiniſtra ſellae innixa.

39. Eiuſdem, cum figura ſtante, ſtolata, et dextra ramum porrigente.

40. Eiuſdem, cum figura ſtante, dextra temonem, ſiniſtra cornu copiae tenente.

41. Eiuſdem, cum Fortuna reduce, eaque ſedente, dextra temonem, ſiniſtra cornu copiae tenente.

42. Hadriani, cum figura ſtante, ſtolata.

43. Eiuſd. cum Moneta Aug.

44. Cum figura haſtata, clypeo ſuppoſito.

45. Cum Liberalitate Aug.

46. Cum figura, dextra uictoriolam, ſiniſtra bacillum tenente.

47. Cum figura ſedente, dextra auiculam, ſiniſtra haſtam tenente.

48. Cum figura ſedente, dextra imagunculam, ſiniſtra cornu copiae tenente.

49. Eiuſdem. Sabina uxor ſterilis, Suetonio familiaris, Occo, p. 242.

50. L. Aelii Caeſaris, ab Hadriano adoptati; cum figura dextram porrigente, ſiniſtra cornu copiae.

51. Antonini Pii, cum figura pileum, inſigne libertatis, dextra tenente.

52. Eiuſd. cum indulgentia Aug.

53. Fauſtina. Charitas materna.

54. Eadem. Pietas ad aram.

55. Eadem. Aquila et Conſecratio.

56. Eadem Diua; Ceres dextra ſpicas, ſiniſtra haſtam tenet.

57. M. Aurel. Antonini Philoſophi, cum allocutione.

58. AMACTPIANΩN.

59. Eiuſd. Pax, uel Victoria ſedens.

60. Eiuſdem. Pietas ad aram.

61. Eiuſdem, cum ſimili quadam figura.

62. Eiuſd. apotheoſis, cum conſecratione templi ſiue ſacerdotii.

63. Antonini et Veri, (diui Fratres) cum tribus legionis VI uexillis.

64. L. Veri, cognom. Armeniaci, cum milite ſagato, dextra temonem, ſiniſtra haſtam.

65. Commodi uxor, Criſpina.

66. Pertinacis, cum Providentia Deorum, quae Imperii pilam tuetur.

67. Juliani (ex Manlia Scantilla) filia formoſa, Didia Clara, Cor. Repentino in conjugium tradita, et Auguſta cogno-

cognominata; cum Hilaritate temporum, hoc eſt, imagine, dextra ramum viridem, ſiniſtra cornucopiae.

68. Severi, cum viro nudo, effigie Herculis cum clavo.

69. Eiusdem uxor, Julia Pia, cum Venere Genitrice, quae ſedet, dextra globum, ſiniſtra haſtam; cum aſſiſtente Cupidine.

Loculam. V.

70. Macrini, cum Jove Conſeruatore.

71. Seueri Alexandri, cum Liberalitate Aug.

72. Philippi patris, Occo, p. 44.

73. Philippi Arabis, cum Alce: nummus eſt ludorum ſaecularium.

74. Decii, cum Aduentu Aug. Occo, p. 417.

75. Conſtantini (forte) Magni, cum Prouidentia Caeſarum.

Sex nummi (ceu dicuntur) Gothici, ſine inſcriptione, cum equis.

Numiſmata argentea recentiora.

1. Attilae, cum urbe Aquileja.

2. Andr. Doriae, Ducis Genuenſis, cum triremi.

3. Clementis VIII. Pontificis nummus jubilaeus.

4. 5. 6. Nummi Turcici tres, Schajeth dicti, quorum pretia, cum Baſſis, plerumque uariant: Schajah unicus ualet quinque Aſpros, quos ab albedine ſic uocant Graeci, quia ex argento conſtant; Arabes ac Turcae Acſe; ceu Itali bianchi, Galli les blancs. Hodie decem Schajeth conficiunt thalerum Burgundicum, uel Belgicum, cum leone; quem Arabes canem eſſe exiſtimantes, hujusmodi monetam

Abu-

Abu-kelb, *einen Hundsvater* nominant, Chriſtiani uero Europaei, *einen Löwenthaler.*

7. Nummus Moſcouiticus.

Quibus accedunt duodecim nummuli argentei.

NVMISMATA AEREA.

Loculam. VI.

1. Romuli Regis. Iupiter.

2. 3. Eiusdem, cum urbe Roma.

4. Didonis, cum Carthagine.

5. Fabiae familiae.

6. Ariſtidis, Athenienſis, nobilitate et juſtitia inſignis; quare ΔΙΚΑΙΟΣ cognominatus: cum Themiſtocle diſſentiens, et exſilio annorum decem damnatus, Xerxe in Graeciam cum exercitu ueniente, ab exſilio (pro ſalute patriae) reuocabatur.

7. Cononis, Athenienſium ducis; quem Respub. omnibus inſulis ſuis praefecerat: Praelio victus a Lyſandro, Lacedaemoniorum duce, ſponte in exſilium abiit, ad Artaxerxem.

8. Caeſaris Dictatoris Perpetui, cum L. Buca, duabus dextris, globo, caduceo, et ſecuri.

9. Agrippae et Caeſaris duo capita auerſa: a Colonia Nemauſienſi cuſus, in honorem Auguſti, nummus, poſt deuictum Antonium et Cleopatram, Aegyptumque inde captam, et in formam prouinciae redactam. Id indicare opinantur Crocodilum, Aegypti animal, ad palmam (quae uictoriam ſignificat) ferrea catena religatum.

10.

10. Eiuſdem Agrippae, cum Conſulatu tertio.

11. Auguſti, cum Apolline Actiaco: Hunc citharoedi habitu (dextra enim plectrum tenet, ſiniſtra citharam) cum in ueſte longa ſit, quidam eſſe Muſam exiſtimant; pro Apolline tamen facit notus ille Propertii uerſus: Actius in longa carmina ueſte canit.

12. Eiusdem, cum Diuinitate. Conſenſu Senatus et Equitum ordinis,

13. Eiusdem, cum Templo. Prouidentia.

14. Claudii, cum Roma ſedente; Victoriolam dextra tenet.

15. Eiusdem, cum Conſtantia galeata, dextram in ſublime tollente, ſiniſtra haſtam tenente.

16. Eiusdem, cum examine ſtaterae, Perſius uocat, caſtigare trutinam Sat. I. Vide Caſaub. comment. ad v. 7.

17. Neronis, cum imagine Victoriae.

18. Eiuſdem, cum Roma ſpoliis inſidente, et Victoriolam manu tenente.

19. Eiusdem, Janum claudentis.

20. Eiusdem, cum figura alata, dextra globum tenente.

21. Galbae, cum Libertate publ. quae pileolo (nec campanula, uti non nemo) exprimitur.

22. Vitellii, cum gradiente Marte, ſiniſtra uictoriolam, dextra haſtam.

23. Veſpaſiani, cum figura ſtolata ſtante; dextra proram nauis (quae reducis fortunae ſignum eſt) ſiniſtra cornucopiae.

24. Eiuſdem, cum figura ſtolata, Spei typo, floſculum dextra tenente.

25. Eiuſdem et Conſulis et Cenſoris, cum corona.

26. Eiuſdem, cum Veſta ſtante, et Conſulatu VIII.

27. Eiuſdem uxoris, Domicillae, ceu uidetur.

28. Domitiani, cum Fortuna Aug. ſtante; ſiniſtra tenet cornu copiae.

29. Traiani, cum figura alata, in globo, S. P. Q. R. tenente.

30. Eiuſdem, cum ſtatua, quam Senatus Populusque Romanus poſuit.

31. Hadriani, cum praenomine Trajani.

32. Eiuſdem Hilaritas P. R. cum figura muliebri, dextra palmam, ſiniſtra cornucopiae; ad cuius pedes ex utraque parte puerulus.

Loculam. VII duplex.

33. Eiuſdem, cum figura ſedente, dextra imagunculam Fortunae, ſiniſtra cornucopiae.

34. Eiuſdem, cum Felicitate Aug.

35. Eiuſdem, cum Felic. et naui praetoria.

36. Eiuſdem, cum figura ſtante, dextra haſtam, ſiniſtra ſecurim.

37. Eiuſdem, cum urceo.

38. Eiuſdem uxor, Julia Sabina, cum Veſta.

39. An-

39. Antonini, cum figura ſtante, dextram eleuante, ſiniſtra globum, cum ara ad pedem dextrum.

40. Eiuſdem, cum Felicitate Aug.

41. Antonini Pii, uxor Fauſtina, cum Veſta.

42. Eadem, cum Pudicitia.

43. Eadem, cum figura ſacrificante.

44. Deeſt.

45. M. Commodi Antonini, cum figura ſtolata ſtante, dextra uictoriolam, ſiniſtra cornucopiae.

46. Eiuſdem, cum figura ſedente, dextra uictoriolam, ſiniſtra cornucopiae.

47. Seneri Alexandri, cum figura ſtante, dextrà ramum, ſiniſtra haſtam.

48. Eiuſdem, cum Spe publ.

49. Maximini, cum Pace Aug. *Bis.*

50. Eiuſdem, cum figura ſtante, dextra congium, ſiniſtra cornucopiae.

51. Gordiani, cum aeternitate.

52. Eiuſdem, cum Laetitia.

53. Philippi Arabis, cum Saecularibus. COL. VIMIN.

54. Eiuſdem, cum figura muliebri, ſtante inter duos leones.

55. Eiuſdem, cum Roma aeterna.

56. Trebelliani tyranni uultus.

57. Tetrici ſenioris.

58. Tetrici iunioris, cum Spe Augg.

59. Claudii, frugi, cum Annona.

60. Eiuſdem, cum Conſecratione, et ara.

61. Eiuſdem, cum Prouidentia Aug.

62. Eiuſdem, cum fide exercitus.

63. Quintilli, cum figura militari, dextra ramum, ſiniſtra haſtam.

64. Aureliani, cum Oriente Aug. figura radiata, ſtante inter duos captiuos, humi deſidentes; ſiniſtra globum.

65. Eiuſdem, cum Joue Conſeruatore; ubi duae figurae dextras ſibi porrigunt.

66. Probi, cum Comite Aug. figura galeatã ſtante, dextra ramum, ſiniſtra haſtam tenente.

67. Eiuſdem, cum Roma aeterna.

68. Eiuſdem, cum Aduentu.

69. Eiuſdem, cum Pace Aug. et Dea, dextra ramum oleae, ſiniſtra haſtam puram.

70. Eiuſdem, cum Victoria, et tropaeo, et duobus captiuis, humi deſidentibus.

71. Gallieni, cum ioue Conſeruatore.

72. Maximiani, cum Genio Populi Romani.

73. Conſtantii Chlori, cum Genio Pop. Rom.

74. Conſtantini M. cum Sole inuicto.

75. 76. *Deſunt.*

77. Eiuſdem, cum Marte Conſeruatore.

78.

78. *Deeſt.*

79. Licinii, cum Ioue Conſeruatore, dextra uictorio-am, (ad Siſciam, Pannoniae urbem) et aquilam, ſiniſtra ιaſtam.

80. Gal. Val. Maximini, cum Genio Pop. Rom.

81. Conſtantini II, cum Liberatione Reip.

82 et 83. *Deſunt.*

84. Eiusdem, cum felici temporum reparatione, et fi-ura militari, captiuum atque equeſtrem ſupplantante.

85. Eiuſdem, cum Vict. quercea. *Nummus ualde de-itus.*

86. Eiuſdem, cum labaro, et Gloria exercitus. *Bis.*

87. Ignoti Imperatoris.

88. Magnentii, cum duabus figuris alatis, clypeum nentibus.

Mantiſſa miſcella.

89. Fl. Leontii, εν Θεῳ βασιλεως Ρωμαιων. A. C. 474.

90. Fl. Romani, A. C. 947.

91. Michaelis, cum Zoë, conjuge ſua, A. C. 1035.

92. Andronici IV qui uixit A. C. 1384.

Quinque Impp. Orientis, deletis nominibus, quorum tae et ſigilla exſtant ſingula apud Octau. Stradam a fol. 7 uſque ad fol. 330.

XX aerei, ab ipſa uetuſtate exeſi et eroſi.

Recentiora Numiſmata tria:

1. Pecunia Chinenſis aerea, ac perforata.

2. Arabica moneta plumbea cum duabus imaginibu: Talis eſt in Niebuhrii *Beſchreibung Arabiens*, Tab. X, num. {

3. Chartacea Batauorum moneta obſidionalis, cuius i altera facie: Lugdunum Batauorum, in altera: Pugno pr patria. 1574. De hac uide Luckium fol. 252.

Libris rarioribus ſupra pag. 16 commemoratis, quo rum conſpectum notitiamque humanitati Reu. D. M. Martin Kohlmanni, meritiſſimi Senioris Sebaldini, debeo, addi potei

Codex Iuſtiniani Imp. Norimb. per Andr. Friſner e Ioh. Senſenſchmid. 1475. fol.

Librorum non nulli erant iam in ueteri Bibliothec Capituli Sebaldini, quae nunc Dilherrianae adiuncta eſt Effigies Dilherri, a Rodolfo Wernfels ad uiuum picta, eſ praecipuum Bibliothecae ornamentum.

III.

BIBLIOTHECA

CAPITVLI XENODOCHIANI.

IN

SACRARIO TEMPLI NOVI

HOSPITALIS AD SPIRITVM SANCTVM.

III. BIBLIOTHECA IN SACRARIO TEMPLI XENODOCHIANI.

Collecta fuit e Bibliotheca Werneriana, A. 1624, Well-mmeriana, Groſſiana 1630, et Jaquetina 1653.

D. Chriſtophoro Furero, Duumuiro primario, Praetori et ſtellano, quod Bibliothecam, quae in Templi Xenodochiani crario eſt, ueterem nouae ac numeroſioris, utilique librorum paratu diuitis, acceſſione publicis ſumtibus augendam curauet, gratias agunt praedictae Aedis Paſtor, Senior, Diaconi. rimb. 1653. Eſt poemation duorum foliorum in forma arta. Dicitur inter alia:

Quae nouiter nobis exſtructa eſt Bibliotheca
Sacra, auguſta libris, ac praecipuum ornamentum
Aedis, quam multis moderaris fauſtiter annis,
Clare pro nobis, teſtis ueriſſima, clamat.

Curam horum Librorum ſemper gerit Senior Capituli nodochiani.

Adeſt Catalogus duorum Voluminum in fol. Prius mplectitur Libros Wernerianos, Groſſianos, Jaquetinos Beerianos, cum adſcripto folio Elogii Dom. Wolfg. Iac. zelii, Duumuiri primarii, A. 1721.

Aliud Volumen continet Indicem Auctorum, ſecun dum ſeriem Alphabeti digeſtum, confectumque a M. Io hanne Carolo Stephani, Diac. Xenod. A. 1660, cui adnexu eſt Catalogus librorum praecipuorum e bibliotheca M. Martini Beerii, Aedis Xenodochianae Paſtoris, quos Iodocus Chriſtoph. Kreſſius, Duumuir primarius, publicis ſumtibu emit A. 1693, d. 20 Ian.

Manuſcripta.

In Folio.

Scriptorum miſcellaneorum Tomi V.

Loci communes theologici.

Aliud Volumen Miſcellaneorum.

In Quarto.

Hiſtorico - Theologica.

Collectanea Theologica.

Alia eiuſdem materiae.

Iudicia quaedam theologica M. Lutheri, et Phil. Melanchthonis.

Repetitio ſanae doctrinae M. Lutheri.

Varia Theologica.

Vnterſchiedliche Bedencken und Confeſſiones diuerſorum Theologorum.

Theſaurus philoſophicus.

M. Mich. Piccarti Organon.

Catalogus locorum Scripturae.

Iacobi Schopperi in Pſalmos Commentarius.

Conciones Schallingii, Werneri, Corn. Marci, Wellhammeri, Ioh. Sauberti, Piggelii, Jaqueti, Koenigii, et aliorum.

Martin

Martin. Schalling in Pſalmum 51.

D. Georgii Koenigii Enchiridion.

Eiuſd. Commentarius in Threnos.

— Diſcurſus contra Ioh. Denkium.

Catalogus Auctorum, qui in Scripturas commentati ſunt.

M. Cph. Wellhammeri Collectanea theologica.

Petri Piſcatoris Explicatio Prophetae Danielis.

Ambroſius Reudenius de Perſona Chriſti.

Libri rariores.

Biblia hebr. gr. et lat. cum adnotationibus Franciſci Vatabli. Lutetiae, 1599. fol.

Bibliorum Roberti Stephani Pars I, et II. 1557. fol.

Bibliorum hebr. latinorum Sebaſt. Münſteri P. I, et II. 1546. fol.

Biblia hebr. cum latina interpretatione Xantis Pagnini, Lucenſis, et Benedicti Ariae Montani, Hiſpalienſis etc. Aurel. Allobr. 1619. fol.

Santis Pagnini Pſalterium, cum annotationibus Vatabli. Pariſiis, 1556. 8.

Biblia Iohann Dietenbergers. 1534. fol. mai. *Cariſſ.* Vid. Dom. Panzeri *Verſuch einer Geſch. der röm. cathol. deutſchen Bibelüberſetzung*, pag. 77 ſeq.

Eadem; *Maynz*, 1603. fol.

S. Auguſtini operum Tomi X. Baſil. 1569. fol.

Opera diui Hieronymi. Tomis IX. Antuerpiae, 1579. fol.

S. Bernhardi Opera. Pariſ. 1536. fol.

Centuriatores Magdeburgenſes Tomis XIII; 1564 — 1574. fol.

Phil. Melanchthonis opera, Tomi IV. Witteb. 1580. fol.

Mart. Lutheri operum uariae Editiones. fol.

Chriſtiani Erdtmanni Norimberga in flore. Edit. prima, rariſſ. 1629. 4. paginar. 89.

Eiuſd. Relatio hiſtorico-paraenetica de ſacroſanctis S. R. I. Reliquiis et ornamentis, etc. 1629. 4.

Apologia Iacobi Hogſtraten in cauſa Reuchlini, ad Leonem X. Coloniae, 1518. 4.

Ioh. Reuchlini de Cabbala, ſ. ſymbolica receptione, Dialogus. 1550. fol.

Eraſmi Encomium Moriae, ſ. Laudatio ſtultitiae, 1519. 4 uel 8 maj.

Theophraſti Paracelſi Expoſitio uera Imaginum olim Nürembergae repertarum, ex fundatiſſimo uerae Magiae uaticinio deducta. 1570. 8.

IV.

IV.

BIBLIOTHECA
FENIZERIANA.

IN

AEDIBVS PAROCHIALIBVS

LAVRENTIANIS.

IV. BIBLIOTHECA FENIZERIANA.

Iohannes Fenizer, († 21 Nouemb. 1629) cultrorum faber, uir animi integerrimi, deſtinauit A. 1615 et 1624, praeter fundata ſex ſtipendia ſat larga pro Studioſis Theologiae, certam argenti ſummam, e cuius reditibus iam A. 1616 libri comparabantur. Creuit haecce Bibliotheca ita, ut librorum operumque ampliſſimorum copia, curantibus Capituli Laurentiani Bibliothecariis, egregie inſtructa ſit. *)

Accipe poſteritas, quod per tua ſaecula narres:
Plebeii munus de pietate uiri.
Fennitzer, ciuis nulli probitate ſecundus
Noridis en noſtrae quas tibi praeſtat opes!
Cultrorum ille opifex cum Religionis honore
Aeonidum imbuerat pectus amore ſuum.
Vtque piae mentis poſt fata beata manerent
Perpetui teſtes et documenta ſuae,
Non modo Muſarum cultorum annua ferri
Subſidia, extremis iuſſerat in tabulis;

Verum

*) Addita eſt e bibliotheca p. m. D. Ioh. Guil. Baieri, Archidiaconi et Profeſſoris Theologiae Altdorfini, Collectio ſcriptorum fanaticorum et myſticorum, cui acceſſere optimi libri Bibliothecae Fabriae Capituli Laurentiani, et ex dono Rev. Dom. Ioh. Sigiſm. Moerl, ampla collectio Scriptorum herrnhuthianorum.

Verum etiam ſumtus, cura uel Principe digna,
Queis haec collecta eſt Bibliotheca, dedit.
Mira Viri bonitas, caelo gratiſſima, noſtrae
Vrbi, Orbique ſimul, commoda quanta tulit!
Haec iuuenes fouit, quos dura premebat egeſtas,
Illa bonae mentis, ſed male amica, ſoror.
Illorum hinc opera eſt Eccleſia, Curia fulta,
Illorum adiutae ſedulitate Scholae.
Perque annos centum iam continuata uoluntas
Sancta Viri, fructu perfruiturque ſuo.
Gaude ſorte iſthac, Reſpublica Norica, pridem
Ciuibus eximiis inclyta facta tuis!

Ioach. Negelein. A. 1716.

Ioh. Mich. Weiſii, Diac. Laurent. et Bibliothecarii, Catalogus Bibliothecae Fenizerianae. Norimb. 1736. 4. Cum effigie Ioh. Fenizeri.

Auctior editus eſt, curante Reu. atque Doctiſſ. Dom. M. Leonhardo Rindero, Seniore (nunc Diſpoſitore) Laurentiano et Bibliothecario meritiſſimo; *) Norimbergae, 1776. in 8 mai. Cum effigie Fundatoris, quae in Bibliotheca depicta cernitur.

Inter Bibliorum editiones in folio eminent:

Biblia polyglotta regia antuerpienſia. 1572. Vol. VII.

Biblia polyglotta anglicana. Londini, 1657. Vol. VI.

Biblia

*) Vir humaniſſimus non tantum Catalogi additamenta, uerum etiam Librum MSS. magicum, infra recenſendum, mecum communicauit.

Biblia ebr. gr. et lat. cum adnotat. Franc. Vatabli, 1586. Vol. II. Latina interpretatio duplex eſt, altera uetus, altera noua.

Euangelium ſecundum Matthaeum in lingua hebraica, cum uerſione lat. atque adnotationibus Sebaſt. Münſteri. Baſil. 1537.

Biblia latina, 1480 per Ioannem Zainer, Vlmenſis oppidi incolam, impreſſa.

Biblia latina cum gloſſa Lyrana. Argent. 1492. Vol. IV.

Alia. Norimbergae, impenſis Antonii Kobergeri, 1497. Vol. IV.

Biblia ſacra utriuſque Teſtamenti. Norimb. cum praefat. Andreae Oſiandri, per Frid. Peypus 1523. Haec eſt altera editio Bibliorum, curante Oſiandro, editorum. Vid. Dom. M. G. W. Panzeri *Geſchichte der Nürnbergiſchen Ausgaben der Bibel*, p. 100.

Biblia lat. Roberti Stephani, cum annotat. Pariſ. 1556, 1557. Vol. III.

Biblia germanica Guntheri Zainer Aug. Vindel. 1472. Vid. P. I, pag. 352.

Biblia germ. Ant. Koburgeri, Nurnb. 1483. Vol. II. cum fig. Vid. P. I, pag. 357.

Catholiſche Bibell — durch D. Johann Dietenberger. Cöln, 1564. Haec editio ſplendida iterata eſt ad amuſſim ex ſecunda Bibliorum Dietenbergeri editione anni 1540. Vid. praelaudati Dom. Panzeri *Verſuch einer kurzen Geſchichte der römiſch-catholiſchen deutſchen Bibelüberſetzung, Nürnberg*, 1781. 4. pag. 94 et 104.

Biblia

Biblia germ. cum praefatione Ioh. Mich. Dilherri, Norimb. 1670. uulgo *Fegfeuer Bibel* nuncupata, ob unicam ſyllabam in epiſtolae Iudae uerſiculo 23 doloſe impreſſam. Vid. P. I, p. 371.

Ioh. Potkenii Pſalterium quatuor linguarum, hebr. graec. aethiop. lat. Coloniae, 1518.

— Prior editio prodiit Romae, 1513. 4.

Nou. Teſt. gr. Iohannis Millii; edente Ludolpho Küſtero. Amſtelod. 1710.

Nou. Teſt. gr. Ioh. Iac. Wettſtenii. Tomi II. Amſtel. 1751. 1752. Vol. II.

Ioſephi Blanchini Euangeliarium quadruplex latinae uerſionis antiquae. Romae, 1748, 1749. Vol. II. Cum multis tabulis aeneis.

In forma quarta.

Biblia hebr. Venetiis, ſine anno.

Den Bibel, Inhoudende dat Oude ende Nieuwe Teſtament. Gedruct int Jaer ons Heeren 1568. ſine loci mentione. 4 mai.

Th. Erpenii Nou. Teſt. arabice. Leidae, 1616.

Nou. Teſt. turcice. Oxoniae, 1666.

In forma octaua.

Biblia hebraea. Labore et ſtudio Ioh. Georg. Niſſelii, Palatini, Linguar. Oriental, Propagatoris. Lugd. Bat. 1662. 8 mai. Textus hebraicus recuſus eſt e Bibliis hebr. Eliae Hutteri ſtudio editis Hamburgi, 1587. fol. 2. Vol

quae

quae ſunt inter libros Soigenan...
Cat. Solg. P. I, num. 29. ...

De iſtis Bibliis Niſſelian...
Michaelis *orientaliſche und exe...*
pag. 214 ſeq. et *Repertorium...*
Litteratur. V Theil, Nur...
ſen notitia *von Niſſeln der ...*

Le Nouveau Teſtament...
Paris, 1702. Vol. IV.

Th. James Bellum pa...

Edm. Caſtelli Lexic...

Ioh. Reuchlini Le...

Iac. Golii Lex. ar...

Surenhuſii Miſcell...
III. fol.

Alcoranus Marrac...

Chriſt. Knorr ...
Sulzb. 1677. T. I. ...

Guil. Seaman ...
1670. 4.

Maxima Biblioth...
Vol. XXVIII. fol.

Theodoreti op...
Pariſ. 1642. IV ...

...ſ Baronii continuatio
... 1678. Vol. II. fol.

...hronologica in uniuer...
...mi IV. Antuerp 1705.

...cleſiaſtica uet. et noui
...inum poſt Chriſtum na...
II. Vol IV. fol.

...lia. Pariſ. 1672. Tom.

...ua Conciliorum. Lu...

...ae. Colon. 1759—.

...um continuationibus.
...IX. fol.

...que ad Octobris ini...
...l. LIII. fol.

...taliuni et occidenta...
...c. Studio et opera
... 1748. fol.

...ente Lud. Anton. Mura...
... fol.

...dex liturgicus Eccleſiae uni...
... Tomi XIII. Vol. VI.

Bla...

Alcuini opera. Ratiſb. 1777. II Tomi. Vol. II. fol.

Magnentii Rhabani Mauri opera. Colon. 1626. Tomi VI. Vol. III. fol.

Ioh. Hus et Hieron. Pragenſis hiſtoria et monumenta. Norimb. 1558. fol.

Ioh. Gerſonis opera. Antwerp. 1706. Tom. V. Vol. III. fol.

Ioh. Bapt. Cotelerii Eccleſiae graecae Monumenta. Pariſ. 1677. Vol. III. 4.

Quaeſtiones Th. de Aquino. Mogunt. per Petrum Schoiffer de Gernsheim. 1471. fol.

Angeli de Clauaſio Summa euangelica de caſibus conſcientiae. Nuremb. 1478.

Ioh. Duns Scoti Opera omnia. Lugd. 1639. Tomi XII. Vol. V. fol.

Auguſtinus de Ancona de eccleſiaſtica poteſtate. Romae, 1479. 4.

Thom. Murneri tr. de phitonico (i. e. magico) contractu. 4.

Ars moriendi. 4. Cum XIV tabulis lign. ſine loco et anno impreſſionis. Vid. P. I, p. 420.

Caeſaris Baronii Annales eccleſiaſtici. Antuerp. 1612 — 1629. Tomi XII. Vol. VI.

Odorici Raynaldi Continuatio ab A. 1198 uſque ad Annum 1567. Tom. XIII — XXII. Romae, 1646 ſeq. Vol. V.

Henr.

Henr. Spondani annalium eccleſ Baronii continuatio ab a. 1197 ad finem 1646. Lugd. 1678. Vol. II. fol.

Antonii Pagi Critica hiſtorico-chronologica in uniuerſos annales eccleſiaſticos Baronii. Tomi IV. Antuerp 1705. Vol. IV. fol.

Natalis Alexandri Hiſtoria eccleſiaſtica uet. et noui Teſtamenti ab orbe condito ad annum poſt Chriſtum natum 1060. Pariſ. 1699. Tom. VIII. Vol IV. fol.

Phil. Labbei ſacro ſancta Concilia. Pariſ. 1672. Tom. XV. Vol. VIII. fol.

Ioh. Domin. Manſi Collectio noua Conciliorum. Lucae, 1748 — 1752. Vol. VI. fol.

Ioſ. Harzhemii Concilia Germaniae. Colon, 1759 — 1775. Vol. X. fol.

Magnum Bullarium Romanum, cum continuationibus. Luxenburgi, 1727 — 1757. Vol. XIX. fol.

Acta Sanctorum a Menſe Ian. uſque ad Octobris initium. Antuerp. 1613 — 1780. Vol. LIII. fol.

Acta ſanctorum Martyrum orientalium et occidentalium, in duas partes diſtributa etc. Studio et opera Stephani Euodii Aſſemani. Romae, 1748. fol.

Liturgia Romana uetus; edente Lud. Anton. Muratorio. II Tomi, Venetiis, 1748. fol.

Ioſephi Aloyſii Aſſemani Codex liturgicus Eccleſiae uniuerſae etc. Romae, 1749 — 1766. Tomi XIII. Vol. VI. fol.

Blaſii Vgolini Theſaurus Antiquitatum hebraicarum. Venet. 1744 ſeq. Tomi XXXIV. Vol. XVII. fol.

D. Martini Lutheri *ſämtliche teutſche Schriften und Werke.* Iena, 1564 — 1580. Vol VIII. fol.

Eiuſd. omnia opera latina. ib. 1564 — 1570. Vol. IV. fol.

Opera germanica. Wittenb. 1551 — 1559. Vol. XII. fol.

Opera germ. Altenburg. 1661 ſeq. Tomi X. Vol. VIII. fol.

Opera Germanica. Lipſ. 1729 — 1734 Tomi XXII. fol. Cum indice 1740 edito a M. Ioh. Iac. Greif.

Phil. Melanchthonis opera omnia. Witteb. 1562. Vol. IV. fol.

Deſiderii Eraſmi opera omnia. Lugd. Bat. 1703. Tom. X. Vol. VIII. fol.

Andreae Riueti opera theol. Roterod. 1651 Vol. III. fol.

Hug. Grotii opera theol. Amſtel. 1679. Vol. II. fol.

Bibliotheca fratrum Polonorum. Vol. IX. fol.

Acta et Scripta Theol. Würtenberg. et Patriarchae Conſtantinop. Witteb. 1584. fol.

Collectio magna librorum fanaticorum et myſticorum.

Libri herrnhuthiani et antiherrnhuthiani.

Byzantinae hiſtoriae Scriptores. Edit. ſecunda. *) Venetiis, 1729 ſeq. Tom. XXXII. Vol. XV. fol.

Hiſto-

*) Editio prior Pariſina eſt inter Solg. in Bibliotheca publica. Cat. Solg. T. I, n. 936 — 970.

Hiſtoriae britannicae ſaxonicae anglo-danicae ſcriptores XV. Opera Thomae Gale. Tomi II. Oxonii, 1697, 1698. Vol. II. fol.

G. C. Ioannis Scriptores Rerum Moguntinarum. Tomi III. Francof. 1722 — 1727. Vol. III. fol.

Geſta Dei per Francos. Hanouiae, 1611. fol.

Friedrich Hortleders Handlung und Ausſchreiben des teutſchen Krieges. Frankf. 1617. Vol. II. fol.

Pacificatores orbis chriſtiani, ſiue icones principum, ducum et legatorum, qui Monaſterii atque Oſnabrugae pacem Europae conciliarunt, quoſque ſingulos ad natiuam imaginem expreſſit A. van Hulle. Roterodami, 1697. fol.

Ioh. Gottfr. von Mayern Acta Pacis Weſtphalicae, executionis, et comitialia Ratiſbonenſia. Cum indice uniuerſ. Actor. Pacis Weſtphal. Hannouerae et Goettingae 1734 — 1740. Vol. XI. fol. fig.

Mart. Cruſii Turco-Graecia. Baſil. 1584. fol.

Eiuſd. Germano-Graecia ib. eod. fol.

Hieron. Vecchietti de anno primitiuo ab exordio mundi ad annum Iulianum accommodato. Aug. Vindel. 1621. fol. max.

Caeſaris Egaſſii Bulaei Hiſtoria Vniuerſitatis Pariſienſis. Pariſiis, 1665 — 1673. Tom. VI. Vol. VI. fol.

Phil. Labbei noua Bibliotheca manuſcriptorum librorum. Tomi II. Pariſ. 1657. Vol. II. fol.

Bernardi de Montfaucon Bibilotheca Bibliothecarum manuſcriptorum noua. Tomi II. Pariſ. 1739. Vol. II. fol.

Eiuſd. Palaeographia graeca. ibid. 1708. fol. fig.

Dan. de Neſſel Catal. Cod. MSS. Biblioth. Caeſ. Vindob. 1690 fol. fig.

Acta Eruditorum Lipſienſia ab a. 1682 — 1770. Vol. XL. 4.

Franz Mich. Regenfus Sammlung von Muſcheln. Copenhagen, 1758. fol. max. fig. Opus ſplendidiſſ.

Aug. Ioh. Roeſel Hiſtoria Ranarum. Norimb. 1758. fol. fig.

Eiuſd. Inſecten - Beluſtigungen. Nürnberg, 1746 — 1761. Vol. IV. 4

Kleemanni Continuationes. 4.

Th. Hyde Religio Perſarum et Medorum. Oxon. 1700. 4.

Platonis opera, gr. et lat. ex edit. Henr. Stephani. 1578. Vol. III. fol.

Ariſtotelis opera gr. et lat. Pariſ. 1639. Vol. IV. fol.

Iuſti Lipſii opera. Antuerpiae, 1637. Vol. IV. fol.

Bilibaldi Pirckheimeri opera. Francof. 1610 fol.

Pauli Aringii Roma ſubterranea. Pariſ. 1659. fol.

Alberti Dureri Vita Mariae, Paſſio Domini noſtri Ieſu Chriſti, et Apocalypſis. 1511. fol. Vol. III.

Iſaaci Caſauboni epiſtolae. Roterod. 1709. fol.

Hug. Grotii epiſtolae. Amſtel. 1687. fol.

*

Ma-

Manuſcripti libri duo ſaltem adſunt in hac Bibliotheca.

I. Volumen ſpiſſum, ſumma cum diligentia in Italia ſcriptum, in forma quarta, quod uaria continet phyſica, aſtrologica, chiromantica et magica, i e. fabuloſa, inepta, ſuperſtitioſa, puerilia. Saec. XV. Foliorum numeratorum 300; ſed deficiunt fol. 49 — 54 et folium 205. Cum uariis Figuris, Circulis atque Characteribus.

1. *Fol.* 1. Pars miſerrimae Clauiculae Salomonis. Incipit liber planetarum.

2. *Fol.* 2. b. Liber de ſecretis ſecretorum dei, per quem quicquid boni uel mali homo uoluerit facere faciet.

3. *Fol.* 4. b. Libellus exorciſmi M. Petri de Abano.

4. *Fol.* 8. Libellus intitulatus de ſuffumigiis editus per magiſtrum Petrum de Abano.

5. *Fol.* 9. Incipit conſecracio omnium experimentorum.

6. *Fol.* 10. Capitulum qualiter fieri debet Madal.

Fol. 11. *Explicit hoc mirabiliſſimum opus Deo Laus. Recordare tamen Salamonis precepta diligenter in omnibus obſeruare AMEN.*

7. *Fol.* 11. b. Incipit uis conſecracionis ymaginis.

8. *Fol.* 12. Libellus horarum diei et noctis.

9. *Fol.* 13. Sequuntur de ymaginibus.

10. *Fol.* 19. Tractatus perfectiſſimus omnium thymymatum ac ſuffumigiorum.

11. *Fol.* 23. Incipit experimentum ad mirabilia operandum.

12. *Fol.* 26. Libellus de XII altitudinibus.

13. *Fol.* 35. Vt habeas reſponſum a ſpiritu alicuius perſone mortue. *Riſum teneatis amici!*

14. *Fol.* 38. Incipit ars nigromantici ſummi atque poeatarum Laureati principis illuſtriſſimi Virgilii, per quam artem omnia ad effectum perduci poſſunt. Deficiunt folia 49 — 54.

15. *Fol.* 59. b. Incipiunt Conſecrationes artis librorum que operantur in agromançia.

16. *Fol.* 60. b. Incipiunt Conſecraciones experimentorum artis.

17. *Fol.* 62. Incipit liber horarum planetarum neceſſarius arti.

18. *Fol.* 63. Libellus Alpharabii de preſtigiis ad habendum reſponſionem a ſpiritibus cum capite et primo.

19. *Fol.* 65. Incipit mirabiliſſimum ſecretum quod dicitur liber centum regum.

20. *Fol.* 79. Incipit libellus optimus et ueriſſimus ad inueniendum theſaurum abſconditum.

21. *Fol.* 88. *b.* Liber occultus ymaginum planetarum. Fol. 95 — 99 ſunt Figurae Taliſmanum e characteribus litteris arabico-cuficis mixtis nullius ſenſus aut ſignificationis, quas ignorantes, inepti credulique homines atque impoſtores iam a Saeculo X adhibuere ad res magicas. Cf. Petri Frid. Arpe Liber de prodigioſis Naturae et Artis ope-

operibus, Taliſmanes et Amuleta dictis. Hamburgi, 1717. 8. pag. 48 et 106.

22. *Fol.* 100. Flos magne ac nigromantice diſcipline.

23. *Fol.* 108. Liber artis magice petri padubanenſis. (i. e. de Apono uel Abano. † circa 1316)

24. *Fol.* 119. Incipit liber Thebit ben coran de ſciencia onugarum. ſ. de Ymaginibus.

25. *Fol.* 130. De anulis petri padubanenſis. *)

26. *Fol.* 149. Ad recludendum ſpiritum in anulo.

27. *Fol.* 155. De mirabilibus liber incipit.

28. *Fol.* 162. Liber Hermetis philoſophi.

Fol. 181 b legitur iſthaec ſubſcriptio:

Perfectus eſt liber quem abel Juſtus qui eum in lapidibus marmoreis ante diluuium celauit Jn quibus Hermes triplex poſt diluuium in ebron eos inuenit et eorum precepta probauit et poſteris illa tradidit ſicut in eorum principio iam diximus.

Explicit liber Abel Juſti cum laude domini noſtri ihesu xpi et eius auxilio tranſlatus de arabico in latinum per Robertum Ceſtrenſem. Deo gratias Amen.

*) Ineptus futilisque hic libellus, qui Abani nomen in fronte fert, ſecundum XXVIII manſiones lunae, aliquando etiam typis exſcriptus eſt, inque linguam gallicam tranſlatus ab Huleto. O ſancta credulitas priſtinorum, immo noſtrorum temporum caglioſtrozantium!

29. *Fol* 182. Jn nomine dni Amen cui me commendo etc. hoc eſt aliquid de eo quod reſcriptum fuit a nero de dictione thebith bin currat *etc.* de ymaginibus.

30 *Fol.* 188. Secreta Alberti Magni. *Sicut uult philoſophus in pluribus locis omnis ſcientia de genere* cet.

Fol. 199 *b. Explicit ſecreta Fratris Alberti de Colonia ordinis fratrum predicatorum ſuper Materiam quarundam Herbarum et quorundam lapidum et animalium bipedum et Quadrupedum.* etc. *Laus deo.*

31. *Fol.* 200. Liber artis chiromanticae.

32. *Fol.* 202. Liber coniurationum. *Hec eſt Jnuocacio ſolempnis ſpiritus qui uocatur bileth iſte enim ſpiritus eſt de ſapientoribus* etc.

Deficit folium 205.

33. *Fol.* 206. De fuga et morte murium, talparum, cimicum, ſcorpionum, muſtelarum, formicarum, pulicumque.

34. *Fol.* 209. Duo experimenta ineptiſſima ad morbum caducum, et amorem mulierum.

35. *Fol.* 209. b. De horis planetarum.

36. *Fol.* 211. b. Coniuracio ad amorem.

37. *Fol.* 213. Ad Jnuiſibilitatem, et alia ludicra atque ſuperſtitioſa.

38. *Fol.* 217. b. Opus (*magicum*) arnaldi de uilla noua.

39.

39. *Fol.* 220. Ad Jnuiſibilitatem, cum aliis ludicris experimentis.

40. *Fol.* 221. De uirtutibus roſmarini tradite ab antiquis doctoribus ſaracenorum in primis.

41. *Fol.* 222. Varia remedia ineptiſſima.

42. *Fol.* 240. Incipit liber ſortium magiſtri tholomei ſecundum Geomanciam.

Fol. 249. *Chi ben penſa falla de Raro.*

43. *Fol.* 255. Incipit Liber phyloſophye, C. Prognoſtica Socratis baſilici.

44. *Fol.* 265. Liber regum fortune.

Sequuntur uaria a manu germanica exarata.

45. *Fol.* 284 — 291. Incipit tractatus quem Petrus (*de Apono*) padubanenſis conſtruxit in motu octaue ſpere.

46. Fol. 293. Iſta eſt uera pratica ad fodendum theſaurum.

Fol. 300. b. *Nota quod ſingule iſte oraciones et coniuraciones debent dici per illum deuote et attente qui eſt in circulo ceteris qui ſecum ſunt fodientibus.* Conf. *Deutſches Muſeum*, *Iul.* 1786, pag. 38 ſeq.

Sequitur nomen priſtini poſſeſſoris:

Joachim Graue zu
Ortemburg ꝛc. mpp.

II. Alter liber manu ſcriptus huius Bibliothecae eſt in forma octaua.

Origo et fundamentum religionis Chriſtianae.

Liber eſt a Sociniano exaratus. Inuentus fuit in ſuggeſtu templi Sebaldini depoſitus Saeculo XVII.

V.

BIBLIOTHECA

EBNERIANA

IN

AEDIBVS IMHOFIANIS

PROPE TEMPLVM S. LAVRENTIO DICATVM.

V. BIBLIOTHECA EBNERIANA.

Congeſſit generoſiſſ. doctiſſimuſque Dom. Chriſtophorus Iacobus Imhofius († d. 24 Ian. 1726) Bibliothecam hiſtoricam Iuriſque publici, in primis rerum Norimbergenſium, *) quam legauit ſororis ſuae filiis, Senatoribus ſplendidiſſimis, Dom. Hieronymo Guilielmo, et Iohanni Carolo Ebneris. Prior partem ſuam propriis auxit libris magnis ſumtibus et indefeſſa cura ita, ut iſta *Bibliotheca*, per multos annos collecta, cum *Muſeo* ornamentum rei litterariae largiſſimum eueniret atque ſplendidiſſimum. Tandem in tabulis teſtamenti († d. 26. Ian. 1752) publico uſui deſtinauit. **) Theſauri iſti litterarii nunc ualde augentur curante perill. Reip. Norimb. Septemuiro, Dom. Iohanne Sigiſmundo Hallero ab Hallerſtein.

A. BI-

*) Vid. *Fränkiſche Acta erudita et curioſa, IV Sammlung*, p. 228 — 239. Magna cum diligentia conſcribi iuſſit *Collectionem omnium Scriptorum, qui de origine Domus Habspurgico Auſtriacae ſcripſerunt.* in fol. Hoc MS. non eſt in Bibliotheca Ebneriana. Nam poſſidebat Dom. Ioh. Carolus Ebnerus, qui etiam parauerat Hiſtoriam Imperat. Leopoldi numiſmaticam.

**) Vid. Ioh. Paulli Roederi Memoria Ebneriana, h. e. Vita et facta Viri perill. et generoſ. Domini Hieronymi Guilielmi Ebneri ab Eſchenbach in Artelshofen etc. Norimb. 1752. fol.

A. BIBLIOTHECA.

CODICES MANVSCRIPTI.

In folio. Codices chartacei.

Num. 1. Liber Inſignium 2300 gallicorum, anglicorum et belgicorum A. 1470 pictorum.

N. 2. a. *Rays Ulrich Schmidts von Straubingen, ſo er Anno 1534 aus Antorff in Indiam gethan.*

b. *Rais gen Jeruſalem und in das heilig Lande Grawe Albrechts von Lewenſtein und ſeiner Mitgefertihen 1561.*

c. *Rays in das heilig Land Iohann Fuxen und Michel von Lichtenſtein, Thumherrn zu Bamberg und Würzburg, 1551.*

N. 3. *Reichsmatrikul 1612, nebſt einem Verzeichniſſe aller und jeder Reichsſtände, ſo viel deren in allen alten und neuen Reichs-Matriculn ausſchlagsweis und Moderations-Regiſtern zu befinden, darinn* wie *ein jeder Stand belegt, erhöhet, geringert &c. gemeldet* wird *von* Zacharias Spizkoffler, Quaeſtore S. R. I. et Conſil. Rudolfi II.

N. 4. *Neue Canzley-Ordnung,* welche *Anno 1640 durch Regierung und Cammer aufgerichtet.*

N. 5. a) Commentarius ſuper ſeditione Bambergenſium Ciuicorum et agreſtium, *mit nachvolgten Inhalt.* 1525.

b) *Der Fürſten zu Bamberg und Würzburg und der Stadt Nürnberg ſummariſcher beſtendiger Gegenbericht und verandtwortung auff des erklerten undt publicirten Echters Marggraven Albrechts von Brandenburg letzt ausgangen groſſ, unerber, leichtfertig Schmachbuch &c.* 1556.

Haec

Haec Deductio impreſſa iam fuit A. 1555. 4. plagular. 18½. Subſcripta eſt d. 13 Decembris 1554. Vid. *C. S. v. Holzſchuher Deductions-Bibliothek von Deutſchland, I Band*, Num. 631. Titulus Refutationis eſt: *Marggrav Albrecht des jüngern zu Brandenburg gegründete Erklärung und Bericht wider die Biſchöffe zu Bamberg und Würzburg, wie auch die Nürnberger, nebſt dazu gehörigen Ausſchreiben.* Vid. *Deduct. Biblioth. III Band*, Num. 6531.

c) Cuiuſdam Religioſi tractatus contra iacula, ſacram et immaculatam Virginis Mariae conceptionem uolitantia, cum quibuſdam quaeſtionibus Theologicis ac diſputationibus iuridicis.

N. 6. *Landtafel des Fürſtenthums Ober- und Nieder-Bayrn darin ligende und zugehörige Gericht, Stedt, Märkt, Herrſchaften, Clöſter &c.*

N. 7. *Chur- und Fürſtliche Pfälziſche und Bairiſche Genealogia durch Wiguleum Hundt zuſammen gezogen, mit andern zur Pfälzbayriſchen Hiſtorie und Genealogie gehörigen Sachen.*

Wigulei Hundts bayriſches Stammbuch iſt bekanntermaſſen in 4 Theilen zu Ingolſtadt 1585 und 86 in fol. gedruckt. Der dritte Theil iſt im MS. in der Krafftiſchen Familien-Bibliotheck zu Ulm. Vid. Schelhornii Amoenit. litter. T. III, p. 58.

N. 8 *und* 9. Achatii Hüls (nat. 1534. denat. 1614) Tranſlatio latina Bibliorum, e graeco ſermone. 1608—1612. Sed merum eſt glaucoma. Nam tota iſta Verſio deſcripta eſt ab Achatio Hülſio e Bibliis polyglottis, Antuerpiae editis a. 1565 ſeq. in fol. mai. ex officina Chri-

ſtophori

ſtophori Plantini. Noui Teſtamenti uerſio eſt deſumta e Bezae uerſione.

N. 10. *Matthaei von Pappenheim Hiſtoriſche Beſchreibung des Geſchlechts der Truchſeſſen von Waldburg, bis auf Georg den 78ſten.* 1526.

N. 11. a. *Verſchiedene Verein und Ordnungen der Geſellſchafft St. Georgen-Schilds an der Donau, von A.* 1470 — 1482.

b. *Ein alter Türkenzug und Ordnung A.* 1466 *zu Nürnberg fürgenommen.*

N. 12. De rebus Croatarum Tractatus. *Mancus.*

N. 13. *Melchiors Oſſa Bedenken, dem Churfürſten in Sachſen, Auguſt, übergeben.*

N. 14. *Wolf von Witziſowitz Rechte und Ordnungen des Landes zu Böheim, wie ſolche unter Kaiſer Maximilian II, auf Anhalten der Landſtände verbeſſert und vermehrt worden, mit einverleibten unterſchiedlichen Verträgen A.* 1564.

N. 15 — 17. Miſcellaneorum Imperii Tom. I. de Anno 1663 — 1666.
Tom. II. 1664 — 1674.
Tom. III. 1660 — 1681.

N. 18 — 20. *Regensburgiſcher Reichstags-Actorum* T. I. 1662 — 1666.
T. II. 1666 — 1672.
T. III. 1672 — 1675.

N. 21. *Die Uffſatzungen der Brieff und Recht der ſtatt Straſsburg &c.* 1470. Initium horum Statutorum reperitur in

in Schilteri notis ad Koenigshoferi Chron. Alſatiae, pag. 700.

N. 22. a) *Proceſs-Formulare des Kayſerlichen Hofgerichts zu Rotweil.*

b) *Concept der Relation der gehaltenen Viſitation des Cammergerichts* 1556.

c) Formularia Proceſſus cameralis. Prothocollum cum productis actorum in *Sachen des Herrn Arnolds Graven zu Bentheim*, contra *den Herrn Fürſten Franzen Biſchoffen zu Münſter*, in cauſa primi Mandati *Horſtmar betreffend.* Anno 1548.

d) *Articulirte Clag Marquart von Stein &c. Neuburg*, 4 *May* 1563.

N. 23. *Chronica der Stadt Neumark, in der obern Pfalz.* 1567. *Sie gehet bis* 1300.

N. 24. *Geſchriebene Zeitungen vom J.* 1582 — 1591.

N. 25. Lectio Domini Iaſonis, Doctoris Celeberrimi, manuſcripta, ſuper Codice. Ex libris Ioannis Conradi a Vhorburg. 1586.

N. 26 *und* 27. *Ioh. Iak. Fuggers Oeſterreichiſches Ehrenwerk.* Tom. II *von* 1386. Tom. III *von* 1463 — 1485. *Aus der Bibliothek Joh. Baptiſt Suttingers, in Thürnhof, Canzlers, und zu Anfang Directoris dieſes Werkes.*

N. 28. Liber figuratum aſtronomicar. 1520 et 1522 fol. reg.

N. 29 *und* 30. *Eberhard Windecks Hiſtorie des Lebens Kaiſers Siegmunds, mit gemalten Figuren.* 2 *Bände, in der Mitte defect.* Saec. XV.

N. 31. Vid. MSS. *Arabica.*

N. 32. *Ein altes gemaltes Wappenbuch* Saec. XV.

N. 33. *Chronica des Hochlöbl. Erzſtiffts Salzburg, darinnen erſtlich von Gelegenheit, Art und Geſtalt des Erzſtiffts gehandelt* wird, *und dann die Biſchöffe und Erzbiſchöffe von St. Rudbert bis auf Iohann Iacob den 22ſten, newlich von 537 bis 1665*

N. 34. *Ein Wappenbuch* Saec. XVI, XVII *und* XVIII.

N. 35. *Urſprung, Ordnungen und Urkunden der Gan-Erben des Schloſſes zum Rothenberg, in der Obern Pfalz von 1360, nebſt einem alphabetiſchen Verzeichniſſe ſolcher Geſchlechte von 1478 her. Mit vielen Proſpecten und Actenſtücken.*

N. 36 — 40. Opera miſcellanea Ioſephi Guilielmi S. R. Imp. L. B. de Bertram, S. Caeſ. mai. Conſ. Imp. Aul. V Tomis.

Tom. I. latinus, hiſtorico-litterarius.

Tom. II. latino-germanicus, iuridicus.

Tom. III. germanicus, hiſtorico-epiſtolicus.

Tom. IV. gallicus. Recueil ſur les Ambaſſadeurs, e Miniſtres publiques; (*erat iam impreſſus*) cum multis litteri gallicis ſtatiſticis.

Tom. V. italicus, Politica uaria, et epiſtolas continet

N. 41. a et b. *Geiſtreiche Geſänge und Lieder auf d Sonntags-Evangelien und Epiſteln.* V Tomi. cum figuris aene

N. 42. *Hochfürſtlich-Bambergiſch-und Würzburgiſc Zeitregiſter, das iſt, ausführliche Beſchreibung beyder Hochlö cher Stifter Anfang, Stiftungen, Herren Biſchöffen &c. bis 16*

N. 4

N. 43. *Ein Band ſchöner Stücke zur Hiſtorie der Stadt Regenſpurg gehörig.*

N. 44. Miſcellanea ſ. Collectanea philologica Ioh. Georgii Richteri, ICti. *Sunt Excerpta e Libris.*

N. 45. Miſcellanea Imperii, a Richteris, Patre et Filio, ICtis, collecta. Vid. N. 50 — 52.

N. 46. Hub. Giphanii, ICti, Tractatus de Iudiciis, ſ. Ordine Iudiciorum, publice propoſitus in Academia Ingolſtadiana.

N. 47. a) Varia Conſilia ex Iure publico.

b) *Allerley Verträg der frenkiſchen Ritterſchafft.*

N. 48. a) *Beſchreibung des Fr. Pf. Landgerichts Sulzbach auf dem Nortgau, in ſechs unterſchiedlichen Libelln, auf gnädigen Bevelch der Durchlauchtigen, Hochgebohrnen Fürſten und Herren, Herrn Philips Ludwig, und Herrn Otto Heinrichens &c. durch Chriſtophorum Vogelium, Pfarrern zu Regenstauff.* a. 1603.

b) *Verzeichnus der Landſtände des Fürſtenthum Neuburgs, wie ſie uff den 6ten Octob.* 1652 *zum Landtag beſchrieben waren.*

N. 49. a) *Catalogus und Wappenbuch etlicher Kaiſerlicher Räth und Regenten des Regiments der Nieder Oeſterreichiſchen Lande vom Herren - Ritter- und Gelehrten - Stand, ſo viel deren unter Kaiſern Ferdinand I, Maximilian II, und Rudolph II von A. C.* 1529 *an, mit etlichen ihren Symbolis und Landsarth, auch Dienſt- und Abſterbenszeit erkundigt worden, durch Wilhelm Bernharden von Friedeshaimb &c. bis A. C.* 1607 *colligirt.*

b) Idem Catalogus *von K. Matthiae Regierungs Antrettung von A. C.* 1608 — 1658 *zuſammen zu richten bevolhen durch den Herrn Grafen Paul Sixt Trautſon.*

N. 50 — 52. Loci communes cum indice a Georgio Richtero conſcripti. Vid. N 45.

N. 53. Anonymi Collegium feudale, d. 26 Maii 1612 conſcriptum.

N. 54. *Hiſtoriſche Collectanea*, *oder Quodlibeta von ziemlich ſchlechter Art.* 1663.

N. 55 a) Loci communes camerales, ex Symphorematе Adriani Gylmanni *) collecti.

b) *von der Nachſteuer der Profeſſorum zu Altdorf. Ein Bedenken Conſ. Dilherrn vom 25 Nov.* 1673.

N. 56. *Handlung uff dem Landtage zu Torgau den* 3 Septembris A 1576 *ergangen. Item vom* 20 *Oct.* 1588. *vom* 22. *Febr.* 1592. *&c.*

N. 57. *Hiſtori der Biſchoffen zu Wirtzburg durch Lorenz Frieſen, Fürſtlichen Rath und Secretari zuſammenbracht und geſchrieben, bis* 1546.

58. a) *Weiſſenburgiſche Chronik, vom Iahre* 790 *bis* 1700 *&c. von M. Iohann Alexander Döderlein.*

b) Eiuſdem *kurze Nachricht von der Stadt Weiſſenburg am Nordgau.*

59. Laurentii Kirchouii et celeberrimarum Academiarum Conſilia, ſ. Reſponſa. Tomi V. Impreſſa fuere Francofurti 1594. fol.

60. *Iohannis von Mandauilla Reiſebeſchreibung in das gelobte Land.* 1415. Scr. per Nicolaum Hohenſtat de Winnpia, Preſbyterum Bambergenſem.

61.

*) i. e. Ioh. Theobaldi Schoenvvetter, bibliopolae Francof. 1604. fol. ſ. potius Paulli Matthiae Wehneri.

61. *Unterſchiedliche Spiel und Vorſtellungen des Dam-Spiels, von Wolfgang Schmidt, Criſtall- nnd Glasſchneidern,* A. 1700.

62. *Nachrichten von der löbl. Reichsſtadt Schwäbiſch Hall.*

63. Virgilii Bucolica, Georgica, et Aeneis, cum gloſſis interlinearibus. Incipit a uerſu 55 Eclogae I. Finitur uerſu 358 Libri XII Aeneidos. Saec. XV.

64. *Des Hochgefreyten löbl. Stiffts Würzburg Urſprung &c. kurze und wahrhaftige Anzaigung bis 1546.* Auctore Iohanne Reinhardo.

65. Collectanea numiſmatica Dom. Chriſtoph. Iac. Imhof. Vid. ſupra, pag. 61.

66. Cronica di tutti li Doſi (Dogi) Venetiani; uſque ad Annum 1554. Cum Inſignibus eorum.

67. Idem Chronicon, cum Continuatione uſque ad A. 1612.

68. Tomus decretorum Regum Hungariae, a Paullo de Gregoriiancz, Epiſcopo Zagrabienſi et Jaurienſi collectus.

69. Miſcellanea iudicatorum in Iudicio Camerae Imperialis de A. 1560.

70. *Nachrichten von dem Hörmanniſchen Geſchlecht und deſſen Adel.*

71. Uniuerſalis Hiſpaniae Tractatio, cum multis ueterum inſcriptionibus. *E libris, praecipue e Gruteri Theſauro Inſcriptionum.*

72. a) *Das Puech der Heiligenn Patriarchen und Vätter der Weyſſagenn.*

b) *Ein Landrecht Puech.* Saec. XV.

73. *Widerlegung der Argumente der Prinzeſſinn Wilhelmine von Culmbach wider ihre Frau Mutter wegen 4000 jährlicher Gulden; von Albert Ioſeph Grafen von Hoditz.*

74. a) *Die Klag der Univerſität wider den Rath zu Wien.*
b) *Von dienſtparn oder zinsparn Gründen.* Saec. XVI.

75. *Bayriſches Landgericht von 1616.*

76. *Bibliſche Hiſtorien in alten deutſchen Reimen, von Anfang der Bibel biſs auf König Salomon, mit gemalten Figuren* Saec. XV.

77. a) *Das hohe Lied Salomons in drey Büchern erklärt*
b) *Der Kattenmann von drey Wegen, durch die man zu Vollkommenheit kommt.*
c) *Das Buch der Liebkoſung St. Auguſtini.*
d) *Ein gar gute Beicht von von verporgen Sünden.* Sa *Ydelheit Stroſerin bey St. Claren in Nürnberg 1472.*

78. *Cronica der Markgrafen von Meichſen &c. nach la der Cronica auf St. Petersperg, von 800 — 1488.*

79. Liber Inſignium Regionum, atque clenodioru Regni Poloniae, ſ. Regni Poloniae ducatuum Inſignia arma. 1575.

80. a) *Spigel des menſchlichen Lebens Roderici de Hiſpa Epiſcopi Zamorenſis, verteutſcht durch Heinrich Steinhöv Doctor in der Arzney &c. (Augsburg, durch Günther Zai* 1475)
b) *Alberti von Eybe* I. V. D. *ob einem manne ſey zu nen ein eelichs weyb oder nit.* *Nürnberg,* 1472 *).

c) N

*) ap. Ant. Koburger. Secunda uice impreſſit Günther Zainer Vi

c) MS. *Cronike der Römer beſchrieben von Bruder Mertein, Penitencier und Caplan, um das Iahr 1431.* Impreſſa poſtea Auguſtae Vindel. apud Ioh. Bämler, 1473. in fol.

81. *Die Bibel der armen;* ſ. Compendium Bibliorum Vet. et Noui Teſtamenti. Saec. XV.

82. Vid. Codices arab.

83. Statuta *der Erzbrüderſchaft* S. Trinitatis de Redemtione Captiuorum, et Beatae Mariae Virginis de Remedio. A. 1663.

84. *Bambergiſcher Moderationsgeſuch in der Reichs-Matricul de A. 1551, 1555, 1556, 1557, 1566, 1567 und 1568.*

85. Relatio de Captiuitate Philippi Camerarii, et Petri Rieteri Romana &c. A. 1565. Impreſſa eſt una cum Selectis quibusdam ex Epiſtolis uirorum celebrium ad Dom. Phil. Camerarium in Ioh. Georgii Schelhornii Commentario de uita, fatis, ac meritis Philippi Camerarii &c. Norimb. 1740. 4. pag. 169 ſeq. Nouem particulas Centuriae quartae Phil. Camerarii Horarum ſubciſiuarum MS. in iſta Bibliotheca, commemorat Apinus, in Vitis Procancellariorum Academiae Altdorfinae, 1721. 4.

86. *Chronica über die Herrſchaft Trautenau, bis zum J. 1056. Von Simon Hüttel, Maler zu Trautenau, ſeines Alters 65 Jahr. Geſchrieben 1592.*

87. *Chronik der Städte Bern und Friburg.* Saec. XV.

Vindel. eod. anno. Vid. meum Diarium, ſ. *Journal zur Kunſtgeſchichte und zur allgem. Litteratur, II Theil, pag. 393.*

88. *Pappenheimiſches Saalbuch, 1542 aufgerichtet, und 1595 erneuert durch Hannſen von Eyb &c.*

89. *Ein ſchön gemaltes Wappenbuch.*

90. *Das Leben verſchiedener Heiligen.* Saec. XV.

91. *Das Leben der Erzbiſchöffe und Churfürſten zu Cölln, durch I. M. F. V. H. Römiſch Kaiſerl. Majeſt. Rath und Truchſeſſen &c. Vom J.* 83 — 1688.

92. *Arzney Buch.* Saec. XVII.

93. *Nürnbergiſche Chronik in teutſchen Verſen, mit den Wappen der geadelten Geſchlechter.* Saec. XVI.

94. *Vertrag zwiſchen Churſachſen, und dem Dom-Capitel zu Halberſtadt über die Grafſchafft Mansfeld 1573. Ferner mit dem Erzſtifft Magdeburg, A. 1579.*

95. *Collectanea aus verſchiedenen gedruckten Büchern.*

96. *Diarium der italieniſchen Reiſe des Churprinzen von Bayern, von 1715 und 1716.*

97. Architectura defenſionis offenſioniſque, *von Tobias Fürlegern,* Norimberg.

98. *Beſchreibung der Ottomanniſchen Monarchie, und Vorſchlag,* wie *ſie könnte ausgetilget* werden, *mit ſauber gezeichneten Vorſtellungen einiger Städte &c.* 1649.

99. a) *Die 24 guldin Harpffen aus der Offenbarung Iohannis und* Collationibus Patrum *beſchrieben. Von Hans Nider,* Ord. Praedicator. 1442.

b) *Von der Liebhabung Gottes.*

c) *Von vier Einſprüchen* 1) *Gottes,* 2) *der Engel,* 3) *des Teufels, und* 4) *der Natur.*

Dar-

Darnach hebt ſich an ein Tractat, von der Unterſcheidung der Geiſt, des würdigen und erleuchten Meiſter Heinrich von Heſſen, der den Tractat gemacht hat &c. 1495.

d) *Von Kampfkriegen der Vernunft.*

100. a) *Beſchreibung der Krönung Ferdinands III, und ſeiner Gemahlin zu Regensburg*, 1637; *durch Johann Hauer, Maler und Kunſthändler.* Cum tabulis aeneis.

b) *Von dem Heiligthum*, wie *es alle Jahr in Nürnberg ausgeruffen, und gewieſen wurde.* Eſt apographum ex edit. 1493.

c) *Die hyſtori des Lebens ſterbens and wunderwerk Sebaldi &c.*

101. *Die Pſalmen Davids, lateiniſch und deutſch.* Saec. XV.

102. *Auszug der Chroniken von Oeſterreich, mit gemalten Wappen.*

103. a. *K. Friederichs III Reformation des heimlichen Gerichts.* Saec. XV.

b. *Caroli IV güldene Bulle.* Saec. XV.

c. Sigismundi Reformatio eccleſiaſtica.

104. Biblia Vulgata a libro Eſdrae incipientia uſque ad finem N. T. Saec. XV.

105. *Anonymi ſonderbare Vorſchläge, auf was Art Kaiſerl. Majeſtät ein groſſes Kriegsheer, ſonderlich* wider *den Türken, zuſammen bringen könne,* was *ſolches koſten* würde, *und* welche *Ordnung dabey zu beobachten* wäre. *Mit gemalten Figuren.* 1527.

106. Vigilii Ruber, Sterzingenſis, *Malers, Wappenbuch.* Sunt 7244 Inſignia picta.

 107.

107. Anonymi Explicationes Euangeliorum. Saec. XV.

108. Io. de Dobergo Poſtilla. Saec. XV.

109. *Ein Landrechtbuch*, *und dann ein Lehenbuch.* Eſt pars Speculi Sueuici. (Vid. MSS. in 4to. Num. 12.) Saec. XV.

110. Grammatica Italica et germanica. Foliorum 98. Scr. A. 1423. Fol. 91 b. legitur litteris rubris:

Explicit mercatum quod eſt ſcholaribus ualde gratum.
In quo utiliſſimum ſcripſimus theothonicum
Ad ſatiſſaciendum precibus quorundam intimorum.

Fol. 98:

Qui ſcripſit ſcribat ſemper cum domine uiuat.
Viuat in celis liopoldus in nomine felix.
Anno mileſimo quadraginteſimo uiceſimo tercio die 16 febr.

111. a) Iacob. de Theramo de uictoria Chriſti contra Satanam. Johannes meyſſener de rochlitz ſcripſit anno domini 1467.

b) Fr. Hermanni de Stildtitz Tract. contra Leoniſtas ſ. pauperes de Lugduno haereticos, dicentes, Miſſae comparationem eſſe ſpeciem Simoniae, et nil ualere. 1471.

c) Fr. Simonis de Cremona, Ord. fratr. Eremitar. S. Auguſtini, (1360) Opus praedicabile ad populum ſuper epiſtolas dominicales. 1463. *)

d) Henrici de Haſſia Tractatus ſub figura diuerſarum picturarum. 1483.

e) Je-

*) Impreſſum fuit Reutlingae, 1484. fol.

e) Jeronimi liber ad Suſannam de lapſu uirginis conſecratae.

f) Alph. Bonihominis, Hiſpani, Ord. Praedicator. epiſtola Mag. Samuelis, Iudaei Feſſani, (Saec. XI) ad Rabbi Iſaac magiſtrum Synagogae ciuitatis Feſſanae. Ex Arabico. Scr. Saec. XV. *Ego frater alfonſus boni hominis hiſpanus* *) *hunc Libellum antiquiſſimum qui nuper caſu devenit ad manus meas et fuerat iam tot temporibus occultatus nova translacione de arabico in latinum per me interpretatum per unum xenium vobis tranſmitto. Sciendum autem quod inter iudeos multum gloriantur illi qui arabicarum obtinent periciam litterarum tum quia ille littere ſunt in antiquorum philoſophorum ſcienciis copioſe tum quia in eis utpote paucis iudeis paucioribus chriſtianis notis, confidenter ſecreta ſua que volunt aliis occultari. Qua eciam de cauſa ex ipſo Iudeus iſte licet cathecumenus auctor huius libri non ipſum Ebreo ſermone ſed arabico annotauit. Scilicet quod tarde uel cito ſecreta reuelentur juxta ſententiam ſaluatoris Ego uero in tranſſferendo ipſum auctoritates ab iſto iudeo inductas ſcripſi in locis ſuis in arabico et latino prout habetur in noſtra translacione ſecundum beatum Jeronimum ſeu prout iſte iudeus ſcripſit quando compoſuit illud opus et hoc feci ne aliquis poſſet michi imponere quod ego in texto preſumſerim aliquid addere uel diminuere uel eciam immutare Et ſuper hoc erunt omnes qui ſciunt arabicam ueri teſtes et hoc ideo dico quod iudeus iſte noſtras translaciones non ſequitur ut in proceſſu uidebitur me autem oportuit ipſum exponere in latino prout ipſe loquitur in arabico eius modum loquendi quantum eſt poſſibile et ordinem obſeruando alias non interpres eius ſed corruptor ſui libri merito poſſem*

*) Vixit A. 1337.

ſcm dici nec iudei ſi uiderent ipſum librum in utraque lingua deſcriptum tam conuincerentur per eum ſi auctoritates in latino ab hoc deſcripto in arabico diſcordarent In nomine domini miſeratoris omnia in quo ſperamus.

Incipit epiſtola translata de arabico in latinum per fratrem alfonſum boni hominis Hiſpanum ordine predicatorum Que epiſtola cuius ſit edicte et quod et ad quod valeat probemiolum ipſius epiſtole et narratio eius plenius declarabunt cum titulo qui eſt talis Epiſtola quam ſcripſit magiſter Samuel iſrabelita d Fez ciuitate oriundus regis marrochitani ad rabi Iſaac magiſtrum Synagoge que eſt iſta in linea in regno predicto.

Conſeruet te deus o frater et permanere te faciat uſque quo finietur captiuitas noſtra et congregetur iſta diſperſio noſtra et appropinquet ſpes noſtra et ſignet Deus beneplacitum ſuper vitam noſtram amen.

Nam expertus ſum quod pulcbritudo ſciencie huius eſt in te et tu es noſtra ſpes certificacionis in dubiis legis et prophetarum cum tuis expoſicionibus gratioſis Verum ego particeps doctrine tue tibi expono eſtus cordis mei ſuper illis que legis ſunt et prophetarum ſuper quibus ſum anxior cum timore Qua propter recurro ad habundantem ſcientiam tuam et mitto tibi libellum iſtum ſperans per te deo volente in veritate confirmari et in hiis dubiis declarari.

Finitur iſthaec epiſtola ita:

Sed hec captiuitas iam peruenit uſque ad complementum mille annorum Nec eſt Daniel nobiſcum Et omnes tribus nulla excepta ſunt in diſperſione elongate a domo ſancta Signum unum eſt

eſt euidens quod peccatum tum perſeueret in nobis perſeuerabit et ira dei ſuper gentem noſtram ſine ſpe eternum expectamus. Saepius eſt impreſſa. Vid. Wolfii Bibl. hebr. Vol. III, pag. 1100.

g) Explicatio Euangelii feſto die Annunciat. Mariae. Saec. XV.

112. *Wappen des Venetianiſchen Adels.* 1602.

113. *Anonymi Leben der alten geduldigen Philoſophen, und wie ſie mit Gedult gros Lob, Weisheit, und ein ewigs Seelgeräth und Gedächtniſs gemacht und erworben haben.* Saec. XV.

114. *Siegmund Meyſterlins Chronik der Stadt Augsburg.* 1457. Cum figuris illuminatis.

115. *M. Ioh. Hartlieb,* Med. D. *Ueberſetzung Euſebii* de Alexandro Magno, *zu Ehren Herzog Albrechts in Baiern und Annä von Braunſchweig ſeiner Gemahlinn.* (Cum ſpatiis figurarum) *Deo gracias Iohannes Currificis.* 1464.

116. *Calender und Practica vom Iahr 1466.*

117. In membrana. Codex hebraicus ueteris Teſtamenti. Saec. XIII. Continet

1) maximam partem Pentateuchi, qui etiam uerſionem aramaeam Onkeloſi habet, ita, ut ſingulis uerſibus hebraeis, per ſillukum finitis, ſtatim uerſio aramaea ſubiiciatur, excepto cantico maris, ubi aramaea praeter orationem hebraeam quaſi in margine minoribus elementis cernuntur. Verſio Onkeloſi uocalibus quidem eſt inſtructa, ſed accentibus, praeter ſillukum, deſtituitur. Incipit a uoce aramaea ועמרה commatis 11, Capitis XIV Geneſeos, ac terminatur uoce hebraea ותירשך commatis 17, Capitis XII Deuteron.

2) Ha-

2) Haphtharas quaſdam, ſ. lectiones propheticas. Prima, quae hic adeſt, exſtat I Sam. II; initium haphtharae, quae alias u. 18 incipit, et cum fine capitis terminatur, in codice iſto deeſt. Adeſt enim ex ea uox החצים uerſus 21. Vltima uero haphthara hic eſt illa, quae die feſto laetitiae legis recitatur.

3) Megilloth, nempe Librum Ruth totum; Cantici Canticorum particulam, a uocabulo ועלמות uerſus 8 Capitis VI uſque ad finem; Eccleſiaſten; Librum Eſther; Threnos; Iobum, qui uoce שדי uerſus 2 Cap. XXXII finitur.

Quaelibet pagina tribus aequalibus columnis conſtat, et unaquaeque columna triginta uerſibus ſiue lineis abſoluitur, niſi id pictura aliqua maſorethica impediat. Habet totus hic codex maſoram paruam et magnam. Magna haud raro figuris comprehenditur, quarum limites uoces Maſorae ſunt. Conueniunt eae interdum argumentis eorum locorum ubi cernuntur; ſaepius autem ex arbitrio ſcribae fictae ſunt. Nomen יהוה per compendium duobus ״ exaratum eſt, quibus lineola utrimque incuruata ſuper impoſita cernitur. Litterae בגדכפת raphe habent, ubi earum adſpiratio manet; ſaepe tamen eo etiam deſtituuntur, ubi eſſe debere uidetur. Gerunt etiam litterae ל et ש raphe ad indicandum, eas tunc ſine dageſch eſſe efferendas. In uerſione Aramaea compendioſe haud raro ſcribitur 'ישר pro ישראל.

Litterae huius Codicis ſunt nigerrimae; puncta autem et maſora pallent. Adſunt quoque litterae maiores primae uocis, ubi noua incipit paraſcha, aut nouus liber, aut noua haphthara Nec deeſt Keri et Ketibh.

Vid.

Vid. Cel. Dom. Ioh. Andr. Mich. Nagelii diſſ. de tribus Codicibus MSS. hebraicis. Altdorfii, 1749. 4. et Diſſ. de duobus Codicibus MSS. V. T. Bibliothecae publicae Norimbergenſis, cum Specimine uariae Lectionis ex quatuor Codicibus (*nimirum hiſce duobus Ebnerianis, et duobus Biblioth. publicae*) MSS. V. T. Altdorfii, 1769. 4. *Hamburg. Berichte von gelehrten Sachen*, 1750, pag. 105 ſeq.

118. Vid. MSS. oriental.

119. *Thailzettel Hrn. Jacob Jm Hofs über ſein anerſtorben vätterlich und Muetterlich Erbgut verlauttendt.* Anno 1580.

120. In membrana. Codex hebraicus Saeculi XII, cum punctis, uocalibus, et Maſora parua, cum quibuſdam notis ex Maſora magna. Maſorae uerba et ſigna magis pallent, quam puncta. Nulla uero hic adeſt haphthararum nota et indicatio. Adeſt uero קרי et כתיב. Hic Codex maioris adhuc antiquitatis ſpeciem prae ſe fert, quam prior. Membrana eſt tenuis. יהוה ſuis exaratur litteris. Initium habet a uoce המלך commatis 24 cap. XX, *I Samuelis*. Finitum librum poſteriorem *Samuelis* ſequitur *Ieremias*. *) In eodem folio, quo *Ieremias* terminatur, in media fere pagina aduerſa incipiunt duo libri regum, poſt quos occurrit *Ezechielis* pars. Exit enim hic liber uocibus לב להם u. 19, Cap. XI. Deinde legitur pars *Ieſaiae*, quae uocabulo נשתה u. 17 Cap. XXXXI orditur, atque paſſim manca uſque ad finem *Ieſaiae* pro-

*) Vid. Cel. *Nagelii* Diſſertatio philologica in uariantes Lectiones XXV Capitum priorum *Ieremiae* ex duobus Codicibus (*nimirum e Solgeriano* in Biblioth. publ. *et hocce ſecundo Codice Ebneriano*) MSS. hebr. deſumtas, Altdorfii, 1772. 4.

prorogatur. Porro continuo ſermone adſunt 12 *prophet*
minores. Finito *Micha*, legitur uox חצי, *dimidium*, qua ind
catur, iam dimidiam partem δωδεκαπροφητου finitam eſſe. St
tim autem poſt duarum linearum uacuum ſpatium, orditu
ſcriba uatem *Nahum*. His ſuccedit libellus *Ruth*. *Pſalmi* i
V libros, *) more Iudaeorum, diuiſi non ſunt. Numera
tur tamen litteris hebraeis, ſed a recentiori manu ſcripti
uſque ad pſalmum LXXXVII. Pſ. XXII, u. 17 uox il
uexata hic ita ſcribitur כָּאֲרִי. Pſalmos comitatur *Iobus*. Hui
ſubnectuntur *Salomonis prouerbia* cum *eccleſiaſte* et *canti*
canticorum. Poſtea cernuntur *threni*, quos ſequitur *Dani*
hunc *Eſtherae* hiſtoria uſque ad uocem ונבזה u. 5, Cap. II
Deinde adeſt pars *Eſrae* a uoce לאצר uerſus 69, Capitis V
uſque ad uocem השיכה u. 24, Cap. VIII. Porro legitu
Nehemias, praeter ea, quae uocem הנורא u. 5, Cap. I ante
cedunt. Huic iungitur pars libri prioris *Chronicorum*, qua
uſque ad uocabulum כסף u. 6, Cap. XIX pertinet; et hi
Codex noſter terminatur, cuius paginae in tres diuiduntu
columnae. Solo conſtat ſermone hebraeo. Character e
expreſſus et perſpicuus, ac niger; uocales et accentus mi
nus palloris habent, quam in priori codice, cui tamen ele
gantia cedit. Sic Celeberrimus *Nagelius*, qui praeterea in
Diſſ. de duobus Codicibus V. T. Bibl. publ. §. XXIII, ita
iudicat: Codicem Ebnerianum II, ſi litteras et uoces ſpecies
Codici Norimb. I (i. e. *Solgeriano*) poſtponimus, Ebneria
no autem I aequalem habemus. Sin ad puncta et ſcripta,
ſiue כתיבן, attendas, omnibus ante dictis codicibus cum
anteferimus. In punctis enim ualde accuratus eſt, et mul-
ta

*) Vid. *Wolfii* Biblioth. hebr. T. II, p. 113.

ſingularia habet, crebro in contextu ea rectiora in ipſo leguntur, quae alii libri in margine continent, et praeſertim *raphe* creberrime habet, ut credamus, illum prae aliis multis libris haud pauca ueteris ortographiae et pronunciationis ueſtigia ſeruare. Iudice *Kennicotto* iſte codex antiquiſſimis ac praeſtantiſſimis eſt accenſendus. Scriptura ſimilis Sangermanenſis codicis ſecundi, num. 366, celeberrimi Reuchlini codicis, A. 1106 ſcripti, (num. 154 apud Kennic.) qui eſt in Biblioth. publ. Carlsruh. Vid. num. citat. apud Kennicot. operis biblici V. T. Tomo II, Oxonii, 1780 fol. max.) et in Vol. I uariarum Lectionum Veteris Teſtamenti &c. opera *Ioh. Bernh. De-Roſſi*. Parmae, 1784. 4 max. pag. LXX.

121. Ptolemaei Geographia. Latine. Codex Saeculo XV ſcriptus, ſplendidiſſimus, in folio regali, 103 foliorum. In membrana.

Deſcripſit eum doctiſſ. Georgius Martinus Raidelius, (quem hic ſequor) in ſua Commentatione critico-litteraria, de Claudii Ptolemaei Geographia, eiuſque Codicibus tam manuſcriptis, quam typis expreſſis. Norimb. 1737. 4. Cap. IV, pag. 26 — 33. In margine inferiore primi folii conſpicua ſunt inſignia primi poſſeſſoris. Nam eruditi, prae aliis opibus ualentes, conſueuerant olim inſignia, elegantiſſimis expreſſa picturis, Libris, qui aliquo eſſent pretio, praefigere: id quod praeter alia innumera exempla, Cypriani Catal. Bibl. Gothanae, p. 20. Neſſelii Catal. Bibl. Vindobon. P. V, p. 4, 5. P. VII, p. 73, 74, 102, et Lib. IX. ap. Schelhorn. in Amoenitat. litterar. T. V, p. 104 patet. Ipſa huius Codicis inſignia exhibent conſpi-

ſpiciendum ſcutum, fere quadrangulum, in cuſpidem deſinens, et corona laurea circumdatum; cui telamonis loco, ut uocant Heraldici, adeſt genius, ſiue angelus, deſuper dextra tenens coronam, ſiniſtra uero ſcutum coronae huic incluſum. In ipſius ſcuti parte inferiore tres apparent montes, ex quorum medio, inter duos eminente, ſurgit arbor, eaque, ni fallor, laurus. Intra coronam, alteri ſcuti lateri adſcripta eſt littera L, altteri uero B, quibus litteris primus Codicis Poſſeſſor ſine dubio deſignatur.

Litterae quorumuis Librorum et Capitum initiales ſunt auro uariisque coloribus artificioſiſſime pictae Reliqua Scriptura uenuſta quidem accurataque eſt, nec tamen Saeculum XV excedit: id quod partim cognoſcitur ex aetate, qua Tabulae, Codici adiectae, ſunt delineatae, partim uero ex Scriptura ipſa.

Omnes fere Codices Latini, qui adhuc ſuperſunt, perhibent dedicationem ad Pontif. Max. Alexandrum V eſſe directam: in Codice uero noſtro haec leguntur dedicationis uerba initialia:

BEATISSIMO PATRI INNOCENTIO QVINTO· PONTIFICI MAXIMO· IACOBVS ANGELVS·

Errorem a librario fuiſſe in deſcribendo commiſſum ii coniicient, quibus ſeries Pontificum Romanorum eſt cognita. Innocentius enim, qui uulgo quintus audit, iam A. 1276 diem ſuum obiit, Iacobus uero Angelus ſub initium Saeculi XV floruit. Sed refragantibus quamuis tot aliis Codicibus, auctoritatem tamen Ebneriani ex parte ſtabi

ſtabilire poſſumus. Etenim, non omnes inter ſe conueniunt, in numerandis Pontificibus: immo ipſi Pontifices interdum dubitant de numero nominibus ſuis adiiciendo; quale exemplum in Benedicto XIII noſtro tempore occurrit. Num enim is *decimus tertius*, an uero *decimus quartus* debuerit ſalutari, initio haerebant: et recte quidem, quoniam Innocentius VII in Diplomate ap. Vghellium Ital. Sacr. T. IV, p. 806 Benedictum, qui Antipapam habebat Gregorium XII, iam decimum tertium appellarit. Forte igitur, ſi coniecturis locus dandus, Iacobus Angelus, qui munus Secretarii ab Innocentio petierat, teſte Leonh. Bruno Aretino L. I, Epiſt. I, pag. 1 et 2 edit. recentiſſ. Hamburg. de A. 1724, obtinendi illius cauſa, Pontifici hunc ſuum laborem inſcribere uoluit: quo fatis functo, et Verſione non dum ad finem perducta, Alexandro V eam dedicauit, cuius nomen in omnibus expreſſum legitur Codicibus. Librarius autem Ebnerianum deſcribens exemplar, retento numero, Alexandri nomini, in ordine Pontificum, conuenIente, nomen Innocentii ſubſtituit, adeoque errorem commiſit. Id quod eo magis probabile mihi uidetur, quoniam ad titulos librorum aut dedicationum deſcribendos, antiquiſſimis temporibus adhibebantur Chryſographi, qui eos membranae purpureae litteris inſcribebant aureis, referente Montfauc. in Palaeogr. Graeca L. I, C. I, p. 4 ſeq. et diuerſi erant a Calligraphis. Hi aut nimis incurii, aut aliis rebus intenti, facile errare potuerunt; ut plura exempla, in aliis Codicibus obuia, docent. Cum igitur in memorato Codice Ebneriano ea pars membranae, cui uerba, ſuperius adducta, deprehenduntur inſcripta, minio ſit picta, primae autem Calligraphiae indicia adhuc pelluceant, faci-

le fieri potuit, ut Chryſographus tincta iam membrana, ueri nominis oblitus, aliud loco eius ſubſtituerit.

Inſcriptionem hanc ipſa ſequitur dedicatio, quam, cum in Bononienſi, aliisque exſtet editionibus, huc transſcribere nolo. Excipit eam textus ipſe, complectens ueram et genuinam Iacobi Angeli uerſionem; quae in Romana et reliquis editionibus non nihil fuit emendata, in ſola autem Bononienſi editione, non 1462, ſed potius 1482 typis expreſſa, quantum ego coniicio, incorrupta legitur. Cauſa uero emendationis in plerisque editionibus fuit diuerſitas Meridiani: Ptolemaeus enim ſecundum Meridianum Alexandrinum omnia loca dimenſus eſt, reliqui uero recentiores Mathematici rationem computationis Ptolemaei non habuerunt: inde Ptolemaeus adeo fuit mutatus, ut, docente Eraſmo, in Praef. ad Edit. Baſil. Graecam, eos numeros, quos Ptolemaeus tradidit, quam maxime corruptos hodie habeamus.

Tabulae Geographicae collocatae deprehenduntur poſt ultima uerba Capitis II, ex Libro VIII, hincque capita reliqua, tabulas ipſas, earumque diſpoſitionem concernentia, quae in omnibus ferè editionibus Graecis pariter ac Latinis reperiuntur, in noſtro Codice deficere uidentur; ſed ſciendum, unius cuiusuis tabulae auerſae parti eas eſſe inſcriptas, maioris forſitan cauſa euidentiae. Ante uero quam ipſas tabulas accuratius conſiderem, diſcipiendum eſt, quid ſibi uelint iſta uerba, quae ſub finem Cap. II ex Libro VIII leguntur. Sunt ea, aureis litteris, in parte membranae minio tinctae ſcripta, ſequentem in modum: *Nunc ſequuntur Tabulae per Nicolaum Germanum.* Quis fuerit

rit iſte Nicolaus, obſcurum eſt. Germanum eum fuiſſe, ex cognomine patet; quale uero ei fuerit nomen gentilitium, aut quae patria, ex uerbis Codicis haud licet cognoſcere. Audiamus prae caeteris Iohannem Trithemium, ſcriptorem fide dignum, et ſatis accuratum: qui in Catalogo Virorum, litteris illuſtrium, p. 162 edit. Francof. de An. 1601 ſequentia profert: *Nicolaus Donis, Monachus diui Patris Benedicti, Monaſterii, ut ferunt, Reichenbacenſis, Vir certe in ſaecularibus litteris ſtudioſus et eruditus, et diuinarum Scripturarum non ignarus, Philoſophus et Aſtronomus inſignis, Coſmographiae Ptolemaei uigilantiſſimus repertor, et diligentiſſimus* (edit. Colonienſis de An. 1546 in 4. legit *ſagaciſſimus*) *reſtaurator, ingenio praeſtans, et clarus eloquio: ſcripſit non contemnenda Volumina, quibus memoriam ſui poſteris commendauit. E quibus exſtat opus mirandum et celeberrimum, cum picturis et nouis tabulis elegantiſſime ornatum, in Coſmographiam Ptolemaei, ad Paulum Papam II Libros VIII. De locis quoque mirandis Librum I; Epiſtolas etiam multas, et iudicio meo non inelegantes, ad diuerſos compoſuit. Floruit ſub Friderico Imperatore III, et Paulo Papa II, Anno MCCCCLXX.* Haec iisdem ferme repetuntur uerbis in laudati Trithemii Tractatu, de Scriptoribus Eccleſ. p. 370. Ex quibus forte hauſit Gesnerus, quae in Bibliotheca Vniuerſali p. 519 edit. Tigur. de Anno 1545 habet. Quis exinde non uidet, Nicolaum Donis fuiſſe Monachum, adeoque a Nic. Hahn, Typographo, et Nic. Cuſano, diuerſum. Trithemius quidem patriam non indicat, Geſnerus autem natione Teutonicum fuiſſe dicit: ut proin nullus dubitem, Nicolaum Donis et Nicolaum Germanum eſſe unam eamdemque perſonam. Si quis autem horum uirorum teſtimoniis fidem

tribuere nolit, ei uerba Nicolai ipſius, quae in praefat. ad edit. Geogr. Ptol. Vlmenſem de Anno 1482. et 1486*) leguntur, bene penſitanda relinquo. Ibi inter alia ſcribit: *Nos cum per otium Ptolemaei ſcripta legerimus, quod a Profeſſione noſtra non plane abhorrebat*, etc. Et paulo inferius, cauſas indicans, cur hoc opus Pontifici inſcripſerit, ait: *Quod* a Sacerdote *prouenit, id ad omnium Sacerdotum Archimandritam referendum erit*, etc. Immo et aliud argumentum mihi ſuppetit, deſumtum ex pictura, qua prima littera dedicationis editionum Vlmenſium 1482 et 1486 exornatur. In illa ſe conſpiciendum praebet Pontifex Maximus, throno inſidens, in capite geſtans diadema papale. Ante eius genua prouolutus iacet Monachus, porrigens librum; quae certe Nicolaum Donis, Monachum ordinis Benedictinorum, dedicantem et offerentem Pontifici Maximo librum, a ſe emendatum, indicare mihi uidentur. Ex mea igitur ſententia Nicolaus Donis non nulla in uerſione Iacobi Angeli correxit, quod inſtituta exemplarium collatio docebit: deinde tabulas Geographicas, quas iam Agathodaemon **) ex

*) Ambae editiones exſtant in Biblioth. Reip. Nor. Vid. P. I, p. 287 et 290, et infra Libri Saec. XV. 1486. Tabulas quoque XXIII ex editione Vlmenſi 1482 coloribus ſuperbientes ibidem, indicaui in Parte I, pag. 250.

**) Agathodaemon, Mechanicus Alexandrinus, Saeculo V, Ptolemaei mentem preſſe ſecutus, delineauit Tabulas geographicas, id quod etiam indicat ſubſcriptio graeca antiqua in Cl. Ptolemaei περι γεογραφικης ὑφηγησεως, ſ. *Geographiae*, praeſtantiſſimo Codice graeco Vindobonenſi in folio, ut uocant, ſuperregali. Tabulae 27 geographicae graecae diuerſitate colorum adeo inſigniter ac mirifice diſtinctae et illu-

ex mente Ptolemaei delineauit, expreſſis nominibus urbium et locorum latinis, conuertit, emendauit, et Eſtenſi Ferrariae Principi obtulit; in quibus tamen, uti ipſe fatetur, *nulla in re a Ptolemaei intentione, licet a pictura, diſceſſit.* Ex

 hoc

illuminatae ſunt, ut ſplendidius ac ſumtuoſius iſtius Geographiae exemplar manu ſcriptum in nulla totius Europae Bibliotheca exſtare arbitraretur Neſſelius in Catalogo Codicum MSS. Bibliothe ae Caeſ. Vindob. P. V, pag. 3. Fragmentum talis Mappae graecae Saeculi XI poſſedit Hamburgi Cel. p. m. Reimarus. Erat Pars Italiae (Ptolem. Tab. VII.) Iam Ariſtagoras, Miletenſium tyrannus, Cleomeni I, Lacedaemoniorum regi, in tabula aenea monſtrauit ſitum regionum a Sparta uſque ad Suſam, ſ. Suſas, Perſarum metropolim. Herodot. L. V. cap. 49. Tempore quoque Anaximandri tabulae geographicae delineabantur In templo Telluris Romae Mappa Italiae conſpiciebatur, notuſque eſt uerſus Propertii:

Cogor et e tabula pictos ediſcere mundos.

Lib. IV, Eleg. III, u. 35.

Tabula (ſic dicta) *Peutingeriana*, quam edidit tabulis 12 Scheybius 1753, eſt apographum Saeculi XII aut XIII. Conficiebatur temporibus Diocletiani, non uero Theodoſii.

Nicolai Donis ſ. Germani tabulas XXVII aeri laborioſe inciſas (Editio Vicentina 1475 in fol. nullas habet, quantum ſcio, tabulas) exhibuit A. 1478 Arnoldus Pannarz, cognomine Buckinck. Hicce liber ſecundus eſt, cui tabulae aeneae additae fuere, uti infra ad A. 1478 exponam, quando Libros huius Bibliothecae Saeculo XV impreſſos enumerabo. Iterum Romae ediderunt haſce XXVII tabulas Nic. Hahn, 1482, Petrus de Turre, 1490, et A. 1508 Bernardinus Venetus de Vitalibus, expenſis Euangeliſtae Toſino, bibliopolae Brixiani, quae editio eſt in hac Bibliotheca, additaſque habet 6 Tabulas nouas, uidelicet Linoniae, Hiſpaniae, Galliae, Germaniae, Italiae et Iudaeae (Vid. Milkaar. I, num. 23) Dom. C. H. de Heinecken in *Idée d'une Collect.*

hoc Auctoris autographo, Florentiae adſeruato, et nitidiſſime ſcripto, cum ars graphica in ſolis fere Monaſteriis fuerit exculta, plura fuere deſcripta exempla; quorum unum peruenit ad manus *Leonardi Hol*, ciuis et typographi Vlmenſis, qui iſtud, una cum tabulis ligno inciſis, typis imprimi curauit. Nullibi legimus, quod Iacobus Angelus uerſioni ſuae ullas adiunxerit mappas Geographicas; Nicolaus potius Donis de ſe ipſo teſtatur, *quod mundum tali delineauerit modo, quali ante eum nemo, cum e. g. magnitudinis inſularum rationem habuerit.* Is igitur pro primo Geographiae tabularis reſtauratore merito habendus, ac cum cautione legenda, quae habet I. A. Fabricius in Biblioth. gr. L. IV, p. 413, et Reimmannus in Introd. ad Hiſtor. litter. in primis Germanorum, Sect. III, P. II, Quaeſt. 167, pag. 392. Addatur eiusd. Fabricii Bibl. med. aeui, T. V. p. 330. Nicolaus Donis ſ. Germanus tabulas correxit, nomina

lect. complette d'Eſtampes, pag. 145 falſo habet annum 1507. Adſunt quoque tabulae XXVII aeri inciſae, ſed ſtilo admodum rudi, in editione Bononienſi, quae falſum annum 1462 habet. Pertinet potius ad Annum 1482 aut 1491. Vid. Raidelii Commentat. pag. 40; et *Catal. de la Biblioth. du Duc de la Valliere*, T. III, pag. 18. A. 1482 Vlmae prodiere apud Leonhardum Hol tabulae ligneae coloribus diſtinctae XXXII, ſculptore Iohanne (*Schnitzer*) de Arnsheim, cuius nomen in limbo ſuperiore tabulae primae legitur. Quinque additae ſunt tabulae, ſitum et nomina recentiora urbium Hiſpaniae Luſitaniaeque, Galliae, Scandinauiae, Italiae ac denique Terrae ſanctae repraeſentantes, auctore eodem Nicolao Germano, cui XXVII tabulas debemus. Recuſas dedit Vlmae A. 1486 Iuſtus de Albano de Venetiis, per prouiſorem ſuum Iohannem Reger; in fol. max. Vid. P. I horum Memorabilium, pag. 287 et 290.

na locorum graeca latine reddidit, ſitum ac magnitudinem Inſularum indicauit; ordine tamen tabularum Agathodaemonis ita ſeruato, ut non plures quam XXVII delinearet tabulas; totidem ſcil. quot egregii Codices, Viennenſis et Venetus, oſtendunt, quotque etiam Ebnerianus Codex habet. Huius autem tabulae uariis coloribus, non oleo, ſed aqua gummique temperatis, diſtinctae; ita, ut color ille coeruleus, ultramarinus dictus, mare uel fluuios in mare deſcendentes, rubeus, flauus, aut alii, pro earum diuerſitate Inſulas deſignet. Gradus longitudinis et latitudinis extremis tabularum limbis, auro obductis, buxeo ſunt colore inſcripti. Nomina Regionum Prouinciarumque litteris aureis aut rubris, iisque maioribus, urbium uero et oppidorum tantum atramento, ſed diuerſi nigroris, ſignificantur. Quo etiam ſitus locorum accurate potuerint indicari, lineae in membrana perpendiculariter et transuerſim ſunt ductae; quarum ueſtigia in Codice adhuc deprehenduntur. Praeterea et hoc mihi uidetur conſideratione dignum, quod urbes, prae aliis maiores, ſemper puncto maiori aureo, minores uero circellis tantum minuſculis, atramento ductis, indicentur.

Ordo tabularum noſtri Codicis cum Agathodaemonis tabulis idem fere eſt. Prima enim ſiſtit uniuerſum orbem, tunc temporis cognitum, ſecunda Inſulas Albiona et Hiberniam, et ſic porro, ſecundum ſeriem, quam ipſe Ptolemaeus Libro VIII ſeruauit. Reliqua Capita Libri huius, inde a ſecundo, auerſae tabularum parti ſunt inſcriptae, ut ſcil. quaeuis tabula textum ipſum, ad quem delineata ſit, facilius oſtendat. Vltima tabula ultimam quoque Periodum

dicti libri ſiſtit; qua finita nihil amplius de anno aut die quo hic Codex deſcriptus, nihil de ipſo autographo, ex quo deſumtus, nihil denique de Calligrapho, ipſi adiectum legitur. Quantum autem ex hucusque commemoratis licet coniicere, poſt inuentam demum Typographiam, Exemplar Ebnerianum manu exaratum fuiſſe arbitror; Nicolaus enim Donis, auctor tabularum, floruit circa annum 1470 *) poſt idem tempus igitur, uel ex autographo, uel ex alio exemplari fuit deſcriptum: ita tamen, ut inter annum iam dictum, et inter annum ſcriptionis, haud multum temporis interciderit. *Haec Raidelius.*

122. E Rabbi *Moſis Maimonidis* praeſtantiſſimo magnoque opere יד חוקה (*Manus fortis*, ex alluſione ad Deuteron 34, u. ult.) tota Pars ſecunda, ſeu Operis Liber quartus ספר נשים (*de Mulieribus*) ספר קדושה (*Liber de ſanctitate*) et Partis tertiae liber primus, id eſt ספר הפלאה ſ. *liber de ſeparatione*; ſiue Operis Maimonidae, quod XIV libros continet, liber quartus, quintus et ſextus, qui prima pars Operis tres continet libros, unde liber primus partis ſecundae eſt liber quartus totius operis Maimonidae. Contulit iſtum Codicem uetuſtum et optime conſeruatum Celeberr. Nagelius cum editione Veneta 1574, et uarias lectiones Capitis primi Tractatus ſecundi מאכלות אסורות (*de cibis prohibitis*) Libri quinti exhibuit in diſſ. de tribus Codicibus MSS hebraicis huius Bibliothecae, (Altdorfii, 1749 4.) §. XVIII. De Codice Dilherriano uid. ſupra pag. 2 ſeq.

*) Obiit A. 1471.

123. Symbolum Athanaſianum, cum commentario ſ. gloſſis. Saec. XIV.

124. *Bairiſches Landrecht, auf Befehl Kaiſers Ludwigs IV aufgericht und eingeführt durch Ludwig Marggraf zu Brandenburg, Stephan, Ludwig und Wilhelm, Pfallenzgrafen bey dem Rein und Herzogen zu Baiern, A.* 1346. *Samſtag nach dem Obriſten.*

Codex coaeuus, nitide ſcriptus, folior. 58. Littera initialis W. prooemii Caeſarem Ludouicum IV repreſentat ſolio inſidentem, cuius pedes leonibus ſubiectis incumbunt, capitibus eorum ad utrumque latus prominentibus, quibus duae aquilae alis demiſſis et contractis inſiſtunt, ſe inuicem intuentes. Imperator corona uallari caput textus et tunica imperiali indutus ſtola exornatur, cui aquilae ſimplices intextae ſunt, manu dextra ſceptri loco uirgam nulla arte nec figura conſpicuam, ſiniſtra globum in ſinu iacentem tenet. Litterae huic initiali aquila nigra ſimplex in ſcuto triangulari aureo ſupereminet, et leo aureus in ſcuto nigro arma imperatoris deſignans. *Cph. Henr. Ioecberi* diſſ. de origine Aquilae bicipitis. Helmſtadii, 1726. 4. pag. 17.

Cel. Iohannes Heumannus, Academiae Altdorfinae, dum uixit, decus, edidit iſtud Ius Bauaricum e ſuo Codice A. 1432 conſcripto, addiditque lectiones uariantes Codicis Ebneriani et Schwarziani; in *Opuſculis, quibus uaria iuris germanici itemque hiſtorica et philologica argumenta explicantur.* Norimbergae, 1747. 4 mai. Num. II. pag. 11 — 288.

125. a. Haimonis Preſbyteri Expoſitio ſuper Apocalypſin Iohannis.

b. An-

b. Anſelmi, Archiepiſcopi Cantuarienſis, liber de peccato originali. Saec. XIII. Opera eius impreſſa ſunt A. 1491 in fol. min. per Caſparum Hochfeder.

126. S. Hieronymi Epiſtolae. Saec. XIII, uel XIV.

127. a. B. Hieronymi, Stridonenſis presbyteri, Verſio latina Hiſtoriae eccleſiaſticae Euſebii Caeſar. cum ſuis additamentis. Saec. XIII.

b. S. Sixti papae et martyris enchiridion cum prologo Ruffini.

128. *Alle Schlachten K. Guſtav Adolphs in Deutſchland. Zuſamengetragen und aus Jhrer Königl. Mayeſtät eigenhändigen Concepten delinirt von Oluff Hanſon Quartiermeiſter. Copirt Joh. Pet. Kirſtenius.*

129. Codex elegans Saeculi XIII, litteris initialibus deauratis.

a) *Johannitii* *) *Iſagoge in tegni (technin) Galeni.* Haec introductio in artem paruam *Galeni* celeberrima eſt. Vid. Ill. *Halleri* Bibl. anat. T. I, p. 127. Prodiit Ven. 1501. fol. Lugd. 1516. 8. Saec. XIII.

b) *Phylateri* (Philothei, Philareti ſ. *Theophili* protoſpatharii temp. Imp. *Heraclii*) *liber de ſcientia pulſuum.* Editus Baſil. 1533. 8. Argent. 1535. 8. et inter Medicos principes

*) *Honain Ben Iſaac,* Saec. IX diſcipulus *Iohannis Meſues* et *Gabrielis Bachishua,* a Chalifa *Almotavvakkel* ad codices graecos arabice uertendos adhibitus. Forſitan fuit *Iſaaci,* cuius frequens apud *Rhazeum* nomen eſt, pater, uti coniicit Ill. *Haller,* in Bibl. Med. pract. T. I. p. 148.

cipes *Henr. Stephani,* 1567. fol. Graecus textus latet adhuc in Bibl. Regia Pariſina. fol.

c) *Liber urinarum Theophili.* Typis exſcriptus eſt in collectione, cui titulus *Articella,* Venet. 1483. 1493. fol. Argent. 1535. 8. et in aliis collectionibus. Graece edidit *Fredericus Morellus,* Pariſ. 1608. 12. melius *Thomas Guidotius,* e codice Bodleiano. Lugd. Bat. 1703. 8.

d) *Liber I et II Aphoriſmorum et Prognoſticor. Hippocratis;* cum *Cl. Galeni* commentariis, interprete *Conſtantino Africano* (mortuo a 1087 in Caſſinenſi coenobio) qui ex arabico latine reddidit. In calce codicis legitur:

Explicitunt libri aphoriſmorum et pronoſticorum Ypo. cum commentariis Galieni. Scripti et completi per manus Iohannis richenbergh apothecarii. ſub annis domini M. CC. triceſimo nono. In uigilia uiti martiris. Deo gracias.

Edita iam ſunt haec omnia in *Articella* Venetiis, 1483 fol. et Argent. 1535. 8. ut et in collectione, quae Lugduni, 1505. 4. prodiit, in qua continetur *Galeni* Iſagoge, *Philaretus,* de pulſibus, *Theophilus* (qui idem eſt) de urinis, *Hippocratis* aphoriſmi, Techni *Galeni* etc.

130. Codex 58 foliorum. Continet: a) *Puechlein von der Sphera.*

b) Alkabicius d. i. Infuerund vnd Weiſunde in die Gericht der Sternchunſt. Cum figuris et litteris initialibus, eleganter pictis. Saec. XIV.

c) Fragmentum Ritualis Rom. Cum litteris init. deauratis.

d) Mag.

d) Mag. Nic. de Lyra Poſtillae libri Pſalmorum. Sae[c.] XV.

131. Codex *Magnentii Rabani Mauri* de laudibus S[.] Crucis. L. I et II. Cap. XXVIII. In membrana. Cu[m] multis figuris pictis. folior. 49. Saec. XII. Figuram Ra[]bani fol. 2 exhibuit Schwarzius in Diſſ. de uaria ſuppe[l]lectile rei librariae Veterum, Tab. I, num. 4 ad §. XI.

Editum eſt hoc opus *Rhabani* Pforzhemii, curante Ioh[.] Reuchlino, 1503. fol. (Millen. I, n. 8) et inter Oper[a] Colon. Agripp 1627. fol. 6 Vol. Vid. *Ziegelbauer* hiſt. lit[.] Ord. S. Benedicti. Auguſtae Vindel. 1754. fol. Sect. I, [§.] 5. Editurus eſt Rhabani Mauri Opera R. P. *Ioh. Bapt. En[]bueber*, Prior Emmeramenſium Ratiſbonae.

132. Iuſtiniani Imp. Inſtitutionum Libri IV. Cu[m] gloſſis. Scripti ſunt A. 1259.

133. Fr. Egidii Romani, Ord. fratrum Eremitarum S[.] Auguſtini, Libri tres de regimine principum. *) Diuerſ[ae] ſcripturae Saec. XIV et XV.

134. Biblia Sacra V. et N. T. uulgatae uerſionis niti[]de deſcripta, cum litteris initialibus, eleganter pictis e[t] uariis figuris ornatis. Multa deſunt. Saec. XIII uel ſu[b] initium Saec. XIV ſcripta. Conueniunt exacte cum Bibli[is] impreſſis Norimbergae apud Ioh. Petreium, a. 1529. in [for]mai. uelut ex collatione pateſcit.

135. Iuſtiniani Imperatoris liber Nouellarum conſtitu[]tionum, qui etiam Authenticum dicitur. Deſinit, in Au[]then[]

*) Impreſſi ſunt Romae, 1482. Venet. 1489. fol.

thentica, coll. IX, tit. VI, c. 44. Scriptura nitida, Saeculi XIII.

136. Hiſtoria ſcholaſtica Euſebii, Epiſcopi Vercellenſis. A mundo condito, uſque ad tempora Maccabaeorum. Scr. lingua theodiſca, partim in membrana, partim in charta. Saec. XV.

137. Codex Saeculi XII, cum figuris.

Incipit Liber primus Macrobii Ambroſii Theodoſii V. C. et inluſtris De Somnio Scipionis. Libri II. Cum figuris.

Somnium Scipionis M. Tullii Ciceronis excerptum ex libro VI de re publica incipit.

Contuli aliquot Libri primi capita Editionis *Ioh. Iſacii Pontani*, Lugd. Bat. 1628, cum noſtro Codice, deprehendique paucas diſcrepantias. Poſt Librum I legitur litteris quadratis: AVR. MEMM. SYMMACHVS. V. C. EMENDABAM VELDIS IINS MEVM RAVENNE CVM MACROBIO. PLOTINO EVDOXIO. V. C. FINIT LIBER I. Vltimum Codicis folium deeſt. Nam deſinit Somnium Scipionis uerbis capitis ſeptimi: *quas accidere tempore certo neceſſe eſt, non modo non eternam* — —.

138. Practica Teſtamenti Raymundi Lulli; paginar. 27. Saeculi XIV. *In membrana. Theorica Teſtamenti dicta hic practice. Sequitur ſecunda pars teſtamenti ſ. pratica.* Adſeripſit alia manus antiqua: *Totam hanc Practicam tam ad album, quam ad rubrum habeo in libello meo abbreuiatam in 3 capite in quo tamen proſtat fol. 6. 7 et 9 hic autem habemus per totum ad longum.*

Con-

Contuli cum *Practica* in *Raymundi Lulli* Teſtamento, edito Coloniae Agripp. 1566. 8. pag. 168 ſeq. Valde diſcrepat a noſtro codice.

139. Ouidii Metamorphoſeω fragmentum a uerſu 833 Libri II uſque ad u. 411 Libri VI, cum gloſſis interlinearibus et argumentis librorum. Saec. XII.

140. Opus Raineri, ſ. Praecepta pro Eccleſiaſticis et eleemoſinis; ſermone italico. Cum autographa Cenſura Ruberti Strozzi, Canonici de Piſa; A. 1491.

141. Regulae Canonicorum, decretae in Concilio Aquiſgranenſi DCCCXVI. Saec. XIII. Editae ſunt in Stephani Baluzii Capitularibus Regum Francorum, T. I, p. 554 ſeq.

142. 143. Vid. MSS. arabica.

144. Henrici de Corbicke Compendium theologicae ueritatis. A. 1310.

145. Althelmi epiſcopi Carmen de laude uirginitatis, cum gloſſis interlinearibus. Saec. XIII.

146. Huigutionis liber deriuationum, ſeu dictionarium. Saec. XIV.

147. Bonauenturae Tractatus de quinta eſſentia. *Explicit tractatus aquarum de Kyrana.* Sunt miſcellanea chemica et medica.

148. *Halſsgerichsordnung nach Gewonheit vnd altem löblichen gebrauch der Stat zu Wunſidell.* 1520.

149. Ioh. Müllneri Annalium Tomi II.

150.

150. *Der Nürnbergiſchen Stadt-Cronica I und IIter Theil.*

151. *Verzeichniſs von dem Chriſtlichen bann, was er ſey* etc. 1531.

152. Varia. 1) *Regiſter des ſpiegels keyſerlicher und gemeiner landrecht.* 2) Fragmenta. 3) Verſio uetus germanica Priuilegii Friderici II Imp. 1219. 4) Varia diplomata.

153. *Der Stadt Nürnberg Pollíceiſche Ordnung und Ampter; alte Erbare Geſchlechte, auch derſelbigen Wappen und Cleinotten.* MSS. elegans, cum Inſignibus ligno inciſis et pictis.

Carta univerſal en que ſe contiene todo lo que del mundo eſta deſcubierto haſta agora: hizola Diego Ribera, coſmographo de ſu mageſtate Anno do. 1529. *Infra legitur:* La qual ſe diuide en dos partes conforme a la Capitulazion que hizieron los catholicos Reyes de Eſpaña con Rey Don Juan de Portogal en la villa de Tordeſillas Anno Do. 1494. Longitudo huius Mappae Orbis terrarum, eſt pedum 7, digitor. 2, latitudo ped. 2, digitor. 11.

Cf. *Sam. Gryaaei* nouus Orbis regionum ac inſularum, ueteribus incognitarum. Baſil. 1532 fol.

Variae delineationes cel. Mathematici Iohannis Werneri († 1528) horologiorum ſolarium, Aſtrolabiorum etc. cum explicationibus. 1520. fol.

Steph. Brechtelii et Leonardi Sehoferi propoſitiones Librorum XV Elementor. geometr. Euclidis, in XIX tabulas redactae A. 1562. Volum. V:

Euclidis Megarenſis, Mathematici clariſſimi, Elementorum geometricorum Libri XV, in formas Tabularum redacti, una cum

 figu-

figurarum Symmetria certiſque dimenſionibus et applicatione numerorum tam rationalium quam irrationalium ornati per Dom. Leonhardum Sebouerum Lipzenzem et Stephanum Brechtelium ipſius diſcipulum, Noribergenſem, Arithmeticas, anno a uirgineo Partu 1562. Bambergae in patria cum peſtis Noribergae graſſaretur.

Altitudo ſingulorum IV Voluminum priorum eſt aequalis tribus pedibus, latitudo uero $8\frac{1}{2}$ pedibus Noribergenſ. Voluminis autem quinti altitudo aequalis eſt $2\frac{1}{3}$, latitudo 9 pedibus et 7 digitis.

Vol. I continet libros I, XI, VI, III, et IV, nimirum Geometriae rudimenta, quorum auxilio triplicia menſionum genera percipi poſſunt.

Vol. II continet Librum V, qui de proportione agit, et Libros XII, XIII, XIV, qui ſolidorum corporum dimenſiones monſtrant.

Vol. III continet Libros II, VIII, IX, arithmetices fundamenta docentes.

Vol. IV Librum X, quo Matheſeos cultores introductionis loco in decimum ceteroſque Euclidis libros uti poſſunt.

Vol. V Problematum XV Euclidis librorum ſoluendorum modum dilucide monſtrat. Litteris aureis.

Tabula genealogica oblonga, ab Adamo uſque ad Chriſtum, diſtincta per quinque aetates, cum adnotationibus hiſto-

hiſtoricis, auctore Fr. Gallo, preſbytero ord. S. Benedicti.

Genealogia Domus Burgundicae a Philippo IV, rege Francorum uſque ad Carolum Audacem, principum regumque Francorum et Anglorum inſignibus elegantiſſime illuſtrata. Membrana longa 4 ped. 3 digit. lata 2 ped. et ½ digit. Vid. Caroli Chriſtiani Hirſchii Millenarius III, Append. ubi etiam commemorantur:

Inſignia antiquiſſima nobilitatis Bohemicae, quae in arcis Laufenſis, iuxta Noribergam, parietibus camerae, imperialis appellatae, in udo picta exſtant.

Contractus Iudaicus emtionis et uenditionis a duobus Iudaeis, patre et filio, Norimbergae anno a mundo condito 5186, id eſt, anno Chriſti 1426, initus. Pater nimirum filio res ſuas, duas domos cum ſupellectili, et libris non nullis, uendidit. Exarata eſt haec pactio in pergamena oblonga.

Vid. Celeb. I. A. M. Nagelii diſſ. de Contractu quodam iudaico emtionis et uenditionis. Altdorfii, 1754. 4.

Germanice tranſtulit Andreas Würfel in *den hiſtoriſchen Nachrichten von der Juden-Gemeinde, welche ehehin in der Reichsſtadt Nürnberg angerichtet geweſen, aber A. 1499 ausgeſchaffet worden.* Nürnberg, 1755. 4. Num. XLV, pag. 157 ſeq.

מגלה אסתר Volumen Eſther, eleganter ſcriptum, cuius longitudo eſt pedum 6 et digitorum 1½, latitudo uero 2 ped. et 11 digitorum. Tale Volumen eſt quoque in Biblioth. Vniuerſ. Altdorf.

In forma quarta.

In membrana.

Codex graecus noui Teſtamenti. Foliorum 425. Saec. XII.

Textus N. T. eſt e recenſione Conſtantinopolitana, quae cum noſtro textu uulgari maxime conuenit. Nam exhibet eumdem ita, uti ab initio Saeculi V Conſtantinopoli in templis legebatur. Recenſio iſta conſtantinopolitana inter recenſiones ueteres Noui Teſtamenti eſt nouiſſima maximeque interpolata, ſi cum recenſionibus priorum Saeculorum conferatur. Miſcendis iſtis recenſionibus anſam praebuit Chryſoſtomi textus perpetuus, cui ſemper praeferendus textus Alexandrinus, quo utebatur Origenes. Deſcripſit iſtum Codicem diligentiſſime Schoenlebenius, quem hic ſequimur.

M. Conradi Schoenleben Notitia egregii Codicis graeci Noui Teſtamenti manuſcripti, quem Noribergae ſeruat Vir illuſtris Hieronymus Guilielmus Ebner ab Eſchenbach, rel. Noribergae, 1738. 4. Cum 13 nitidiſſimis tabulis aeneis, quas nobiſcum beneuole communicauit perill. Reipublicae Nor. Septemuir, Dominus Iohannes Sigiſmundus Hallerus ab Hallerſtein, ut huic libro adiungantur.

Forma quarta Codicis magis in altitudinem, quam latitudinem, excreſcit. Singulae quaternae (*quaterniones* dici moris eſt, quam adpellationem in ſequentibus perſpicuitatis cauſa retinebimus; Graece τετράδες, uel τετράδια adpellantur) notis quibusdam inſolitis, ſed recentiori manu adpictis, diſtinctae ſunt, in hunc finem, ut uidetur, adpoſitae, ut, cum codex aliquando diſſolutus fuiſſet, ex harum nota-

notarum indicio quaterniones ſine ullius confuſionis metu iterum coniungi poſſent.

In integumento argenteo nouo, (in cuius latere eminent quinque ex argento confectae eaeque deauratae ſtellulae) quo b. perill. Dom. Poſſeſſor iſtum codicem ornauit, conſpicitur eburneo artificio Saluator mundi ſedens in throno atque benedicens. Supra leguntur haec uerba litteris quadratis, ſcribendi modum huius codicis exhibentibus: Δεσποτα ευλογησον τῳ δουλῳ σου ελαχιστῳ Ιερωνυμῳ Ιουλιελμῳ και τῳ οικῳ αυτου; i. e. *Domine bene dic ſeruo tuo minimo Hieronymo Guilielmo et domui eius.* Vid. Tab. 1.

Codex totus conſtat quadringentis uiginti et quinque foliis membranaceis, quorum pauciſſimae paginae nudae et inanes apparent. Decem et quatuor folia priora, quae poſtliminio acceſſerunt, craſſiori, ac, ſi ſpectes latitudinem, minori; reliqua omnia, puriori et ſubtiliori inſcripta ſunt membranae.

Haec uero XIV folia priora continent:

1) Τυπικον, ſiue inſtitutionem, quo ordine quatuor Euangelia quotannis praelegenda ſint. En indicem ipſum:

Δηλωσις, διαλαμβανουσα την των Ευαγγελιων αναγνωσιν, και των Ευαγγελιστων διαδοχην, ποθεν αρχονται, και που καταληγουσιν.

Recenſio, comprehendens Euangeliorum lectionem, et ordinem Euangeliſtarum, unde incipiant, et ubi deſinant.

2) Hoc Τυπικον excipit alius Euangeliorum index, paulo adcuratior, hiſce uerbis:

Δηλωσις ακριβης των καθ' ἑκαστην ἡμεραν αναγινωσκομενων Αποστολο Ευαγγελιων αρχομενη απο της μεγαλης κυριακης του ἁγιου πασχα.

Recenſio adcuratior Apoſtolo Euangeliorum ſingulis diebus recitandorum, incipiens a magno Sabbato, ſeu ſancto paſchate.

In margine haec uerba conſpiciuntur:

Αἱ Ἑβδομαδαι, του ὁλου χρονου. *Hebdomades totius anni.*

3) Sequitur alius eiusdem generis Index, lectiones continens tempore ieiunii quadrageſimalis, et ſingulis feriis ſextis recitandas hoc nomine:

Αποστολο, Ευαγγελια της Μ. XXXX.

Quibus adiunctae ſunt reliquae pericopae, hebdomade ſacra uſitatae; XII αναγνωσματα, hiſtoriam paſſionis Jeſu Chriſti continentia, quae horis canonicis recitari moris eſt, et XI alia, hiſtoriam ſuſcitati Soſpitatoris referentia; quae etiam aliis diebus dominicis horis matutinis praeleguntur, et ob hanc cauſam uocantur

τα εωθινα ΙΑ Ευαγγελια. *Euangelia XI matutinis horis recitanda.*

4) Αναγνωσμασι ſuccedunt modo dicta ἰστικα, id eſt: lectiones, feſtis diebus, memoriae ſanctorum, martyrum, et confeſſorum utriusque ſexus dicatis uſitatae.

Hoc uero Menologium, quod iuſto ordine ſcriptum adparet, incipit menſe Septembri, et clauditur menſe Auguſto. En uerba illius prima, et ultima!

Συναξαριον των ἑορτων του ὁλου χρονου δηλουν τα οφειλομενα Αποστολο, Ευαγγελια αναγινωσκεσθαι. Τελος του Μενολογιου.

Synaxarium feſtorum totius anni, praecipiens, quae poſt Euangelia debeant praelegi. Finis Menologii.

Hoc

Hoc Menologium copioſius eſt illo, quod Codici ipſi, longe antiquiore forma, adiectum eſt.

Sub finem huius Menologii collectoris nomen indicatur Joaſaph; cuius et Montfauconius, in Palaeographia graeca, pag. 75 meminit; et pag. 101 adtribuitur illi horologium Graecorum, item et ειρμολογιον. Aera, Indictio, et Subſcriptio in utroque conueniunt.

Δεου το δωρον και ιωασαφ πονος Ετους ϛω͵ϟθ Ινδικτου Ιδ. μηνι Ιουνιω Κθ ἡμερα Ε χριστε διδου μεγηισαντι την πολυολβον αρωγην:

Dei donum, et Joaſaphi labor: Chriſte laboranti optimum auxilium tuum confer, anno 6899 (anno Chriſti 1391) *indictione* 14, 29 *die Iunii, feria* 5.

Idem Montfauconius Ioaſapho noſtro inter calligraphos locum concedit; ſed in noſtro Codice litterarum ductus adeo corrupti et deprauati ſunt, ut ſaepe ne a peritiſſimis quidem, omni opera adhibita, ſenſus uerborum erui potuerit. Maiori potius iure inter Reuiſores, et Correctores, nomen tueri poteſt.

Labori ſuo, quo rectius, codicis ornamento conſulturus, omnino abſtinuiſſet, hiſce tandem uerbis, ſub exitum epiſtolae ad Hebraeos occurrentibus, finem impoſuit; quae tamen ab hoc ita dicto Calligrapho tam miſere expreſſa ſunt, ut, quid ſibi uelint, aut quomodo cohaereant, uix ſatis inueſtigari poſſit. Adponam illa eo ordine, quo commodum ſenſum gignere aliqua ratione uidentur: Επληρώθη το καθ ἡμεραν ευαγγελιον κατα τε αποστολε και των σαββατων κυριακων και ὁλων των ἑορτων τε ενιαυτε επι μηναλογιω, της Ιδ. ινδικτιω, ετους ϛω͵ϟθ, ἡμερας β Ιθ τε φεβρουαριε μηνος, και ὁι εντυγχανοντες παντα, ευχεσθαι

και

καὶ τῳ συνεργησαντι εμοι εις τυτο Ιερομοναχῳ κατα τυ γρηγορια, και μοι τῳ ελαχιϛῳ και αμαρτωλῳ Ιωασαφ τῳ απο της μονης τῶν ὁδηγων. *Finitum eſt quotidianum euangelium ſecundum Apoſtolum et dies dominicas, et omnes feſtos dies totius anni menſe Iunio Indict. XIV anno* 6899 (h. e. A. C. MCCCXCI) *feria II, die XIX dicti menſis. Tu, qui iſta accipis, fauſta quaeuis apprecare laboris huius ſocio Hieromonacho ex ordine Gregorii et mihi, omnium minimo et peccatori Ioaſapho ex monaſterio aduenarum.*

Codex noſter, raro exemplo, integer et omni ex parte perfectus eſt, niſi quod Apocalypſis Iohannis deſit. *) Conſtat autem, obſeruante clariſſimo Bengelio, librarios rariſſime totum nouum teſtamentum deſcripſiſſe, et qui totum deſcripſere, duo, uel tria uolumina feciſſe, quorum poſtea alterum ab altero plerumque diſtractum eſt, ita, ut de tribus tomis, quorum primus Euangelia, ſecundus Acta et Epiſtolas, tertius Apocalypſin complexi fuere, ut plurimum tantummodo primi tomi Codex, raro ſecundi et tertii tomi Codices adhuc reperiantur: cum, praeter Alexandrinum, nullus facile ſuperſit N. T. Codex, nulla parte mutilatus. Leiceſtrenſe enim noui Teſtamenti exemplar recentioris aeui notaeque minus probae eſſe, teſtatur Millius. Confer. Ioh. Alberti Bengelii introductio ad uniuerſam lectionis uarietatem dilucidandam, pag. 377.

Ad praecipuam huius Codicis commendationem pertinet, nullam omnino in eo deeſſe paginam; nulla aut man-

ca,

*) Deeſt quoque in Codice N. T. graeco Haunienſi, A. C. 1278 in monte Athone ſcripto. Vid. *Chriſtiani Gotthilf Hensleri* Notitia Codicum N. T. graecorum, qui Hauniae in Bibliotheca regia adſeruantur. Specimen I, Hauniae, 1784. 8.

ea, aut uitio temporis corrupta, aut omnino conſciſſa, adparet. Abſunt omnes maculae. Linearum ſiue uerſuum ſingulorum ſeries adeo concinna eſt et dimenſa, ut, niſi ornamentum, aut cuiuſdam libri finis adſit, in quauis pagina uiginti et ſeptem, pari ſpatio a ſe inuicem diſtantes, numerentur uerſus, relicta margine latiſſima.

Licet ſaepius ſcribendi compendia, *) quae adbreuiationes uulgo audiunt, in Codice occurrant; ea tamen, cum ſemper iisdem characteribus ſcripta, redeant, perſpicuitati ac legentium facilitati officere minime poſſunt. Ductus litterarum uero uarius, et diuerſi generis, obſeruatur.

a) Illae enim litterae, quae Euangelium, aut Epiſtolam auſpicantur, colorum uarietate ſuperbiunt. Sic uideas mira cum uoluptate effigiem Iohannis Apoſtoli, manu librum tenentis, eamque maiori effigiei, quae in Codice exſtat **), ex aſſe reſpondentem, litterae O, quae prima eſt Epiſtolae eiusdem diui Iohannis, ſubſcripto eius nomine, impreſſam.

b) Ex his litteris initialibus quaedam in epiſtolis Paulinis auro tantum inductae adparent.

c) In cuiusuis paginae ora litterae maiusculae, eaeque deauratae, modo tres, modo duae, raro quatuor, extra textum occurrunt, quae uero ipſum reſpiciunt textum; quarum litterarum ſignificationem inferiori loco explicabimus.

d) Singularibus litteris tituli, et numeri Capitum margini adiecti ſunt.

G 5 e) Pe-

*) Vid. Tab. 4.
**) Vid. Tab. 12.

e) Peculiari quoque forma litterarum Canones Euſe[bia]ni, et uerba imaginibus euangeliſtarum adpicta, gaude[nt]. Omnes hae litterae, a nobis memoratae, in rubri colo[ris] fundo radiante auro elegantiſſime exaratae ſunt.

f) Praeter haſce aureas litteras, aliae in minio ſubſt[ra]to, ubi imagines uirorum ſanctorum occurrunt, et ali[ae] eodem minio, ſed minore forma pictae, in hiſtoriis, q[uas] illi uiri ſancti compoſuerunt, pictoris errore aliquando co[r]ruptae, conſpiciuntur; reliquas omnes priſco nigrore adhu[c] conſpicuas, et ſibimet ipſis ſemper ſimiles, inuenias.

Pretium Codicis maxime elucet ex ſplendidiſſim[is], quae in eo deprehenduntur, picturis, in quibus uel ſa[n]ctorum uirorum effigies, uel alia ornamenta, ſingulari pre[tio]ſus induſtria, et operoſo artificio, noſtris pictoribus hod[ie] uix imitando, exhibentur. In iis imaginibus quae bi[s] uel etiam ter, nempe modo maiori, modo minima form[a] occurrunt, mira deprehenditur ſimilitudo. In aliis exp[o]ſitionibus contra tanta eſt diuerſitas et uarietas, ut in tan[]to earum numero ne unica quidem cum altera plane co[n]ueniat. Non uana eſt coniectura, Codicem noſtrum, cui[us] quippe et forma ſolito minor eſt, in uſus priuatos prae[]potentis cuiusdam uiri fuiſſe concinnatum.

Iam ſingulas Codicis partes perluſtrare, et conten[ta] iuſto ordine recenſere, operae pretium erit.

Ab initio ſtatim Index legitur lectionum euangelica[]rum, ſingulis diebus ſex hebdomadum, quae inter feſtum paſchatos et pentecoſtes intercedunt, uſitatarum. Hiſce illius, qui correctoris munus ſuſtinuit, (non loquor autem de

le Jaoſápho, recentioris aeui reuiſore, ſed de illo, qui antiquioribus temporibus limam adhibuit,) manu euangelia trium priorum dierum ſeptimae hebdomadis adpoſita ſint.

Συναξαριον των Ευαγγελιων απο τε παρα μεχρι N. Ubi littera N ſignificat numerum L, h. e. uſque ad Pentecoſten, additis uerbis, quibus auſpicantur et finiuntur, et locis, in quibus exſtant. Deinde ſequuntur ſupra pag. 7 memorata Euangelia XI matutina, Τα Ια εωθινα.

In quatuor lineis adiunguntur lectiones ſacrae, ex euangeliis depromtae, quae 1) in dedicationibus templorum, 2) in inauguratione monachorum, 3) in ſepulturis, 4) in memoriam ſanctorum Martyrum, 5) aduerſus timorem terrae motus, (εις φοβον, omiſſo uocabulo σεισμου, quod in aliis codicibus exprimitur;) 6) in inauguratione Virginum ſacrarum, 7) apud aegrotos, 8) in memoriam Apoſtolorum, recitari ſolent, indicatis tantum capitibus.

Numero lectionum ſacrarum definito, in ſpatio quadrato auri laminis obducto *), conſpiciuntur imagines Euſebii et Carpiani. Adparent tamquam Anachoretae, ſtantes nudatis capitibus, quae radians nimbus ambit, capillo et barba albeſcenti praediti, candida induti ueſte interiore, (cui ſuperinie ctum eſt ueſtimenti genus, quod Scapulare uocamus, in ima parte utroque latere duobus filis ceu ligaminibus, ne fluctuans nimis excedat, munitum,) et nigra exteriore, manicis deſtituta, nec ad talos usque, ut alias ſolet, demiſſa, et nigris calceis. Hi uidentur inter ſe colloqui.

*) Vid. Tab. I.

qui. Euſebius ſiniſtra membranaceum uolumen, aliqua ex parte explicatum, tenet. Dirimit illos columna, in qua uir quidam menſulae adſidet, et alius adhuc ſtans ab eius facie muſcas abigit. In dextro latere homo iocularis, ſiue pantomimus, capite in terram reclinato, manibus inſiſtit, quem comitantur alii duo, tibiis canentes. Siniſtro latere aliquis, qui ſaltat, una cum duobus chelyn intendentibus; columnae in utroque latere a duobus hominibus fulciuntur; media ſuo nititur fundamento.

Imaginibus hiſce adiuncta eſt notiſſima illa Euſebii epiſtola ad Carpianum, litteris aureis exarata.

Sequitur υποθεσις κανονων της των Ευαγγελιςων Συμφωνιας, nouem paginas implens, quarum unaquaeque tribus columnis et transuerſim ductis lineis in partes diſtributa, et uariis ornamentis, multiplices figuras aquarum ſalientium et peregrinarum auium referentibus, diſtincta eſt. Notulas Canonum ſiue, ut Euſebius illas appellat, τας υποσημειωσεις adponere ... cebit. In prima pagina Κανων Α. εν ω. οι Δ. in ſecunda ... tertia Κανων Β. και Γ. εν ω. οι Γ. In prima Sectione, Matthaeus, Marcus, Lucas, in altera Matth. Luc. Iohan. ... quarta pagina Κανων Δ. οι Γ. et Matth. Marcus, Iohan. Κανων Ε οι Β. Matth. Lucas repetitis uicibus. In quinta Luc. Matth. Matth et Marcus, Matth. Marc. et Matth. Iohan ... ſexta Κανων Ζ. εν ω. οι Β. Lucas Marcus. Lucas Iohannes. ... ſeptima Κανων Η, εν ω. ιδιος ἑκαςος et Matth. ſexies. In octaua Κανων Θ. εν ω. ιδιως Marcus bis, Lucas et Johannes ſemel. In nona et ultima Κανων Ι. ἑκαςος Lucas ter, et totidem Iohannes. Nouem quidem tantum ſunt Sectiones, in quarta uero duo canones Δ. et Ε. coniuncti ſunt. Quod ſi numerum Canonum

rum inire uelimus, in Matthaeo CCC LV, in Marco CCXLI, in Luca CCC XL, in Iohanne CC XXXII deprehendemus. Numerus Canonum in Matthaeo et Iohanne cum Milliana editione conuenit. Tabulae Canonum ipſae uero interdum a noſtris differunt.

Hos Canones excipit elegans pictura, in ſpatio quadrato delineata, quae multa obſeruatu non indigna ſpectantibus exhibet. *) Primum quidem effigiem ſancti euangeliſtae Matthaei, adſcripto (per compendium) nomine ὁ ἅγιος Ματθαῖος, (ſic) cano capillo et barba uenerandi, ſedentis, membranam reuolutam ad uſum ſcribendi ſupra genua tenentis. Habitus eius interior caeruleo, exterior uiridi inſtus eſt colore, manu tenet calamum, ſiue arundinem, cuius extremitas rubro colore infecta eſt. Clauſo armario cuidam impoſitum eſt uaſculum, partim rubro, partim atro colore repletum. Matthaeus ipſe, arundinem intincturus, manum protendit, cui adiacent duo cultelli, et pluteus eminens, a quo pura membrana ſuſpenſa eſt. Latera tegunt duae columnae, ſuper quas in hemicyclo, miro quidem artificio, ſed neutiquam ad fidem hiſtoricam ex rei natura expreſſo, natiuitas ſoſpitatoris noſtri, ἡ Χριστοῦ Γέννησις, conſpicitur. In monte edito, et quidem in aede, tecto uacua, expoſitus eſt conſpectui ſanctiſſimus Infans, ex angulo quodam bos et aſinus capita inſerunt; quae animalia iam pia antiquitas ad Chriſti praeſepe collocauit. Videatur Nazianzenus in oratione de Chriſti natiuitate, et Hieronymus ad Euſtachium de Paula Romana, nobili muliere. Super infantem fulget ſtella, radium emittens. Latus eius cin-

*) Vid. Tab. 4.

cingunt duo angeli, attonito uultu ſeſe adſpicientes. Tegum alterius tegit tertius angelus ad paſtores, in inferiori collocatos loco, conuerſus; infantem cuſtodit mater deipara, textili rubri coloris ſtragulo incumbens, ſub radicibus montis uas, ſiue baptiſterium, conſpicitur, ex quo medio corpore prominet infans, fulgenti nimbo nitidus, quem femina ſedens ab[illegible]it, alia ſuffundente aquam. Cui Ioſephus forma ſenili, meditanti ſimilis, adſidet. In extremo apice huius paginae extra pictum quadrangulum, auratis litteris ſcripta leguntur haec uerba: ∴ Λογους Τελωνικοὶ και Δημοσιας πραξεις, In latere: Ελιπες αποςολε ματθαιε μακαρ μοῦ δε χ̅ῳ̅ ηκολυθησας τοῦ et in ora infima: Γραψας ἁπασι τοὺς αυτου θειους λογους. Ligato ſermone tum Matthaei tum reliquorum SS. ſcriptorum elogia conſcripta eſſe, nemo non uidet. Verſio horum latina ſic ſe habet: *Rationes uectigales et publica negotia reliquiſti, o beate Apoſtole Matthaee; maximo deſiderio Chriſtum ſolum ſecutus es, in omnium uſum uere diuina conſcribens oracula.* In altera pagina, e regione, figura quaedam quadrangula adparet, lectiſſimis coloribus uariegata, omne ſpatium ſic quidem implens, ut, praeter titulum το κατα Ματθαιον Ευαγγελιον, tribus prioribus lineis textus uix relictus ſit locus: His uerbis incipit: Βιβλος γενεσεως. Sequuntur ξηι capita LXVII, quorum argumenta uel in inferiori uel in ſuperiori parte, auratis litteris ſcripta ſunt.

Finito euangelio haec clauſula adiicitur: Το κατα Ματθαιον Ευαγγελιον εξεδοθη ὑπ αυτου εν Ιερουσαλημ μετα χρονους οκτω της του χριστου αναληψεως. *Euangelium Matthaei editum est ab ipſo Hieroſolymis octo annis poſt Chriſti adſcenſum.* Teſte enim Epiphanio, Matthaeus, cum in Iudaea uerſaretur, in uſum Iu-

dae-

[...]ueorum, qui Chriſto dederant nomen ſuum, ex mandato [...]poſtolorum, octauo poſt Chriſti reſurrectionem anno, euan[...]gelicam hiſtoriam litteris conſignauit. Id quod et in clau[...]ula manuſcripti uetuſtiſſimi, quod Beza Academiae Canta[...]brigienſi donauit, legitur.

Ordo nunc tangit Euangelium ſancti Marci, τε κατα [...]κου ευαγγελιου, τα κεφαλαια; quorum numerus uſque ad [qu]adraginta octo (MH) progreditur. In Matthaeo deſunt [κε]φαλαια ſingulari pagina ſub libri initium, ut in reliquis [eu]angeliſtis, ordine debito recenſita, licet in ſuperiori [ma]rgine cuiusuis paginae adſint.

Sequitur imago Marci *). Oculos ſpectantium meri[to] in ſe conuertit. Hic ſacer praeco, cuius nomen ὁ αγιος [Μα]ρκος adpoſitum eſt, ſellae ſingularis formae adſidens, me[dit]anti ſimilis, ſiniſtra manu inclinans fulcit caput; dextra [ha]rundine in membrana, ſuper genua ſcripturus, exhibetur; [i]n conſpectu eius clauſa quaedam arca; cui praeter p. 109 [in]dicata calligraphorum inſtrumenta, forſicula, ut uer[b]o Pliniano utar, impoſita eſt; in pulpito quodam praepa[ra]ta membrana expanſa eſt. In ſuperiore picturae huius [pa]rte, ad undam fluctibus aeſtuantem adparet Ieſus, hu[m]ani generis ſoſpitator, cuius capiti Iohannes, paruo mon[ti] inſiſtens, manum imponit; in nubibus candida columba [a]las expandit, in latere conſpiciuntur duo Angeli, lintea [u]eſtimenta tenentes, adiecto uocabulo: ὁ Βαπτιστης. In ſu[p]rema margine legimus litteris aureis: ὁιος πετρου του Μαρκος [...]δια χαρις.

In

*) Vid. Tab. 3.

In latere:

πεθησω αλλην. αρραγεστατην πετραν. υιον θεου τον χριστον επροοιμιω

In ora extrema:

λαμπρως διδασκων και σαφως συγγραφων. Id eſt: *Petri filium, Marcum, diuina gratia conſtituit aliam, eamque immotam petram, Dei filium, Chriſtum, praefatus eſt, ſplendide docens et ſapienta ſcribens.*

Finito euangelio legitur:

Το κατα Μαρκον Ευαγγελιον εξεδοθη μετα χρονους δεκα της τυ χριστου αναληψεως. Id eſt: *Euangelium Marci compoſitum eſt decem annis poſt Chriſti adſcenſum.*

Progrediamur nunc ad ſ. Lucam. Euangelii, cuius ille auctor eſt, capita numerantur πγ. LXXXIII. Ipſe oraculorum diuinorum interpres *) ſellam, adminiculis deſtitutam, occupans, detonſis capillis in apice capitis caluus, barba breui, in membrana litteras ducens, adparet; ueſtimentum eius interius caerulei, exterius mixti coloris ex flauo et rubro eſt. Adſunt quoque theca ſcriptoria, in cuius ianua patente uitrum cum duobus uoluminibus collocatum eſt; ſaepius iam memorata calligraphorum inſtrumenta, pulpitum, et e regione Lucae duo aedificia forma et ſtructura plane ſingulari, adpoſito ſacri ſcriptoris nomine ὁ ἅγιος λουκας. Superius Virgo Deipara, qualem ſupra iam deſcripſimus, defluenti ueſte amicta, et pallio, quo illius quoque caput obuelatum eſt, ſuperinduta; illa caeruleo, hoc nigro colore, tincta ſunt. Sedens ea, ſiniſtra manu, quantum ex poſitu digitorum colligere licet, pretioſi rubri coloris fila ducens, dextra, qua fuſum torquet, gre-
mi

*) Vid. Tab. 6.

mſo impoſita; columba, cuius pedes rubro liquore infecti ſunt, roſtro uolumine oblongo purpureas litteras geſtans, alarum ſtrepitu illam accedere properat: iuxta Mariam aedificium a noſtris aedibus longe diuerſum, idque in longitudinem extreſcens, poſitum eſt; ante illam angelus accelerans caeruleo et uiridi habitu, dextram illi porrigere uidetur, adiecta uoce minio ſcripta, ſed pictoris uitio minus recte: ὁ χεϱετισμος *) (ſimilem angelicae ſalutationis picturam habes apud Montfauconium). In exteriori margine haec uerba leguntur:

∴ Μοσχον σε λουκα, ἱστορουσιν αξιως; in media ora:

ὡς τον αμνον τε και θεανθρωπον λογον ἁπασι λαμπρως ἐκηρυξάς τε και γραψας.

In infima:

Και σεαυτον αυτω προσενεγκας θυσιαν. Hoc eſt: *Iure, tibi, Luca, bouem tribuunt, agnum enim et hominem, uerbum illud, omnibus ſplendide adnunciaſti et ſcripto expoſuiſti, te ipſum uero illi loco uictimae obtuliſti.*

Ad calcem euangelii:

Το κατα λουκαν ευαγγελιον εξεδοθη μετα χρονους πεντε και δεκα της χριστου αναληψεως. *Euangelium Lucae editum eſt XV annis poſt Chriſtum caelo receptum.*

Sub

*) Vox χαιρετισμος apud recentioris aeui Scriptores graecanicos uel notat (ut hic) figuram hiſtoriae Adnunciationis; uel uſurpatur a Graecis hodiernis pro ipſo Adnunciationis Feſto, quod iidem quoque Ευαγγελισμον adpellant. Cph. Sonntag Diſſ. de Chaeretiſmo, Altdorfii, 1709. 4.

Sub initium Euangelii Iohannei primo loco argumenta capitum numero ευ. XVIII. recenſentur; tum conſpicitur imago *) ſcriptoris ſacri, adſcripto nomine ὁ ἁγιος Ιωαννης ὁ θεολογος, ſub forma uenerandi ſenis, capite cano, barba promiſſa, manibus ad caelum ſublatis, amictu caeruleo inferiori, et glauco ſuperiori; e quadam nubecula manus, prioribus digitis extenſis, eminet. Ex eius regione iuuenis, i. e. S. Prochorus, **) habitu uario indutus, fuſco capillo, barba deſtitutus, ſellae inſidet, ſcripturus quaedam in librum, genibus incumbentem. ***) Initium ſcribendi facit his uerbis:

*) Vid. Tab. 7.

**) Prochorus Apoſtolorum diſcipulus et unus e ſeptem diaconis Actor. VI, 5 fuiſſe perhibetur. Vid. Fabricii Cod. Apogryphus N. T. Iohannes enim in Inſulae Pathmi monte quodam Euangelium ſuum inter tonitrua diuinitus accepiſſe Prochoroque in calamum dictaſſe dicitur. Haec fabula in multis Euangeliorum codicibus S. Iohannis Euangelio praemittitur, uti in MS. Auguſtini Gabrielis Gehlii; (quem Codicem deſcripſit Francof. 1729. 8) et in plurimis Euangeliorum Codicibus Monaſterii, *Meteoron* dicti, in Monte Athone, quos multa cum diligentia euoluit Iacobus Ionas Björnſtohl (ita pronunciatur a Suecis). Vid. Eiuſdem *Briefe auf ſeinen ausländiſchen Reiſen;* V Bandes Heft. Leipz. und Roſtock, 1783. 8. pag. 159, 160, et 164. Dom. Mingarelli putat, uitam Iohannis, quae Prochoro Diacono adſcribitur, primum coptice, dialecto ſahidica, exaratam fuiſſe; (Latine exſtat in Biblioth. Patrum, Pariſ. T. VII, p. 108) et Fragmentum exhibet Num. XII Reliquiarum Aegyptiacorum Codicum, adſeruatarum Venetiis in Bibliotheca Naniana. Bononiae, typis Laetii a Vulpe, 1785. 4 mai

***) Eadem fere pictura conſpicitur in Codice I MSS. medicor. graec. in Biblioth. Caeſ. Vindob. ap. Lambec. L VI, P. II, ubi nomen Prochori legitur, id quod miror Schoenlebenium fugiſſe.

bis: ☩ εν αρχη. Locus, in quo uerſatur, montibus frequens eſt, et duabus arboribus obſitus. Superius quidam adparet ex morte ſuſcitatus a ſoſpitatore noſtro (cuius manus et pedes clauis adhuc perfoſſi ſunt,) ſiniſtra ſignum crucis duplicis, anſa munitum, tenente, nigroque monti, aureis characteribus diſtincto, inſiſtente, ad cuius pedes duo lignea opercula, et tres claues aureae iacent; dextra grandaeuum ſenem ex lapideo monumento protrahit, cuius tergo mulier, amictu rubro et caeruleá ſtola ueſtita, adſtat. In altera parte ex ſarcophago uir fuſco capillo et barba, pectore tenus, ſeminudus, amiculum nigri coloris geſtans, manum tollens, ſtipatus duobus comitibus, quorum alter albo capillo et barba, caeruleo pallio et aureo perizonio, diademate unionibus radiante exornatus eſt; alter uero, quem potius, ſi ex habitu coniectare licet, feminam dixeris, rubro pallio, cui ſimile perizonium adfixum eſt, ſuperbit. Hi tres, quos hactenus deſcripſimus, nimbis, ſiue luminis ſplendore, circa capita effulgent: adſcriptum eis eſt in ſummo picturae apice uocabulum, ἡ αναςασις In Codice Baſilienſi minori eiusmodi quoque pictura cum noſtro plane conueniens occurrit. Confer. I. I. Wetſteinii Prolegomena ad Noui Teſtamenti Graeci editionem adcuratiſſimam p. 55.

Inſcriptiones, hanc figuram ambientes, hae ſunt:

In ſuperiori parte:

☩ στηθει μαθητα παρθενε του κυριου.

In latere:

Επιπεσων ηρδευσας εξ αυτου χαριν οθεν κατεβροντισας απασαν κτισιν.

In inferiori: λογοις τε και δογμασι θεολογιας. Id eſt: *Sta, diſcipule, qui Domino deſponſatus es, procumbens ab eo impetraſti*

traſti gratiam, hinc omnia, quae creata ſunt, oraculis et doctrina Theologiae quaſi tonitru quodam obſtupefeciſti.

Ipſum Euangelium hiſce clauditur uerbis: το κατα Ιωαννην ευαγγελιον εξεδοθη μετα χρονους XXXII μετα της χριστου αναληψεως. Δοξα τω Θεω παντων ἑνεκα; id eſt: *Euangelium Iohannis editum eſt XXXII annis poſt Chriſti adſcenſum. Gloria ſit Deo propter omnia.*

Poſt Euangelium Iohannis leguntur ſequentia:

1. Hiſtoria adulterae Ioh. cap. VIII. in codice, a tertio commate usque ad decimum ſecundum, omiſſa *), quam per uerba τῳ Καιρῳ εκεινω cum antecedentibus, et per uerba παλιν ὁ Ιησους, cum ſubſequentibus textus uerbis coniunxit Ioaſaphus.

2. Index Lectionum, ex Actis a feſto Paſchatos uſque ad feſtum Pentecoſtes per ſingulos dies abſoluendarum; Συναξαριον συν Θεω πραγματων των Αποστολων απο τε πασχα μεχρι N. In nomine Dei, Synaxarium ex Apoſtolorum actis, a feſto Paſchatos uſque ad Pentecoſtes tempora.

3) Deinde Lectiones numero XXXII epiſtolicas, feria ſeptima et prima recitandas: αρχη συν Θεω των Σαββατων κυριακων τε Αποστολε. In nomine Dei, initium Sabb. dominicalium ſecundum Epiſtolas.

4. Tum tres lectiones eo feriarum tempore, quod ieiunium antecedit, ſtatas, προ της αποκρεω, της αποκρεω, της Τυροφαγου. Die ante carnis abſtinentiam, ipſo carnis priuii tempore, et quo caſeo et lacte uiuendum.

5. Poſt

*) Eadem hiſtoria omiſſa quoque eſt in Codice graeco et latino Sangallenſi, relicto ſpatio.

5. Poſt illas, ſex numero, quae ab Ieiunii feriis uſque ad feriam VII ante Paſcha recitari ſolent: ακολουθια των αγιων Νηϛειων.

6. Praeterea Menologium longe breuius, adiectis lectionibus epiſtolicis, quibus lectiones ſeptem dierum dominicalium in ſuperiori omiſſae, ſuis locis inſertae ſunt, nempe menſi Sept. II Sabbata crucis inuentae memoriam partim antecedentia, partim ſubſequentia, menſi Decembri I Sabb. quod dicitur των προπατερων, II quorum unum Chriſti natiuitatem praecedit, alterum excipit, I feſtum Επιφανειας Adparitionis I. C. antecedens, et menſi Ianuario I poſt feſtum της ἁγιας επιφανειας.

7. Huic Menologio ſuccedunt rurſus decem lectiones, ex epiſtolis decerptae: octo earum conueniunt cum ſupra memoratis; duarum reliquarum argumentum ſpectat ad honorem Virginis Deiparae, et ad ritum ſepulturae. Loco illius Lectionis, quae agit de memoria Apoſtolorum, Prophetarum fit mentio. In genere notes uelim, initium dierum feſtorum duci a feſto paſchatos. Leo Allatius de Dominicis et hebdomadibus incipit has X hebdomadas a dominica tertia poſt feſtum Epiphanias, τη Κυριακη Λυκα τυ τελωνυ και τυ Φαρισαιυ. Feriam ſextam a Ioaſapho ϛ littera ſignatam, hoc loco uocabulum παρασκευη indicat.

Actis Apoſtolicis praefixa eſt pictura *) adfabre nitida, quae ſcriptorem ſacrum Lucam continet, forma et ueſtitu ſimili, quam in eius Euangelio deſcripſimus; ſellae, adminiculo deſtitutae, ſiue ſubſellio, inſidentem, et in laeuo

*) Vid. Tab. 8.

genu litteras exarantem; E regione eius ſtat, uti equidem coniicio, Theophili loco, Imperator, uel Palatinus, pone utrumque tum Lucam, tum Imperatorem, exſtat aedificium ſingularis ſtructurae, in duplicem altitudinem exſurgens, in formam duarum turrium, quae muro tranſuerſo cohaerent. Imagini ſcriptoris ſupra adſcriptum eſt; ὁ ἅγιος Λουκᾶς. Sed ad uirum illum Auguſtalem reuertamur. Conſpicitur is brachio ſublato loquenti ſimilis, facie ſenili, capillo comto, barba ſubfuſca, eaque fiſſa; caput illius cinctum eſt diademate pretioſo, duplici margaritarum ſerie diſtincto, mitella rubri coloris, in qua quinque margaritae eleganti ordine poſitae nitent; ueſtitu interiori quidem miniatulo, cuius fimbriam in illis partibus, quae collum, manus et pedes tegunt, aurum late circumcurſitat, ut Virgilii uerbis loquar. Velamenta pedum, et tibiarum rubri ſunt coloris, margaritis ornata. Extimus ueſtitus, ſiue pallium purpureum, dimidia ex parte in tergum reiectum, aureis foliis et floribus pictum, adnexam habet faſciam pectoralem, eamque auream, inciſam et ex altera parte reiectam. *) In ſuperiori parte, in

*) Eadem panni particula in uiris duobus e ſarcophago ſurgentibus, et diademate cinctis, in pictura Iohannea, ut et in aliis duobus uiris, Iacobo adſiſtentibus, obſeruatur. Talis lacinia etiam adparet in pallio Potipharis et Ioſephi in picturis Codicis graeci Geneſeos Saeculi VI, inter MSS Theol. gr. Biblioth. Caeſ. Vindob. ap. Lambec. Tab. XXXII et XXXVII. Eadem etiam conſpicitur in imagine Imperatoris Theodoſii magni, ap Anshelm. Bandurium in commentario ad Antiquitates conſtantinopolitanas, L VIII, p. 935 edit. Pariſ. Venetae autem pag. 647. In Montfauconii catalogo bibliothecae Coisſlinianae (*à St. Germain des Prez*) memoratur Codex numero 89, in quo p. 134 Imperator Nicephorus Botoniata, ſiue, prout alii ſcribunt,

In ſpatio orbiculato Mater deipara, inſidens ſolio, ex nubium congerie formato, quod duo angeli ſuſtinent; in terra ſtat mulier ſublatis manibus Mariam anxie reſpiciens; cuius latera ſtipant nouem Apoſtoli; ex quibus illorum facies bene dignoſcenda, quorum imago aliis in locis Codicis noſtri occurrit. Id, quod hac pictura continetur, adpoſito uocabulo indicatur, ἡ αναληψις, adſumtio Mariae. Feſtum hoc apud Graecos quoque uſitatum fuiſſe, obſeruat Leo Allatius de Eccleſ. libris. A. 770 iam de Adſumtione B. Virginis actum fuiſſe, memorat Fabricius, Biblioth. Antiquariae p. 459 edit. 1760. Sequitur ipſe textus, αἱ πραξεις των ἁγιων Αποστολων, numero capitum, quorum M (quadraginta) numerantur, margini adſcripto. Finit librum clauſula: Τελος των πραξεων; *finis Actorum.*

Acta excipit Epiſtola S. Iacobi, praemiſſa Apoſtoli imagine. Pingitur in ſubſellio*), culcitra tecto, cuius ὑποποδιον, aliis latius, uariis figuris exornatum eſt; potius Cathedram epiſcopalem dixeris. Conſpicitur S. Iacobus ſedens, fuſco capillo, et barba acuta, inque duas partes fiſſa, dextram paullulum leuans, ſiniſtra membranam, cuius pars aperta, pars inuoluta eſt, tenens, dextram uerſus mulier nudato capite, caeruleo interiori et rubro ſuperiori amictu, in quo

 albi-

bunt, Botoneata, (cuius imperium incidit in ſeculum XI, ab anno 1078 uſque ad annum 1085) pallio ſuo reiecto eiusdem generis laciniam gerit adnexam; quae clarius adhuc in ueſtitu Palatini, illi adſtantis, adparet; quippe qui duas anteriores pallii partes, tunicam arctius tecturus, colligit, et ſic conſtringit, ut partes optime inter ſe cohaereant.

*) Vid. Tab. 9.

albicans quaedam lacinia prominet, manu ſublata, nigris calceis apparet: huic adſtat grauis ſenex, tunica caerulea, et fuſco pallio, cui ſimili modo aurea lacinia adſuta eſt, cum aliis V hominibus, ex quibus unius integrum caput, reliquorum ſola caluities eminet. Siniſtram uerſus uir ipſo aſpectu uenerandus, rubra tunica, et caeruleo pallio una cum lacinia aurea, eiusdemque metalli figuris intertextis indutus conſpicitur; calcei eius, et tibialia albo tincta ſunt liquore; caput tegit mitra rubra, eaque paruula, uix capillorum, qui in altitudinem exſurgunt, apicem tegens. Huic comites adiunguntur tres alii; quorum unus ueſtem gerit, carnis colorem referentem, zona conſtrictam; capiti quoque mitra impoſita, eiusdem, quam modo deſcripſimus, formae; reliqui apertis capitibus. Vt, quid hic hominum coetus, quo cinctus Iacobus apparet, ſibi uelit, intelligatur, mihi deprehendiſſe uideor formam iudiciorum, in primaeua eccleſia conſuetorum, ubi cauſſa, quae ad gentilium forum non trahi debebat, praeſente Epiſcopo aut Presbytero agebatur, hic enim Iacobus iudicis ſuſtinere perſonam uidetur, ex utroque latere reus et actor, teſtium multitudine ſtipati. A tergo illorum turres, noſtris plane diſſimiles, ſurgunt; in media pictura nomen ὁ ἅγιος Ιακωβος. Scriptorem ſcriptum ſequitur, hoc initio Ιακωβυ καθολικη Επιςολή. Ambitus totius epiſtolae continetur quinque capitibus.

Iacobo ſuccedit Apoſtolus Petrus, *) denſo curuatoque albi coloris capillo, et barba canenti. Ipſe ſellae, culcitra oneratae, cuius forma a uulgari plane differt, inſidet, tunica caerulea, et glauco uelamento amictus; dextra cru-

*) Vid. Tab. 10.

crucem duplicem rubri coloris, nunc dictam Hungaricam, ſatis longam, tenens; gremio membrana impoſita eſt; ſiniſtra calamum implet liquore, cuius copia in rotundo uaſculo, reliquis omnibus multo maiori, menſae impoſito exſtat, una cum forcipe et tribus cultellis, quibus uariae ſunt formae, pro uariis, quibus adhibebantur, uſibus: altero enim ſcindebatur membrana; altero radebatur; alio denique poliebatur. Ex pulpito pura pendet membrana, conſpectui rurſus uaria aedificiorum faſtigia, ex utroque latere poſita ſeſe offerunt, addito nomine ὁ ἅγιος Πετρος; *Sanctus Petrus.* In ſuprema parte, quae ducta linea, uariis coloribus radiante, a reliquo ſpatio diſtinguitur, in hemycyclo quodam ſimilis figurae obſcurum aedificium patet, turribus munitum, cuius aedificii utraque turris aediculam quandam, cuſtodum domicilium, habet adnexam; altera feneſtra aperta, altera clathrata; intra ipſum aedificium Petrus, corpore paullulum inclinato, ſubſellio ſtragula tecto, inſidet; cuius manus et pedes catenis, in terram decidentibus, reuincti ſunt; ad quem angelus, limen ingrediens caerulea tunica et carnei coloris pallio, baculum rubrum, cuius ui tacta uincula adparent in duas diſrupta partes, manu tenens accedit. Hanc picturam ſubſequuntur duae Epiſtolae Petrinae; quarum prima ſub titulo Πετρου Καθολικη επιςολη octo, et altera tria continet capita. Sub finem ſecundae epiſtolae Petri, ex incuria paginam uertendi, clauſulam commatis decimi octaui: ἡμων και σωτηρος ιησου χριςου. αὐτῳ η δοξα και νυν και εις ἡμεραν αιωνος, αμην, in alteram paginam tranſtulit Ioaſaphus.

Petrum excipit Iohannes, *) cuius imago, grandaeuum ſenem exprimens, in omnibus ſuperiori imagini ſimilis. Inſidet cathedrae, ex ſtramentis mira arte contextae, ſuperne aliquantum incuruatae, caeterum tanta altitudine, ut caput inſidentis excedat; eiusdem Iohannis inſidentis manus, genu impoſitae quieſcere uidentur; cum quaſi ſcribendo fatigatus, calamum, quem dextra tenet, condere ac reponere uideatur; in conſpectu eius ſtat ſcrinium, ex parte patens, in quo, praeter tres libros, uaſculum rotundum, rubro liquore repletum, et duo cultelli, ſciſſorius nempe, et laeuigatorius iacent, e media arca eminet tortile lignum, cui immittitur patens Volumen, litteris deſtitutum: ad latus utrumque duo conſpiciuntur aedificia, ex quorum altero inuſitatae ſtructurae turris eminet, additis uerbis ἅγιος ιωαννης ὁ θεολογος. In ſuperiori parte, quam rubra linea ab inferiori dirimit, ars cernitur munita, et mons praeruptus: utrumque adluit mare, fluctibus feruens, quod nauis antiquae formae, albis uelis expanſis, ſecat; in puppi uir rubram ueſtem gerens, nauem gubernaculo regit; in prora ſedet Iohannes, et ſpatio exiguo interiecto, Prochorus, ſubſcriptis uerbis νεξος νατου Θεαλογου. Senſus horum uerborum nos fugit, ex pictoris enim ignorantia adeo miſere expreſſa ſunt, ut, quid ſibi uelint, ne diuinando quidem adſequi liceat. **) Epiſtola ipſa ſancti Iohannis prima conſtat quinque capitibus. Notiſſimum illud comma Iohanneum 1 Ioh. V, 7, in tot codicibus omiſſum, in noſtro

*) Vid. Tab. II.

**) Forſan pace Schoenlebenii, legi debent: Νησος Πατμος του Θεολογου.

noſtro quoque Codice deeſt, uti in omnibus, quos in monaſteriis montis Athonis euoluerat b. *Iac. Ionas Björnſtohl.* Vid. Brieſe, VI Bandes I Heft, pag. 148. Eſt mera pia fraus Eccleſiae occidentalis iſtud comma. Secunda et tertia epiſtola ſingulis conſtat capitibus.

Sequens pictura, *) reliquis minor, quatuor ſemicirculis concluſa, cum reliquum quadranguli ſpatium figurae leporum et leonum expleant, exhibet Apoſtolum Iudam, ſubfuſco capillo et barba promiſſa, expanſis manibus, tunica caerulea, et amiculo carnei coloris ſtantem, alta quaſi admiratione defixum: ex manu tres digiti, pollex, index, et auricularis, reliquis ſuppreſſis, eminent; adiectum eſt mala ſcribendi ratione, ut iam in Iacobo factum eſt, ſcriptoris nomen, ὁ ἁγιος Ἰυδας. Obuerſatur Apoſtoli oculis Saluator noſter dulciſſimus, e caelo, ſtellis nitido, corpore dimidiato, quod nigro ueſtitu uelatum eſt, protenſa manu proſpiciens, colloquenti ſimilis, adiectis litteris Ι̅Η̅ Χ̅ς̅. A tergo mons, duabus arboribus conſitus, in proximo pulpitum cum expanſa membrana, et, in ſpatio remoto, turris: arcem, et inſtrumenta ſcriptoria, cum ſaepius occurrant, non memorabimus. Epiſtolae Iudae, quae ſequitur, tria ſunt capita; et in illius fine occurrunt haec uerba: Τελος των καθολικων επιστολων. *Finis Epiſtolarum catholicarum.*

Epiſtolis catholicis Paullinae ſuccedunt, de quibus antequam exponam, imaginem Apoſtoli Paulli paucis delineabo. **) Exhibet illam pictura, prioribus ſimilis, niſi quod in

*) Vid. Tab. 12.

**) Vid. Tab. 13.

in apice ſemicirculata ſit: ſedens in ea conſpicitur Apoſtolus, tunica caerulea, et pallio carnei coloris uelatus, ſubfuſco capillo, barba acute deſinente, caluus in lincipite, in ſella adminiculis carente, et quatuor pedibus innitente, ac rubra auroque uariegata culcitra ſuperbiente; gremio eius Volumen impoſitum eſt; ipſe calamum intingit in arculam oblongam, in menſula quadrata collocatam, in qua duo ſtant rotunda uaſcula, rubro et nigro, praeterea alia duo minora, caeruleo et rubro liquore repleta. Adſunt etiam duo cultelli, et forficula; e menſa prominet pulpitum editum, media parte rubro colore infectum; in eo longa membrana, utrimque dependens; in utroque angulo duo aedificia, adſcripto nomine, ὁ ἁγιος Παυλος, *Sanctus Paulus*. Hemicyclus ſiſtit circuitu ſuo caelum, et Seruatorem, cuius ſanctiſſimum nomen litteris albeſcentibus $\overline{\text{IΣ}}$ $\overline{\text{XΣ}}$ expreſſum eſt, ex quo lucidus radius Paulli, ſeſe inclinantis, faciem inluſtrat; medium montes et arbores; oras extremas caſtella munita occupant; ex quorum uno, dextram uerſus, uir quidam, cui coma et barba candida, tunica caerulea, et pallium uiridans dextram, tamquam Apoſtolo auxilium laturus, protendit. In margine, eo loco, ubi hemicyclus incipit, duo uaſtae magnitudinis aenea candelabra, cum flauis cereis, iisque ardentibus, candelis proſtant.

Sequitur initium Epiſtolae ad Romanos, his uerbis: Του ἁγιου αποϛολου Παυλου Επιϛολη προς Ρωμαιυς, S. Apoſtoli Paulli ad Romanos et poſt. Io. 19 Capita, quibus haec epiſtola concluditur: Τελος της προς Ρωμαιους επιϛολης, finis epiſtolae ad Romanos. Sub finem epiſtolae ad Romanos capitis 16

com-

commata 25, 26, 27 omiſſa, et fini cap. 14, poſt uerba: και δε, ὁ ουκ εκ πιςεως, αμαρτια εςιν, adnexa ſunt. Obſeruauit uero clar. Bengelius, in adparatu ad nouum Teſtamentum, pag. 657, hanc tranſpoſitionem in multis aliis codicibus, in uerſione Slauonica, et apud multos Patres, item et in omnibus Lectionariis deprehendi: qui etiam factae mutationis cauſſam adiunxit. *Videntur*, inquit, *Graeci, ne lectio publica in ſeueram ſententiam:* quidquid non eſt ex fide, peccatum eſt, *deſineret, id feciſſe.* Ordine iam ueniunt *reliquae epiſtolae Paullinae*, quarum capita adnotare licebit. Numerus quidem capitum cum indice Milliano ſemper et ubique fere conuenit; niſi quod apud Millium prior ad Theſſalonicenſes, ſeptem; ad Philemonem, duo; ſecunda Petri, quatuor; prima Iohannis, quinque; ſecunda, duo, et tertia, tria capita, numeret. In noſtro Codice epiſtola ad Corinthios prima octo conſtat capitibus. Illis uerbis, γνωριζομεν υμιν αδελφοι, *notum uobis facimus, dilecti fratres*, recentiori manu, atro liquore, adpicta eſt littera Θ. Altera ad Corinthios IA. XI. ad Galatas IB. XII. ad Epheſios I. X. In epiſtolae Paulli ad Epheſios cap. I commate duodecimo, uerba ultima: Τους προηλπικοτας εν τω Χριςω, integrum comma decimum tertium, et uerba commatis decimi quarti uſque ad uocem: εις απολυτρωσιν της περιποιησεως plane omiſſa ſunt. Cauſſa omiſſionis in procliui eſt; cum enim, commate 12 et commate 14 uerba: εις επαινον της δοξης αυτου, occurrant; facile fieri potuit incuria aut calligraphi, aut eius, qui ad calamum dictauit, ut oculi a ſuperiori commate deſilirent ad inferius. Ad Philip. Z. VII. ad Coloſſ. I. X. prior ad Theſſalonicenſes, E. V. poſterior, ς. VI. prior ad Timotheum, IH. XVIII. poſterior Θ. VIII. ad Titum ς. VI.

Capita

Capita compleƈtuntur. Epiſtola ad Philemonem, nullo capitum numero inſtruƈta eſt; Epiſtola ad Hebraeos quae diſertis uerbis ipſi adtribuitur, Παυλου προς Εβραιους επιστολη Κβ. XXII. Capita continet.

Quinque diſtinƈtionis genera in noſtro Codice occurrunt. Primum fit in capita. Alterum ſecundum Canones Euſebianos in quatuor euangeliis, Litterae enim numerales, Canonibus hiſce adpiƈtae, et Synaxarium illis praemiſſum, mutuo ad ſe inuicem referuntur. Hinc Pericopae citatae in quatuor Euangeliis, non ſecundum Capita; ſed ſecundum litteras memoratas euoluendae erunt. Tertium genus diſtinƈtionis indicatur per maiores, ſub lineae cuiusdam principium poſitas, litteras. Quartum conſtituitur per aurea punƈta, partim in margine, partim in ipſo contextu conſpicua. Quintum, tantum ſub initium euangelii Iohannis, ſecundum punƈta, minio in ipſo contextu expreſſa.*)

Finito Codice, exſtat formula conſueta Δοξα τω Θεω παντων ἑνεκα, αμην: Gloria ſit Deo propter omnia, Amen. In auerſa pagina, quidam huius Codicis poſſeſſor, ſaeculo decimo quinto, annos a Chriſto nato ex aera Latinorum numerans, menſem et diem, quo quiſque liberorum ſuorum hanc lucem adſpexerat, adieƈtis tum Suſceptorum, tum Eccleſiae miniſtrorum, a quibus infantes forte ſacro abluti fuere, nominibus, conſignauit, quamuis ſcriptura maxima ex parte deleta et extinƈta ſit.

Claudit librum Symbolum Nicaenum, aureis litteris exaratum, το Θειον συμβολον της ορθοδοξου πιστεως εκτεθεν παρα των εν Νικαια

*) Vid. Tab. II.

Νικαια αγια συνοδω αγιων π. ε. διuinum Symbolum orthodoxae fidei, editum Nicaeae a ſanctis patribus in Synodo ſacra, cuius quinque ſunt diſtinctiones:

1. Πιςευω εις ἑνα Θεον, κ. τ. λ.
2. Και εις ἑνα Κυριον ΙΝ. ΧΝ.
3. Τον δι ἡμας τους ανθρωπους.
4. Και εις το πνευμα ἁγιον.
5. Ὁμολογω ἑν Βαπτισμα.

Margini adiecta ſunt graeca uocabula, rationes perſonales, quibus perſonae diuinitatis diſtinguuntur, exprimentia, αγεννητως, γεννητως et εκπορευτως. Quibus uocabulis Criticorum ſignum eleganter et bis adpictum eſt, ſolem referens in fundo caeruleo, ora extrema aurea, medio aureis punctis diſtincto, qui emittit radium. Rariſſime hoc ſignum occurrere, teſtes ſunt Eſchenbachius, qui in diſſert. de ueterum Criticorum Σημειωσει, illius ne uerbulo quidem meminit, et Montfauconius, qui quidem illud deſcripſit, ſed nullo adducto exemplo illuſtrauit. Vocatur autem iſtud ſignum Ἡλιακον, ſignum ſolare, et adhibetur in illis locis, ubi de Theologia diſſeritur, quia in diuinis Scripturis Deus, ſol iuſtitiae uocatur. En uerba Graeca: Ἡλιακον, τουτο το σημειον τετακται εν ὁις χωριοις περι Θεολογιας ὁ πατηρ διαλεγεται, δια τον ἡλιον της δικαιοσυνης εν ταις θειαις γραφαις τον Θεον ονομαζεσθαι. Illis uerbis: τον δι ἡμας τους ανθρωπους, qui propter nos homines cet. aliud additum eſt ſignum, ſtella nimirum, in fundo caeruleo punctulis quatuor interciſa, quam aureus ambit circulus, Aſteriſcus uocatus, cuius ſignificatio ex mente Euſtathii inter alias haec fuit, ut, uerba iſta, quibus adhaeret, hoc in loco peroptime poni, ac uelut effulgere, indicaretur, cf.

Eſchenb.

Eſchenc. diſſ. cit. §. VIII. Magis adridet ſententia Calligraphi cuiusdam in Codice Baſiliano, Romae, qui eſt Saeculi XI, et S. Gregorii Nazianzeni opera complectitur, citante Montfauconio in Palaeogr. Graeca p. 371, hunc aſteriſci uſum docentis: ὁ αστερισκος ὑτος τετακται εν ὁις χωρεοις ὁ Θεολογος περι της εν σαρκυ οικονομιας τυ μεγαλυ Θευ και σωτηρος ἡμων Ιησυ χειςυ διαλεγεται δια τον Φανεντα τοις Μαγοις Θειον αςερα. Hic aſteriſcus ponitur in locis, ubi Theologus de carnali oeconomia magni Dei et Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti loquitur propter diuinam ſtellam, quae Magis adparuit. Quam bene huius ſignificationis ueritas, ex Codicis noſtri memorato loco probari poteſt!

Ductus et forma litterarum, quibus textus noui foederis exprimitur, ſic inter ſe differunt, ut exempli gratia, littera E quadruplici diuerſa occurrat forma. Id quod eam ob cauſam obſeruo, ut inde adpareat, quam lubricum ſit argumentum, niſi et reliqua uериſimilitudinis ſigna concurrant, ſi quando ex litterarum ductibus aetas codicis alicuius manuſcripti colligi ſolet. *) Alphabeta enim omnium formarum,

*) Recte iudicauit p. m. Schoenlebenius In Codicibus etiam, qui litteris quadratis exarati ſunt, iſtud ualet. Ipſe Codex Alexandrinus iſtam ob rationem a non nullis ad recentiora tempora relatus fuit, ita ad me Dom. de Villoiſon, in litteris d. 27 Ianuarii, 1783 Vinariae ad me datis: *Richard Simon dans ſes excellentes Lettres critiques revoque la haute antiquité de ce Manuſcrit en doute, ainſi que celle du Dioſcoride de la Bibliotheque du Roi de France, parceque, dit-il, on voit clairement qu'ils ont été copiés par une main égyptienne accoûtumée par la conformité des charactères Cophtes, à conſerver l'ancienne écriture majuſcule. Il eſt ſûr que les livres d'Egliſe, Miſſels, Antiphonaires, Lectionaires des Grecs et des François*

marum; minorum ſcilicet, quae ſaeculo VIII et IX iam occurrunt, teſte Montfauconio, quaeque laudatus Montfauconius, Pal. gr. p. 336. ſecundum aetatis ordinem diſpoſuit, ſingula, paucis exceptis, non ſolum occurrunt in codice

çois, quoique très recents, ont conſervé l'ancien charactère uncial, pour pouvoir être lûs de loin, ce qui a trompé beaucoup de Critiques. Il faut beaucoup ſe défier des jugements qu'ils ont portés ſur l'Antiquité des MSS. parceque la plûpart n'étoient pas aſſés familiers avec la Palaeographie. Dans le commencement du ſecond tome de mes Anecdota graeca j'ai relevé l'erreur de Millius qui avoit tant collationné de MSS. et qui dit qu'un Auteur que j'ai prouvé evidemment être du XIV Siècle, avoit été écrit dans le huitième. Mr. Michaelis a montré dans ſes curae in Verſionem ſyriacam que Wetſtein s'eſt ſouvent trompé, et a mal lû les abbréviations des Editions imprimées du Nouveau Teſtament, ce qui eſt arrivé a Iſaac Voſſius, à Joſeph Scaliger même, comme vous le verrés dans mes Anecdota. In litteris, d. 12 Febr. 1783 datis, ita pergit: *Mr. Knittel à la fin de ſon Vlphilae uerſio non nullorum capitum ep. Paulli ad Rom. (Brunſuici, 1763. 4) a donné la notice de plusieurs MSS grecs reſcrits de Wolfenbutel, et entre autres celle d'un MS. de Galien, dont il rapporte le Specimen Tab, VI. Num. III, IV, pag. 260. et qu'il dit auſſi ancien que l'Alexandrin; mais il eſt aiſé de voir que les charactères en ſont bien plus allongés et moins ronds, ce qui marque qu'il eſt bien plus recent. Au reſte le MS. de Wolfenbuttel a cela de très remarquable et d'unique qu'on y voit toujours l'epſilon figuré E, au lieu de l' Є lunatum, forme beaucoup plus recente qu'on voit dans tous les autres MSS. — Il y a, comme vous ſçavés, quatre ſortes de MSS. grecs. Les meilleurs ſont ceux qui ſont écrits en Grece et dans l'Aſie Mineure: enſuite viennent ceux d'Egypte: puis ceux de Calabre, et ſurtout des Grecs d'Hydruntum, maintenant*

dice noſtro; ſed et aliquod nouarum ſupplementum facili negotio colligi poteſt. Ex iis uero formis, quae hodie quotidiano uſu cognitae ſunt, minime inuenies hodiernam formam litterae ϐ. μ. ϰ. ν. π. ϛ.; litterae ι, et υ, quando alteri uocali non adiunguntur, nec diphthongum efficiunt, ad lectorum, maxime imperitorum, commodum, punctis ſuperne notantur diaereticis: tantum uero abeſt, ut haec puncta nouitatem Codicis prodant, ut potius, teſte Montfauconio, ab annis plus mille, in quinti ſextiue ſaeculi codicibus, litteras has his punctis notatas deprehendamus, conf. Pal. gr. p. 33. Littera ϐ paſſim per μ effertur, quae forma, teſte Montfauconio, frequentiſſime in Codicibus a nono Saeculo paſſim occurrit. Palaeogr. p. 263, et 335. Hinc, dum a Librariis ſaepe pro υ habebatur, magnam errandi materiam praebuit, et cum integra ſaepius uocabula minus bene arcteque cohaereant, non raro temere diuulſa ita, ut antecedentis uocabuli finis, ſequentis initium proxime adtingat; dubius atque incertus pendeo, utrum Codex noſter ex alio deſcriptus, an potius ex ore dictantis, calamo exceptus fuerit? Saepius laudatus Montfauconius, Palaeogr. p. 32 obſeruauit in Codicibus uoces, ſpatio interpoſito diſtinctas duas eiusdem uocis ſyllabas,

tenant Otranto, ſçavante école de la langue grecque dans le XII Siècle: puis ceux écrits en Italie par des Italiens. Il eſt aiſé de voir, ſi un MS. eſt calamo, uel penna exaratus. *Je donnerai un jour une Paléographie critique beaucoup plus ample et plus exacte que celle de Montfaucon, dont j'ai dejà corrigé beaucoup d'erreurs dans mes* Anecdota graeca, *dont l'Ionia fait le premier volume.*

bus, pari intercapedine ſeiunctas, ita, ut non numquam prior ſyllaba cum praecedenti uoce, poſterior cum ſequenti, coniungatur. Abbreuiationes, ſiue compendia ſcribendi, quibus graeci calligraphi a Saeculo nono, uſu litterarum uncialium expirante, frequenter uſi ſunt, adeo ſingulares conſpiciuntur, ut et in hoc genere, poſt largam Montfauconii meſſem, ſpicilegium inſtitui poſſit haud infecundum. *Haec Schoenlebenius.*

Codices in forma quarta.

In Membrana.

Num. 1. a. Canticum Canticorum. Saec. XIII.

b. Prouerbia et Eccleſiaſtes Salomonis, cum gloſſis. Saec. XIII. Commentarius adiunctus Saeculi XIV eſſe uidetur. Deficiunt folia 39.

2. Conſtitutiones Ordinis Velleris aurei, e gallico in latinum conuerſae; *impreſſae.* Adiuncta ſunt addita et immutata in Conſtitutionibus Ordinis Velleris aurei. Recuſae ſunt Vindobonae, 1757. fol. min.

3. Tabulae Alphonſinae. Saec. XIV.

4. Opus Prudentii. Saec. X. (conf. N. 24.) Folior. 179.

Codex inchoatur uerbis *Gennadii* de Scriptoribus Eccleſiaſticis, Cap. XIII:

Prudentius uir ſecularis litterature eruditus. compoſuit Kyro𝛘HVM (*manualem*) de toto ueteri et nouo teſtamento perſoniſ exceptiſ. Commentatuſ & in amorem grecorū EΞAMEPON (*i. VI dierum*) de mundi fabrica uſq; ad condi-

 tionem

tionem primi hominiſ. etinpreuaricationem eiuſ. Compoſuit etlibelloſ quoſ greca appellatione praetitulauit. aΠΟΘΕacic. ΨyXOMaXIa. aMaPTIΓENIa Ideſt dediuinitate. de compugnantia animae. deordine (origine) peccatorum.

Fecit etinlaudem martyrum ſub aliquorum nominibus. Inuitatorium admartyrium librum unum. Etymnorum alterum. ſpeciali tamen conditione aduerſus ſymmachum idolatriam defendentem.

Ex quorum lectione agnoſcitur palatinus miles fuiſſe.

ΤΡΙΚΟΛΟc. ΤΡΙcΤΡΟΦΟc

Iam primus uerſuſ eliconiuſ dicitur conſtans ex ſpondeo choriambo. & pyrrichio. Scanditur autem ſicut dimetrum iambicum archiloicum. acatalecton. monocolon. Secunduſ uerſuſ aſclepiadeuſ. conſtanſ ex ſpondeo et duobus choriambiſ. etpyrrichio. Tertius choriambicus. ſaphicus. conſtans exſpondeo. et tribus choriambis etpyrrichio.

INCIPIT PREFATIO.

PER QVINQVENNIA IAM DECEM

Ni fallor fuimuſ. Septimuſ inſuper *etc.*

Contuli cum editione *Cellariana.*

Verſu 24 legitur *meſſalae*, pro *me Saliae*, *l* eraſo.

CATHEMERINON LIBER YMNVS AD GALLI CANTVM.

ALES DIEI NVNCIVS

Lucem propinquam praecinit

Noſ excitator mentium *etc.*

Rubri-

Rubricae et primi uerſus ſemper litteris uncialibus ſunt ſcripti.

Fol. 27 poſt Hymnum decimum, legitur:

Incipit Liber ſecundus περι στεφανων.

Hymnum primum claudit uerſus, qui in *Cellariana* abeſt:

Quo beatae trinitatis concinatur gloria.

Iſtum Hymnum ſequitur quintus, ſ. Paſſio S. Vincentii Martyris.

Fol. 37. b. Hymnus II. Incipit Paſſio Sancti Laurentii.

Fol. 45. Hymnus XI. De paſſione Hippolyti Martyris.

Fol. 51. b. Hymnus XIII. Paſſio beati Cypriani.

Fol. 54. Incipit Apoſtolorum paſſio Petri et Paulli; ſ. Hymnus XII.

Fol. 56. Hymnus IV. Paſſio decem et octo Martyrum.

Fol. 60. Hymnus XIV. Paſſio Agnetis uirginis.

Fol. 63 *leguntur* Verſus conſtantine. conſtantini filiae ſcripti inabſida paſilice. quam condidit inhonore ſcē agnetis.

Conſtantina deum uenerans chriſtoque dicata *etc.*

Item damaſi pape uerſus de eadem.

Fama refert ſanctas dudum retuliſſe parentes etc.

Fol. 64. Hymnus III in honorem b. eulalie martyris

Fol. 69. Hymnus VI in honorem martyrum Fructuoſi Augurii et Eulogii.

Fol. 72. Hymnus VII in honorem Quirini Martyris.

Fol. 73. b. Hymnus IX. Paſſio S. Caſſiani ForocorneLienſis.

Fol. 76. Hymnus VIII. De loco, in quo Martyres paſſi ſunt.

Fol. 76. b. Hymnus X. Paſſio Sancti Romani martyri

Fol. 98. b. Finit Liber Περὶ στεφάνων. Incipit Ymni (Hymn. XI καθημερινῶν) octauo Kalendas Ianuarias, ſ. de natiuitate Domini.

Fol. 100. Hymnus XII, Epiphaniae,

Fol. 102. b Finit Cathemerinon Aurelii Prudentii Clementis, V. C, Incipit de opuſculis,

Piuſ, fideliſ. innocenſ, pudicuſ *etc.*

Fol. 103 (Diptychon, ſiue Enchiridion utriuſque teſtamenti) Adam et Eua.

Fol. 108. b, omiſſum eſt Tetraſtichon XLIII. Sepulchrum Chriſti.

Fol. 109. b. Praefationes duae in Apotheoſin.

Fol 110. b, Apotheoſis. Contra haereſim, quae patrem paſſum affirmant

Fol. 115. Contra Vnionitas.

Fol. 118. b, Contra Iudaeos,

Fol 124. b. Contra Homuncionitas.

Fol 130. b De natura Animae.

Fol. 134. b. Aduerſum Phantaſmaticos qui Chriſtum uerum hominis corpus habuiſſe negant.

Fol. 137. b. De reſurrectione carnis humanae.

Fol. 138. Hamartigenia, ſeu de origine peccatorum, aduerſus Marcionitas, qui duos Deos eſſe adfirmant, Liber *ſecundus* dicitur, quia (ut in aliis Codicibus) Apotheoſis ſ. Liber de diuinitate Chriſti, ſuperior uocatur.

Fol. 163.

Fol. 163. Pſychomachia uſque ad uerſum 605.

Et antiquitate et ſcriptura iſte Codex par eſt ſequenti.

5. Terentii Comoediae, cum Scholiis. *) Saeculi X. blior. 112.

In primo folio legitur nomen priſtini poſſeſſoris Saec. XV: *acomodatus M. Michaeli de ſullendorff ſecretarij* (ita legitur) *Dñi Regis romanorum.*

INCIPIT VITA TERENTII (ex *Aelio Donato.*)

Terentiuſ afer genere cartaginienſis puer capt & a quodam terentio lucano emptus. litteriſ g̃ciſ latiniſq, inſtructuſ. cũ librariuſ eiuſ eſſ& mox propter elegantiam ſtudiorum, morumque inamicitiam perductuſ ſcipioni leli ſapientiſ furipili quorum fabulaſ inſcena dare inimici diffamabant maxime tamen luſciuſ lanuuinuſ qui emuluſ eiuſ erat. hanc opinionẽ ſed cum criminarentur quidã terentium uere g̃corum moreſ exprimere pleraq, inlatina ferre conſuetudine ut inſtituta g̃corum moreſq, cognoſcer& athenaſ profectuſ eſt. ibiq, aliquandiu cõmoratuſ menandrum inlatinũ ſermonẽ tranſtuliſſe dr̃. cum romã petituruſ eẽt ſarcinaſ fabulaſq, quas ibi conſcripſerat innauem impoſuit. que malleon circumitura erat ipſe terreſtri itinere patraſ pfectuſ ẽ. ubi et nauẽ exſpectare conſtituerat auditoque naufragio egre ferenſ amiſiſſe fabulaſ ſtimphalim deceſſit inarchádia pupliceq. ſepultus ẽ. GN. Dolabella. fuluio honorio conſulib.; fabule eiuſ exſtant quattuor emenandro

 tranſ-

*) E Donato ut plurimum. Per totum Codicem explicationes paucis uocabulis ſunt ſupraſcriptae.

tranſlate. Andria. & eunuchuſ. Adelphoſ Eautontimorume-
non. Duas exappollodoro cartcio. Echira & phormioſ.
Eunuchū uendidiſſe drˢ octo milibuſ nummorū. qd preciūm
ante eum nemo accipiebat.

Sequuntur *Terentii uerſus:* Natus in excelſis etc.

Argumentum Andriae.

Sororem falſo creditam &c. *Omiſſa ſunt:* Acta Ludis
Megalenſ. &c.

Fol. 1. Incipit Liber primus Terentii Afri In Andria.

Contuli cum textu *Richardi Bentleii* Actum I. Scena I.
u. 13. *Simo.* Haud muto factum. Ita etiam in uulgari textu
legitur.

u. 59. *Phedriam* mendoſe pro *Phaedrum.*

u. 75. *hic nuptias*, mendoſe pro *nuptiis.*

Praeter talia plura nihil fere notabilis diſcrepantiae de-
prehendi.

Leguntur etiam in fine Andriae uerſus Scenae ineditae,
uti in Codice Bibliothecae Vniuerſitatis Altdorfinae.

Pamphilus. Chremes. Carinus. Dauus.

Te expectabam. eſt de tua re quod agere ego uolo.
Operam dedi ne me eſſe oblitum dicas tuae gnatae alterae
Tibi me opinor inueniſſe dignum te atque illa
Perii daue de meo amore ac uita ſors tollitur.
Non noue iſthaec mihi conditio eſt ſi uoluiſſem pamphile.
Occidi daue mane perii. id quam obrem non uolui eloquar.
Non iccirco quod eum omnino affinem mihi nollem hem
tace.

Sed

Sed amicitia noſtra quae eſt a patribus noſtris tradita,
Non aliquam partem ſtudii adductam tradi liberis,
Nunc cum copia ac fortuna utrique ut obſequeretur dedit,
Detur benefactum abi atque age homini gratias ſalues
chremes
Amicorum meorum omnium mihi agiſſime
Quod mihi comminus eſt gaudio quam id quod abs te ex,
peto,
Me repperiſſe ut habitui antehac fui tibi, animum,
Quoad cumque applicaris, ſtudium exinde interit tute
Exiſtimaueris, Id ita eſſe facere coniecturam ex me licet.
Alienus abſte tamen quis tu eſſes noueras, Ita res eſt gnatam tibi
Meam philumenam uxorem et dotis ſex talenta ſpondeo,

Sequuntur ſcripti a manu Saeculi XII tres uerſus: *Proſthbeſis apponit* etc.

Poſt uerſum 59 Act. I, Sc. V, folio 7 ſeq. alia manu Codex ſcriptus eſt, eiuſdem aetatis, ſed litteris minoribus,

Adelphos ſequitur Hecyra, et illam fol. 93, b Phormio, In ultimi folii parte auerſa poſt uerba: *Calliopius recenſui nouiſſima*, legitur manu Saeculi XI uel XII:

Adelheit, Hedwich, Matthilt curialeſ aduleſcentule unum par ſunt amicitie,

Non numquam littera a ſcribitur uti duae litterae ea, qui mos ſcribendi iam a ſexto Saeculo inualuit. Omnes tituli perſonarum litteris uncialibus exarati ſunt.

6. a. S. Marci Euangelium, cum gloſſis Hieronymi et Bedae, Saec. XIII.

b. S. Iohannis Euangelium gloſſatum. Saec. XIV.

7. Perſius cum Scholiis, Saec. XIII. foliorum 17. Deficiunt ſex ultimi uerſus: *Vende animam lucro*, etc. Vid. infra num. 36 et 41.

Auli Perſii Flacci Satiras ſex ad fidem optimarum editionum cum uariis Lectionibus Codicis Ebneriani edidit Ge. Frid. Sebaldus, tabuliſque aeneis incidit Ioh. Mich. Schmidius. Norimbergae, 1765. 4. fig.

8. Leonardi Lauredani, Ducis Venetiarum, originale mandatum A. 1510 pro Marco Arimundo, Rectore et Prouiſore Cathari (ab a. 1418 Venetis ſubiectae Vrbis in Ducatu S. Sabae, Dalmatiae Venetae). Foliorum 18. in fol. min. Titulus elegantiſſime pictus atque deauratus eſt.

Nos Leonardus Lauredanus Dei gratia Dux Venetiarum, etc.

Committimus tibi no. Viro MARCO Arimundo dilecto ciui et fideli noſtro quod in nomine Jeſu chriſti et in bona gratia uadas et ſis Rector et prouiſor noſter Cathari per annum, ſeruiendo gratis menſibus quatuor, et tantum plus quando ſucceſſor tuus illuc uenire diſtulerit habendo bonam et diligentem curam ad honorem noſtrum et bonum ſtatum, et conſeruationem dicte ciuitatis et committatus (*ita*) quemadmodum de prouidentia et ſollicitudine tua ſperamus. etc.

Fol. 4. — — *Habiamo deliberato ſcriueruj queſto cum el noſtro conſ.glio de pregadj uoiando et condemnandoui che per quanto hauetj cara la gratia noſtra honor faculta et uita propria uuj uicinate et fatte uicinar tuti li homini noſtri a uuj*

ſotto

ſotto poſti cum li ſubditi del Signor turcho quieta et paccata et amiche uolmente et non conſentite che per alcun modo palam uel oculte directe uel indirecte lj ſia inferito oſenſa iniuria o vero danno et ſe alcun lo faceſſe hauendouj uuj rechiamo o per altro modo, noticia, miniſtratelj raſon ſummaria et expedita, etc.

Fol. 6. b. Item non potes ex forma partis capte in conſilio X. die IIII Iulij MccccLxxxviiij. ultra unam armam ſolam expictura et non exculptura ad tuj beneplacitum ponendam intus palatium reſidentie tue et non extra pingi uel ſculpirj facere armas tuas in palacijs publicis etc.

Fol. 16. b. Obſeruabis demum partem captam in conſilio noſtro X, die ultimo augusti 1506. quam in cancellaria tuj regiminis iuſſimus regiſtrarj que pars diſponit et ordinat circa natiuitatem filiorum nobilium noſtrorum qui extra hanc ciuitatem Venetiarum naſcuntur prout in ea latius continetur.

Fol. 17. Actum in noſtro Ducali palatio Die xxvij Septembris indictione xiiij. M°. D°. Xmo.

Fol. 17. b. *Vui auede Salario a l'anno et a ragion d'anno Lire* 8678.

Adpendet Sigillum plumbeum. In parte aduerſa conſpicitur Dux coram S. Marco, cum epigraphe: S. M. VENET. LEO LAVRED. DVX. In auerſa legitur: LEONARDVS LAVREDANVS DEI GRA DVX VENETIAR ETC.

9. Codex foliorum 93. Saeculi XIIII. Continet:

a. Ho-

a, Honorii, Preſbyteri Auguſtodunenſis, Ymago mundi, ſ. de diſpoſitione orbis; i. e. Geographia, et Chronologia. In capite de Inſulis fol. 6. b. legitur; *Eſt quedam oceani inſula dicta perdita. amenitate et fertilitate omnium rerum pre cunctis terris longe preſtantiſſima. hominibus incognita que aliquando caſu inuenta. poſtea queſita. non eſt reperta. et ideo dicitur perdita. Ad hanc fertur brandanus ueniſſe.*

Fol. 12. Incipit Liber ſecundus.

Fol. 19. b. Incipit Liber III. Scripta ſunt iſthaec ſub finem Saeculi XIII.

Vid. *Fabricii* Bibl. lat med. III, 813. Omiſit Heilbronnerus in Hiſtoria matheſeos uniuerſae.

b. Fol. 33. Tractatus chemici fragmentum. Saec. XIII.

c. Fol. 37. Tractatus de paſſionibus aëris. Saec. XIII.

d. Fol. 51. Theologica.

e. Fol. 55. Incipiunt documenta Sermonis fratris Alberti magni de colonia.

f. Fol. 61. Palladius breuiatus per Godefridum. Saec. XIV. Eſt epitome barbara. Sub finem non nulla deſunt. Exſtat etiam in Bibliotheca Trewiana, in 4to MSS. Cod. II, num. 20. ut etiam in Paullina. Vniu. Lipſienſis. Vid. I. M. Geſneri Praefat. ad Scriptores rei ruſticae, pag. XV. III. Hallerus in Biblioth. Botan. omiſit iſtum Godefridum.

g. Fol. 37. Incipiunt figure excerpte de Geometria. Ad altitudinem cum ſpeculo uel aqua metiendam.

Ad altum metiendum cum ortogonio.

Ad altitudinem metiendam cum propria umbra.

Ad planitiem cum arundine metiendam.

Ad

22. Alani (ab Inſulis, mortui a. 1202.) Anti-Claudianus, ſ. Encyclopaedia, contra *Claudiani* Ruffinum. Codex in fine mancus. Saec. XIII. Edidit opera Alani ab Inſulis, dicti *Doctor uniuerſalis*, Carolus de Viſch, Ord. Ciſterc. Antuerp. 1653. fol.

23. Bened. Coeleri XIII Imperatorum a Rudolpho uſque ad Ferdinandum II imagines, cum laude ſingulorum metrica. Adiecta eſt Ferdinandi III imago abſque laude.

24. Gloſſae ſuper Catonis Diſticha, Auienum, Horatium, Prudentium de Pſychomachia, Ouidium de Ponto, Proſperum et Alexandrum. Fragmenta ſcripta Saec. XIII et XIV.

25 — 32. Vid. Cod. arabici.

33. Nicolai de Lyra Diſputatio de Iudaeis, 1309.

34. Vid. Cod. arabici.

35. Liber precationum germanicarum, nitide ſcript.

36. Commentum in Perſium. Saec. XIII. Foliorum 18. (Vid. n. 41.)

Notum eſt, iſthaec Scholia non eſſe unius auctoris, nedum Cornuti, Probi, aut Acronis, ſed ex diuerſae aetatis et eruditionis interpretum notis fuiſſe conflata. Cornutus ſaepe in iſto commentario allegatur.

37. a. Boethii liber de ſancta Trinitate, ad Symmachum.

b. Contra Eutychen ac Neſtorium, de Perſona et Natura, ad Iohannem, Diaconum Eccleſiae Romanae. Saec. I. Folior. 64.

Exſtant

Extant inter opp. Pariſiis 1680 in 4ta edita; adcurante Petro Callyo. Contuli aliquot folia cum editione Renati Vallini, Lugd. Bat. 1656. 8. Paucas differentias obſeruaui. Prooemium a libri contextu haud ſeparatum eſt. In uariantibus lectionibus congruit noſter codex cum duobus uetuſtiſſimis in Bibliotheca regia Pariſina.

38. a. Hieronymi Interpretationes nominum hebraicorum.

b. Etymologicus tractatus. Saec. XIV.

39. Proſperi epigrammata in Dicta Auguſtini. Saec. XIII.

40. a. Apocalypſis cum gloſſis.

b. Canticum Canticorum, gloſſatum. Saec. XIV.

41. Codex foliot. 39 Commentum in Iuuenalem, Lucanum, Perſium, Sedulium, Horatium, Virgilium, Prudentium. In fine leguntur uaria praecepta metrica. In paucis ad *Lucanum* Scholiis haſce uariantes Libri I lectiones adnotaui:

Lib. I, uerſ. 185. Rubiconis ad undam.
uerſ. 397. curuam ſuper ardua ripam.
398. cohibebant linguones armis.
402. Ruteni.
419. rura nemeti.
422. Sanctonus.
423. Sueſiones in armis.
426. monſtrati belga couinni.
442. per colla decore.
463. crinifetos — — calcos. (i. e. *frieſen*)
602. aliique ſodales. Saec. XIV.

42. Bibl

42. Biblia latina uulgata Saec. XIII. Folior. 613. Codex nitide ſcriptus.

43. Tractatus de Fide Catholica. 1417. In charta.

44. M. Tullii Ciceronis Libri Rhetoricorum. Saec. XIV.

45. Eiuſdem Laelius, ſiue de Amicitia. Saec. XIII.

46. Ouidii libri Triſtium. Saec. XIII.

47. Lucanus de Bellis ciuilibus. folior. 76. Saec. XIII.

En lectiones uariantes Libri I. quem cum textu Graeuii contuli:

Verſ. 24. adpendent menia tectis.

54. qua uergitur auſtri.

66. Tu ſatis ad uires romana in carmina dandas.

89. terramque leuabit.

103. Ionium egeo franget mare.

120. Permiſſum ducibus.

137. Exuuias ueteris populi.

141. Sed quamuis.

154. perſtringens lumina.

169. Curionum (*mendoſe*)

178. Hinc rapti faſces precio.

205. Signa tulit propere.

221. Turba uado faciles iam fracti etc.

224. conſtitit undis.

247. in pectore queſtus.

254. cimbrumque furentem.

279. Exilium tua nos facies.

287. Capitolia lauros.

290. Decretum genero.

334. Quis ſcelerum modus? ex hoc iam te etc.
359 Scilicet exclamat.
360. Nominis, et ius eſt.
396. fixa lamamno. (Lemano)
397. eurnam ſuper ardua ripam.
404. milite uarus.
408. meneci.
419. Vt ſuperi uoluere lateſ. tunc rura nemetiſ.
429. pollutus federe cotte.

Poſt uerſum 435 omiſſi ſunt quinque uerſus adiecti-tii, uti in omnibus MSS. antiquis et in edit. Rob. Stephani 1545.

451. Sacrorum driade.
466. robore partes (*additum eadem manu*) uel nire.
479. maiorque feroxque.
490. Tum que tuta petant.
506. Fletibus haut dubie patrii dum etc.
518. intra tentoria ſonos.
545. Ora ferox ſicule laxauit mulcifer ethne.
583. marium uidere ſepulcro.
586. Arrunſ incoluit deſerte menia luce.
608. nomen et ſacris admouet aris.
633. ceſique in pectora tauri.
639. At figulus cui certe deos.
644. Aut ſi fata mouent urbi generique parantur.
654. Totaque diſcuſſo.
657. Succenſuſque tuis.
658. Hi ceſſent.
667. manu. clerique.
672. Extrahe ciuili iam tantum libera bello.

690. Arripimur, patrio ſedis remeamus in urbem.

Libri I uariantes lectiones miſi dom. Ioh. Aloiſio Martino Laguna, qui Zwicauiae degit. Vid. eius ep. ad Cel. C. G. Heyne de libris Lucani editis Saeculo XV. 1787. 8.

Bibliopegi negligentia librum IV excipit pars ſexti, hein ſequitur quintus. Vid. quoque Theoph. Sinceri (Schwindelii) Notit. libror. rar. in 4. pag. 332 ſeq.

48. Commentum in Ouidii Metamorph. Saec. XIV.

49. Vid. MSS. Orientalia.

50. Iuuenalis Satira. I uſque ad XI u. 152. *Suſpirat longo* etc. cum Scholiis. Deſunt tamen et alia, u. c. Satira VI, u. 181 — 214. Sat. VIII, u. 1 — 62 et X, 9 — 50. Saec. XIII.

Codices chartacei.

51. *Hanns Sachſens eigenhändige Sammlung von 398 Meiſtergeſängen, angefangen* 1517. Cod. chartac.

52. 1. Tractatus de Confeſſione.
 2. Expoſitio orationis dominicae.
 3. Summa rudium authentica. Cod. chart. Saec. XV.

53. *Von der Künſpergiſchen Familie, und deren Leben.* Saec. XVI.

54. Chriſt. Ad. Ruperti Collegium hiſtoricum, in quo obſeruationes in L. Annaeum Florum politicae, morales, hiſtoricae, criticae. 1643.

Editae ſunt hae Obſeruationes politicae, a Chriſtophoro Arnoldo. Norimbergae, 1659. 8.

55. *Der Herren von der Burgerſtuben zu Augſpurg Hochzeitregiſter von* 1484 — 1560. P. E. I. R.

56. a. Guidonis de Conchiaco, (de Cauliaco, ſ. *Guy de Chauliac*) Medici et Chirurgi Clementis VI Papae, (ſcripſit ſub Vrbano V, 1363. *de Haller* Bibl. Chirurg. T. I, p. 157) tractatuli aliquot medici.

b. Beneuenuti Graphei de Ieruſalem noua ars probatiſſima oculorum.

1. Edita eſt poſtea Venetiis, 1497. fol. 1500. 4.

c. M. Petri Hiſpani liber oculorum. Omnia Saec. XV.

57. *Roſengarten der Philoſophen, von der wahrhaftigen Weiſe, den philoſophiſchen Stein zu bereiten.* Saec. XVI. cum figuris ligneis adglutinatis.

Eſt translatio *Roſarii Philoſophorum*, impreſſi A. 1550. 4. cum figuris ligno inciſis. Francofurti ad Moenum.

58. *Chronica des ganzen Fuggeriſchen Geſchlechts, bis* 1600.

59. Epiſtolae et praefationes uariorum clariſſ. Virorum Saeculi XVII, ab a. 1645 — 1667. u. c. Caſp. Hofmanni, Dan. Heinſii etc. manu I. G. Richteri deſcriptae.

60. *Erfurtiſche Chronik vom J.* 438 *bis* 1572.

61. a. *Von Ervveblung und Regierung von kenig und Kayſern beſchreben von der gebart Chriſti liiij.* Saec. XV.

b. *Chronica von der Stadt Gmünd.*

c. *Ain propbezey, ſo Sant Hiltgart getban von der plag ſo über die gaiſtlichen geen vvert.* Saec. XV.

d. *Ain vvare gloſſe vnd offenbarung St. Johannes vber die letzten Capitel gemacht.*

e. *Von aim Ainſidel, vvie ibm Gott der Herr begegnet iſt &c.* Saec. XV.

f. Ain

f. *Ain ſchön hiſtoria von ainem Bruder, vvie er Gott erzürnet, daſs er Jhn begert zu ſehen.*

Sequuntur impreſſa:

g. *Die Geſchicht Dracole vvaide. Vollendet* 1488. Vixit iſte latro et homicida A. 1456.

h. *Kynig Maximilian erwelung.* 1486.

i. *Kynig. Maximiliani cronung vnnd gemeiner landſrides* Germ. et lat. 1486.

k. *Das iſt der handel und furnemen etlicher in Flandern gegen der Romiſchen kuniglichen Maieſtet.* (1488)

l. Tranſumpta quedam ex parte Sororis Lucie quarumdamque aliarum Sororum nuncupate de tercia Regula diui patris Dominici Ord. predicatorum quorum originalia habentur in conuentu Nurmbergenſi eiuſdem ordinis. 1501.

m. *Wie die herſchafft zu Venedig hat auſsſchreiben laſſen in vvelhiſch, volgt hernach in teutſch.* 1500.

62. Pars II Grammaticae, ſeu Doctrinalis Grammatices Alexandri Dolenſis, ſeu de Villa Dei, (floruit A. 1240) Carmine leonino ſcripti. Saec. XV. Codex chartaceus, ab initio laceratus.

Edita eſt cum Petri Hiſpani tractatibus, Moguntiae, 1462, et cum explicatione Lud. de Guaſchis, Venetiis, 1483 Noribergae, 1482. Pars I. ib. 1491. P. II. 1492. 4.

63. a. *Humbertus Epiſtel von den drey Hohvvirdigen weſenleichen Reten aller geiſtlicheit vnd von etlichen tugenden.*

b. *Von den 15 Stufen götlicher Minne vnnd Liebe.* Cod. partim membran. partim chartac. Saec. XV.

64. a. *Eyn Sermon von unſrer lieben Frovven.*

b. *Fünf und zvvanzig Freuden von U. L. Frauen, ſamt andern Predigten.* Saec. XV. Deficit in fine.

65. *Ein Band alter deutſcher Gedichte.* Saec. XVI. Deficiunt in fine.

66. Quinctiliani Declamationum liber. Scripſit Guil. de Salmis. Papiae, 1464. Codex nitide ſcriptus.

67. Conciones (de tempore, de Sanctis, et Quadrageſimale) Henrici Suſonis, Ord. Praed. Vid. Suſonis Horologium Sapientiae, editum a P. Reginaldo Braun Ord. Praed. 1724. p. 51.

68. Eginhardi uita Caroli Magni, Libri IV, cum dedicatione Matthiae Helfferi ad Georg. Fuchs, Epiſc. Babenbergenſem. Saeculi XVI. Deficit in fine.

69. *Doctrinal der Layen, drey Bücher.* 1443. Cod. Chart. Saec. XV.

70. *Das Puch heyſſt Erkantnuſs der ſünd.* Saec. XV.

71. Vid. Codices arab.

72. Foliorum 26. Epiſtola Samuelis Karoch, laureati poetae, de amore cuiuſdam ſtudentis erga mulierem ciuaticam incipit feliciter. *) In 8. Intermixta a bibliopego folia in 4ta forma, aliam continent hiſtoriam ſtudioſi amatoriam, ualde male et uitioſe ſcriptam. Annatim quoddam

*) Lineis interſperſae ſunt explicationes latinae ſuperfluae.

dam ſubii diuerſorium titiſandi cauſa et forandi (norandi) cum dira fames me nimium cruciaret optulit ſe illico meo conſpectui mulier facie egregia atque forma integra. Hanc ubi primum inſpexi mirum in modum eius ingenium admirabar tum ſupra id facere ſtuduit ut mores eſſent ſue forme conſimiles, quare de hero cogito qualis eſſet cui tunc decus domi fuiſſet. Ideo namque eum fore uirum in quo lucebat comoditate condita grauitas non admodum grandis natu ſed tum iam etate perfectus et quamquis ſapiens habebatur parum tamen ciuitatis nouit ubi ſie uidi eos etate eſſe diſpares *etc.*

In fine legitur: Michael dictus Zwifalten ſcripſit a quodam abaculario anno dni m ^c^ c viij (1408)

Altera hiſtoria amatoria intermixta ita clauditur fol. 9.: finit congeſtum per ſamuelem Karoch poetam contextum quod ob reuerentiam almae uniuerſitatis pro quodam prandio — poetatus ſum.

Fol. 9. b. Buridanus nacione picardus proſpicacis uir ingenii. (*Buridanus, cuius ſcripta nota ſunt, A. 1320 erat in Vniuerſitate Pariſina Rector magnificus, docebatque Philoſophiam.*) Cum in uniuerſitate pariſienſi in collegio nouerre quod omnium collegiorum ibidem eſt maximum quamuis maximos libros compoſuerit ceteraque preclara facinora ſequacibus poſteriſque ſuis ad ſempiternam ejus memoriam ſtatuendam reliquit, tum aliis ſuis preclaris factis dimiſſis ſolum unum memorie tradere dignum uiſum eſt qualem nephandam muliebris libidinis ſtultorumque adoleſcentulum miſerandam cladem et oppreſſionem mira calliditate prohibuerit. Nam quodam tempore ad buridani aures

 loquax

loquax fama rumorque peruenit de regina francie nauerra nomine qualiter plerosque adoleſcentes Pariſii uniuerſitate ſtudentes ſucceſſiue ad ſe iuſſerat accerſiri, quorum nullus unquam ab ea diuerti uiſus eſt. Buridanus uero ut erat uir magna preditus ſolertia ex regine pallacii ſitu (quod ſuper aquam ſeccanam iacet) ſtudentum perditionis cauſam apud ſe recte rimatus eſt ut ulteriorem miſerorum amantium ſubmerſionem impedire poſſet ad hoc oportune ueſtimentorum ornatu reine curiam Luſinii ingrederetur. Dum autem ſtophi ludo pluribus ſecum laborantibus certaret quippe cunctis celior cunctiſque agilior eſſe in multiplici corporis flexibilitate ceteris expedicior uiſus eſt Regina uero nauerre de pallacio uerſus eandem curiam ad ambitum egreſſa buridani celeritatem miratur totiuſque ludi iocunda celebritas non tum quantum ipſius buridani gracile corpus eiuſque agiles et ueloces ſaltus reginam delectare uidebantur. Nullum autem maius ſolacium nauerra in regis mariti ſui abſentia poſſe habere credidit niſi ut quantocius uelocium ſaltatorum potiretur amplexibus. Nam qui corea ueloces ſunt etiam in amoreis gignaſiis expediciores creduntur. Nec mora miſſo nuncio buridanus uocatur ad regine pallacium etc. *Sequitur narratio de Reginae dolo crudeliſſimo, quem uerſutia ſua eluſit Buridanus.* Scripta A. 1470.

Fol. 16. b. legitur uiae ab urbe Lanterburg Romam uſque deſignatio.

Fol. 18. Ars memorandi.

73. *Bilgerfardt ghenn Jeruſalem, Alkajeren, inn Egipten, vnnd auf dem Berg Sinay, durch mich Albrechten grauen zu Lewenſtein vnnd Herrn zu Scharpfenneckh,* 1561 et 1562.

In-

Impreſſum legitur im *Reys-Buch des heiligen Landes;* P. II.

74. *Paſquilus von einem Bayern und Sachſen*, 1561. Abeſt.

75. Album Amicorum Dom. Ioh. Chriſtophori Voit. Leguntur manus uariae Principum, u. c. Friderici Electoris Palat. 1608. Mauritii Landgrauii Haſſiae. 1607. etc.

76. *Alle Biſchöff zu Bamberg vndt Jre Wapen hierinnen verzeichnet bis auf Joh. Gottfried von Aſchhauſen.* 1609.

77. Aurea Bulla. Saec. XV.

78. a. *Auslegung des Leydens Chriſti.*

b. *Das iſt die bezaichnung der heiligen Meſſe.* Saec. XV.

79. a. *Wie der Burgermeiſter (in Nürnberg) Ordnung und Fragen durch das Iahr nacheinander folgen.*

b. *Eine Sammlung von Formeln, die in gerichtlichen Schriften, oder Rathsbeſcheiden vorkommen.*

80. Anthologium Terentianum phraſeologicum pariter et gnomologicum. Collegit Hier. Guil. Ebner ab Eſchenbach.

81. *Lanndtbott vnnd Ordnung in der obern Pfaltz, inn vnterſchiedliche Artikel ausgezogen.* 1559.

82. *Ein Rathsbuch von den Wählern etc.* ab A. 1457 — 1499.

83. Inſcriptiones uariae latinae in ſollemniores occaſiones.

84. Miſcellanea hiſtorico-moralia.

85. Volumen Collectaneorum philoſophico-philologicorum.

86. Origine delle Familie antiche e moderne di Roma; cum uariis italicis ſatiris in Pontificum Rom. obitum, atque Conclauia.

87. Vid. MSS. arab.

88. *Zufällige Anmerkungen über Hrn. Georgii Nachricht von Ansbach.*

89. Ioh. Henr. Boecleri notata in Io. Cluuerii hiſt. uniuerſalem. Argent. 1668.

90. *Ein Böhmiſches Geſangbuch mit Sing-Noten.*

91. a) Petri Thomaſii, Veneti, Conſilium pro Sanctiſſimo Papa Eugenio IV, de uniuerſali praeſeruatione contra uenenum. Scriptum intra a. 1431 et 1447.

b) Liber phiſicalium uirtutum, compaſſionum et curationum, collectus ex libris duobus, ex arab. in graeco linguam tranſlatis A. D. 1100, indictione 2, Conſtantinopoli, ex graeca lingua in latinam. *Ex L. Kirannidarum Kiranni Regis Perſarum, et ex libro Ipocratis* alexandrini, ad propriam filiam.

c) Galeni liber ſecretorum, qui dicitur Antidotarius.

d) Liber medicus; italice, et latine. Omnia in Italia ſcripta ſunt Saec. XV.

92. *Geſchichte des Lebens Ieſu, mit Betrachtungen aus St. Augustin, St. Bernhard, Albertus Magnus &c.* 1444.

93. *Sermonen und legenden.* Saec. XV.

94. *Kurzer Verzeichnus Ihro Kayſerl. May. weltlich- und geiſtlicher Schatzkammer in Wien.*

Iſt

Iſt nunmehr überflüſſig, nachdem ein Verſuch einer Beſchreibung der kaiſerlich-königlichen Schatzkammer zu Wien, in Nürnberg, 1771, in gr. 8. herausgekommen, jetzt aber alles verändert iſt, und die Gemälde 1781 ſämtlich in das Belvedere gebracht worden ſind. Von dieſer herrlichen Bilder-Gallerie hat mein geſchätzter Freund, Herr Chriſtian von Mechel 1783 in Baſel ein Verzeichniſs herausgegeben.

95. *Kurze Beſchreibung von der Stadt Regenſpurg.*

96. *Hanns von Gerſon von der Beicht und von der Kunſt des Sterbens.* 1448.

97. a. Ouidius de arte amandi, cum gloſſa.
b. de remedio amoris, uerſ. 1 — 128.
c. Epiſtola Sapphus ad Phaonem, cum reſponſione Marci Siculi. Saec. XV.

98. a. Vberior explicatio, uti uidetur, commentarii anonymi auctoris in Ariſtotelem de generatione animalium. Saec. XV.
b. Liber medicus et chirurg. Saec. XV.

99. a. Tractatus aſtrologicus. 1545.
b. Doct. Cratonis de iudiciis natiuitatum methodus utiliſſima.
c. Andreae Schoneri de Coniugio, tractatus, (aſtrologicus) Paulo Pfannio amicitiae ergo communicatus. 1558.

100. a. *Beſchreibung der Stadt Zwickau, von Laurentio Wilhelmo, Ober-Cantore allda.* 1633. *nebſt einem Chronico Zwicauienſi.*
b. *Verzeichniſs der Raritäten, ſo in der Kunſtkammer zu Dreſsden zu ſehen.*

101.

101. *Fünf und funfzig kaiſerlicher Reichshofräthe gemalte Wappen.*

102. a. Delle famiglie Orſini, Colonna, Savelli, Conti, Sforza, *cum pictis inſignibus.*

b. Relazione de' Signori Cardinali, e come ſiano diviſi per l'elezzione del Papa con le cariche e modo della loro eſaltazione. Saec. XVII.

103. a. De nobilium familiarum origine in ciuitate Neapolitana. Auctore Aelio Marcheſio.

b. Antonii Feldrii IC. Neapolitani, pro Nobilibus Neapolitanis extra ſedilibus deberi ad ſedilia adiici. Saec. XVII.

104. Orthographia Gaſparini Bergamenſis, C. Barzizii, a patria Barziza, Bergamenſis ditionis praediolo. Vid. Num. 108. Scr. A. 1474.

105. a. Album Amicorum Chriſtophori Hoffmanni, Windshemienſis, *cum pictis inſignibus.*

b. Genealogia Familiae Winſhemianae Bernpeckiorum. Saec. XVI.

106. *Militäriſche Erinnerungen und Lehren aus Jul. Caeſ. und Hirtio Panſa zuſammen getragen,*

107. *Leiden Jeſu Chriſti mit der Gloſs.* cum figuris. Saec. XV.

108. Gaſparini Bergamenſis Epiſtolarum liber. 1472. Contuli cum editione Pariſina, a Ioh. Lapidano curata, (edita 1470) ſine l. et a. in fol. min. et exacte reſpondet MS.

Impreſſae

Impreſſae etiam ſunt Baſileae, 1479. fol. Dicebatur Caſparinus Barzizi, quia Barzizae, in agro Bergamenſi natus erat. Ciceronem primus in ſcholas reuocauit; mortuus eſt Pataui, 1431. Omnia eius opera edidit Ioſ. Alexander Furietti, Romae, 1723. 4. Conf. Noua Miſcellanea Lipſienſia, Vol. VII, P. IV, pag. 688 ſeq.

109. a. *Augsburgiſches Geſchlechter Regiſter.*

b. *Der Herren von der Burgerſtuben zu Augsburg Hochzeit-Regiſter von 1484 — 1582.*

c. *Von Erbauung und Aufrichtung der Burger Trinckſtuben zu Augsburg.*

d. *Der Nürnbergiſchen Patricien und anderer erbaren Geſchlechter allda Hochzeitregiſter von 1476 — 1605.*

110. Eſt continuatio praecedentis Voluminis, uſque ad A. 1619.

111. Album Amicorum Iacobi Imhofii.

112. Claudiani Operum pars, qua continentur Libri II in Rufinum, de Probini et Olybrii fratrum conſulatu Panegyris, in tertium et quartum conſulatum Honorii Augusti, in nuptias Honorii et Mariae Odae IV, in eaſdem epithalamium, in Mallii Theodori conſulatum, de bello Gildonico, in Eutropium libri II, de laudibus Stiliconis libri III, de bello Getico, uſque ad uerſ. 311 incluſ. Omnia cum Scholiis. Saec. XIII. In Membrana. Foliorum 69.

Contuli Lib. I in Rufinum cum editione. Amſtelod. 1665. 8 mai. paucaſque deprehendi lectiones uariantes, quae notari merentur.

113.

113. Duo fragmenta foliorum XI, alterum theologici argumenti, alterum de ſignis caeleſtibus. In membrana. Saec. XV.

114. Pars Poematis Aratoris Subdiaconi († 562) Romani, in Acta Apoſtolorum. Codex membranaceus, hinc inde mancus, continens dimidiam partem, ad Cornelii uſque baptiſmum. Saec. XI uel XII. foliorum 26. Edita ſunt Aratoris Poemata Venetiis, 1502. 4. Lugd. 1553. 12.

115. Sim. Bornmeiſteri Synopſis catechetica Hiſtoriae ſacrae Noui Teſtamenti.

116. a. Magiſtri Ludolfi, canonici Hildeccenſis, carmina de parte orationis relata ad alia. Scr. A. 1477.

b. Anonymus de arte dicendi.

c. Liber medicus.

d. Circa unicum ſecretorum mulierum Magni Alberti Notata.

e. Liber ſimilis argumenti, in fine mancus. Omnia Saeculo XV ſcripta ſunt.

117. a. Magiſtri Henrici de Haſſia iunioris tractatus de clauibus. 1436.

b. Tr. de poenitentia.

c. De modo confitendi. Omnia ſunt Saec. XV ſcripta.

118. a. Synonyma Ciceronis, ſine initio et fine.

b. Fragmentum Topicorum Ciceronis. Codex membran. Saec. XIII.

119. Hiſtoria de conſtantia Griſildis. Saec. XV.

120.

120. a. *Verſchiedene Meiſtergeſänge* Saec. XV et XVI.

b. Pharetra contra Iudaeos. Saec. XV.

c. *Von der Chriſten Verfolgung.*

d. *Von der Fechtkunſt.* Saec. XV.

e. *Geſchichte Adams und Evä.*

f. *Baſilii Geſpräch eines Reichen und Armen.*

g. De putrefactione lapidum, et alia alchemica.

h. *Ein Geſpräch zwiſchen Iuden und Chriſten.*

i. Arnaldi de Villa noua liber Noui teſtamenti. Alchem. Omnia ſcr. Saec. XV.

121. *Bekanntnus des Glaubenns vbergeben vnnd verleſen vor key. M. Churfürſten Fürſten vnd ſtenden uf der pfaltz 25 Iunj 1530.*

Ex autographo Norimberg. Ablegatorum multo cum ſudore accurate deſcripſit propria manu Reu. Dom. M. Ge. Wolfg. Panzer, Diſpoſitor Sebaldinus, ediditque ſub titulo: *Die unveränderte Augſpurgiſche Confeſſion deutſch und lateiniſch, nach der in dem Archiv der Reichsſtadt Nürnberg befindlichen authentiſchen Abſchrift, mit einem litterariſchen Vorbericht.* Nürnb. 1782. 8 mai.

122. *Warſager vber das Getraid im Fürſtenthumb Brandenburg, Rotenburg, Windsheim vnndt Landt zu Francken.* folior. 178. 1585.

123. Hiſtoria Calatino Pappenhemiana. *Durch Friedrichen Ofelin, Graefl. Oetingl. Rath, Lebenprepſt vnd Regiſtratorn etc. mit ſonderm Fleiſs conſcribirt vnd vfgeſetzt.* folior. 157.

124. Obſeruata ex Diſcurſibus priuatis Dn. D. Wagenſeil, Jur. publ. et Hiſtoriar. in Acad. Altorf. Prof. 1676 — 1684.

125. Burcard Gotthelf Struuii Collegium Iuris publici, in Schwederi Compendium d. 9 Oct. 1707 inceptum. *Deficiunt aliquot folia in medio.*

126. Diſſertationes in Ariſtotelis Libros Phyſicorum, de Munde, de Quantitate, de Caelo, etc. *Deficiunt multa folia.*

127. *Anweiſung zum Regiſtriren.*

128. *Prognoſtication Theophraſti.*

129. *Augsburger Geſchlechterbuch von 1484 bis 1653.*

130. *Verzeichniſs wie zu Illuminiren.* 1603.

131 et 132. Varia Collectanea hiſtorica et iuris publici; conſcripta a Dom. Ioh. Hier. Imhof, Conſiliario Bambergenſi.

In forma octaua.

Codices chartacei.

1. a. *Erſcheinungen des hohen lerer Anſelmi.*

b. *Offenbarungen der heil. Brigitta.*

c. *Hie heben ſich an die 7 gulden Meſs, die Gott dem heiligen Papſt Gregorio offenbaret.*

d. *Von Papſt Vrban VI Tod.*

e. *Von ſant Maria Madalena.*

f. *Von ſant Kateryna, Barbara &c.* Saec. XV.

2. *Mein Sigmunds Freyherrns zu Herberſtain &c. Dienſt und Raiſen mit dem khürziſten vergriffen.* 1506 — 1558. In membrana.

3. Vid.

3. Vid. MSS. arab.

4. Geometria Gerberti, poſtea Pontif. Silueſtri II, (†1003) Cod. membranaceus, foliorum 56, Saeculi XIV, in fine mancus. Huius Geometriae codex uetuſtiſſ. exſtat in Bibliotheca Farneſiana, quae nunc Neapoli eſt. Vid. Ioh. Dau. Koeleri Diſſ. de Gerberto etc. Altd. 1720, pag. 24.

5. De ſiclo et talento hebraico. De ponderibus Graecis, pauca praemiſimus, ut pondera hebraica facilius intelligi poſſint. *Ioach. Camerarii Autographon.*

6. *Ein Artzneybuch, und Recepte.* Saec. XVI.

7. *Sehr ſchön illuminirte Holzſchnitte über die Geſchichte* A. *T. bis auf Salomo.* 35 *Stücke.* 1523. G. L.

8 — 10. Vid. MSS. arabica.

11. *Hieron Oertl, Auguſtani, Gebetbüchlein* 1588. *und Symbolum der heil. Apoſtel, mit illuminirten Figuren.* In membrana.

12. Album Amicorum M. Caroli Goepneri, Norimbergenſis. 1624 — 1629. Vides multa nomina Illuſtrium et Eruditorum.

13. Philotheca Hieronymi Reuteri, Norimb. Cum multis Inſignibus et Emblematibus Heinr. Vlrich Norimb. 1598. Paulo Mayr inu.

14. Liber aſtrologicus uſque ad A. D. 1762, compoſitus circa A. 1440. Deſcriptus mihi uidetur Saeculo XVI, litteris initialibus eleganter pictis. In membrana.

15. *Ein mediciniſches deutſches MS. von den Theilen des menſchlichen Körpers und weiblichen Umſtänden.* Deficit in fine. Saec. XV.

16. Vid. MSS. arabica.

17. Album *Chriſtophori Roettingeri*, in quo manus multorum eruditor. 1611 — 1614 conſpiciuntur.

18. Vetera Carmina germanica. 1537.

19. a) Sermo bonus de aduentu dni. foliis 6.

b) Libri XI de Naturis. In membrana. folior. 120. Saec. XIV.

Lib. I. De ſeptem regionibus, et aliis materiis.
II. De Quadrupedibus animalibus. fol. 22.
III. De Auibus. fol. 37. b.
IV. De Monſtris marinis. 53. b.
V. De Piſcibus. 56. b.
VI. De Serpentibus. f. 61.
VII. De Vermibus. f. 68.
VIII. De Arboribus. f. 75.
IX. De Herbis. f. 87.
X. De Lapidibus pretiòſis. f. 94.
XI. De partibus et membris corporis humani. Explicit liber de Naturis. f. 110.

Incipiunt diuiſiones prouinciarum etc. f. 119.

In aliis Bibliothecis ſaepe occurrit iſtud opus, diuiſum in Libros XIV; ſed alio capitum ordine.

20. Philoſophia Wilhelmi Magiſtri. In membr. Saec. XIII.

Auctor eſt Mag. Guilielmus Abbas Hirſaugienſis († 1091). Edita eſt Baſil. 1531. Vid. *Fabricii* Biblioth. lat. mediae et infimae aetatis, L. III, pag. 443.

21. Phi-

21. Philotheca Georgii Maioris, Norimbergenſis, 1560 et 1561.

22. Liber precationum dialecto Saxoniae inferioris ſcriptus, litteriſque initialibus eleganter pictis ornatus. Codex membran. Saec. XIV.

23. a. Hippocratis aphoriſmi.

b. Diui Hippocratis de capſa eburnea aphoriſmi.

c. Ioannis Damaſceni Aphoriſmi.

d. Modus facilis ad inueniendum cito unumquenque aphoriſmum Hippocratis.

Omnia latine eleganter in membrana ſunt ſcripta, praeſertim nitida Hippocratis imagine. Manus italica Saec. XV.

24. Collectanea. Saec. XVIII.

25. *Hanns Bowiſchens aus Holſtein* Collectanea *der Kaiſer, Könige, Churfürſten und Fürſten des Reichs deutſcher und welſcher Nationen Ankunft &c.* Saec. XVI.

26. Liber precationum germanicarum, cum Calendario. In membrana. Saec. XV.

27. Anonymus de Conſtellationibus. In membr. Manus gallica. Saec. XVI.

28. Album amicorum Wolfgangi Steberle, 1614.

29. et 30. Vid. Cod. arab.

31. *Les praedications de l'almanac de l'an 1562. 1563. et 1564. par Michel de noſtradame, Docteur en medicine.*

In fine: *faciebat M. Noſtradamus ſalinae (à Salon) pedage prouinciae XX aprilis MDLXI.* Ita ſcripſit ipſe No-

ſtradamus († 2 Iul. 1565) ſub libri initio, et in fine. *)

Delineaui chirographum eius in Tabula Tomi tertii.

32. *Betbbuch geſchrieben durch Hanns Waltbern von Pforzheim*, 1570. In membrana.

33. *Gemalte Wappen verſchiedener Nürnbergiſcher Geſchlechter.*

34. *Gebetbuch Raphael Imhofs.* 1611.

35. 36. Vid. MSS. arab.

37. Philotheca Iacobi Imhofii. 1614 et 1616.

38. Liber medicus et alchemicus germanicus. Saec. XVI. *Mancus.*

39. Vid. MSS. arab.

40. Liber precationum. Saec. XV.

41. Album amicorum Iohannis Lichtenhammeri. 1605.

42. Fragmentum Miſſalis. *Von Wolfgang Wambert de Kützpühl.* 1500. In membrana.

43. De fide catholica. In membrana. Saec. XIII. Deeſt initium.

44. *Gebetbüchlein der Frauen Anna Maria von Imhof, einer gebornen Schmidmarin* 1617. In membrana.

45. Philotheca Georgii Volkhardt. 1575.

46. *Ieronimus Walters Rechenbuch*, 1567. In Membrana.

47. Vid. MSS. arab. et turc.

CODICES

*) Vid. *Hiſtoire générale de Provence*, Tom. IV.

CODICES IN FORMA DVODECIMA.

1. Liber ſpiſſus precationum german. A. 1501. Chart.

2. Alius, partim in charta, partim in membrana ſcriptus A. 1448.

3. Breuiarium in dialecto Germaniae inferioris. Cum figuris pictis atque deauratis. Saec. XV. In membrana.

4. Liber precationum germanicarum, figuris pictis litterisque initialibus deauratis ornatus. In membrana. Saec. XV.

5. Alius, ſed mancus. In membrana. Saec. XV.

6. *Extract grünen Saalbuchs von dem Burggrafthum Rothenberg. Abſchrift des Burgfriedens der Ganerben der Herrſchaft Rothenberg*, 1616. Alia Documenta ab A. 1478 — 1598.

Verzeichniſs der Burggrafen und Ganerben, bis 1642. Verträge mit Nürnberg 1523 und 1540 &c.

Hanns Philipps Geuder von Herolzberg uff Neunhoff &c. Ritter &c. Burggrafthums Verweſer des Haus und Herrſchafft Rothenberg &c. Anno 1643.

7. Variae precationes et piae meditationes.

8. Nouem Inſignia depicta. In membrana. Ex dono Raymundi Duellii. 1733.

9. a. *Wie ein Richter der heymlichen Gerichte ſeyn ſoll.* Saec. XV.

b. *Reformation Künig Maximilians, die Freyſchöpfen vnnd das heimblich Gericht zu Weſtualen betrachtet.* Saec. XVI.

 10. Sum-

10. Summa de Iure Canonico, tractans et expediens multas materias ſecundum litteras Alphabeti. In membrana. Saec. XIV.

11. Liber precationum. Saec. XV.

12. Liber alchemicus germ. Saec. XVI.

13. Liber precat. 1559. In membrana, cum multis figuris ligneis Virgilii Solis, coloribus illuminatis.

14. Philotheca Henrici Schroetteri, cum permultis insignibus pictis A. 1580 ſeq.

15. 16. Vid. MSS. arab.

17. Liber ſpiſſus precationum ad Deum et Sanctos, ſcriptus 1462 nitidiſſime cum litteris initialibus deauratis. In membrana. In primo folio legitur:

Niclas Muffel

1462.

Ligatura holoſerica nigra. Eadem manus conſpicitur in Bibliis germanicis, perperam uulgo Moguntina 1462 dictis, ut infra patebit, quae poſſedit Nicolaus Muffel. Sunt Bambergae, in tabulario Familiae Muffelianae.

18. Philotheca Georgii Chriſtophori Volcameri. 1602.

19. 20. 21. Vid. MSS arab.

22. *Warhaftiger grunt und zeugniſs unſers chriſtlichen glaubens &c.* 1579. In membrana.

23. Pri-

23. *Prieres du ſoir et du matin.* 1560.

24. Liber arithmeticus. In membrana. Saec XVI.

25. 26. Vid Cod. arab.

27. Precationes Papae Vrbani V. Saec. XV.

28. Liber precationum germanicarum. In membrana. Saec. XV.

29. 30. Vid. MSS. arab.

31. Dictionarium hiſtorico - geographico - poeticum, latino - anglicanum. *By Francis Gouldmann; the third edition, by William Robertſon,* 1674. cum ſupplem.

32. Vid. MSS. arab.

33. Philotheca Gregorii Clerich. 1629.

34. Philotheca Philippi Iacobi Tucheri. 1644.

35. Album amicorum Sigiſmundi Henrici Hulſii. 1671.

36. Album amicorum Chriſtophori Caroli Riedneri. 1719.

37. Album amicorum Hieronymi Guilielmi Ebneri ab Eſchenbach. 1691.

38. Philotheca Iohannis Georgii Geſgeri. 1641.

39. Philotheca Paulli Behaim a Schwarzbach. 1635.

40. Philotheca Iohannis Georgii Michaelis. 1660.

CODICES MANVSCRIPTI ARABICI, PERSICI, ATQVE TVRCICI. *)

In Folio.

Num. 31. Liber turcicus uariarum computationum.

82. Variae Surae ſ. Capita Corani.

118. Variae litterae turcicae commeatuum. Multae ſunt conuolutae.

142. Coranus ſplendidiſſimus, in folio minori. Deſcripſit eum Cel. Schulzius **) Sura prima duobus uexillis, colore ultramarino atque auro diſtinctis, ***) inſcripta eſt, cincta undique floribus diuerſorum colorum, nitidiſſime pictis. In area ſuperiore legitur in fundo aureo litteris albis huius Suratae primae inſcriptio: *Surato fatibati 'l Kitab*, Caput Initii Libri, ſ. Corani; in inferiore legimus conſuetam inuolucris Coranicis formulam: (e Sura LVI, u. 78 ed. Hinckelman, u. 80 Marraccii) *La jamaſob illa almotabbarún*: Non tangent illum (Librum) niſi purificati, patefactus enim eſt a Deo omnipotente. Forſan et iſthaec formula huius Corani inuolucro deaurato, et quidem margini, (qui deeſt) quem

*) Inter reliquos codices promiſcue ſunt collocati; ſed hic eos coniunctim recenſere commodius uiſum eſt.

**) *Fränkiſche Acta erudita et curioſa, XVIII Sammlung*, pag. 589 ſeq.

***) Eodem modo exornatus eſt Coranus, adcuratiſſime collatus et reuiſus quem ab Amico mihi dono datum poſſideo, in forma octaua minori, cuius ſcriptura eſt nitidiſſima. Deficit unicum folium, ſi mirum nonum.

quem *Linguam libri*, Liſſan el-Kitab, uocant, impreſſa fuit, Surae ſecundae titulus, ut et reliquarum, nitidiſſime exaratus, auroque ſuperbit. Partitiones marginales fineſque uerſuum circulis aureis diſtinguuntur. Subdiuiſiones et non nullae notae diacriticae atramento rubro miniatae ſunt, quas falſo notas muſicas eſſe putarunt non nulli. Quintum uerſiculum (arab. *ajat*, ſignum, uerſiculus) ſemper in margine comitatur paruum ſignum aureum in medio ultramarini coloris, ſimile pyxidi nauticae, cuius acus ex utraque parte protenditur ſubtili elegantique lineola. Cuique decimo commati ſimilis adeſt pyxis nautica, ſed abſque acu. Quaelibet pagina habet decem lineas, arabicas, nigro liquore elegantiſſime exaratas, cingiturque lineis nigris, caeruleis et miniatis, auro diſtinctis. Ora paginarum latiſſima eſt.

Adcuratiſſime iſtum codicem reuiſum collatumque fuiſſe, teſtantur paſſim notae criticae.

In calce Codicis leguntur dicta minio ſcripta, u. s. *Deus altiſſimus et magnus eſt uerus, et Apoſtolus eius, Propheta benedictus, eſt uerax. Hocce teſtamur. Deo, Gubernatori omnium Creaturarum, ſit laus et gloria.* Dicta iſta, ſeu formulas muhammedicas, excipit declaratio priſtini huius Corani poſſeſſoris, qua dicit, ſe illum filio ſuo natu iuniori donaſſe, iubetque ut in quieta poſſeſſione maneat, adiecto anno Hegirae 1079. (A. C. 1669).

143. Tranſlatio turcica operis perſici, cuius explicationem debeo humanitati Celeberrimi Domini Bernardi de Jeniſch, Conſiliarii Caeſarei. Titulus perſicus libri eſt:

*) מערג אלנבוה פי מראג אלפתוה *Eleuatio ad propheticum ſpiritum per uiam uirtutis.* Auctor eſt *Hadſchi Muhammed Ferabi.* Operis diuiſio conſiſtit in (מקדמה) *Praefatione*, quatuor (ארכן) columnis, ſiue capitibus, et concluſione. Praefatio agit de ſignis gratiae diuinae, et Caput primum de natiuitate Prophetae, ubi etiam ſermo eſt de anterioribus Patriarchis atque Prophetis, u. g. Adami, Sethi, Henochi, Noae, Abrahami, Iſmaelis etc. Secundum Caput exponit hiſtoriam Prophetae, uſque ad tempus ſuae miſſionis diuinae. In tertio Capite de miſſione ſpiritus prophetici agitur, uſque ad Prophetae fugam in urbem Medinenſem, ubi ſimul de itinere caeleſti Muhammedis agitur. Caput quartum et ultimum exponit hiſtoriam prophetae uſque ad mortem. Concluſio operis כאתמה אל כתאב *chatemat el kitab* ſ. *Sigillum libri*, tractat de miraculis Prophetae. Verſionis huius turcicae Auctor eſt *Molla Muſtafa*, filius Chalidi. Verſionem arabicam concinnauit *Muhammed filius Muhammedis Altiparmak Zade.*

In fine Codicis noſtri leguntur iſta uerba arabica, quantum legi poſſunt: קד וקע. אלקראג. מן. תסוכד. הדה אלנסהה - - עלי יד אלעבד. אלצעיף עתמאן בן דואלפקאר *Kad wakaa 'l karagh min taſubd badſchi aldſſabit ala iadi. 'l dſajif otbman ibn dſulfikar* - - id eſt: *Nunc incidit abſolutio deſcribendi hoc exemplar* —— *manu exigui Othman, filii Sulfikar* — — *anno* 1093. (i. e. anno Chriſti 1681)

In

*) Deficientibus typis arabicis in urbe Norimbergenſi, hebraicis uti cogitur typotheta.

In forma quarta.

25. Coranus, mancus.

26. Muhammedis Abu Dſchafar ben Dſcherair at-Tabari († 922) Hiſtoriae uniuerſalis, in linguam turcicam tranſlatae, pars. Maius Volumen, tres libros continens, eſt inter MSS. Bibliothecae Reipublicae, in fol. Vid. P. I horum Memorabilium, pag. 32, 33.

27. Coranus, mancus.

28. 29. Capita quaedam Corani.

30. Liber turcicus de Legibus et Politica; ſcriptus anno Hegirae 1067 (1657).

31. Liber arabicus 108 foliorum. Continet Syſtema religionis muhammedanae, *) congruitque in plurimis cum libro (Biban ſ. capitum 44.) *Maleki ben Ans***), deſcripto a Dom. *Georgio Hoeſt*, in den *Nachrichten von Marokos und Fes*, (Kopenhagen, 1781. 4 mai.) pag. 234; uti patet e ſequentibus Codicis noſtri Capitum inſcriptionibus:

Fol. 3 litteris rubris legitur: *Bab ettéimom*, Caput, ſ. Sectio de lotione ſine aqua (cum arena, in itinere).

Fol. 5. a. *Bab ennadſchan*, caput de impuris.

Fol. 5. b. *Kitab eſſalàt*, caput de precationibus.

Fol. 6. a. *Bab elkddini*, caput cultus religioſi.

6. b. *Bab ſafat eſſalat*, caput indicationis precum.

Fol.

*) Fol. 1 legitur: [illegible] *Confugio ad uerbum perfectum Dei ab omni Satana.*

**) Medinae nati, qui uixit A. 774 (Hegirae 158) magnae Sectae auctor. Vid. Herbelot.

Fol. 9. *Bab elawakat*, caput temporum.

Fol. 10. b. *Bab ſalût eſſâfer*, caput precationis iter facientis.

Fol. 11. *Bab ſalût eldſchamaat*, caput de oratione in die Veneris.

Fol. 12. *Bab ſalût eläidin*, caput orationis in feſto.

12. b. *Bab ſalût elchaſuf*, caput orationis in eclipſi.

Fol. 13. *Bab ſalût elchuf*, c. de precationibus in timore.

f. 14. b. *Kitab el zakat*, c. de eleemoſyna.

f. 15. b. *Bab Sadâkat*, c. de eleemoſyna in uita.

f. 17. b. *Bab Zakat elfâter*, c. de eleemoſyna de fructibus danda.

f. 18. *Kitab eleſſiam*, caput de ieiunio.

f. 19. b. *Kitab elhadſch*, c. de peregrinatione Meccana.

f. 26. — *elbaiuch*, c. de uenditione emtione.

f. 31. — *errabân*, c. de pignore.

f. 54. — *enekâb*, c. de matrimonio.

f. 58. — *etteldk*, c. de diuortio.

f. 61. — *elalla*, c. de fratribus uterinis.

f. 62. — *edtabâr*, c. de gradibus prohibitis.

f. 63. — *eläan*, c. de uxoris repudio.

f. 63. b. — *eladat*, de anno luctus.

f. 65. — *ennéfakat*, de uiduarum ſuſtentatione.

f. 89. b. — *eſchahâdat*, de teſtimoniis iuratis. *Cet.*

N. 32. Surae e Corano.

34. Poe-

34. Poemata arabica, ſ. Cantiones.

49. Liber turcicus,

71. Foliorum 40. a) Variae Schedae turcicae. b) Sequuntur non nulla Corani Capita, et exercitia ſcribendi alphabetum arabicum.

87. Poemata turcica.

In forma octaua.

N. 3 et 8. Surae e Corano.

9. Liber turcicus, ab initio et in fine mancus.

10. Liber turcicus poeticus.

16, 29, 30 et 35. Surae e Corano.

36. Liber perſicus rhythmicus, ſcriptus anno Hegirae 960. (1553).

39. Liber precationum arabicarum atque turcicarum.

47. Variae litterae commeatuum atque computationum turcicarum. In Theca.

In duodecima.

N. 15. Liber precationum turcicarum, cum Suris aliquot e Corano.

16. Surae Coranicae.

19, 20, 21, et 25. Precationes turcicae, cum Suris Coranicis.

26. Corani Sura XXXVI et LXVII, cum Precatiunculis arabicis, intermixtis aliquot Suris breuibus, et precationibus turcicis. Sura XLVIII de Victoria ſine uocalibus ſcripta eſt.

29 et 30. Libelli precationum turcicarum, interſperſis Suris e Corano.

32. Liber rhythmicus turcicus. 1586.

* * *

Col-

Collectio manuſcriptorum res Norimbergenſes exhibentium, adſeruatur in cella concamerata Monaſterii Praedicatorum. Continet egregia documenta de priſtino ſtatu Ciuitatis Norimbergenſis, multa eccleſiaſtica, politica, biographica, etc. Edidi A. 1779 Itinerarium Alberti Dureri A. 1520 et 1521 in tomo ſeptimo Diarii mei litterarii, pag. 55 — 98.

LIBRI IMPRESSI.

Numerantur circa 22000, inter quos ſunt multi Saeculi XV, et fere 5000 ab A. 1501 uſque ad A. 1550 typis exſcripti, u. c. *Autographa Reformationis et Lutheri*, aliique rariſſimi.

Praecipue eminent generatim Hiſtoriographi, atque Iuris publici, germanici in primis, Scriptores.

LIBRI IMPRESSI SAECVLO XV. *)

In Folio.

1462?

Biblia Germanica, quae uulgo Moguntiae 1462 impreſſa dicuntur, foliorum 402. Sunt recuſa ab Henrico Eggeſtein Argentorati, intra A. 1467 et 1470 ex Bibliis Iohannis Mentelii **) A. 1466 Argentorati impreſſis

*) Horum librorum, ut et Millenarii quinti, deſignationem beneuole mecum communicauit Dom. M. Henricus Iacobus Ledermüller, Senior Diacon. et Prof. Aegid. de iſta Bibliotheca praeclare meritus.

**) Vid. P. I, pag. 348, ubi deſcripſi exemplar Biblioth. Reipub. horum

is, cum iiſdem typis, qui ad Apparatum Decretalium Innocentii IV Argent. 1478 adhibiti fuere ab Eggeſteinio, *) uti egregie demonſtrauit p. m. Steigenbergerus. Bibliothecarius Electoralis Bibliothecae Monacenſis. **) Putat quidem Doctiſſ. Panzerus, ***) non eſſe repetita e Bibliis Mentelianis, quia praecipue 60 lineas paginarum habet, non uero 61, uti archetypon. Sed diſtinctionis gratia hoc factum fuiſſe, ne ſtatim repetitio innoteſceret, ****) quis eſt, qui non uidet, ſi a praeoccupata opinione ſe liberari cupit.

Poſt quinque Folia titulorum Pſalmorum ſequitur Index ſcriptus Euangeliorum et Epiſtolarum foliis 10. Vid. P. I, pag. 341, ubi iſta Biblia tamquam Moguntina deſcripſi.

Nitidum iſtud Exemplar initialibus litteris deauratis, poſſidebat Antonius Tucherus, Duumuir primarius Norimbergenſis, denatus 1524.

1468.

Biblia latina, ſine loco et anno. In folio. 2 Vol.

Sunt

rum Mentelianorum Bibliorum, quod poſſidebat *Franciſcus Chriſtophorus Ambtmann ab Hayden*, Venetiis.

*) Vid. ibid. pag. 283.

**) *Gerboh Steigenberger's Abhandlung über die zwuo allerältiſte gedruckte deutſche Bibeln* etc. München, 1787. 4. Cum 4 tab. aen. pag. 37 ſeq. et pag. 61.

***) *Annalen der ältern deutſchen Litteratur* etc. Nürnberg, 1788. 4 mai. pag. 11.

****) Hac de cauſſa etiam typotheta contextum uocum aliter diſpoſuit.

Sunt ſimiliter Henrici Eggeſteinii prelo impreſſa Argentorati. Deſcripſi in Parte I huius operis, pag. 360 et 361.

Volumini primo adſcripta ſunt haecce uerba:

Iſte liber eſt cartuſienſium Nürmberge eis datum cum multis aliis ex teſtamento mgri heinrici de parayt quondam plebani in vtzhofen Anno dñi. 1483.

In primo Volumine folia haud numerata ſunt a Miniatore. Deeſt initium epiſtolae S. Hieronymi ad Paullinum. In altero Volumine numerata ſunt folia 316.

Omnes libri biblici littera pulchre picta et aurata ab initio condecorantur.

Legitur etiam ſphalma typographicum, iam in P. I, pag. 361 indicatum, in Ieſaiae capite XXXVII, commate 29: *ponam ergo circulum in* auribus *tuis;* pro *naribus*.

1470.

Franciſci de Retza Comeſtorium uitiorum; ap. Franc. Kreuſner. Vid. P. I, pag. 316. et tab. 8.

1471.

Speculum uite humane, editum a Roderico Zamorenſi et poſtea Calagaritano Hiſpano. Impr. a Ginthero Zainer ex Reutlingen, Auguſte.

Conſtitutiones Clementis Pape quinti cum apparatu Iohannis Andree. fol. max. Vid. P. I, pag. 268 et 437.

Alberti von Eybe I. V. D. ob einem manne ſey zu nemen ein eelichs weyb oder nit. Nürnberg, 1472. Eſt inter Codices MSS, in fol. Num. 80. b). Vid. ſupra, pag. 70.

1473.

1473.

Opus decretale gloſſatum, impreſſum in Maguncia per Petrum Schoiffer de Gernſsheim. fol. maj. Vid. P. I, pag. 170 ſeq.

Liber Boecii de conſolatione philoſophie in textu latina alemanicaque lingua refertur ac tranſlatus una cum expoſitione b. Thome de Aquino. Per Ant. Coburger Nurenbergenſ.

Egidii Romani Libri tres de regimine principum. ſine loco.

Bartholomeus Metlinger in Ertzney Doctor von Augſpurg kurtzer Auszug, daraus ein yeglich Vatter vnd Muter abnemen mögend, wie erſtgeborne Kind vncz (bis) zu den ſiben laren in Geſuntheit auch in Krankheiten gehalten werden ſollend.

1474.

Vincentii de Burgundia ſpeculum hiſtoriale. Partes II. Mogunt.

1475.

Biblia latina, cum praefat. Ioh. Andreae, Epiſcopi Alerienſis, etc. Norimbergae, per Andream Friſner Bunſidelenſem et Iohannem Senſenſchmid. Quinto idus decembris. fol. mai. Vid. P. I, pag. 362.

Thomae de Aquino Gloſſa ſuper quatuor Euangeliſtas; Norimb. per Ant. Coburger. Fol. mai.

Catonis ethica &c. torquendo Auguſte impoſita.

Liber manualis ac introductorius in biblie hiſtorias figuraſque V. ac N. T. peroptimus, Aurea Biblia nociatus. Impr. Vlm per Iohannem Zeiner de Rütlingen.

Das Buch der Natur. Augſp. Durch Hanns Bämler. fo
Deficit ab initio et in fine.

Die Geſchicht vnd Legend von dem Kind vnd Marterer g
nañt Symon von den Juden zu Trientt gemartert vnd getötte
gedr. durch Gintherum Zainer zu Augſp.

Iohannes Mathias Tuberinus der freyen Künſte vnd Erzne
Doctor Empeut den groſsmechtign regierern der Stat vnd Volk zu
Brixen vil Heyls &c. geben zu Triendt, den 4 April. 1475.

Tractatus ad Judeorum perfidiam exſtirpandam con
fectus per fratrem Petrum Nigri, ord. Praed. ex textibu
hebraicis, latinorum elementis utcunque figuratis confectus
Impreſſus per Conrad Fyner de Gerhuſsen in Eſslingen.

Sermones aurei de ſanctis fratris Leonardi de Vtin
Impreſſi in Vlm per Ioh. Zainer de Rütlingen.

Biblia lat. impr. Nurmbergae per Ant. Coberger. Vid
P. I, pag. 361.

Rudimentum Nouiciorum, ueteris nouique teſtamen-
torum hiſtoriarum contentiuum &c. per Magnum Lucam
Brandis de Schaſs excuſum.

Roberti de Licio ord. Minor. opus quadrageſimale.
In Baſilea preſſit Bernhardus Richel cum Michaele Wenſel.

Spigel des menſchlichen Lebens Roderici de Hiſpania Epiſco-
pi Zamorenſis, verteutſcht durch Heinrich Steinböwel Doctor
der Arzney &c. (Augsburg, durch Günther Zainer, 1475) E
inter Codices MSS. in folio, num. 80. a). Vid. ſupr
pag. 70.

1476

1476.

Hiſtoria Lombardica, ſiue Legenda Sanctorum fratris Iacobi Ianuenſis. Nuremb. per Ioh. Senſenſchmid et Andr. Friſner, de Bunſidel. fol. mai.

Die Reformacion, ſo herr Sigmund, romiſcher Keyſer, in den nächſten Concilien zu Baſel &c. fürgenommen hett, gedruckt zu Augſpurg.

Hienach volget ein Cronica von allen Kayſern vnd Künigen &c. Getruckt von Iohanne Bämler zu Augſpurg.

Libellus dans modum legendi abbreuiaturas in utroque iure.

In calce legitur: *Explicit libellus docēs modum ſtudendi et legendi Contenta ac abbreuiata vtriuſque iuris tam Canonici quam ciuilis in ſe continens titulos ſiue rubricas eiuſdem iuris per Fridericum Crevvſner Opidi Nurembergenſis Ciuem ſumma cum diligencia Anno domini. M. CCCC. LXXVI. die prima menſis ſeptembris impreſſus.*

Hiſtoria Fiorentina di Meſſer Poggio tradocta di lingua latina in lingua toſcana da Iacopo ſuo figliuolo. Impreſſo A uinegia per maeſtro Iacopo de roſſi.

Kalendarium Ioannis de regiomonte; Venetiis per Bernardum pictorem de Auguſta, Petrum Loſlein de Langenzen et Erhardum Ratdolt de Auguſta.

In diſer Cronik würdet begriffen gar vil mengerlai ſchöner alten Geſchichten &c. Getruckt zu Vlm von Cunrad Dinckmut.

Elucidarius Scripturarum. Norimb. per Frid. Creuſs ner. Vid. P. I, Addenda, pag. 441.

1477.

Arzneipuch. (Ortolffs von Bayrlandt, eigentlich Heidenbergers) Nürnberg, durch Anthon Koburger.

Concluſiones ſiue deciſiones antique dominorum auditorum de rota. Impreſſe in ciuitate Maguntina per Petrum Schoyffer de Gernſheym, pridie Nonis Ianuariis.

Tractatus magiſtri Ioh. Andree ſuper arboribus conſanguinitatis, affinitatis nec non ſpiritualis cognationis impreſſ. per Frid. Creuſsner de Nurmberga

Interrogatorium ſiue Confeſſionale fratris Bartholomei de Chaimis de Mediolano Ord. Minorum. Impreſſ. per Frider. Creuſsner, Nurmberg.

Radicalis atteſtatio fidei orthodoxe fundata in rationis naturali lumine de informi Philoſophorum et Poetarum fide contra Iudeos, Gentiles et infideles ceteros impreſſ. per Frid. Creuſsner de Nurmberga. Vid. P. I, Addenda, pag. 441.

Appianus Alexandrinus a P. Candido in latinum traductus. Impreſſum Venetiis per Bernardum pictorem et Erhardum ratdolt de Auguſta una cum Petro Loslein de Langencen correctore ac ſocio.

Pars ſecunda Dom. Nicolai Abbatis ſuper ſecundum decretalium per Ioh. Koelhoff de Lubeck.

Tertia pars ſecundi decretalium libri.

1478.

1478.

Lucii Annei Senecae Cordubenſis opera. Impreſſ. Taruiſii per Bernardum de Colonia.

Vocabularius Iuris utriuſque.

Finit feliciter opus egregium Vocabularij Iuris vtriuſque impreſſum inſigni in ciuitate Spirenſi per Petrum Drach Sub ãno dñice incarnatõis. M. cccc. lxxviij. menſis ſeptẽbris.

Summa Iohannis von Freyburg auſs dem heyligen Decret Buch &c. in tewtſch gemacht durch Bruder Berchtold Prediger Ordens. Getruckt durch Iohann Bämler In Augſpurg.

Liber dans modum legendi abbreuiaturas in utroque Iure. impreſſ. per Frid. Crewſner, Nuremberg.

S. Hieronymi Card. Preſbyt. Vitae Patrum. Norimb. per Ant. Koburger. fol. max.

Claudii Ptolemaei Alexandrini Philoſophi Geographiam Arnoldus Buckinck e Germania Rome tabulis aeneis in picturis formatam impreſſit. Ita ſub calcem libri legitur.

Sempiterno ingenii artificiique monumento, anno dominici natalis M. CCCC. LXXVIII. VI. Idus Octobris. Sedente Sixto. IIII. Pont. Max. Anno eius. VIII. In Epiſtola dedicatoria ad Sixtum IV, P. M. haecce uerba leguntur, commemoratione digna: — — *Qua in re ne librariorum inſcitia ue ſanctitatis aures offenderet. Domitius Calderinus Veronenſis cui huius emendationis prouintia demãdata fuerat eam curam ſuſcepit aſſerens cum uetuſtiſſimo greco manu Gemiſti Philoſophi emẽdato latinos codices ſe collocaturuꝫ Magiſter uero Conradus Suueynheym Germanus a quo formandorũ Rome librorũ ars primũ profecta eſt. Occaſione hinc ſumpta poſteritati conſulens ani-*

mum primum ad hanc doctrinam capeſcendam applicuit. Subi[illegible] de mathematicis adhibitis uiris quemadmodum tabulis eneis i[illegible] primerentur edocuit. trienniuq; in hac cura conſumpto, di[illegible] obiit. In cuius uigiliarū laborumq; partem nō inferiori ingen[illegible] ac ſtudio Arnoldus Buckinck e Germania uir apprime erudit[illegible] ad imperfectum opus ſuccedens ne Domitii *) *Conradiq; obitu* ** *eorum uigilie emēdationeſq; ſine teſtimonio perirent neue uiro[illegible] eruditorū cenſuram fugerent immenſe ſubtilitatis machinament[illegible] examuſſim ad unum perfecit.* Tabulae XXVII aere mag[illegible] cum diligentia expreſſae ſunt, quae etiam comitantur editio[illegible]nem Romanam 1490 per Petrum de Turre. fol. Vid. Catal. Libror. Dom. Petri Ant. Crevenna; T. V, pag. 18. Litterae incuſae fuere laminis aeneis ope archetyporum (*Poinçons*, Punzen) atque malleoli, more aurifabrorum. Hic liber ſecundus eſt, qui cum tabulis aeneis editus fuit. Primus enim hactenus notus (ignorarunt Mazzuchelli et Haym; ignorauit etiam Dom. de Heinecken, amicus noſter, in *Idee d'une Collection complette d'Eſtampes.* Leipz. et Vienne, 1771. 8 maj. fig. pag. 232.) cum tabulis aeneis, eſt liber, cui titulus: *Monte Sancto di Dio compoſto da Meſſer Antonio* ***) *da Siena Veſchovo di Fuligno, della congregatione de Poveri Jeſuati.* Florentiae, 1477, in forma quarta mai.

Cum

*) Obiit A. 1477, teſte Trithemio, de Scriptor. eccleſ. pag. 370 Opp. Trithemii.

**) Recte ſentit Raidelius, adſeuerando pag. 45, Conradum Sueynheim A. 1476 diem clauſiſſe poſtque eius obitum Arnoldum Pannarz, cognomine Buckinck, toti operi finem impoſuiſſe, adhibitis ad imprimendas tabulas aliis uiris, a Conrado illud edoctis.

***) Antonio Bettini.

Cum 3 tabulis aeneis. Subſcriptio ita habet: *Finito el moſ- ſco didio per me Nicolo di lorẽzo dellamagna Florentie. X Die Menſis Septembris Anno Domini. M. CCCC. LXXVII.* In Bibliotheca Caſanatenſi ordinis Praedicatorum, Romae extat exemplum huius libri rariſſimi, cum tribus tabulis aeneis, delineatis, et inciſis ab iiſdem artificibus, qui Poemata Dantis Alighieri, A. 1481 impreſſa ab eodem *Nicbolo di Lorenzo dellamagna*, duabus figuris ornarunt. *) *Baccius* nimirum *Baldini*, aurifex et chalcographus Florentinus, eas ſculpſit ſecundum delineationes pictoris *Sandro Boticello.* **)

 Aliud

*) Vid. de Heinecken Idée d'une Collection complette d'Eſtampes, pag. 141, Tab. I, a. b.

**) Deſcriptum eſt iſtud exemplum in opuſculo: *Trois Lettres de Mr. l'Abbé de Saint L * * *, addreſſées à Mr. le Baron d'H * * * à Paris, 1783. 8. L'Exemplaire d'après lequel cette deſcription eſt faite, exiſte a Rome dans la Bibliotheque Caſanate, et a l'avantage d'être plus complet que le nôtre auquel il manque ; 1) le premier des quatre feuillets qui ſont en tête, dont le dernier qui manque également, eſt décoré au verſo d'une figure ſur métal, repréſentant la Montagne Sainte (Athos) 2) Une figure ſur métal qui doit être imprimée ſur le verſo du feuillet ſignaturé* iiii i. *où l'on voit la place en blanc. Nous ignorons ſi le recto du même feuillet qui offre auſſi un eſpace en blanc, étoit deſtiné à recevoir une autre figure.* (uti in editione Dantis 1481) *On trouve le même blanc dans l'exemplaire de la Caſanate, a Rome. 3) Le dernier feuillet de la ſignature* N. *La figure qui eſt imprimée ſur le ſeptieme feuillet recto de la ſignature* p, *eſt très curieuſe ; elle repréſente l'enfer ſuivant la deſcription qu'en donne le Dante.* (Inferno, Canto 34) *Nous l'avons fait graver et imiter exactement, afin que les Amateurs puiſſent juger des progrès que l'art du burin a faits depuis plus de*

Aliud exemplum erat in Bibliotheca Ducis de la Valliere, cum tabula tantum tertia; nihilominus ob ſummam raritatem in auctione huius Bibliothecae A. 1784, menſe Ianuario, pretio 610 librarum gallicarum diuenditum fuit.

Editiones geographiae Ptolemaei Saec. XV ſupra pag. 87 indicaui. Vid. etiam p. 190. A. 1486; et Ge. Mart. Raidelii Commentat. de Cl. Ptolemaei Geographia, pag. 43 ſeq.

Der Tractat Arnoldi de noua uilla *von Bewarung vnd Beraitung der Wein, in teutſch gebracht von Wilhelm von Hirnkofen, genañt Renwart.* ſine loco.

1479.

Tituli librorum Decretalium. Impreſſi Baſileae per Mich. Wensler.

Terentii Comoediae, Venetiis per Nicolaum Girardengum. (cum Donati interpretat.)

Hubertini Clerici in epiſtolas Ciceronis commentum. fol. Deſunt non nulla folia. Inter libros ſ. l. et a. Vid. P. I, pag. 284.

1480.

Solemne opus expoſitionis euangeliorum dominicalium tocius anni Magiſtri Alberti de Padua ord. fratrum Heremitarum ſancti Auguſtini &c. Vlme per Ioh. Zainer.

Mate-

de trois cents ans. Guillaume de Bure, fils ainé, Catalogue des Livres de la Bibliotheque de feu M. le Duc de la Valliere, T. I, a Paris, 1783. 8 mai. fig. p. 255 et Addit. p. 30, 31.

Materia aurea et enucleata, flos theologie nuncupata &c. per Iohannem de Turrecremata.

1481.

Gratiani decretum una cum apparatu Bartholi Brixienſis. Baſil. per Mich. Wenſsler. Fol. mai.

Der Sachſenſpiegel, gecorrigieret durch Herrn Theodoricum von Bockſtorf, Biſchoff zu Neunburg. Getrucket von Anthoni Sorgen in der keyſerl. Stat Augſpurg.

Aeneae Siluii, poſtea Pii II Pontif. familiares epiſtolae ad diuerſos. Nuremb. per A. Koburger.

Excellentiſſimi hiſtorici Platine in vitas ſummorum pontificum ad Sixtum IV. P. M. preclarum opus. Nurenb. per Ant. Koburger.

Biblie auctoritatum et ſententiarum, que in Decretorum et - Decretalium compilationibus ſolent induci tabula per Iohannem Coldrini Iuris Canonici doctorem famatiſſimum compilata et per Thomam Dorniberg de Memmingen correcta et per Petrum Drach Spirenſem impreſſa.

Ein ſchöne vnd kurzweilige Hyſtori zeleſen von Herzog Leupold vnd ſeinem Sun Wilhalm von Oeſterreich, wie die jr Leben vollendet haben, vnd wievil Herczog Wilhalm erlitten hat.

Das Buch des edlen Ritters vnd Landtfarers Marcho Polo, in dem er ſchreibt die groſſen wunderlichen Ding diſer Welt. ſunderlichen von den groſen Künigen vnd Keiſern. Gedruckt durch Anth. Sorg zu Augſpurg.

Bartolus ſuper prima parte codicis que peroptime emendata Venecianis caracteribus impreſſionem habuit anno dom. 1481 die penult. Iulii.

1482.

Hubertini Clerici Creſcentinatis in epiſt. Ciceronis commentum. Venet. per Bapt. de Tortis.

Opus inſigne et admodum utile iuris noua practica appellatum, a Iohanne Petri (qui Ferrariis floruit) de Papia curioſe promulgatum, per Anth. Koburger. Nurenberge.

Concordantie biblie ad decretum exactiſſime emendate per Iohann. Koelhoff de Lubeck Colonie ciuem impreſſe.

Faſciculus temporum, impreſſ. per Albertum Cune de Duderſtat, Memmingae.

Biblia latina V. et N. Teſtamenti per Anthon. Koburger. Nuremb. pridie Kal. Ian. De edit. 1480 uid. P. I, p. 366.

Iuris noua practica Iohannis Petri (qui Ferrariis floruit) de Papia, per Anth. Koburger. Nuremberg.

Bartoli opus ſuper ſecunda parte Codicis, per Guillermum impreſſ. Veneciis.

Lectura Dom. Bartholi ſuper prima et ſecunda parte Inforciati peroptime emendati. Venet.

Hanns Tuchers Reisbeſchreibung, gedruckt vnd vollendet durch Hanſen Schönſperger zu Augſpurgk. anno dni 1482. fol. min. Vid. *Litterariſches Wochenblatt, I Band,* pag. 57 ſeq.

Idem

Idem liber, emendatior, (typis Conradi Zeningeri) *zu nur einberg nach chriſti gepurt. M. CCCC. vnd in dem lxxxij. iar.* In fol. min. Plurima exempla ſunt in forma quarta.

Recuſa fuit Norimb. 1483. 4. Editio quarta prodiit Aug. Vind. 1486 apud Antonium Sorg. in fol. Quinta Francofurti, 1561. 4.

1483.

Formulare vnd tütſch rethorica. Getruckt zu Straſsburg. Johannes Preuſs.

Biblia germanica per Anthonium Koburger. Nürnberg. 2 Vol. cum fig. Primum Vol. deficit ab initio; alterius folia duo priora calamo ſuppleta ſunt. Vid. P. I, pag. 357 ſeq.

Codex decretorum cum gloſſa et floſculis Decreti. Nuremb. per Anthonium Koburger.

Fr. Hugonis de Prato Sermones dominicales euangeliorum et epiſtolarum. Nurenberge per Anth. Koburger.

Das Conciliumbuch geſchehen zu Coſtencz, darinn man vindet, wie die Herren gayſtlich vnd weltlich eingeritten ſeind — auch ir Wappen gemalet — gedruckt in Augſpurg von Anthoni Sorg. fol.

Pauli Oroſii hiſtoriae. Venetiis, opera et expenſis Octauiani Scoti Modoetienſis.

Autentica ſimiliter C. ad l. Falc. ſolempniſſime repetita per D. Ludouicum Pontanum de Rona. Impreſſ. Papie.

Paſſio

Paſſio Pragenſium. *Albie heben ſich an die klegeliſchen geſchichte vnde erbermigleichen die czu Prage von den vormaledeyten ketzeren wider die criſten Jn dem iaer vm Chriſti Geburth 1483. die nheſte mytwoch nach Michaelis gheſchen ſynd.*

Hans Tuchers Reiſbeſchreibung. Nuremberg. 4. Exacte repetita eſt ex editione Anni 1482. Vid. *Litterar. Wochenblatt, I Band,* pag. 115.

1484.

Iacobi de Voragine ſermones dominicales.

Eiuſd. opus Sermonum de Sanctis. ſine loco.

Sermones notabiles ualde et multum formales fratris Socci ord. Ciſterc. de Sanctis etc. Impreſſi per Ioh. de Grüningen, Argentine.

Geſetze der Newen Reformacion der Stat Nurēberg Nach criſt gepurt Tauſent vierhundert Vnd in dē newn vnd ſibenzigſtē Jare furgenommen. — — durch Anthonien koberger mit fleiſs gedruckt. vnd vollendet. An dē heiligen pfingſtabend. Nach der gepurt Criſti Tauſent vierhundert vnd Jn dem vier vndachtzigiſten Iare.

Eſt editio prima Reformationis Noricae, rariſſima. Vid. A. 1488 et 1498 ut et Mill. V A. 1503 infra.

Faſciculus temporum. Erhardus Ratdolt Auguſtenſis impreſſioni parauit 1484. V Cal. Jun. Venetiis.

1485.

Fortalitium fidei. Impreſſum Nurembergae impenſis Anthon. Koberger. fol. mai.

Domini

Domini Abbatis ſiculi pars prima ſuper primo decretalium.

Secunda pars decretalium Nicolai Siculi ſ. abbatis Panormitani; per Ant. Koberger in Nurembergk.

Vincentii Beluacenſis eccleſie preſul. morale ſpeculum. Nuremb. per Anthon. Koberger. fol. max.

Pauli Caſtrenſis conſilia. impr. Nurmberge per Anth. Koburger.

Repertorium iuris Guil. Durandi, ſiue repertorium ſpeculi impreſſum per Bernardum de Tridino ex monteferrato. Venetiis.

Fratris Iacobi Philippi Bergomenſis in omnimoda hiſtoria nouiſſime congeſta, ſupplementum Cronicarum appellata, Libri XV. Impr. Brixie per Boninum de Boninis de Raguſia.

Singularia dicta etiam notabilia illuſtris doctoris d. Matthei Mattaſclani Bononienſis. impreſſa Venet. per Andr. de Bonetis de Papia.

1486.

Q. Horatius Flaccus, cum Chriſtoph. Landini Florent. interpretationibus. Venetiis, per Mag. Bernardinum de Tridino et Monteferrato.

Magiſtri Pauli Florentini totius Canonici iuris Breuiarium. Impr. Meñingen per Albertum Kunne de Duderſtat.

Margarita decreti ſeu Tabula Martiniana edita per fratrem Martinum. Impr. Argentine.

Lectura

Lectura Antonii de Butrio a titulo de tranſl. Praelat ad tit. uſque de officio delegati. Impreſſa per Ant. Koberger Nuremberg.

Sanctarum peregrinationum in montem Syon ad uenerandum Chriſti ſepulcrum in Ieruſalem atque in montem Synai ad diuam uirginem et martirem Katherinam opuſculum (auctore Bernhardo de Breydenbach) impreſſum per Erhardum Reüwich de Traiecto inferiori in ciuitate Moguntina. Vid. Millenar. III, A. 1502.

Repertorium iuris Guil. Duranti, ſiue repertorium ſpeculi impreſſum. Nurnberge per Anthon Koberger. Accedit tercia et quarta pars ſpeculi Guilhelmi Duranti cum additionibus Ioh. Andree et Dni Baldi.

Vſus feudorum per eximium utriuſque iuris doctorem Magiſtrum Ioannem de Vanckel quam accuratiſſime collectus.

Lectura Dni. Nic. Siculi ſuper parte prima libri ſecundi decretalium. Nurembergk per Anton. Koberger.

Eiuſd. ſecunda pars ſecundi decretalium. ib.

Eiuſd. lectura ſuper parte tercia libri II decretalium.

Regiſtrum alphabeticum ſuper octo libros Ptolomei, opus Domini Nicolai Germani. Tabulae Geographicae inſculptae per Ioh. Schnitzer de Arneſsheim cum expoſitione. Tractatus Nicolai Donis, ſiue Germani de locis ac mirabilibus mundi, ſiue de tribus orbis partibus. ac uariis naturis hominum. portentorum. tranſformatorum. nec non de diuerſis fluminibus aquarum. inſularum et montium. Impreſſ. Vlme opera et expenſis Iuſti de Albano de Venetiis

ttiis per prouiſorem ſuum Iohannem Reger. Anno 1486. III Kal. Auguſti. Vid. Raidelii commentat. de Cl. Ptolmaei Geographia, pag. 48. Cf. ſupra A. 1478. et P. I, pg. 287 et 290.

Tabulae geographicae ad Ptolemaeum pertinentes; he expoſitione. Sine loco et anno Cf. ſupra p. 182.

In dieſer Cronick würdet begriffen gar vil mengerlei ſchöer alten Geſchichten. So vor mer dann thauſent iaren geſchehen, zu den zeitten da die Schwebiſchen Land, vnd andere Land laiden geweſen ſeind etc. *getruckt zu Vlm von Conrad Drußreut am Dornſtag nach vnſer Frawen Himelfart.* 1486.

Ioh. Simonetae rerum geſtarum Franc. Sphortiae du Mediolanenſium libri XXXI. Anton Zarottus impreſſit Mediolani, 1486. 9 Kal. Octobr.

1487.

Sermones quadrageſimales notabiles atque perutiles, ui theſaurus nouus intitulantur. Impreſſi Argentine.

Libellus titulos utriuſque iuris ſolicitiſſime collectos um modo allegandi legendique continens. impr. Baſil. per Nic. Keſler. Ab initio non nulla deſunt.

Opus Sermonum tripertitum: partis uidelicet hyemas: eſtiualis et de ſanctis. Hortulus regine uulgo Meffret nſcriptum uariis ſacre pagine documentis comptiſſime fulitum. per Ant. Koberger. Nurenberg.

1488.

Caſus longi ſexti et Clementinarum a Domino Helya Regnier elimatiſſime collecti.

Voca-

Vocabularius utriuſque iuris. Impr. Baſilee per Nic Kesler. Bis adeſt.

Die Reformation der Statut vnd Geſetze der Stat Nüren berg. fol. min. (Aug. Vindel. ap. Schönſperg.) Vid. A. 1484 et 1498.

Conf. Koeleri hiſt. Reformat. Nor. §. VI — X.

Faſciculus temporum omnes antiquorum cronicas complectens. Argentine, per Iohannem Pryſs. Bis.

Repertorium Iohannis Milis, in utroque Iure doctoris excellentiſſimi. Baſil. per Nicol. Keſler. fol.

Henricus de Piro ſuper Inſtitutionibus per Egidium van der heerſtraten in alma loevanienſi uniuerſitate impreſſus.

Vtriuſque iuris methodus; per eumdem.

Modus legendi abbreuiaturas in utroque iure; per eumdem.

Paſſional d. i. der heyligen Leben durch Anthon Koberger Nüreinberg.

Summarium textuale et concluſiones ſuper ſextum et Clementinas, edit. in lucem lucubratione Iohannis Coelner de Vanckel, Coloniae per Iohannem Koelhoff de Lübeck 1488.

Die Reformation des Gerichtes der Dechaney des Thumſtifts zu Bamberg durch den hochwirdigen Herrn Georgen Biſchoff zu Bamberg. gemacht vnd geordnet von Latein in teutſch bracht. Bamberg. 1488.

1489.

Inuentarium eorum que in operibus Gerſonis continentur. Hoc ſequitur prima pars operum Ioh. Gerſon. ol.

Secunda pars operum Ioh. Gerſon, Cancellarii Pariſienſis.

Tertia pars. Baſil. per Nicol. Kesler.

Magiſtri Bauerii de Baueriis conſilia, impreſſa Bononie opera Platonis de Benedictis.

Auguſtinus de ciuitate Dei, cum commento Profeſſorum ſacre pagine ord. Praedic. Thome Valois et Nicolai Triueth. impreſſ. Baſil. per Ioh. Amerbacenſem.

Caſus decretorum Bartholomei Brixienſis, Baſil. per Nicolaum Kesler.

Epiſtolarum Francisci Philelphi Libri XVI. impreſſi Venetiis per Bernardinum Corium Cremonenſem.

Summa Aſtrologiae iudicialis de accidentibus mundi que Anglicana uulgo nuncupatur Iohannis Eſchuid. Impr. per Iohannem Lucilium Santritter (Sanctiter) Helbronnenſem germanum. Venet. 1489.

Margarita decreti ſeu tabula Martiniana decreti. Argentine.

1490.

Vocabularius iuris. Argentine. Accedit modus legendi abbreuiaturas in utroque iure.

Queſtiones magiſtri Petri de Alliaco ſuper libros ſententiarum etc. Argentine.

Ouidii Heroides, cum commentario Antonii Volſi Priuernatis, et Ouidii Ibis cum Domitii Calderini Veronenſis commentariolis. Venetiis per Lazarum de Iſoardi de Savillano.

Prima pars ſummae Antonini de anima, de ſua nobilitate, potentiis earumque exercitiis etc. Impreſſa per Ioh. Gruninger (alias Reynardum) in inclita Eluetiorum Argentina. 1490. Kalend. Octobr. IV.

Secunda pars huius Summae de uitiis eorumque annexis uariiſque inſertis. Ibid. eod. Kalendis Septembr. XVI.

Tertia pars dicta de ſtatibus. Ibid. eod. prid. Nonarum Decembr.

1491.

Quaeſtiones magiſtri Iohannis Verſoris ſuper decem libros Ethicorum Ariſtotilis cum textu eiuſdem Impr. per Henr. Quentel, ciuem alme ciuitatis Colonienſis.

L. Annei Lucani Pharſaliae libri cum comment. Omniboni Vincentini. Impr. Mediolani per Vldericum Scinzenzeler.

Opus decretalium cum ſummariis adiitis ſingulis decretalibus, impreſſum Venetiis per Ioh. Hamanum de Landoia. fol. max.

Tercia pars hyſtorialis Antonini archiepiſcopi Flor. Nüremberg. per Ant. Koburger.

Tractatus teſtamentorum ſeu ultimarum uoluntatum Angeli de Gambelionibus de Aretio. Impreſſ. per Vlder. Scinzenzeler. 1491. d. 26. Octobr. (Mediolani)

Concordia Hungarica etc. Vid. infra, pag. 204.

1491

1492.

Laurentii Vallenſis elegantiae de lingua latina. Idem de pronomine ſui ad Ioann. Tortellium. Eiuſdem lima quaedam per Anton. Mancinellum. Impreſſ. Venetiis per Phil. de Pinzis, Mantuanum.

Operum S. Ambroſii Pars prima. Impreſſ. per Ioann. de Amerbach.

Pars II ſine loco et anno impreſſionis.

Pars III. Baſil. per mag. Iohann. de Amerbach.

Iterum Pars III.

Excellentiſſ. Doctoris D. Alexandri Tartagni Imolenſis Conſilia in quatuor Voluminibus per Magiſtrum Bernardinum de Monteferrato de Tridino. Venetiis. fol. max.

Chronicke der Sachſen. Mayntz. ſine titulo.

1493.

Das Buch der Lebenrecht, von Jodocus Pflanzmann, Procurator und Fürſprach des Hofs zu Augſpurg &c. Gedruckt durch Maiſter Erharten Ratdolt zu Augſpurg.

Angelus de Aretio de appellationibus et relationibus.

Rationale diuinorum officiorum impreſſ. Argentinae.

Conſilia et allegationes Ludouici Pontani de Roma cum multis locis in unum congeſta. Impr. Venet. per Ioann. et Gregorium fratres de Gregoriis.

Liber Cronicarum (Schedelii) cum figuris et ymaginibus ab inicio mundi. ap. Koburger. fol. max.

Regimen Sanitatis, *das Buch von der Ordnung der Geſuntheyt, gedruckt durch Fridr. Crewſzner zw Nürmberg.*

Das Buch der Croniken vnd Gedechtnus wirdigern Geſchichten von anbegyn der Werlt bis auf diſe vnſere Zeit durch Georgium Alten in teutſch gebracht. gedruckt zu Nürmberg durch Anthon Koberger. Cum figuris ligneis. fol. max.

1494.

Opera et libri vite fratris Thome de Kempis. Impreſſa Nuremberge per Caſpar Hochfeder.

Digeſta ſeu Pandectae gloſſ. Venet. fol. max.

Digeſtum vetus, gloſſat. Venet. per Bapt. de Tortis fol. max.

Albertus de Gandino una cum apoſtillis nouiter editis ſtudio et ſolertia D. Bernardini ex capitaneis de Landriano Mediolanſis. Venetiis, per Baptiſtam de Tortis.

1495.

Titi Linii Patauini Decades. Impreſſit Venetiis Philipp. Pincius Mantuanus.

Conſilia Dom. Ioannis de Imola, caſtigata per Dom. Ludouicum de Bologninis; impr. per Vgonem Rogerium Bononiae. fol. max.

Commentationes Ioannis Pici Mirandulae, quibus anteponitur uita per Ioannem Franciſcum principis Galeotti Pici filium conſcripta. Impreſſit Benedictus Hectoris Bononienſis, Bononiae. 1495. d. 16 Iulii.

1496.

1496.

Mariale eximii Viri Bernardini de Buſti, ordinis Seraphici Franciſci, de ſingulis feſtiuitatibus beate uirginis per modum ſermonum tractans. Impr. Argentinae per Martinum Flach.

Franciſci Curtii Papienſis conſilia. Volumen primum per Iohan. Vinzalium Turrianum reuiſum ac Vider. Scinzeler artificio impreſſum. Mediolani.

Das Buch der Cronick (Schedelii) *vnd Geſchichten mit figuren vnd Pildniſſen von Anbeginn der Welt biſz auf diſe unſer Zeit. Gedruckt zu Augſpurg durch Hanſen Schönſperger.*

Decretales cum ſummariis ſuis et textuum diuiſionibus ac etiam rubricarum continuationibus, illuſtrauit Hieron. Clarius Brix. Venetiis per Baptiſtam de Tortis. fol. max.

Opera quedam Ariſtotelis latine. Venetiis, per Gregorium de Gregoriis.

Concordia diſcordantium Canonum gloſſat. Venetiis per Bapt. de Tortis. fol. max.

1497.

Almanſoris liber nonus de omnibus egritudinibus, cum expoſitione Syllani de nigris de Papia. Item recepte magiſtri Petri de Luſignano ſuper nono Almanſoris. Venetiis, per Otinum Papienſem de Luna.

Auctor eſt Rhazes, ſ. Abubeker Mohammed Ibn Zacaria, a patria Raja uulgo dictus Razeus, Arabum medicorum princeps, obiit a. C. 1010. Scripſit inter multa

alis Libros X ad Manſorem filium Iſaaci, Coraſani principem, quos ipſius libros vulgo *Almanzorem* dicunt. Liber iſte manus morbos internos tradit, praeter febres, unice fere ex Graecis. Fuit olim liber claſſicus, in quem numeroſi ſcripti Commentarii. Ill. *Haller* Biblioth. Med. pract. T. I. p. 372. Prima libror. X ad Almanſorem editio eſt Mediolanenſis, 1481. fol.

Epiſtolarum S. Hieronymi Partes III. impr. Baſil. per Nicol. Keſler.

Cornelius Celſus. Venetiis, per Philippum Pinzi.

Signoroli de Homodeis de Mediolano caſtigatiſſima iuris reſponſa et queſtiones per eum diſputate. Mediolani per Magiſtrum Vldericum Scinzenzeler &c.

De origine et geſtis Francorum compendium Roberti Gaguini. impreſſ. Lugduni, impenſis M. Johann. Trechſel alemanni, et diligenti accuratione Iodoci Badii Aſcenſii.

Practica Ioannis Michaelis Sauonarole. Venet. 1497. V. Kal. Iun.

1498.

Summa Angelica de caſibus conſcientie etc. impreſſ. argentine per Martinum Flach.

Dis iſt die reformacion der ſtatuten vnd geſetze die ein erber Ratt der ſtatt Nuremberg vmb gemeines nutz notturft vnnd vrſach willen gemacht hat. Gedruckt durch Hanß Schönſperger in der Küniglichen Statt Augſpurg. VId. II. 1484 et 1484.

Eſt tertia Reform. Norica editio.

Bea-

Boetius de conſolatione philoſophica et de diſciplina ſcolarium, cum S. Thome ſuper utroque commentariis, mandato et impenſis Octauiani Scoti eiuis Modoetienſis. Venetiis, per Bonetum Locatellum Bergomenſem.

Egidius de regimine principum. Impreſſ. Venetiis per magiſtrum Simonem Beuilaquam Papienſem.

Dictionarium ſiue lexicon utriuſque iuris Alberici de Roſate ſimul cum additionibus Iohannis Baptiſte de Caſtelliono. Impr. Papie per Michaelem et Bernardinum fratres de Garaldis.

Lectura aurea domini Angeli de Peruſio ſuper titulo de Interdictis ff. noui. Impr. per Angelum Britannicum de Pallazolo. Brixie.

Tractatus preclariſſimi de Bannitis et materia bannitorum utiliſſimi excellentiſſimi Iuriſconſ. Dom. Nelli de Sancto Geminiano. Venetiis per Paganinum de Paganinis. fol. max.

1499.

Terentii Comedien. Getruckt in Straſsburg von Hanſs Grüninger. Non nulla deſunt.

Plautinae uiginti Comoediae, cum accuratiſſ. interpretatione Petri Vallae placentini et Bernardi ſaraceni Veneti. Impr. Venetiis per Simonem Papienſem dictum Biuilaqua.

1500.

Infortiatum de Tortis. Venet. per Baptiſtam de Tortis.

Das Buch der heyligen Römiſchen Reichs Vnderhaltunge. Augſp.

Hernach volgen Copien etlicher ſchriften. die grauen Herren vnd Ritterſchafft. So auff dem gehalten Tag zu Aw. Donerſtag nach dem hailgen Oberſtag Anno im funfzehen hundertigſten beyeinander ſind verſamelt geweſt burgermaiſtern vnd Rate zu Nürmberg vnd dieſelben Burgermaiſter vnd Rat Inen widerumb zugeſchickt haben. 1500.

Welchermaſſen Graven Herren vnd Ritterſchafft So zu Grunſsfeld auff eynem gehalten tag verſamelt bey einander geweſt ſind burgermaiſtern vnd Rate zu Nürnberg geſchrieben, Vnnd was Jnen dieſelben Burgermaiſter vnd Rate darauff geantwurt haben Volgt hernach. 1500.

Libri ſine loco, uel anno. In folio.

Biblia germanica. Vid. ſupra pag. 174. A. 1462.

Biblia latina. Vid. ſupra, pag. 175. A. 1468.

Hubertini Clerici in epiſt. Cicer. commentum. Vid. ſupra A. 1479.

Alia editio.

Legendae Sanctorum, quas compilauit frater Iacobus Ianuenſis natione de ord. fratrum Praedicatorum, impreſſ. per Iohann. Zainer in oppido Vlm.

Pharetra dictorum ſanctorum doctorum, et alior. philoſ. et poetarum. fol. mai.

Rationale diuinorum officiorum Guilhelmi (Durandi) Minatenſis eccl. epiſcopi. fol. mai.

Das

Das Puch genant Decameron, daz iſt cento novelle, hundert hiſtori oder neue Fabel, die der hoch gelerte Poete Iohannes Boccacio ze Liebe vnd Freüntſchafft ſchreibet dem Fürſten Principe Galeotto, Vid. *Journal zur Kunſtgeſchichte und zur allgemeinen Litteratur*, T. XII, pag. 380, ubi etiam aliam editionem germanicam indicaui.

Caſus longi ſuper quinque libros decretalium a domino Bernardo eorundem precipuo gloſatore utiliter compilati.

Zophihlogium editum a fratre Iacobo magni de Pariſius ordinis fratr. Heremitarum ſancti Auguſtini.

Clariſſimi uiri Iuriumque Doctoris Felicis Hemmerlin, Cantoris quondam Thuricenſis uarie oblectationis opuſcula et tractatus.

Opus de doctrina chriſtiana Auguſtini.

Sermones diſcipuli (*Ioh. Herolt*) de tempore per circulum anni &c.

Exordium chriſtiane religionis et de undecim perſecutionibus eccleſie militantis. Per Ioann. Freyberger. fol.

De pluralitate beneſitiorum fraternum avizamentum, item exhortatio ad collatores beneficiorum eccleſ. auctore eodem Ioanne Freyberger.

Aeneae Sylvii poſtea Pii II Pontif. *Hiſtorie oder Liebesgeſchichte der Lucretia und des Eurioli, verdeutſcht durch Niclaus von Wyle, Statſchreiber zu Eſſlingen.*

Sermones dominicales editi a fratre hugone de prato ord. predicator.

Repertorium ſiue tabula notabilium queſtionum, articulorum, dictorum &c. dom. Nicolai, archiepiſcopi Panormitani, edita ab Alb. de Montaluo et diligenter uiſa a Ludou. de Campis.

Lectura Domini Antonii de Butrio ſuper titulis primi decretalium. Partes II.

Plutarchi liber de uiris clariſſimis e greco ſermone in latinum diuerſis plurimorum interpretationibus uirorum illuſtrium tranſlatus. Vol. II. fol. max.

Bibliorum lat. Pars. I. Deficit ab initio.

Pars II.

Domini Abbatis Siculi Pars I ſuper primo decretalium. (1485)

Guilhermi Pariſ. epiſcopi opera. (forſan 1496) fol.

Lecture domini Bartholomei de Saliceto ſuper toto Codice. fol. max.

Epiſtolae Bernardi, cum aliis eiuſdem ſcriptis.

Dyalogus, qui uocatur ſcrutinium ſcripturarum compoſitus per Reu. P. dominum Paulum de ſancta Maria &c. quem compoſuit poſt additiones poſitas ad poſtillam Nicolai de Lyra, Anno domini 1434 etatis ſue anno LXXXI.

Vocabularius Iuris utriuſque.

Repertorium aureum d. Antonii de preto ueteri ſuper operibus Bartoli de Saxoferrato.

Matthei Barlaſine legum doctoris Mediolanenſis ſuper Lodouici Romani et Matthei bononienſis illuſtrium iuris docto-

ſtorum allegantes et accurate ſingularibus exquiſitis no-
m opus, quo facile unum quodque dictum comperiri
ſſit.

Conſilia, diſputationes et tractatus Bart. de Saxofer-
to.

Petri Lombardi gloſſa ordinaria in epiſtolas Pauli.
l. max.

Albertus Magnus ſuper miſſas eſt, ſubtiliter et ele-
nter oſtendens ineffabiles glorioſe uirginis Marie laudes.

Preceptorium diuine legis fratris Iohannis Nyder Ord.
aedic. Conuentualis Nurenbergenſis.

Henricus de Piro ſuper Inſtitutionibus per Egidium
n der heerſtraten in alma louanienſi uniuerſitate im-
eſſus. (1488)

Arbor conſanguinitatis, affinitatis, cognationis ſpiritua-
s et legalis.

Ioh. Boccacius de Certaldo de caſibus uirorum illu-
rium.

Lectio Domini Bartholi de Saxoferrato ſuper prima
rte infortiati noui. accedit eiuſdem ſecunda pars ſuper
fortiato nouo.

Iuſtiniani codex gloſſatus.
Alia editio.

Die Außlegung des Ambts der heyligen Meß.

Lectura Bartholi de Saxoferrato ſuper prima et ſecun-
a parte ff. ueteris.

Lectura Bartoli de Saxoferrato cum additionibus Ale-
andri de Ymola ſuper prima parte codicis et ſecunda
parte.

parte. Accedit lectura Bartoli ſuper tribus libris Codicis una cum additionibus Angeli de Peruſio apoſtilliſque Alexandri Imolenſis. Et lectura Bartoli ſuper autenticis. Fol. max.

Libri tres priores de ſexto Decretalium. Fol. max.

Iuſtiniani Codicis Libri IX. Deficiunt ab init. et in fine.

Regimen Sanitatis. Vid. ſupra A. 1493.

Die goldne Bulle.

Concordia Hungarica inter Sereniſſimos z Glorioſiſſimos principes et dños Diuum Fridericū tercium Ro. Imperatorē zc Inuictiſſimū principē z dñm dñm Maximilianū Ro. et Hungarie Regem. zc Auguſtos ex vna et Sereniſſimum Wladiſlaum Hungarie et Boemie Regem Inclitumqz regnū Hungarie exaltera Poſonij concluſe.

Data eſt Budae, in feſto beati Nicolai Epiſcopi et Confeſſoris, Anno 1491. 8 folior. Reperitur inter MSS. in fol. Num. 60. fol. 330 — 336. Rariſſimum iſtud impreſſum aut eod. a. 1491, aut anno ſeqnenti ſine dubio prodiit Budae, forſan apud Andream Heſs, qui iam A. 1473 ibi typographicam artem exercuit.

Conf. Stephi. Kaprinai Hungaria diplomatica temporibus Matthiae de Hunyad. Viendb. 1767. 1771. P. I et II. 4.

LIBRI

LIBRI SAECVLO XV IMPRESSI.

Quarta.

1473.

Pauli Mauroceni opus de aeterna temporalique Chri- generatione in Iudaicae improbationem perfidiae Chri- ianaeque religionis gloriam diuinis enuntiationibus com- obata; ad Paulum Pontif. M. Patauii. 1473. 4 Kal. hias.

1480.

Tractatus de futuris Chriſtianorum triumphis in Sara- enos Magiſtri Iohann. Viterbienſis. 1480. d. 31 Martii.

Platine opuſculum de obſoniis, ac de honeſta volu- ptate et ualetudine; impreſſus in ciuitate Auſtrie, impen- s et expenſis Gerardi de Flandria, Venetiarum duce in- lito Ioh. Mocenico. d. 9 Kal. Nou. 1480.

Zu wiſſen das hernach folget im teutſch worhaftig poetiſch ſtori von wannen das heylig römiſch reiche ſeinen urſprung ab, vnd wie es darnach in deutſche lant kumen ſey etc. ge- ruckt von hannſen vollczer barbyrer zu nürenberg. 1480. rhythmice).

1481.

Tractatus quidam de Turcis prout ad praeſens eccle- a ſancta ab eis affligitur, collectus diligenti diſcuſſione ſcripturarum a quibuſdam fratribus ordinis praedicatorum, ui etiam de tribus principaliter tractat etc. 1481. Nu- rnberge per Conrad. Zeninger impreſſus.

Min-

Mirabile opuſculum ſancti Vincencii ordinis praedicatorum de fine mundi. In quo potiſſimum continentur tria. Primum de caſu ſiue ruina uite ſpiritualis. Secundum de ruina dignitatis eccleſiaſtice. Tercium de ruina fidei catholice. Per Conr. Zeninger ciuem Norimbergensem.

1482.

Vocabularius theutonicus, in quo uulgares dictiones ordine alphabetico preponuntur et latini termini ipſas directe ſignificantes ſequuntur : impreſſus Nuremberge per Cunrad. Zeninger. 1482.

Der Spiegel des Sünders, wie vnd in wellicher maſs ſich ein yeder Chriſten menſch czu der Peicht mit heylſamer vorbetrachtung gepet vnd reue bereyten vnd all ſein ſünd vor dem peichtvatter ſagen ſöll &c. gedruckt vnd vollendet in Augſpurg von Hanſen Schönſperger an ſant mathias des zwölfboten abend 1482.

Pomponii Mellae Coſmographi Geographia : Priſciani quoque ex Dionyſio Theſſalonicenſi de ſitu orbis interpretatio. Erhardus ratdolt Auguſtenſis impreſſit Venetiis, 15 Calend. Auguſti. 1482.

Iohannis de ſacro buſto Sphaericum opuſculum, impreſſum arte Erhardi ratdolt, Auguſtenſis, d. 2 Non. Iul. 1482.

Iginii Poeticon Aſtronomicon. Venet. 1482. prid. Id. Octobr.

Libellus yſagogicus Abdilazi, Serui glorioſi dei, qui dicitur Alchabitius, ad magiſterium iudiciorum aſtrorum inter

nterpretatus a Ioann. Hiſpalenſi. Impreſſit Erhard. ratdolt, Auguſt. 1482. Venetiis.

1483.

Hanns Tuchers Reiſsbeſchreibung, gedruckt zu Nuremberg. 1483. Exacte repetita eſt ex editione Anni 1482. Vid. *litterariſches Wochenblatt*, I Band, pag. 115.

Tractatus ſolennis de arte et uero modo predicandi ex diuerſis ſacrorum doctorum ſcripturis et principaliter preclariſſimi chriſtiane eccleſie doctoris Thome de Aquino ex paruo ſuo quondam tractatulo recollectus etc. impreſſus Memminge per Albertum Kunis de dudetſtadt, Mogunt. dyoceſ. anno dni 1483.

1484.

Formulare inſtrumentorum. 1484.

Ex diuina philoſophorum academia collecta, chyromantica ſcientia naturalis. Impreſſa Padue per magiſtrum Matheum Cerdonis de Windiſchgrecz. Magiſtri Erhardi ratdolt inſtrumentis. 1484.

1485.

Tractatus contra perfidiam aliquorum Bohemorum compoſitus. Impreſſus Argentine, 1485. finitus in die ſanctorum martirum Viti et Modeſti.

Libellus yſagogicus Abdilaſi; id eſt, ſerui glorioſi dei: qui dicitur Alchabitius, ad magiſterium iudiciorum aſtrorum: interpretatus a Ioanne Hiſpalenſi, ſcriptumque in eundem a Ioh. Saxonie editum, utili ſerie connexum.

Im-

impreſſum arte ac diligentia Erhardi ratdolt de Auguſt imperante Iohanne Mocenico, Venetiarum duce, 148 Venetiis.

Hyppocratis libellus de medicorum aſtrologia, a Pet de Abbano in latinum traductus. Impreſſus eſt arte diligentia mira Erh. Rattolt de Augusta, imperante incl to Ioh. Mocenico duce Venetorum: anno ſalutiferе incar nationis 1485. Venetiis.

1486.

Die ware nachvolgung Chriſti gedrucket vnnd vollendet Augſpurg von Anthon. Sorg am montag nach ſant Elizabethent 1486.

Proſper de uita contemplatiua de uita actuali deq uitiis annexis uirtutibus. 1486.

Inter Codices MSS. in forma quarta, num. 61 h e (uid. ſupra pag. 149) haec rariſſima impreſſa ſunt, abſq mentione loci et anni.

Kynig Maximiliani erwelung. Wie man die leben gelybe hat. Uff frytag vor innocauit noch ymbſs: ſint alle kurfürſt zu keiſerlicher mayeſtat komen: ſich vnderret eins römiſche künigs halbe. &c. (1486) Sex foliorum.

Codicillus preſens indicat nomina, principum comitū et baronū qui ad illuſtriſſimi principis z dñi dñi Maximiliani ar chiducis auſtrie ducisque burgūdie electionem in Romanoꝝ regē in opido franckfor denſi couenere. (1486) 8 folior.

Iſtud ſcriptum recuſum eſt in Melch. Goldaſti Politi- s Imperialibus, Francof. 1614. fol. Parte I, pag. 86 — 91.

Kynig Maximiliani erwelunge. In dem iore nach Criſti burt. M. cceclxxxvj. iore zu geſatzter tagtzyt zu franckfurt erſchynen der allerdurchlüchtigſt groſsmechtigſte Fürſt vñ herre rr Fridrich Römiſcher keyſer: etc. (1486) 8 folior. Eſt anſlatio germanica *) ſcripti praecedentis.

Kynig Maximiliani cronung vnnd gemeiner landfride. 1486) 10 folior. Eſt tranſlatio ſcripti ſequentis:

Coronatõ illuſtriſſimi et ſereniſſimi regis maximiliani archiducis auſtrie ꝛc. in regẽ romanor. celebrata per principes elcõres romani imperij. in aquiſgrano. 1486) 14 folior.

Recuſa

*) Alia Verſio Stutgardiae tod. a. 1486 impreſſa eſt in fol. quam commemorat Dom. Schnurrer in programmate 1784 Tubingae edito. *In dem Büchlin findt man beſchriben die Fürſten graven und früben, die uff den tage zu frãckfurt mit der Kayſerlichen majeſtät vñ allerdurchlüchſtigen fürſten vñ heren, Keyſer friederichen dem dritten. Zuo der erwelung des durchleichtigen fürſten, Maximilians Ertzhertzog zu Oſtereich der Keyſerlichen majeſtat ſune zuo einem Römiſchen kunig erſchinen ſind. Anno dñi M. CCCC. Lxxxvj. iar.* In fine legitur: *Alſo waſz die erweelung geſcheen uff Donerſtag nach Invocauit, Anno Dñi M. CCCC. Lxxxvj iar. OMDMM Getruckt und volendet zu ſtutgarten.*

Recuſa legitur ex iſto libello in Politicis Imperialibus Goldaſti, P. I, pag. 91 — 99 et in rara collectione: *Inauguratio, Coronatio, Electioque aliquot Imperatorum: nempe a D. Maximiliano primo, ad D. Matthiam Auſtriacum Auguſtum* etc. *Hanouiae*, 1613. 8. pag. 1 — 22. *Deſcriptum ex ueteri libello, tunc temporis excuſo, ſine nomine Typographi, aut loco.*

1488.

Confeſſionale domini Anthonii Archiepiſcopi Florentini. Impreſſ. Argentine, prima die Octobris. 1488.

Aſtrolabium planum in tabulis, a Iohanne Angelo, artium liberalium magiſtro, a nouo elaboratum. Erhardi ratdolt Auguſtenſis eximia induſtria et mira imprimendi arte qua nuper Veneciis, nunc Auguſte Vindelicorum excelle nominatiſſimus. d. 27. Kal. Nou. 1488.

Flores Albumaſaris. Erh. ratdolt Auguſt. d. 14 Kal. Dec. 1488.

Die Geſchicht Dracole waide. cum effigie tyranni. quatuor folior. In fine legitur: *Volendet am tag Calixti Von marco ayrer Jm LXXXVIIJ iare.* (Norimbergae). Vixit iſte tyrannus Valachiae A. 1456. Inter MSS. in 4to. Num. 61. (g) Cf. infra in Millenario V inter Libros Saec. XVI in octaua, ſine anno; num. 39. (9).

Das iſt der handel vnd furnemen etlicher in Flandern gegen der Romiſchen kuniglichen Maieſtat. (1488). Septem folior.

In eod. Cod. MSS. Num. 61. (k) Vid. ſupra, pag. 149.

1489.

Cornutus magiſtri Ioannis de Garlandria. Impreſſ. imperiali in oppido Hagenaw per Henricum Gran. 1489.

Compilatio Leupoldi ducatus Auſtrie filii de aſtrorum ſcientia decem continens tractatus. Erhard ratdolt Auguſt. Vindel. d. 5 Yd. Ian. 1489.

Tractatus de horis canonicis dicendis, auctore Ioanne Bſch, artium et ſacre theologie profeſſore atque ex tempore in eccleſia maiori baſilienſi predicatore. Impreſſus Auguſte per Anthon Sorg. 1489. Sabato ante Martini epiſcopi.

1490.

Diſertiſſimi iuris utriuſque monarche dñi Bartholomei Veronenſis. Cepolle nuncupati Cautele iuris utiliſſime, quibus et aduocati et procuratores ſuis clientulis in omni ſtrepitu iudiciorum facile ſubuenire poſſunt. Padue, 1490. Febr. die 25.

1494.

Diuae Caſſandrae fidelis uirginis Venetae in gymnaſio Patauino pro Bertutio Lamberto Canonico Concordienſi liberalium artium inſignia ſuſcipiente Oratio. Mutinae impreſſ. per M. Dominicum Rococciolam, 1494.

Eſopus moraliſatus cum bono comento. Iterum textus de nouo emendatus. Impreſſ. Dauentriae per Iacob. de Breda, 1494. d. 3 Auguſt.

1495.

Vocabularius rerum. Auctore Wenczeſlao Brack, Ar tis profeſſore. Impreſſ. Auguſte per Ioh. Schonſperger 1495.

Aurea legenda ſanctorum que lombardica hyſtoria no minatur, compilata per fratrem Iacobum de Voragine, na tione Ianuenſis ordinis fratrum predicatorum. Nec non cum quibuſdam aliis legendis nouiter ſuper additis, ann 1495. d. 5. Ian.

Tractatus Albumaſaris florum Aſtrologie. impreſſ. Er hard. ratdolt Auguſtenſis, d. 18 Kal. Octobr. 1495.

1496.

Apollonii Rhodii Argonautica. Graece, (*litteris qu dratis*) cum Scholiis. Florentiae, per Laurentium Franciſc de Alopa. 1496. *)

Voc

*) Reliquae IV editiones auctorum Graecor. litteris uerſalibus ſ. qu dratis impreſſae, ſunt:

Muſaeus, cum Gnome Monoſtichon, ex diuerſis Poetis, ſec dum ordinem alphabeticum, et Batrachomyomachia Homeri, c ſcholiis. Graece. Florentiae, 1496. 4.

Callimachi Hymni ſex. Cum Scholiis. Graece. Florent edente Iano Laſcari. 4.

Euripidis Medea, Hippolytus, Alceſtis et Andromache. I abſque anni indicio. 4.

Anthologia uel Epigrammata graecorum Poetarum. Floren 1494. apud Laurentium Franciſci de Alopa. 4. Curante I Laſcari. Eſt in Bibliotheca Reipublicae. Vid. P. I, pag. 594.

Vocabularius utriuſque iuris, impreſſ. Nurenberge per Anthon. Koberger. 1496. finitus in uigilia uiſitationis Marie.

Epiſtole Enee Siluii, impreſſe impenſis Anthon. Koberger. Nuremberge, 1496. d. 16. Kal. Iun.

1497.

Defenſorium montis pietatis contra figmenta omnia emule falſitatis editum a fratre Bernardino de Buſti ordinis minor. de obſeruantia. 1497.

Ioannis Paleonyderi baſtaui. Carmelitani liber trimereſtus anaphoricus penagyricus. de principio et proceſſu ordinis carmelitici. quam laborioſe nuper in lucem editus. Impreſſ. in ciuitate Moguntinenſi, impenſis uenerab. patr. Ioannis de Cronenberg, prioris conuentus Moguntin. ordinis Carmelitarum, arte Magiſtri Petri de friedberg. 1497.

Stultifera ſ. Narragonica nauis per Sebaſt. Brant uulgari ſermone theutonico quondam fabricata: atque iam pridem per Iacob. Locher cognomento Philomuſum in latinum traducta, perque praetactum Seb. Brant denuo reuiſa: aptiſſimiſque concordantiis et ſuppletionibus exornata: in Laudatiſſima Germaniae urbe Baſileenſi, nuper opera et promotione Iohannis Bergmann de Olpe anno 1497. Kal. Mart.

1498.

Trilogium anime non ſolum religioſis uerum etiam ſecularibus predicatoribus confeſſoribus contemplantibus et ſtudentibus lumen intellectus et ardorem affectus ani-

 mi-

miniſtrans. In fine haec leguntur: *Finit opus inſigne tri partitum de anime uidelicet potentiis paſſionibus habitibuſque ini tiatum: continuatum conſummatum ad Theoſebiam in deuotiſſim ſ. Bernardi loco ſuburbii praeclare chriſtianiſſime urbis Brunnen ſis marchionatus Morauie. currente anno 1493. Poſt hoc in im periali ciuitate Nurmberg ad preces fratrum minorum ibidem commorantium per Anth. Koberger ad laudem dei impreſſum a ad hucuſque finem feliciter perductum anno domini 1498. d. 6 Marcii.*

Petri Schotti Argentini Patricii, I. V. D. conſultiſſimi Oratoris et Poetae elegantiſſimi graecaeque linguae prob aeruditi lucubratiunculae ornatiſſimae. impr. a Mart Schotto ciue Argent. 1498. d. 6. Non. Octobr.

Varia Sebaſtiani Brant carmina 1498. Baſilee conſum matum opera et impenſis Ioh. Bergmann de Olpe. Kal Maiis.

Autoritates Ariſtotelis Senece, Boetii Platonis. Apul Affricani Porphirii et Gilberti Porritani denuo ſumma cu diligentia reuiſe et correcte. 1498.

Boetius de diſciplina ſcholarium cum notabili commen to. Coloniae in domo Henrici Quentell. 1498. d. 5. Mart

1499.

Katho Marci Kathonis libri morales cum expoſition alemannica, impreſſ. per induſtriam Ioh. Pryſs. ciuem ar gentinenſ. d. 6. non. Marcii. 1499.

1500

1500.

Opus ſphericum Iohannis de ſacro buſto figuris et perutili commento illuſtratum, impreſſ. Agrippine per Henr. Quentell. 1500. Non. Iulii.

Cathonis carmen de moribus, per Anthon. Mancinellum correctum, impreſſ. per Hieron. Holtzel, conciuem Nurmbergenſem. 1500.

Ad illuſtris domini Ludouici Comitis in Leuenſtein filium primogenitum D. Wolfgangum Adoleſcentia Wympfelingii. ex officina Martini Flach ciuis Argentinenſ. d. 6. Kal. Sept. 1500.

Tractatus Guilhelmi de Gouda de expoſitione miſſae et uero modo rite celebrandi. 1500.

Acta ſcitu digniſſima docteque concinnata Conſtantienſis concilii celebratiſſimi. Iacobi Locher philomuſi poete et oratoris laureati: ordinarii poetice ſtudii Ingolſtadienſis hecatoſtichon extat in fronte. Hagenow per Henr. Gran. 1500. d. 11. April.

Oratio Ioannis Tritemii abbatis Spanhemenſis de uera conuerſione mentis ad deum. 1500.

Wie die herſchaft zu Venedig hat außſchreiben laſſen in welhiſch, volgt hernach in teutſch. Die geſchicht der belegerung und eroberung der armen ellenden Stat Modon. 2 folior. Inter MSS. in 4to Num. 61 (m).

Libri ſine nota anni Saeculo XV impreſſ. Quarta.

Proceſſus iudiciarius eximii doctoris iuris Canonici Ioannis de Urbach.

Dyalogus inter hugonem cathonem et oliuerium, ſu per libertate eccleſiaſtica luculentiſſime elaboratus.

Secreta mulierum et uirorum ab Alberto Magno com poſitus.

Das büchlin von dem Sterbenden menſchen, das einem yetl chen menſchen gar nüczlichen vnd ſeiner ſeele beylſam iſt an ſe nem letſtenn Ende.

Phalaridis tyranni Agrigentini epiſtole, ad illuſtre principem Malateſtam per Franciſc. Aretinum tranſlate.

Epiſtolae Tiranni Agrigentini Phalaridis a Franciſ Arhetino e graeco in latinum traductae cum eiuſdem proe mio.

Aenee Siluii Piccolominei qui et Pius II fuit Epiſtole Cardinalatu edite.

Epiſtola, quam miſit Rabi Samuel Iſrahelita oriund de ciuitate regis Morochorum ad Rabi Yſaac magiſtr ſinagoge que eſt in Iubiulmeta in predicto regno.

Tractatus ſeu directorium ad confitendum.

Opus Anthonini archiepiſcopi Florentini de eruditio Confeſſorum.

Roſeum memoriale diuinorum eloquiorum compilatu per frattrem Petrum de Roſenheim, monachum monaſte Mellicenſis ordinis ſancti Benedicti.

Enee Siluii Seneſi. Cardinalis ſcte. Sabine, hiſtoria b hemica notabilis et iocunda a principio gentis uſque Georgium Poggiebrutium Ladiſlai regis ſucceſſorem p recta ad illuſtriſſ. dnm. Alfonſum regem Aragonum co ſcripta.

Aene

Aeneas Siluius in Europam,

Stellarium corone benedicte Marie uirginis; in laudem eius pro ſingulis predicationibus elegantiſſime coaptatum.

Tractatus de moribus condictionibus et nequitia Turcorum.

Textus ſeqnentiarum cum expoſitione lucida ac facili ſacre ſcripture auctoritatibus aliorumque exemplis creberrimis roborata, una cum uocabulorum explicatione.

Dialogus inter rationem et conſcientiam exorta. Vtrum, quando ac quibus motiuis miſſa celebranda abſtinendaue ſit. Editus per uenerabilem magiſtrum Mattheum de Cracouia ſacr. theol. profeſſorem ſtudii Pragenſis.

Curia palacium. Eſt titulus Vocabularii germanico-latini.

LIBRI SAEC. XV. IMPRESSI.

In octauo.

Diurnale ſecundum ordinem Dominorum Teutunicorum, exactumque inclito in opido Nuremberge, caracteribus Georg. Stuchs de Sulczbach. 1486. primo Ydus Aprillis.

Breuiarium, ſ. liber precationum, in dialecto Saxoniae inferioris. Lübeck, 1487.

Biblia latina, per Ioh. Froben. de Hammelburck. Baſil. 1491. d. 17 Iun.

Biblia integra inſummata: diſtincta: accuratius reemendata; utriuſque teſtamenti concordantiis illuſtrata. Fi-

nit per Ioh. Froben. de Hamelburgk, ciuem Baſilie
1495. d. 6. Kal. Nou.

Sermones XIII. Michael de Ungaria, predicabiles pe
totum annum. licet breues. impreſſ. per Hermañ. Bomga
de Ketwich. Colonie 1496. d. 13 Iun.

Liber de contemptu mundi ſiue de miſeria conditi
nis humane a dno. Innocentio Papa III. copulatus. impre
ibid. anno eodem. d. 12. Septemb.

Preceptorium Nicolai de Lira cum aliis quibuſda
certis tractatulis perutilibus, praedicantibus nec non co
feſſiones audientibus multum conueniens. Impreſſ. Col
nie per Herm. Bumgart de Ketwych. 1497. m. Auguſt.

Breuiarium iuxta morem alme Babenbergenſium eccl
ſie fideli emendata cura. induſtria ac impenſis magiſtri Io
Pfeyl anno 1499. d. 9. Kal. Febr.

In dem buechelein ſteet geſchriben wie *Rom gepauet w*
vnd von dem erſten kunig vnd von einem yetlichen kunig z
Rom wie *ſie gereigiert haben. Vnd das auch die Romer k*
nen kunig meer wolten *haben vnd ſatzten Haubtleude. vnd b*
germaiſter lange zayt &c. getruckt zu Rom am campo fiore y
gutde iar. 1500.

* * *

Sine anno.

Pſalterium lat. per Fridericum Crewſner. Exempla
ſplendidum, litteris initialibus atramento rubro ſcriptis.
Vid. P. I. pag. 316.

* * *

LIBRI

LIBRI IMPRESSI AB ANNO I VSQVE AD ANNVM L SAECVLI XVI.

Caroli Chriſtiani Hirſchii, Diaconi Eccleſiae Norimbergenſ. ad S. Laurent. Librorum, ab A. I uſque ad A. L Saec. XVI typis exſcriptorum, ex libraria quadam ſupellectile, Norimbergae priuatis ſumtibus in communem uſum collecta et adſeruata, Millenarius I, ſpeciminis loco ad ſupplendos Annalium typographicorum labores editus. Norimb 1746. Millenarius II. 1748. Millenarius III et IV. 1749. 4.

Exhibeo e quatuor hiſce impreſſis Millenariis non nullos praecipuos raroſque libros, omiſſis ita dictis autographis Lutheri, iuridicis, germanicis, aliiſque.

A. 1501.

Millenar. I. Num. 3. Epiſtolae heroides Ouidii, cum commentariis Anton. Volſci et Vbertini, clerici Creſcenatis. Itemque in Ibin cum commentario Domitii Calderini Veronenſis, Venetiis per Iouannem Aluyſium de Varilio. Mediolani, 1501. d. 20 Kal. Iul. fol.

Mill. III. Num. 1. Opera Hroſuite illuſtris uirginis et monialis germane, gente ſaxonica orte, nuper a Conrado Celte inuénta. Impreſſum Norinberga ſub priuilegio ſodalitatis Celticae a ſenatu romani imperii impetrato a. 1501. fol.

Mill. IV. 2. Prudentii poëte opera, Virtutum cum vitiis pugna, heroico carmine, Hymni diurnarum rerum ad galli cantum, ad matutinum, ante cibum, poſt cibum, ad lucernae accenſionem, ante ſomnum de ieiuniis, poſt ieiu-

ieiunium (Proſperi Aquitanici epigrammata ſuper d
Aur. Auguſtini ſententias quasd. exarata) Haec grae
Cantica Ioh. Damaſceni in Theogoniam, Epiphaniam, P
tecoſten, in diem dominicum Paſchae, in Aſcenſionem,
Transfigurationem, in Annunciationem, Coſmi Hieroſo
mitani Cantica tredecim. Cantica Marci, epiſcopi Idr
tis, in magnum ſabbatum. Canticum Theophanis in
nunciationem. Quae omnia habent e regione latinam
terpretationem. Venetiis ap. Aldum m. Jan. 1501 4.

1502.

Millenar. I. 5. Bibliae iam pridem renouatae Par
ſex. Cum gloſſa Nic. de Lyra et additionibus Paulli B
genſis. Baſil. ap. Ioh. Froben. 1502. Idib. Maii.

Mill. I. 6. Ἡροδότου λογοι εννεα, οἵπερ ἐπικαλοῦνται Μου
Venetiis, in domo Aldi m. Sept. 1502. fol.

Mill. I. 7. Θουκυδίδης. Venet. in domo Aldi m. M
1502. fol.

Mill. III. 4. Sanctarum peregrinationum in mon
Syon ad uenerandum Chriſti ſepulchrum in Hieruſalem
que in montem Sinai — opuſculum Bern. de Breyd
bach. Impreſſum per Petrum Drach, ciuem Spirenſem,
24 Nou. 1502. 4. Latuit haec editio Erhard. Chriſto
Bauerum, in primitiis Typographiae Spirenſis, *oder N*
richten von der erſten und berühmten Drachiſchen Buchdruck
in der Reichs-Stadt Speyer. 1764. 8. Primam editio
dixi ſupra A. 1486 pag. 190.

19

1503.

Mill. I. 8. Magnencii Rabani Mauri de laudibus ſanae crucis opus. Pforcheim in aedibus Thomae Anſelmi, . Mart. 1503. fol. Vid. ſupra pag. 94.

1504.

Mill. I. 13. Meſſahallah de ſcientia motus orbis. (edire Ioh. Stabio.) Nurmberg a 1504 3 die April. per om. Ioh. Weiſſenburger. 4.

Mill. I. 14. Mundus nouus. Epiſtola Alberici Veucii ad Laur. Petrum de Medicis. Aug. Vindel. Ioh. ttmar. 1504. 4.

Mill. II. num. 8. Pomponii Gaurici, Neapolitani, de culptura. Vbi agitur: de ſymmetriis, de lineamentis, de hyſiognomia, de Perſpectiua, de Chymice, de Ectypoſi, e Caelatura eiusque ſpeciebus. Praeterea de ceteris ſpeiebus Statuariae, de Plaſtice, de Proplaſtice, de Paradigatice, de Tomice, de Colaptice, de claris ſculptoribus, c plerisque aliis rebus ſcitu digniſſimis. Editor M. Anonius Placidus dedic. Laur. Strozae Florentino. Floreniae VIII. Cal. Jan. 1504. 8.

1507.

Mill. IV. 27. Chronica delle vite de Pontefici et imperatori romani, compoſta per M. Franceſco Petrarcha alla quale ſono ſtate aggiunte quelle che da tempi del Petrarcha in fino alla eta noſtra mancanano. Stampato in Venetia per maeſtro Iacomo de Pinci da lecco 1507. 5 di Decembre. 4.

1508.

ieiunium (Proſperi Aquitanici epigrammata ſuper di Aur. Auguſtini ſententias quaſd. exarata) Haec graeca Cantica Ioh. Damaſceni in Theogoniam, Epiphaniam, Pe teecoſten, in diem dominicum Paſchae, in Aſcenſionem, Transfigurationem, in Annunciationem, Coſmi Hieroſol mitani Cantica tredecim. Cantica Marci, epiſcopi Idro tis, in magnum ſabbatum. Canticum Theophanis in a nunciationem. Quae omnia habent e regione latinam i terpretationem. Venetiis ap. Aldum m. Jan. 1501 4.

1502.

Millenar. I. 5. Bibliae iam pridem renouatae Part ſex. Cum gloſſa Nic. de Lyra et additionibus Paulli Bu genſis. Baſil. ap. Ioh. Froben. 1502. Idib. Maii.

Mill. I. 6. Ἡροδότου λογοι εννεα, οιπερ επικαλουνται Μου Venetiis, in domo Aldi m. Sept. 1502. fol.

Mill. I. 7. Θουκυδιδης. Venet. in domo Aldi m. Ma 1502. fol.

Mill. III. 4. Sanctarum peregrinationum in mon Syon ad uenerandum Chriſti ſepulchrum in Hieruſalem que in montem Sinai — opuſculum Bern. de Breyd bach. Impreſſum per Petrum Drach, ciuem Spirenſem, 24 Non. 1502. 4. Latuit haec editio Erhard. Chriſto Bauerum, in primitiis Typographiae Spirenſis, *oder Na richten von der erſten und berühmten Drachiſchen Buchdruck in der Reichs-Stadt Speyer.* 1764. 8. Primam editio dixi ſupra A. 1486 pag. 190.

15

1503.

Mill. I. 8. Magnencii Rabani Mauri de laudibus ſan-
ae crucis opus. Pforcheim in aedibus Thomae Anſelmi,
ı Mart. 1503. fol. Vid. ſupra pag. 94.

1504.

Mill. I. 13. Meſſahallah de ſcientia motus orbis. (edi-
te Ioh. Stabio.) Nurmberg a 1504 3 die April. per
m. Ioh. Weiſſenburger. 4.

Mill. I. 14. Mundus nouus. Epiſtola Alberici Ve-
pucii ad Laur. Petrum de Medicis. Aug. Vindel. Ioh.
ttmar. 1504. 4.

Mill. II. num. 8. Pomponii Gaurici, Neapolitani, de
ulptura. Vbi agitur: de ſymmetriis, de lineamentis, de
hyſiognomia, de Perſpectiua, de Chymice, de Ectypoſi,
e Caelatura eiusque ſpeciebus. Praeterea de ceteris ſpe-
iebus Statuariae, de Plaſtice, de Proplaſtice, de Paradig-
atice, de Tomice, de Colaptice, de claris ſculptoribus,
c pleriſque aliis rebus ſcitu digniſſimis. Editor M. An-
nius Placidus dedic. Laur. Strozae Florentino. Floren-
ae VIII. Cal. Jan. 1504. 8.

1507.

Mill. IV. 27. Chronica delle vite de Pontefici et im-
eratori romani, compoſta per M. Franceſco Petrarcha al-
ı quale ſono ſtate aggiunte quelle che da tempi del Pe-
rarcha in ſino alla eta noſtra mancauano. Stampato in
Venetia per maeſtro Iacomo de Pinci da lecco 1507. 3
i Decembre. 4.

1508.

1508.

Mill. I. 23. In hoc opere continentur: Geographi Cl. Ptolemaei a pluribus uiris utriusque linguae doctiſſimis emendata et cum archetypo graeco ab ipſis collata. Schemata cum demonſtrationibus ſuis correcta a Marco Beneuentano, monacho Coeleſtino, et Ioh. Cotta Veronenſi uiris mathematicis conſultiſſimis. Figura de proiectione ſphaerae in plano, quae in libro VIII deſiderabatur, ab ipſis nondum inſtaurata, ſed fere adinuenta eius, nam ueſtigia in nullo etiam graeco codice extabant. Maxima quantitas dierum ciuitatum et diſtantiae locorum ab Alexandria Aegypti cuiuſque ciuitatis, quae in aliis codicibus non erat. Planiſphaerium Cl. Ptolemaei nouiter recognitum et diligentiſſime emendatum a Marco Beneuentano, monacho Coeleſtino. Noua orbis deſcriptio ac noui oceani nauigatio, qua Lisbona ad Indicum peruenitur pelagus Marco Beneuentano monacho Coeleſtino edita. Noua et uniuerſalior orbis cogniti tabula a Ioh. Ruyſch Germano elaborata. Sex tabulae nouiter confectae, uidel. Liuoniae, Hiſpaniae, Galliae, Germaniae, Italiae et Iudaeae. Anno uirginei partus 1508. Romae, *) per Bernardinum Venetum de Vitalibus. Expenſis Euangeliſta Toſino Brixiano Bibliopola. fol. In calce Planiſphaerii legitur annus 1507. Vid. Ge. Mart. Raidelli commentat. de Cl. Ptolemaei Geographia, pag. 52, 53.

1509.

Mill. III. 37. Pomponius Mela, edente Barthol. Steno. Wittenburgii per Ioh. Viridimontanum. 1509. 4.

1510.

*) Eſt haec editio poſt praecedentes Annorum 1478 et 1490. tertia Romae impreſſa.

1510.

Mill. III. 43. Statuta ordinis Cartuſienſis à dom. Huime, Priore Cartuſie edita. Baſil. impr. Ioh. Amorbach, ipenſis domus montis ſancti Ioh. Bapt. prope Friburgum 510. d. 18 Cal. Febr. fol.

Mill. I. 32. Cl. Ptolemaei Alexandrini liber Geographiae cum (XXVII) tabulis et uniuerſali figura, et im additione locorum, quae a recentioribus reperta int, diligenti cura emendatus, et impreſſus. Edidit Berrd. Syluanus Eboliensis. Venetiis per Iacobum Pentm de Leucho a. 1511. die 20 menſis Martii. fol. Vid. idelii commentat. pag. 55.

Mill III. 47. Paſſio Christi ab Alb. Durer, Nurenrgenſi, effigiata cum uarii generis carminibus Fratris Berd. Chelidonii, muſophili. Impr. Nurnb. per Alb. Durer torem. 1511. 4.

1511.

Instructio manuductionem praeſtans in certam itinerum Martini Hilacomili, cum luculentiori ipſius Europae arratione, a Ringmanno Philesio conſcripta. Argent. ex ic. impreſſ. Ioh. Gruninger a. 1511 m. Apr. 4.

1512.

Mill. III. 56. Biblia cum Concordantiis Vet. et N. T. ſacrorum canonum, nec non et additionibus in marginis uarietatis diuerſorum textuum, ac etiam canonibus annis quatuor euangeliorum inſertis, ſumma cum diligentia iſſa correcta et emendata. per ven. Patrem Fr. Albern Caſtellanum Venetum ord. praedicator. Impreſſa per lac. Sacon Lugd. expenſis notabilis uiri dom. Anton

Kober-

1508.

Mill. I. 23. In hoc opere continentur: Geographia Cl. Ptolemaei a pluribus uiris utriusque linguae doctiſſimis emendata et cum archetypo graeco ab ipſis collata, Schemata cum demonſtrationibus ſuis correcta a Marco Beneuentano, monacho Coeleſtino, et Ioh. Cotta Veronenſi, uiris mathematicis conſultiſſimis. Figura de proiectione ſphaerae in plano, quae in libro VIII deſiderabatur, ab ipſis nondum inſtaurata, ſed fere adinuenta eius, nam ueſtigia in nullo etiam graeco codice extabant. Maxima quantitas dierum ciuitatum et diſtantiae locorum ab Alexandria Aegypti cuiuſque ciuitatis, quae in aliis codicibus non erat. Planiſphaerium Cl. Ptolemaei nouiter recognitum et diligentiſſime emendatum a Marco Beneuentano, monacho Coeleſtino. Noua orbis deſcriptio ac noui oceani nauigatio, qua Lisbona ad Indicum peruenitur pelagus Mario Beneuentano monacho Coeleſtino edita. Noua et uniuerſalior orbis cogniti tabula a Ioh. Ruyſch Germano elaborata. Sex tabulae nouiter confectae, uidel. Liuoniae, Hiſpaniae, Galliae, Germaniae, Italiae et Iudaeae. Anno uirginei partus 1508. Romae, *) per Bernardinum Venetum de Vitalibus. Expenſis Euangeliſtae Toſino Brixiano Bibliopolae. fol. In calce Planiſphaerii legitur annus 1507. Vid. Ge. Mart. Raidelii commentat. de Cl. Ptolemaei Geographia, pag. 52, 53.

1509.

Mill. III. 37. Pomponius Mela, edente Barthol. Steno. Wittenburgii per Ioh. Viridimontanum. 1509. 4.

1510.

*) Eſt haec editio poſt praecedentes Annorum 1478 et 1490. tertia Romae impreſſa.

1510.

Mill. III. 43. Statuta ordinis Cartuſienſis á dom. Hui-me, Priore Cartuſie edita. Baſil. impr. Ioh. Amorbach, penſis domus montis ſancti Ioh. Bapt. prope Friburgum 10. d. 18 Cal. Febr. fol.

Mill. I. 32. Cl. Ptolemaei Alexandrini liber Geo-phiae cum (XXVII) tabulis et uniuerſali figura, et m additione locorum, quae a recentioribus reperta , diligenti cura emendatus, et impreſſus. Edidit Ber-rd. Syluanus Eolienſis. Venetiis per Iacobum Pen-n de Leucho a. 1511. die 20 menſis Martii. fol. Vid. delii commentat. pag. 55.

Mill III. 47. Paſſio Chriſti ab Alb. Durer, Nuren-genſi, effigiata cum uarii generis carminibus Fratris Be-. Chelidonii, muſophili. Impr. Nurnb. per Alb. Durer torem. 1511. 4.

1511.

Inſtructio manuductionem praeſtans in certam itine-um Martini Hilacomili, cum luculentiori ipſius Europae tratione, a Ringmanno Phileſio conſcripta. Argent. ex , impreſſ. Ioh. Gruninger a. 1511 m. Apr. 4.

1512.

Mill. III. 56. Biblia cum Concordantiis Vet. et N. T. acrorum canonum, nec non et additionibus in margini-uarietatis diuerſorum textuum, ac etiam canonibus an-is quatuor euangeliorum inſertis, ſumma cum diligentia a correcta et emendata. per ven. Patrem Fr. Alber-Caſtellanum Venetum ord. praedicator. Impreſſa per Iac. Sacon Lugd. expenſis notabilis uiri dom. Anton

Kober-

Koberger de Nurembergis. A. D. 1512. d. 1. I
Aug. fol.

Mill. IV. 53. Ars moriendi ex uariis ſententiis c
lecta, cum figuris, ad reſiſtendum in mortis agone dia
licae ſuggeſtioni ualens, cuilibet Chriſti fideli utilis
multum neceſſaria. Impreſſum Normberge oppido Im
riali: in officina dñi Ioannis Weyſſenburger. Anno ſalu
1512. 4. Cum 15 tab. lign.

Eſt et alia editio in quarta forma ſine loci et anni me
tione, 14 tabular. in Biblioth. Fenizeriana; alia quoq
1504 per eumdem Weyſſenburgerum impreſſa, habet tabu
14. Vid. P. I, pag. 420. Differentias harum edition
indicauit De Heineken, in *Idée generale d'une Collection co
plette d'Eſtampes*, p. 423 ſeq.

1513.

Mill. I. 39. Cl. Ptolemaei, uiri Alexandrini, mat
maticae diſciplinae philoſophi doctiſſimi, Geographiae op
nouiſſima traductione e Graecorum archetypis caſtigatiſſi
preſſum, ceteris ante lucubratis multo praeſtantius: p
prima parte continens Cl. Ptolemaei Geographiam per o
libros partitam, — una cum collatione dictionum Grae
rum, e regione ad latinas, certiſſima graduum calculatio
Regiſtrationem item nouam Regionum — ad ordin
chartarum et columnarum ſingula certiſſimo monſtrans i
dice: quam breuis et doctiſſima Georgii Lilii ſubſequit
inſtructio, de Graecorum numerali ſupputatione in trad
ctione Graeca, res ſcitu aurea, Tabulae XXVII auctori
Pars II moderniorum luſtrationum XX tabulis ueluti Su
plementum quoddam antiquitatis obſoletae, ſuo loco, qu
uel abſtruſa, uel erronea uidebantur, reſolutiſſime pand

Adne

exo ad finem tractatu — de uariis moribus et ritibus
ium. *In ultima pagina legitur*: Anno Chriſti opt. Max.
XIII Marcii XII. preſſus hic Ptolemaeus, Argentinae
lantiſſima caſtigatione, induſtriaque Iohannis Schotti,
is indigenae: regnante Maximiliano Caeſare, ſemper
uſto. fol. mai. Vid. Raidelii commentat. de Cl. Pto-
aei Geographia, pag. 56. et infra A. 1520.

Auerſam tituli paginam occupat Epiſtola Ioh. Fran-
i Pici, Mirandolae Domini etc. ad Iacobum Eszler, I. V.
torem, et complices eius, data IV Kal. Septemb. 1508.
hac miratur *iteratum Phileſii in Italiam aduentum, eique ſe*
didiſſe dicit Graecam Ptolemaei Geographiam; quam ſi latine
is typis excuſae compoſuerint, cognoſcerent, hanc ab illa tan-
abeſſe, quantum Ptolemaeus abfuerit a Regio ſtemmate, etc.
annos editioni adcurate emendatae adlaboraſſe, lauda-
Esler, cum Georgio Vbelin, qui Curiarum Eccleſiaſti-
um Argentinenſium cauſarum Patronos ſe uocant, in
dicatione 1513, XV Martii ad Auguſtiſſimum Maximi-
num, Rom. Imperat. fatentur. Textus comprehendit
ſionem, a Phileſio elaboratam, (ut et repetita editio A.
20) planeque alia eſt, ac Iacobi Angeli. Totum opus
itur Epiſtola Lilii Gregorii Ziraldi, ab aliis Gyraldi di-
, quae Ferrariae 1508 X Cal. Sept. data eſt; in ea quae-
nti Phileſio, de numeris Graecorum in MSS. occurrenti-
is, reſpondet Gregorius, et eos breuiter explicat. Caete-
m docet admonitio quaedam, in ultima pagina legenda,
ileſium *) concinnaſſe uerſionem latinam ex textu grae-
co.

*) Tranſtulit Iul. Caeſaris commentarios germanice M. Phileſius Ar-
gentin.

eo. Poſt tabulas XXVII, quae in antiquioribus editioni habentur, aliae XX ſequuntur, nouam Geographiam co plectentes, inque pagina quadam, tamquam altera pars li bri, enumeratae, addita adlocutione ad lectores. Hi iuncta eſt tabula Hydrographica, per Admiralem quen dam (ſic habet adlocutio) Regis Portugalliae, conſignat quae ex ſingulari fauore Renati, Ducis Lotharingiae, ed toribus tradita fuit, cum alia, Ducatum Lotharingiae r praeſentante. Additus tandem Nic. Donis Tractatus d locis ac mirabilibus mundi.

Haec editio prima eſt, quae Britanniae inſulae, mi dulciſſimae, formam ueram exhibet.

1514.

Mill. I. 43. In hoc opere haec continentur: No tranſlatio primi libri Geographiae Cl. Ptolomaei, quae qu dem tranſlatio uerbum habet e uerbo fideliter expreſſu Ioh. Wernero Nurenbergenſi interprete. In eundem pr mum librum Geographiae Cl. Ptolomaei argumenta, par phraſes quibus idem liber per ſententias ac ſummatim e plicatur, et annotationes eiuſdem Werneri. Libellus d quatuor terrar. orbis in plano figurationibus ab eod. Io Wernero nouiſſime compertis et enarratis. Ex fine ſeptim libri eiuſd. geographiae Cl. Ptolomaei ſuper plana terra orbis deſcriptione a priſcis inſtituta geographis, locus qu dam noua tranſlatione paraphraſi et annotationibus expli catus, quem recentium geographorum, ut ipſorum id pac dicam, nemo hucuſque ſane ac medullitus intellexit. D

hi

gentorati, 1508, apud Ioh. Grüninger. fol. Eſt inter libros Saec XVI Millenarii I, num. 22. Vid. quoque ſupra A. 1511, pag. 22

iquae geographiae debent adeſſe Ge. Amirucii, Cpolita- opuſculum. In idem Ge. Amirucii opuſculum Io Wer- ri adpendices. Ioh de Regiomonte epiſtola ad reueren- ſ. patrem et dom. Beſſarionem, Card. Nicenum ac Cpo- num patriarcham, de compoſitione et uſu cuiuſdam me- troſcopii. Explicit geographicus hic liber per ipſum npoſitorem atque per Conr. Heinfogel, artium et phil. magiſtrum, diuique Maximil. Imp. capellanum, et haud diocrem mathematicum, fideliter emendatus recognitus. nec non a Ioh. Stuchs Nurenbergae impreſſus a. 1514. Non. Nou. fol.

Mill. III. 87. Clarorum uirorum ep. latinae graece hebraice uariis temporibus miſſae ad Ioh. Reuchlin. rcenſem, LL. Doctorem. Tubingae per Thomam Ans- m. Badenſ. m. Mart. 1514. 4.

1515

Mill. I. 47. Almageſtum Cl. Ptolomaei, Pheludienſis xandrini, aſtronomorum principis. Opus ingens ac bile, omnes coelorum motus continens, felicibus aſtris in lucem ductu Petri Lichtenſtein Colonienſis Germa- a. 1515 d. 10 Ian. Venetiis ex officina eiuſdem lit- aria. fol.

Mill. I. 51. Biblia diligentiſſime emendata, cum Con- rdantiis etc. Lugduni in officina Iac. Saconi. a. 1515. 12 Kal. Oct. 8.

1516

Mill. I. 56. Annotationes Eraſmi Rot. in N. T. ab eo- m recognitum etc. Baſil. 1516. ap. Ioh. Froben. Ham- lburgenſ. fol.

Mill. IV. 77. Nouum inſtrumentum omne diligente ab Erasmo Rot. recognitum et emendatum, etc. Apu inclytam Germaniae Baſileam. Baſil. in aedib. Ioh. Frobi nii Hammelburgenſ. m. Febr. a. 1516. fol. min.

1517.

Mill. I. 62. Auli Gellii noctium Atticarum commen taria per Bonfinem Aſculanum ſumma nuper diligentia studio recognita ac priſtinae ſerenitati candorique reſtitut etc. Venetiis, per Ioh. de Tridino alias Tacuinum. 1517. d. 1 Dec. fol.

Mill. I. 65. C. Criſpi Salluſtii Bellum Catilinariu Item Bellum Iugurthinum eiuſdem. Cum praefat. Nic. Ge bellii ad lectorem. Argentorati ex aedibus Schureriani m. Oct. a. 1517. 4.

1518.

Mill. 1. 71. M. Tullii Ciceronis de claris oratorib liber, qui et Brutus dicitur. Lipſiae in aedibus Lotth rianis a. 1518. edidit et praefatus eſt Herm. Tulichius a Harthuicum Stotheroggium patricium Luneb. 4.

1519.

Mill. I. 84. *Die verſchreibung vnd verwilligung des allen durchleuchtigiſten, grosmechtigiſten herrn Herren Karle Römiſch vnd Hiſpaniſcher Kunig etc. gegen dem heiligen Reich.* Eſt pri ma Capitulatio Imp. R. G. (data 3 Iul. 1519) typis e ſcripta. Vid. Cel. Pütteri *Litteratur des deutſchen Staats rechts, Th. II*, p. 392. Recuſa legitur in Goldaſti Parte *der Reichsſatzungen.* pag. 181, ſeq. et in Ioh. Limnaei Ca pitulationibus Imp. et Regum Rom. Germ. Argent. 167 4. p. 38 — 45.

M

Mill. IV. 126. Vlrichi de Hutten eq. de Guaiaci meᐧcina et morbo gallico liber unus. (dedicauit Auctor Alᐧerto Card. Moguntino) Mogunt. ap. Ioh. Scheffer m. pril. 1519. 4.

1520.

Mill. I. 88. Ptolemaeus auctus, reſtitutus, emaculatus, m tabulis ueteribus ac nouis. Opera Ge. Vbelii, illuſ iſſ. principis Guil. epiſcopi Argent. a ſecretis, I. V. D. h. Scotus Argentorati literis excepit 1520. fol. Vid. pra A. 1513, pag. 225.

1521.

Mill. I. 133. Epigrammata antiquae urbis. (auctore c. Mazochio. Romae in aedibus Iac. Mazochii, romaᐧe academiae bibliopolae 1521 m. April. fol.

Mill. I. 150. Nouum Teſtamentum graece. Hageᐧae in aedibus Thomae Anshelmi Badenſis m. Martio 521. cum praef. Nic. Gerbelii. 4.

1523.

Mill. I. 307. M. Plauti Comoediae XX. Baſil. ap ndr. Cratandrum, 1523. 8.

1524.

Mill. I. 309. Praeclara Ferd. Corteſii de noua maris ceani Hiſpania narratio, ſacratiſſ. ac inuictiſſ. Carolo roᐧanorum imp. a. D. 1520 tranſmiſſa, in qua continenᐧr plurima ſcitu et admiratione digna circa egregias eaᐧm prouinciarum urbes, incolarum mores, puerorum ſaᐧificia et religioſas perſonas, potiſſimumque de celebri uitate Temixtitan, uariiſque illius mirabilibus, quae leᐧntem mirifice delectabunt, per D. Petrum Sauorgnanum

Forolulienſem, epiſcopi Viennenſis Secretarium ex hiſpan idiomate*) in latinum uerſa A. D. 1524. Kal. Martii, fol.

1527.

Mill. I. 485. Ξενοφωντος ἁπαντα τα ευρισκομενα, Xenophontis omnia quae extant Adhaec addidimus Dionis opuſcula quaedam Florentiae per haeredes Phil. Iuntae 1527. fol.

Mill. I 495. Αριστοτελους περι ζωων ἱστοριας βιβλια θ. Περι ζωων μοριων βιβλια δ. Περι ζωων πορειας βιβλιον α. Περι ψυχης βιβλ. γ. Περι αισθησεως και αισθητων βιβλ. α. Περι μνημης και του μνημονευειν βιβλ. α. Περι ὑπνου και εγρηγορσεως βιβλ. α. Περι ενυπνιων βιβλ. α. Περι της καθ' ὑπνον μαντικης βιβλ. α. Περι ζωων κινησεως βιβλ. α. Περι ζωων γενεσεως βιβλ. ε. Περι μακροβιοτητος και βραχυβιοτητος βιβλ. α. Περι νεοτητος και γηρως και αναπνοης και ζωης και θανατου βιβλ. γ. Περι πνευματος βιβλ. α. Περι χρωματων βιβλ. α. Φυσιογνωμικων βιβλ. α. Περι θαυμασιων ακουσματων βιβλ. α. Περι Ξενοφανους και Ζηνωνος και Γοργιου δογματων βιβλ. α. Περι ατομων γραμμων βιβλ. α. Θεοφραστου περι ιχθυων βιβλ. α. Περι αιγ... βιβλ. α. Περι κοπων βιβλ. α. Περι οσμων βιβλ. α. Περι ἱδρωτων βιβλ. α. Omnia ex exemplaribus N. Leonici Thomaei diligenter emendata. Florentiae per haeredes Phil. Iuntae, 1527 m. Maio. 4.

1528.

Mill. I. 518. Αριστοφανους ευτραπελωτατου κωμικου Νεφελαι και Πλουτος. Cum Phil. Melanchth. Scholiis breuiſſimis, Hagenoae, per Ioh. Secerium 1528 m. Iun. 4.

Mill. I. 524. Epicedion in funere Alberti Dureri, Norenbergenſis, aetatis ſuae pictorum omnium facile princi

pis

*) Vid. infra Millenar. V. num. 87.

ı, dictum, Somnium de eodem. Epitaphia et alia quae-
ım. Helio Eobano Heſſo auctore. De eodem monodia
homae Venatorii, et epitaphia duo, 8.

1529.

Mill. I. 527. Recognitio V. T. ad hebraicam ueritа-
m, collata etiam editione LXX interpretum cum ipſa ue-
ate hebraica, noſtraque tranſlatione, cum expoſitione
braeorum ac graecorum, qui paſſim toto opere citantur,
bi, quantum fieri poteſt, monſtrantur loci, qui in editio-
latina et graeca diſcrepant a codicibus haebraeorum per
guſtinum Eugubinum Canonic. reg. S. Auguſtini, ordi-
S. Saluatoris 1529. Venetiis, in aedibus Aldi et An-
eae Soceri. 1529. 4.

1530.

Mill. I. 544. Sexti Ruffi, uiri conſularis, Epitoma de
tis et aſſequuto dominio romanorum. Polybii hiſtoria-
m libri V. Nicolao Perotto interprete. Baſileae excu-
bat Henr. Petrus m. Martio a. 1530. fol.

Mill. II. 533. Νικανδρου Θηριακα. Του αυτου Αλεξιφαρμακα.
μορια Τα ανωνυμου συγγραφεως εις Θηριακα. Σχολια διαφορων συγγ-
ραφεων εις Αλεξιφαρμακα. Nicandri Theriaca. Eiusdem Ale-
pharmaca. Interpretatio innominati autoris in Theriaca.
ommentarii diuerſorum autorum in Alexipharmaca. Co-
niae opere Ioh. Soteris a. 1530. dedic. editor typogra-
hus Gerardo Bucoldiano, publico apud Agrippinam Colo-
am bonar. literarum profeſſori. 4.

1531.

Mill. I. 589. Confeſſio fidei exhibita inuictiſſ. imp.
arolo V caeſari aug. in comiciis Auguſtae a. 1530. Ad-

 dita

dita eſt Apologia Confeſſionis (*ambae germ. et lat.*) Witteb. impreſſ. per Georg Rhau, 1531. 4.

Mill. I. 594. Ioh. de Monte regio Germani, uiri undequaque doctiſſimi, de Cometae magnitudine longitudineque ac de loco eius uero problemata XVI. (Editore Ioh. Schonero) Norimb. Frid. Peipus. 1531. 4.

Mill. IV. 629. Philoſophicarum et Aſtronomicarum inſtitutionum Guilielmi, Hirſaugienſis olim abbatis, libri tres. Opus vetus, at nunc primum euulgatum et typis commiſſum. Baſil. exc. Henr. Petrus m. Aug. 1531. 4.

Vid. ſupra, pag. 162.

644. De Trinitatis erroribus libri ſeptem. Per Michaelem Serueto, alias Reues ab Aragonia Hiſpanum. Anno 1531. 8. (Hagenoae, ap. Ioh. Secerium).

Huic editioni originali adhaerent Dialogi. (uid. A. 1532 pag. ſeq.) In Bibliotheca Reip. (olim Solgeriana) eſt iterata et furtiua Georgii Serpilii editio, (uid. P. I. pag. 424) forma, typisque maioribus et charta magis candida. Edit. originalis praegrandi littera I primae uocis, ligno inciſa, mediaque inter duos genios, palmites geſtantes dignoſcitur.

646. Henrici Cornelii Agrippae ab Nettesheym de incertitudine et vanitate ſcientiar. declamatio inuectiua, qua uniuerſa illa ſophor. gigantomachia plus quam Herculea impugnatur audacia; doceturque nuſquam certi quicquam perpetui, et diuini, niſi in ſolidis eloquiis atque eminentia uerbi Dei latere. Capita tractandor. totius operis ſequens indicabit pagella. Colon. M. N. (i. e. Melchior Nuueſianus) excud. 1531. 8. Vid. P. I. pag. 418 et 425.

1532.

Mill. I. 612. Ἀριστοφάνους ἀντεαπλουτεῖ κωμῳδίας ἐνδεκα. Basil. ap. Andr. Cratandrum et Ioh. Bebelium. 1532. 4.

Mill. I. 615. Henr. Corn. Agrippae ab Nettesheim de incertitudine et uanitate ſcientiarum declamatio Inuecti- a, qua uniuerſa illa ſophorum gigantomachia pluſquam erculea impugnatur audacia, doceturque nuſquam certi uidquam perpetui et diuini, niſi in ſolidis Dei eloquiis at- que eminentia uerbi Dei latere. 1532. m. Ian. 8.

Mill. I. 616. Ἀλκινόου φιλοσόφου εἰς τὰ τοῦ Πλάτωνος δόγματα εἰσαγωγή. Lutetiae, apud. Mich. Vaſcoſanum. m. Dec. 1532.

Mill. III. 450. Alb. Dureri clariſſimi pictoris et geo- metrae de Symmetria partium in rectis formis humanorum corporum libri, in latinum conuerſi, a Ioachimo Camera- rio Quaeſtore. Norib. in aedib. uiduae Durerianae. 1532. fol. Vid. A. 1534 pag. 235.

452. Aſtrolabii inſtrumenti geometricique tabulae au- ctores, quam hactenus in lucem prodierint, adiectis ſimul quae ad interpretationem faciunt, autore Caſp. Colb, phi- loſopho. additum eſt Calendarium et tabulae Ioh. Regio- montani. Colon. excud. Hero Alopecius. 1532. 4.

Mill. IV. 647. *Abſchied des Reichstags zu Regenſpurg i. 1532 gehalten Reformation des Kaiſ. Kammergerichts durch Röm. Kaiſ. Maj. auch Churfürſten, Fürſten und gemeiner Reichsſtände Commiſſarien vnd Räthe zu Speyer im 31 Jar auf- gericht. Cum gratia et priuilegio Imp. Maynz ap. Iuo Schöffer.* 1532. fol.

670. Dialogorum de Trinitate libri duo. De Iuſticia Regni Christi, capitula quatuor. Per Michaelem Serueto,

P 5 alias

alias Reues, ab Aragonia Hiſpanum. Anno 1531. 8. (Hagenoae, ap. Ioh. Secerium).

Eſt editio originalis, (uid. A. 1531, pag. 232.) quae facile cognoſcitur e notis, ſupra relatis. Dialogorum litterae primae N crura tribus a geniis tenentur.

1533.

Mill. I. 637. Κλαυδιου Πτολεμαιου Αλεξανδρεως φιλοσοφου εν τοις μαλιστα πεπαιδευμενου, περι της γεωγραφιας βιβλια οκτω, μετα πασης ακριβειας εντυπωθεντα. (Edente Eraſmo Roterod. ſine ulla uerſione aut explicatione, e codice Theobaldi Fettichii, Medici Ingolſtadienſis) Baſil. ex offic. Froben. 1533. 4.

Mill. III. 460. *Des allerdurchleuchtigſten groſsmechtigſten vnüberwindtlichſten Keyſer Karls des fünften: vnnd des heyligen Römiſchen Reichs peinlich gerichts ordnung, auff den Reichſstägen zu Augſpurgk vnd Regenſpurgk inn jaren dreiſſig vnd zwey vnd dreiſſig gehalten, auffgericht vnd beſchloſſen. Cum gratia et priuilegio Imperiali.* In fine legitur: *Getruckt zu Meyntz bey Iuo Schöffer, als man zalt nach der geburt Chriſti vnſers herrn, M. D. xxxiij jar, imm monat Hornung.* fol. Editio prima. Cel. Dom. Böhmer in praefat. ad Meditationes ad Conſt. Crim. Carol. pag. 9 priorem ſtatuit editionem *) ſine die et conſule, *Gedruckt in der churfürſtlichen Stadt Maynts durch Juonem Schöffer.* in fol. Vid. Cel. D. Iul. Frid. Malblanc *Geſchichte der peinlichen Gerichts-Ordnung Kaiſer Karls V.* Nürnberg, 1783. 8. pag. 200 ſeq.

467. Doctiſſimi uiri et mathematicar. diſciplinarum eximii profeſſoris Ioh. de Regio monte, De triangulis omnimodis

*) tamquam adpendicem Receſſus Imperii A. 1532. Vid. ſupra pag. anteced. Mill. IV. n. 647.

modis libri V, quibus explicantur res neceſſariae cognitu uolentibus ad ſcientiarum aſtronomicarum perfectionem deuenire, quae cum nuſquam alibi hoc tempore expoſiti habeantur, fruſtra ſine harum inſtructione ad illam quiſquam adſpirarit. Acceſſerunt huc in calce pleraque D. Nic. Cuſani de Quadratura circuli, deque recti ac curui commenſuratione, itemque Ioh. de monte regio eadem de re ἐλεγκτικά, hactenus a nemine publicata. Omnia recens in lucem edita fide et diligentia ſingulari. (Ioh. Schonerus editor dedic. Senatui Norib.) Norimb. in aedib. Ioh. Schoneri 1533. fol.

Mill. III. 468. Ioh. de Regiomonte, Germani nationis Franciçae, mathematicarum diſciplinarum principis: de quadratura circuli dialogus et rationes diuerſae, ſeparatim aliquot libellis exquiſitae, ad ea de re Cardinalis Cuſani tradita et inuenta, quibus autor haec praeſcripſit uerba graeca, quae, ne quid illius ſubtraheremus ſtudioſis, ſubiici curauimus: Επιχειρήματα ποικίλα πρὸς τοὺς τοῦ κύκλου τετραγωνισμοὺς Νικολέω τοῦ Κυσαίου ἐκδιδομένους. Exſtat in titulo Ioach. Camerarii Epigramma graecum ad eximios mathematicos Ioh. Regiomontanum et Ge. Purbachium, eius diſcipulum. (Editor Ioh. Schonerus dedic. Ge. Tanſtettero, regio Medico.) Norib. per Ioh. Petreium m. Aug. 1533. fol.

1534.

Mill. III. 492. Clariſſ. pictoris et geometrae Alb. Dureri de uarietate figurarum et flexuris partium ac geſtibus imaginum libri II. qui prioribus de Symmetria quondam editis nunc primum in latinum conuerſi acceſſerunt. Finitum opus 1534. 9. Cal. Dec. impenſis uiduae Durerianae per Hieron. Formſchneyder Norimbergae. fol. Vid. pag. 233.

Mill.

Mill. III. 496. Problemata XXIX. Saphaeae nobilis inſtrumenti aſtronomici, ab Ioh. de Monte regio mathematicorum omnium facile principe conſcripta. Norimb. 1534. 4.

1535.

Mill. III. 508. De matrimonio sereniſſ. regis Angliae Henrici VIII. congratulatio diſputatoria Ioh. Cochlaei Germani ad Paulum III. pont. max. Lipſ. exc. Mich. Blum. m. Febr. 1535. 4.

510. Hoc in libro nunquam ante typis aeneis in lucem edita haec inſunt: Κλαυδίου Πτολεμαίου πηλυσιέως etc. Cl. Ptolemaei Peluſienſis libri IV. compoſiti Syro fratri. Eiuſd. fructus librorum ſuorum ſ. centum dicta ad eundem Syrum. Traductio in linguam latinam libror. Ptolemaei II. priorum et ex aliis praecipuorum aliquot locorum Ioach. Camerarii Pabebergenſ. Conuerſio centum dictorum Ptolemaei in latinum Iouiani Pontani. Annotatiunculae einſd. Ioachimi ad libros priores II. iudiciorum Ptolemaei. Matthaei Guarimberti Parmenſis opuſculum de radiis et aſpectibus planetarum. Aphoriſmi aſtrologici Lud. de Rigiis ad patriarcham Cpolitanum. Norimb. ap. Ioh. Petreium 1535. 4. Cf. P. I, p. 46.

511. Confeſſio fidei exhibita inuictiſſ. imp. Carolo V. caeſari aug. in Comiciis Auguſtae a. 1530. Addita eſt Apologia Confeſſionis. Wittenbergae. Pſ. 119. Et loquebar etc. Impreſſum Haganoae a. 1535. m. Marti. 8.

Mill. IV. 703. Confeſſio fidei exhibita inuictiſſ. imp. Carolo V. caeſari aug. in comiciis Auguſtae 1530. Addita eſt Apologia confeſſionis. Pſ. 119. Et loquebar etc. Auguſtae Vind. 1535. 4.

1536.

1536.

Mill. II. 686. Ioannis Tritemii, abbatis Spanhemenſis, piſtolarum familiarium libri duo. Haganoae ex offic. Petri rubachii. 1536. 4.

687. Tres epiſtolae ſanctiſſimi martyris Ioh. Huſſi e arcere Conſtantienſi ad Bohemos ſcriptae. Cum praefat. Martini Lutheri. Witt. (Ioſ. Klug.) 1536. 8.

Mill. III. 533. Tabulae aſtronomicae, quas uulgo, uia omni difficultate et obſcuritate carent, Reſolutas uo- ant, ex quibus cum erraticorum, tum etiam fixorum ſi- lerum motus, tam ad praeterita quam futura, quantumuis tiam longa ſecula, facillime calculari poſſunt, per Ioh. Schonerum, mathematicum diligentiſſimum correctae et lo- upletatae. Ratio f. XII. domorum coeli autore oh. de Monte regio, mathematico clariſſimo. Praefatio Phil. Melancht. in easdem, Aſtronomiae commendatoria. Norimb. ap. Ioh. Petreium. 1536. 4.

Mill. IV. 717. Biblia hebraica. Baſil. ex offic. Frobeni. per Hieron. Froben. et Nic. Epiſcopium. 1536. m. ept. 4. mai. 1537.

Mill. III. 548. Continentur in hoc libro: Rudimenta aſtro- nomica Alfragani, item Albategnius, aſtronomus peritiſſimus, de motu ſtellarum, ex obſeruationibus tum propriis tum Ptolemaei, omnia cum demonſtrationibus geometricis, et additionibus Ioh. de Regio monte. Item Oratio introducto- ria in omnes ſcientias mathematicas Ioh. de Regio monte, Pataui habita, cum Alfraganum publice praelegeret. Eiuſd. utiliſſima introductio in elementa Euclidis. Item epiſtola Phil. Mel. nuncupatoria ad ſenatum Norib. Omnia iam re- cens prelis publicata. Norib. ap. Ioh. Petreium 1537. 4.

1538.

1538.

Mill. II. 744. Le Lettere di M. Pietro Aretino, di nuouo impreſſe e corrette. (Libro I) In Vinegia per Barthol. Zanotti da Breſcia. 1538. 8. Vid. ſub A. 1547.

1539.

Mill. I. 782. Διοδώρου Σικελιώτου ἱστοριῶν βίβλια τινὰ τὰ εὑρισκόμενα. Opera et ſtudio Vincentii Obſopaei. Baſil. 1539. ap. Ioh. Oporin.

Mill. IV. 784. Sereniſſimi et inclyti regis Angliae Henrici VIII. epiſtola de ſynodo Vincentina 1539. Witt. ex offic. Petri Seitz. 8.

1540.

Mill. I. 786. Geographia uniuerſalis uetus et noua, complectens Cl. Ptolemaei Alexandrini enarrationis Libros VIII. Baſil. apud Henr. Petrum. 1540. fol.

799. Τῆς καινῆς διαθήκης ἅπαντα. Baſil. per Thom. Platterum. 1540. m. Sept. 8.

Mill. III. 626. Geographia uniuerſalis uetus et noua, complectens Claudii Ptolomaei, Alexandrini, enarrationis libros VIII. (Editor Sebaſt. Munſterus dedic. Phil. à Gundelsheim, epiſc. Baſileenſi) Baſil. ap. Henr. Petrum m. Martio 1540. fol.

Mill. IV. 798. De la Pirotechnia libri X. doue amplamente ſi tratta non ſolo di ogne ſorte et diuerſità di Miniere, ma anchora quanto ſi ricerca intorno a la prattica di quelle coſe di quel che ſi appartiene a l'arte de la fuſione ouer gitto de metalli come d'ogni altra coſa ſimile a queſta. Composti per il S. Vanoccio Biringuccio Senneſe. Con Priuilegio apoſtolico et de la Ceſarea maeſta et del Illu-

Illuſtriſſ. ſenato Veneto 1540 Stampata in Venetia per Venturino Roſſinello, ad inſtantia di Curtio Nano et fratelli 1540. 4. cum figuris ligno inciſis.

Libri rariſſimi editio prima.

808. De pictura praeſtantiſſima et nunquam ſatis laudata arte libri tres abſolutiſſimi Leonis Bapt. de Albertis, viri in omni ſcientiar. genere, et praecipue mathematicarum diſciplinar. doctiſſimi iam primum in lucem editi. Baſ. 1540. m. Aug. 8.

813. M. Val. Martialis epigrammata libri XIV, ſumma diligentia caſtigati. Pariſiis, apud Simon Colinaeum, 1540. 12.

1541.

Mill. I. 802. Cl. Ptolemaei Alexandrini Geographicae Enarrationis, Libri Octo. Ex Bilibaldi Pirckeymheri *) tralatione, ſed ad Graeca et priſca exemplaria a Michaële Villanouano ſecundò recogniti, et locis innumeris denuo caſtigati. Adiecta inſuper ab eodem Scholia, quibus et difficilis ille Primus Liber nunc primum explicatur, et exoleta Vrbium nomina ad noſtri ſeculi morem exponuntur.

*) Claudii Ptolemaei Geogr Enarrat, Libros VIII, Bilibaldo Pirckheymero interprete. Annotationes Iohannis de Regiomonte, in errores commiſſos a Iacobo Angelo, in tranſlatione ſua. Ante Indicem L tabularum legitur: Argentoragi Ioh. Grieningerus communibus Ioh. Kobergeri impenſis excudebat. Anno a Chriſti natiuitate M. D. XXV. tertio Kal. Apriles. Fol. Praefatio Pirckheymeri ſcripta eſt Norimb. 1524. Inſeruit Ioh. Mart. Paſtorius Collationem huius editionis cum illa, cuius Michael Seruetus auctor eſt, Parti ſecundae Voluminis decimi nouae Miſcell. Lipſienſ. p. 274 — 282.

1538.

Mill. II. 744. Le Lettere di M. Pietro Aretino, di nuouo impreſſe e corrette. (Libro I) In Vinegia per Barthol. Zanetti da Breſcia. 1538. 8. Vid. ſub A. 1547.

1539.

Mill. I. 782. Διοδωρου Σικελιωτου ἱστοριων βιβλια τινα τα ευρισκομενα. Opera et ſtudio Vincentii Obſopaei. Baſil. 1539. ap. Ioh. Oporin.

Mill. IV. 784. Sereniſſimi et inclyti regis Angliae Henrici VIII. epiſtola de ſynodo Vincentina 1539. Witt. ex offic. Petri Seitz. 8.

1540.

Mill. I. 786. Geographia uniuerſalis uetus et noua, complectens Cl. Ptolemaei Alexandrini enarrationis Libros VIII. Baſil. apud Henr. Petrum. 1540. fol.

799. Της καινης διαθηκης απαντα. Baſil. per Thom. Platterum. 1540. m. Sept. 8.

Mill. III. 626. Geographia uniuerſalis uetus et noua, complectens Claudii Ptolomaei, Alexandrini, enarrationis libros VIII. (Editor Sebaſt. Munſterus dedic. Phil. a Gundelsheim, epiſc. Baſileenſi) Baſil. ap. Henr. Petrum m. Martio 1540. fol.

Mill. IV. 798. De la Pirotechnia libri X. doue amplamente ſi tratta non ſolo di ogne ſorte et diuerſita di Miniere, ma anchora quanto ſi ricerca intorno a la prattica di quelle coſe di quel che ſi appartiene a l'arte de la fuſione ouer gitto de metalli come d'ogni altra coſa ſimile a queſta. Compoſti per il S. Vanoccio Biringuccio Senneſe. Con Priuilegio apoſtolico et de la Ceſarea maeſta et del Illu-

lluſtriſſ. ſenato Veneto 1540 Stampata in Venetia per Venturino Roſſinello, ad inſtantia di Curtio Nano et fratelli 1540. 4. cum figuris ligno inciſis.

Libri rariſſimi editio prima.

808. De pictura praeſtantiſſima et nunquam ſatis laudata arte libri tres abſolutiſſimi Leonis Bapt. de Albertis, uiri in omni ſcientiar. genere, et praecipue mathematicarum diſciplinar. doctiſſimi iam primum in lucem editi. Baſil. 1540. m. Aug. 8.

813. M. Val. Martialis epigrammata libri XIV, ſumma diligentia caſtigati. Pariſiis, apud Simon Colinaeum, 1540. 12.

1541.

Mill. I. 802. Cl. Ptolemaei Alexandrini Geographicae Enarrationis, Libri Octo. Ex Bilibaldi Pirckeymheri *) tralatione, ſed ad Graeca et priſca exemplaria à Michaële Villanouano ſecundò recogniti, et locis innumeris denuo caſtigati. Adiecta inſuper ab eodem Scholia, quibus et difficilis ille Primus Liber nunc primum explicatur, et exoleta Vrbium nomina ad noſtri ſeculi morem exponuntur.

*) Claudii Ptolemaei Geogr Enarrat, Libros VIII, Bilibaldo Pirckheymero interprete. Annotationes Iohannis de Regiomonte, in errores commiſſos a Iacobo Angelo, in tranſlatione ſua. Ante Indicem L tabularum legitur: Argentoragi Ioh. Grieningerus communibus Ioh. Koberferi impenſis excudebat. Anno a Chriſti natiuitate M. D. XXV. tertio Kal. Apriles. Fol. Praefatio Pirckheymeri ſcripta eſt Norimb. 1524. Inſeruit Ioh. Mart. Paſtorius Collationem huius editionis cum illa, cuius Michael Seruetus auctor eſt, Parti ſecundae Voluminis decimi nouor. Miſcell. Lipſienſ. p. 874 — 888.

tur; Quinquaginta illae quoque cum ueterum tum recen tium Tabulae adnectuntur, uariique incolentium ritus e mores explicantur. Accedit Index locupletiſſimus hactenu non uiſus. Proſtat Lugduni apud Hugonem a Porta. 1541 fol. mai.

In ultimo folio tam textus Ptolemaei, quam totius libri bis legitur: *Excudebat Gaſpar. Treckſel. Viennae M. D. XLI* Ita etiam in exemplo quondam Ducis de la Valliere, ut e Dom. Petri Antonii Creuenna, et in meo, annus ſe habet Conf. Georgii Martini Raidelli Commentatio de Cl. Ptolemaei Geographia. Norimb. 1737. 4. pag. 61, 62; et *Ioh Lorenz von Mosheim Verſuch einer vollſtändigen und unpartheyi ſchen Ketzergeſchichte. Helmſtaedt,* 1748. 4 mai. pag. 33 ſeq. ubi Moſhemius dicit, legi etiam MDXLII.

Diſcrepat haec editio in non nullis a priori Anni 1535 quam dixi in Parte I horum Memorabilium, pag. 417.

1543.

Mill. II. 843. *Διονυσίου οἰκουμένης περιήγησις. Ἀράτου Φαινόμενα. Πρόκλου σφαῖρα.* Dionyſii orbis deſcriptio. Arati Aſtronomicon. Procli ſphaera, cum ſcholiis Ceporini. Col. Ioh Gymnicus 1543. 8.

847. *Ψαλτήριον προφήτου καὶ βασιλέως τοῦ Δαβὶδ τοῦ προτέρου ακ... λημπότερον.* (Ioh. Leontonicus graece praefatus eſt ad ſtudioſos ſacrar. literar.) Paris. ap. Franc. Stephan. 1543. 12.

Mill. IV. 845. Machumetis, Saracenorum principis eiuſque ſucceſſorum uitae ac doctrina ipſeque Alcoran. — ante annos CCCC. D. Petrus abbas Cluniacenſis ex Arabica lingua in latinam transferri curauit. Opera et ſtudi Theodori Bibliandri. (Tiguri) 1550. fol.

1544.

1544.

Mill. I. 862. Σοφοκλεους τραγῳδιαι ἑπτα μετα σχολιων παλαιων ι παντωφελιμων. Francof. ex offic. Petri Brubachii. 4.

Mill. II. 860. Biblia Tigurina. Tiguri ap. Cph. Frohouerum. 1544. 8.

Mill. III. 778. Paſquillus ecſtaticus, non ille prior, d totus plane alter, auctus et expolitus cum aliquot aliis ctis pariter et lepidis dialogis, Coelii Secundi Curionis, eneuae per Ioh. Girardum. 1544. 8.

779. Paſquillorum tomi duo. Quorum primo uerſibus rhythmis, altero ſoluta oratione conſcripta quamplurima continentur, ad. exhilarandum confirmandumque hoc rturbatiſſimo rerum ſtatu pii lectoris animum, apprime nducentia. Eorum catalogum proxima a praefatione gella reperies. Eleutheropoli 1544. 8.

Collectore Coelio Secundo Curione.

1545.

Mill. I. 887. M. Annei Lucani de bello ciuili libri X. Iuſdem uita in fine operis. Ad uetuſtiſſima ſcripta exemaria emendati, quorum uarias lectiones ad calcem reiemus. Lutetiae, ex officina Roberti Stephani. 1545. 8.

1546.

Mill. IV. 930. Απολλωνιου του Ροδιου αργοναυτικα, μετα των παων τε και παντ ωφελιμων σχολιων. Apollonii Rhodii Argonauti, antiquis una et optimis cum commentariis. Francof. officina Petri Brubachii. 1546. 8.

1547.

Mill. II. 928. Al ſacratiſſimo ré d'Inghilterra il ſendo libro de le lettere di M. Pietro Aretino. 1547. 8. editio ſecunda. Librum I uid. ſupra ſub. A. 1538. 238.

1548.

Mill. III. 889. Theod. Bibliandri de ratione communi omnium linguarum et litterarum commentarius. Tiguri ex offic. Froſchoueriana, 1548. 4.

Mill. IV. 955. Le imagini con tutti i riuerſi trovat et le vite de gli imperatori tratte dalle medaglie et dall hiſtorie de gli antichi libro primo. Enea Vico Parm. f l'anno 1548. (autor Anton. Zantanus praefatus eſt ad le ctores) 4.

956. Illuſtrium maioris Britanniae ſcriptorum, h. e Angliae Cambriae ac Scotiae ſummarium, in quasdam cen turias diuiſum, cum diuerſitate doctrinarum atque annorur recta ſupputatione per omnes aetates, a Iapheto, ſanctiſſin Noah filio, ad A. D. 1548. autore Ioh. Balaeo Sudouolo (Excuſum fuit Gippeſwici in Anglia per Ioh. Ouerton 1548. prid. Cal. Aug.) 4.

963. *Haec noua fert Africa.* Myſterium ſanctiſſim trinitatis arabice pro fide chriſtiana cum Turca diſputatio nis habitae et myſterio ſanctiſſ. trinitatis in Alcorano inuen to, nunc primum in latinum ſermonem uerſo, breuis de ſcriptio, autore Bartholomaeo Georgievits (Viennae haere des Syngrenii, cura et expenſis Barptol. Georgievits ex cud.) XVI. Kal. Apr. 1548. 8.

1549.

Mill. I. 950. Πολυβίου Μεγαλοπολίτου ἱστοριῶν βίβλια ε' και ἐπ τομαι ιβ. Polybii Megalopolitani Hiſtoriarum libri priore V. Nic. Perotto, epiſcopo Sipontino, interprete. Ite epitome ſequentium librorum uſque ad XVIImum, Wol

gang

ngo Muſculo interprete. Baſileae per Ioh. Heruàgium.
1549. m. Martio. fol.

Mill. I. 960. Καλλιμαχου κυρηναιου ὑμνοι, μετα των σχολιων.
riſiis, apud Vaſcoſanum, uia Iacobaea ad inſigne fontis.
1549. 4.

965. Της καινης διαθηκης ἁπαντα. Nouum Teſtamentum,
x bibliotheca regia. Lutet. ex offic. Rob. Stephani ty-
pographi regii, typis regiis. 1549. d. 4 Id. Oct. 12.

Mill. II. 971. Teſtamenti noui editio uulgata. Lugdu-
, ſub ſcuto Colonienſi. 1549. 12.

Mill. III. n. 906. Hiſtoriae Huſſitarum libri XII. per
h. Cochlaeum operoſe collecti etc. Apud S. Victor. pro-
Mogunt. ex officina Franc. Behem typogr. 1549. fol.

1550.

Mill. I. 997. Alcinoi, philoſophi Platonici, de doctrina
latonis liber; graece et latine. Speuſippi, Platonis diſci-
uli, de Platonis definitionibus. Xenocratis, philoſophi
latonici, liber de morte. Pariſiis, apud Vaſçoſanum.
1550. 8.

Mill. III. 958. Machnmetis Saracenorum principis
ſque ſucceſſorum uitae doctrina, ac ipſe Alcoran, etc. —
ite annos CCCC clariſſ. D. Petrus abbas Cluniacenſ. ex
rabica lingua in latinum tranſferri curauit. — Opera et
udio Theodori Bibliandri. (Tiguri) 1550. m. Mart. fol.

973. Hiſtoria Hugonis Falcandi, Siculi, de rebus ge-
is in Siciliae regno, iam primum typis excuſa, ſtudio et
eneficio reu. D. dom. Matthaei Longogaei Sueſſionum
ontificis et regni Galliae ab interiore ac penitiore conſilio.
uc acceſſit in librum praefatio et hiſtoricae lectionis en-
mium per Geruaſium Tornacaeum Sueſſionenſem. Pari-

ſiis

ſis (excud. Guil. Morellus impenſis Maturini du Puys) in uia Iacobaea ſub inſigni hominis ſyluestris, et Frobenii (Cal. Sept.) 1550. 4.

Mill. IV. 998. Ὀδυσσεια, Βατραχομυομαχια, Υμνοι λβ. Ἐκ της τεταρτης αναγνωσεως. Cum indice nunc primum adiecto. Argent. ap. Wolf. Cephalaeum 1550. (m. Martio.) 8.

1000. Libro aureo de Marco Aurelio, eloquentiſſimo orador. En çaragoça en caſa de Barthelome de Nagera. 1550. 12.

MILLENARIVS V.

LIBRORVM SAECVLO XVI IMPRESSORVM, AB ANNO I VSQVE AD ANNVM L.

In Folio.

1501. Num. 1. Nicolai Perotti cornu copiae, impreſſ. per Iac. Maillet, Lugd. 1501. d. 2. Iun.

1502. 2. Opera aurea Domini Ange de Are et Dom. Alberti de Gandino nec non notabilis tractatus d. Guidonis de Suza de tormentis utriusque iuris doctorum celeberrimorum circa maleficia punienda una cum utiliſſimis additionibus do. Aug. Arminenſis et dom. Ludouici de Bologninis et Dom. Gernardini de Landriano. Impreſſ. (Lugduni) per Magiſtrum Nicolaum de Benedictis, 1502. d. 6. Marci.

1503. 3. Roſarium ſermonum predicabilium ad faciliorem predicantium commoditatem nouiſſime compilatum. Pars prima impreſſa in imperiali oppido Hagenaw per Henricum Gran. impenſis Ioh. Rynman de Oringaw. 1503. d. IX. Kal. Aug. (Auctor eſt Bernardinus de Buſti).

4. Die

4. *Die Reformacion der Stat Nürenberg, mit eines erbern Rats gemelter Stat ordnungen vnd peſſerungen, durch Hieron. Holtzel.* 1503. *d.* 2. *Iun.* Vid. ſupra, p. 188.

5. Idem liber cum multis adnotationibus, in margine adſcriptis.

1505. 6. *Ordnung des Bergkwerks in der obern Pfaltz,* 1505. ſine titulo.

1506. 7. Opera diui Laurentii Iuſtiniani Venetiani protopatriarchae, Tomi II. Brixiae, 1506.

1507. 8. Ioannis Franciſci Pici Mirandulae domini et Concordiae comitis Epiſtolarum libri IV. Sine mentione loci et anni, abſque dubio tamen 1507.

9. Guntheri Ligurini de geſtis Imp. Caeſaris Friderici primi Auguſti libri decem carmine Heroico conſcripti, impreſſi per Magiſtrum Erhardum Oeglin ciuem Auguſtenſem. 1507. m. Appril.

1508. 10. *Ein Spiegel der natürlichen himliſchen und prophetiſchen Sehungen aller Trübſalen, Angſt, vnd not, die vber alle Stende, geſchlechte, vnd gemaynden der Chriſtenheit ſunderlich ſo dem Krebſen vndergeworffen ſein, vnd in dem ſibenden Clima begriffen, in kurzen Tagen gern werden. Gedruckt durch Jorgen Stüchſen zu Nürnberg,* 1508. *d.* 27. *Oct.*

11. *Ein ſchons Büchlein tzu deutſch; doraus ein itzlicher Menſch, wes ſtandes er ſey, lernen mag, was wucher und wucheriſche hendel ſein, etc. durch den achtbarn hochgelerten vnd ſtrengen hern Criſtoferum Cuppener der freyen Kunſten vnd beider recht doctorenn vnd ritter. got tzu lobe vnd gemeinen nutz zu gut gemacht vnd geendet. Zu Leiptzk gedruckt* 1508. *durch Melcher Lotter.*

12. *Vnbekanthe landte vnd ein newe weldte in kurz vergangener Zeyth erfunden. Auſs welliſcher ſprach in die dewtſchen gebracht durch Jobſten Ruchamer, der freyen künſte vnd artzneien doctorem &c. vnd durch Georg Stüchſen zu Nüreimberg gedruckt* 1508. d. 20. *Sept.*

13. Arrianus de rebus geſtis Alexandri Regis, quem latinitate donauit Bartholomaeus Facius. Opera et impenſa Hieronymi de Soncino impreſſus eſt Piſauri, Ioañe Sfortia regnante, 1508. d. 9. Iun.

1509. 14. Sextus liber decretalium caſus litterales et notabilia dni Helie regnier complexus: cum additionibus ex Novella Ioa. andree de promptis. etc. Finem accepit añno gratie 1509. die 19. Iunii. opera Franciſci Frodi impreſſoris Lugduni commorantis.

15. Clementis papae V. conſtitutiones: una cum profundo apparatu domini Iohannis Andree. caſus litterales notabilia et gloſſarum diuiſiones complexe. ibid. d. 11. Aug. eodem anno.

16. Habes in hoc uolumine, lector optime, diuina Lactantii Firmiani opera nuper per Ianum Parrhaſium accuratiſſime caſtigata: etc. Cum aliis. Venet. 1509. arte et impenſis Ioan. Tacuini impreſſum.

17. Extrauagantes commun. ex aptis elucidate ſummariis etc. Ibidem. die 11. Auguſti. eodem anno.

1510. 18. *Tranſlatzion oder tütſchungen des hochgeachten Nicolai von Wyle: der zyten Statſchriber der Stat Eſſelingen etlicher bücher Enee ſilvij - Pogii florentini: Felicis Hemerlin doctoris. Mit ſampt andern ſchryfften: deren 18. nacheinander underſchydenlichen mit iren figuren vnd titeln begriffen ſint.*

truc

druckt Iohannes Beyſe, burger tzu Straſsburg: tzum Thiergarten. Vff Sant Johans entheuptungtage. Año dni 1510.

19. P. Ouidii Naſonis Faſtorum libri diligenti emendatione typis impreſſi aptiſſimisque figuris ornati commentatoribus Antonio Conſtantino Fanenſi: Paulo Marſo Piſcinate uiris clariſſimis, additis quibusdam uerſibus, qui deerant in aliis codicibus &c. impreſſ. Mediolani per Magiſtr. Leonardum Pachel, 1510. d. 17. Febr.

20. Valerii Maximi opus cum interprete Oliuerio: et paucis annotationibus: quas Arcadicus ille ſub Theophili nomine marginibus inſcripſit. etc. Mediolani. 1510. prid. Cal. Aug.

1511. 21. Apocalipſis cum figuris. Impreſſa denuo Nurnberge per Albert. Durer pictorem. anno chriſtiano 1511.

22. Epitome in Diuae Parthenices Mariae Hiſtoriam ab Alberto Durero Norico per figuras (XXI) digeſtam cum uerſibus annexis Chelidonii. 1511.

23. Paſſio Domini noſtri Ieſu. Ex Hieronymo Paduano. Dominico Mancino. Sedulio. et Baptiſta Mantuano. per fratrem Chelidonium collecta. Cum (XII) figuris Alberti Dureri Norici Pictoris. 1511. Vid. Mill. III, n. 47. Minores Paſſiones Dureri uid. P. I, p. 401.

1513. 24. Quintus Curtius de rebus geſtis Alexandri Magni regis Macedonum. Tubingae apud Thom. Anshelmum Badenſem 1513. Iul. menſe.

1515. 25. Miſſale Saltzeburgeñ. Nouiter impreſſum ac emendatum. Ex officina litteraria Petri Liechtenſtein, Colonienſis, 1515. d. 15. Octobr.

26. *Von ainem löblichen Fürſten des hailigen Reichs iſt Burgermeiſtern vnd Rate tzu Nürmberg geſchrieben, wie hernach volgt (Chriſtophs von Gich Fehden betreffend) Ains Erbern Rats tzu Nuremberg verantwurttung dem Fürſten obgemeldten ſachen halb zugeſandt, volgt hernach 1515.*

1517. 27. *Spiegel der waren Rhetoric: vſs Marco Tulio Cicerone vnd andern geteutſcht, durch Friedr. Riederer verſamelt, getruckt vnd volendet zu Straſsburg durch Ioh. Knobloch vnd Paul Götzen, vff Gregorij 1517.*

1518. 28. Quintus Curtius de rebus geſtis Alexandri Magni regis Macedonum, cum annotationibus Deſ. Eraſmi Rot. Argentor. ex aedibus Schurerii menſ. Iun. 1518.

1519. 29. *Den Wolgebornen Erwirdigen Edeln Geſtrengen Erbern vnd Veſten auch Fürſichtigen erſamen vnd weyſen gemainer ſtende des Bundt zu Schwaben botſchafften hawbtleuten vnd räten iezo zu Vlm verſamelten vnſern gnedigen vnd günſtigen heren beſondern lieben vnd guten freundten von burgermaiſter vnd Rat zu Nürmberg, die Auffatzung eines newen weinzols von den Marggrauen zu Brandenburg betreffend 1519.*

30. *Formulare vnd teutſch Rethoric, wie man einem ieglichen, wes ſtandts Würde vnd Eren der iſt, ſchreiben ſoll, Getruckt durch Ioh. Knoblauch, Straſsburg d. 5. Ienner 1519.*

31. Deſ. Eraſmi Rot. in nov. Teſtamentum ab eodem denuo recognitum, annotationes, ingenti nuper acceſſione per autorem locupletatae, Baſil. 1519. apud Ioh. Frobenium.

1520. 32. Topica Claudii Cantiunculae Iuris conſ. in Baſilienſi academia legum profeſſoris, ex inclyta Baſilea. ap. And. Cratandrum 1520. m. Iun.

1521.

1521. 33. Ioan. Candidi, Iureconſul. commentariorum Aquileienſium libri VIII. Venet. per Alexand. de Bindonis, 1521. d. 15. Iul.

34. *Römiſcher Kayſerlicher Maieſtat geordent Camergericht uf dem Reichstag zu Worms. Año 1521. Meintz durch Ioh. Schöffer.*

35. *Römiſcher Kayſerl. Maeſtat Abſchiedt auff dem Reichstag zu Worms Anno 1521.*

36. *Römiſcher Kayſerl. Maieſtat Regiment Camergericht Lantfriede vnd Abſchied vff dem Reichstag zu Wormbs. Año 1521. beſchloſſen vnd auffgericht.*

1522. 37. Carta de relacion *) embiada a ſu S. majeſtad del emprador nueſtro señor por el capitan general dela nueua ſpaña: llamado fernando cortes. En laqual haze relazion de las tierras y prouincias ſin cuento que ha deſcubierto nueuamente enel yucatan del año de xix a eſta parte: y ha ſometido ala corona real de ſu S. M. En eſpecial haze relacion de una grandiſſima prouincia muy rica llamada Culua: en la qual ay muy grandes ciudades y de marauillofos edificios: y de grandes tratos y riquezas. Entre las quales ay una mas marauilloſa y rica que todas llamada Timixtitan: que eſta por marauilloſa arte edificata ſobre una grande laguna, de la qual ciudad y prouincia es rey un grandiſſimo ſeñor llamado Muteeçuma: donde le acaecieron el capitan y alos eſpañoles eſpãtoſas

*) Prima Corteſii epiſtola d. 16 Iulii, 1519 ad Carolum V Imp. miſſa, aut deperdita eſt, aut latet in Tabulario regio Septimancis, (*Simancas*) in Prouincia Valliſoletana, in quo ultra 500 faſciculi ad res americanas Saeculi XV et XVI pertinentes latent. Iuſſu regio uaria ex iſto Tabulario nunc eduntur.

toſas coſas de oyr. Cuenta largamente del grandiſſimo ſeñorio del dicho Muteeçuma y de ſus ritos y cerimonias, y de como ſe ſirue. Cum icone Caroli V in frontiſpicio, ligno inciſa. Plagulae ſu... 14 in fol. min.

Noti ias primae et rariſſimae huius editionis, ut et tertiae epiſtolae (prima non dum impreſſa eſt) Corteſii dedi in Tomo VIII Diarii mei litterarii, pag. 289 ſeq.

Prima Corteſii epiſtola data eſt: *Della villa ſegura dela frontera deſta nueua Eſpaña. a XXX Otubre de M. D. e XX años.*

De vueſtra ſacra majeſtad muy humil ſieruo y vaſſallo que los muy reales pies y manos de vueſtra alteza beſa.

Deſpues deſta enel mes de Março proximo que paſſo vinieron nuevas dela dicha nueua Eſpaña: como los Eſpañoles auian tomado por fuerça la grande ciudad de Temixtitan. En laqual murieron mas indios que en Jeruſalem Judios enla deſtrucion que hizo Veſpaſiano. Y en ella aſſi meſmo auia mas número de gente que enla dicha ciudad ſanta. Hallaron poco teſoro a cauſa que los naturales lo auian echado y ſumido enlas aguas. Solos cc. mil peſos tomaron: y quedauan muy fortaleſcidos enla dicha ciudad los eſpañoles delos que les ay al preſente en ella mil y quinientos peones: y D. de cauallo: E tiene mas de cient mil delos naturales dela tierra en el campo en ſu fauor. Son coſas grandes y eſtrañas. Y es otro mundo ſin duda Que de ſolo verlo tenemos harta cobdicia los que alos confines del eſtamos. Eſtas nueuas ſon haſta principio de Abril: de mill y quinientos y xxij. años las que aca tenemos diñas de fe.

La

La preſente carta de relacion fue impreſſa en la muy noble e muy leal ciudad de Seuilla: por Jacobo cromberger aleman. A viij dias de Nouiembre. Año de M. D. e xxij.

Carta tercera de relacion: embiada por Fernando cortes capitan e juſticia mayor del yucatan llamado la nueua eſpaña del mar oceano: al muy alto y potentiſſimo ceſar et inuictiſſimo ſeñor don Carlos emperador ſemper auguſto y rey de eſpaña nueſtro ſeñor: delas coſas ſucedidas e muy dignas de admiracion enla conquiſta y recuperacion de la muy grande y mareuilloſa ciudad de Temixtitan: y delas otras prouincias a ella ſubjetas que ſe rebelaron. Enla qual ciudad y dichas prouincias il dicho capitan y eſpañoles conſiguieron grandes y ſeñaladas victorias dignas de perpetua memoria. Aſſi meſmo haze relacion como han deſcubierto el mar del Sur: y otras muchas y grandes prouincias muy ricas de minas de oro: y perlas: y piedras precioſas: y a un tienen noticia que ay eſpeceria. Haec epiſtola data eſt: *Dela cibdad de Cuyoacan deſta ſu nueua eſpaña del mar oceano a xv. dias de mayo de miel y quinientos y xxij años.*

Potentiſſimo ſeñor: de vueſtra ceſarea mageſtad muy humil ſieruo y vaſſallo que los muy reales pies y manos de vueſtra majeſtad beſa. Hernando cortes.

Potentiſſimo ſeñor a vueſtra ceſarea majeſtad faze relacion Fernando cortes ſu capitan y juſticia mayor eneſta nueua eſpaña del mar oceano ſegun aqui vueſtra M. podra mandar ver: y porque los officiales de vueſtra catolica M. ſomos obligados a le dar cuenta del ſubceſſo y eſtado delas coſas deſtas partes: y en eſta eſcriptura va muy particularmente declarado y aquello es la verdad y lo que noſotros podriamos eſcreuir: no ay neceſſidad de mas nos alargar ſino remitir nos ala relacion del dicho capitan.

Inui-

Inuitiſſimo y muy catolico ſeñor dios nueſtro ſeñor la vida muy real perſona y potentiſſimo eſtado de vueſtra M. conſerue augmente con acreſcentamiento de muchos mas reynos y ſeñori como ſu real coraçon deſſea. dela ciudad de cuyoacan a xv d mayo de M. y. D. y xxij años.

Potentiſſimo ſeñor de vueſtra ceſarea majeſtad muy bum des ſieruos y vaſſallos, que los muy reales pies y manos d vueſtra majeſtad beſan.

Julian alderete. Alonſo degrado.

Bernaldino vazquez de tapia.

La preſente carta de relacion fue impreſſa enla muy nobl y muy leal ciudad de ſevilla por Jacobo cronberger aleman: aca bo ſe a. xxx dias de março: año de mill y quinientos y xxiij.

Leguntur etiam iſtae Epiſtolae in Tomo primo libri Andreae Gonzales Barcia Hiſtoriadores primitivos de las Indias Occidentales. En Madrid, 1749. fol. 3 Vol.

Franciſcus Antonius Lorenzana, Archiepiſcopus Toletanus, iterum edidit ſub tit.

Hiſtoria de Nueva Eſpaña, eſcrita por ſu eſclarecido Conquiſtador Hernan Cortes, aumentada con otros Documentos y Notas. En Mexico, 1770. fol. fig.

Gallice tranſtulit Vicecomes de Flavigny ex iſta editione Lorenzanae, omiſſis adnotationibus. a. 1779. 8 mai.

Italice edidit Ramuſius in libro ſuo: Navigationi e Viaggi (Venezia, 1656 fol.)

Duarum epiſtolarum Corteſii uerſio *latina* prodiit 1524 Norimbergae. (Vid. ſupra, pag. 229. num. 309 Millenarii I)

De Inſulis nuper inuentis Ferdinandi Corteſii ad Carolum V. Rom. Imperatorem, Narrationes, cum alio quodam Petri

etri Martyris conſimilis argumenti Libello &c. Coloniae
npenſis Arnoldi Birckman, 1532. fol.

Sim. Grynaei nouus orbis Regionum ac inſularum ue-
ribus incognitarum. Baſileae, 1532. fol.

Pariſiis, ap. Galeonum, eod. anno. fol.

Germanice tranſtulere Xiſtus Betuleius et Andr. Diether
pg. Vind. 1550 4. (uid. infra Millenar. V. n. 92. fol.
I. I. Stapfer, cum Adnotationibus Archiep. Toletani Lo-
nzanae. Heidelbergae, 1779. 8. Latuit Stapferum pri-
a hiſpanica editio 1522.

1523. 38. *Jheſus. Das neue Teſtament teutſch. Straſ-
bg. Hans Schott 1523.* f. tit.

39. *Warhafftige Neue Zeytung, der ubermeſſigen vnd groſs-
ichtigen belegerung vnd beſtreyttung der hoch chriſtenlichen
at Rhodiſs, So der herr der Türken necbſt vergangen zaſten
rs furgenomen vnd getban bat.*

1525. 40. *Notel einer gemeinen Anlag wider den Thürken.*

41. *Das neuw Teſtament recht grüntlich teutſcht. Durch
dam Petri gedruckt zu Baſel, 1525.*

42. Theophylacti Archiep. Bulgariae in IV. Euangelia
arrationes, denuo recognitae. Ioan. Oecolampadio inter-
ete; Año 1525.

1528. 43. Opera diui Aurelii Auguſtini, Baſil. ap.
o. Froben. IX. Tomi 1528.

44. *Dieſe Practica vnd Pronoſtication Johannis Liechtenber-
ers Iſt gedruckt worden zu Mentz MCCCCVCII. Jar. vnd
erdt biſs man zelt. M. D. lxvij Jar etc. fleyſſig nach dem
tin in das deutſcb gebracht, auch von newen corrigiert, 1528.*

45. Co-

45. Codicis Theodoſiani libri XVI. quibus ſunt ipſorum principum autoritate adiectae nouellae. Excudebat Baſileae Henr. Petrus. m. Mart. 1528.

1529. 46. En damus chronicon diuinum plane opus eruditiſſimorum autorum, repetitum ab ipſo mundi initio, ad annum uſque ſalutis 1512. Baſil. excudebat Henr. Petrus. m. Mart. 1529.

1530. 47. *Der Layenſpiegel. gedruckt zu Straſsburg, durch Hans Knoblech den Jüngern*, 1530. ſine titulo.

48. Codicis Dn. Iuſtiniani ſacratiſs. principis ex repetita praelectione libri XI. ex fide antiq. exemplarium, quoad fieri potuit, a Greg. Haloandro diligentiſſime purgati recognitique. etc. Nürmbergae ap. Io. Petreium. 1530.

1532. 49. *Die vier Bücher Sexti Iulii Frontini von den guten Räthen vnd Ritterlichen anſchlegen der guten hauptleut. Onoxander von den Kriegshandlungen vnd Räthen der hocherfarn guten Hauptleut: ſamt iren zugeordneten. Die leren ſo Keyſer Maximilian iſt ſeiner erſten jugent gemacht, vnd durch eyn treffliche erfarn Man ſeine kriegſsräth im zugeſtelt iſt. gedruckt zu Meyntz bei Ivo Schöffer*, 1532. *den* 16. *Mertz.*

50. Officia M. T. C. *ein buch, welchs auf beger Herren Johanſen von Schwarzemberg &c. verteutſchet worden. Augſpurg durch Heynrichen Steyner*, 1532. *d.* 3. *Aug.*

1533. 51. *Kirchenordnung in meiner gnedigen Herrn der Marggraven zu Brandenburg u. eines Erbarn Raths der Stadt Nürnberg Oberkeit vnd Gebieten, wie man ſich beyde mit der Lehr vnd Ceremonien halten ſoll.* ſine tit. *Catechiſmus oder Kinderpredig. Getruckt durch Ioh. Petreium*, 1533.

52. Offi-

52. Officia M. T. C., etc. idem liber, qui ſupra Nr. o. alia tantum editio. *Augſpurg, durch Heyn. Steyner.* 1533. 1. *Octobr.*

1534. 53. *C. Criſpus Saluſtius;* Vertente M. Georgio chrayer. *Straſsburgk. durch Iac. Camerlanden in der Frey-urger Gaſsen* 1534.

54. La conquiſta del Peru. llamada la nueua Caſtilla. a qual tierra por diuina uoluntad fue marauilloſamente onquiſtada en la feliciſſima ventura del Emperador y Rey ueſtro ſeñor y por la prudencia y eſfuerça del muy ma-nifico y valeroſo cauallero el Capitan Franciſco piçarro ouernador y adelantado de la nueua caſtilla y de ſu her-ano Hernando piçarro y de ſus animoſos capitanes y fieles elforçados compañeros, que con el ſe hallaron. *In fine gitur:* Eſta obra fue impreſſa en la muy noble y muy leal udad de Seuilla, en caſa de Bartolome perez en el mes e Abril. año de mil y quinientos y treynta y quatro. 7 lior. in fol. min. cum fig. lign. Adiuncta eſt epiſtolae ortelii a. 1522 impreſſae. Vid. ſupra num. 37. pag. 149.

1535. 55. *Notariat- und Canzleibuch etc. Franckenfurt a Meyn, bei Chriſti. Egenolffen.* 1535.

56. *Rotweiliſch Hoffgericht. Ordnung, vnd ſundere Geſatz s heiligen Römiſchen Richs Hoffgericht zu Rotweil, wie wei-nd Künig Conrat, ein Hertzog zu Schwaben ſolichs einer ſtatt otweil vmb jren ſonderen verdienſt gnediglich geben vnd zuge-lt hat. Franckenfurt am Meyn, bey Chriſti. Egenolffen.* 1535.

57. Andr. Tiraquelli Fontenaii apud Pictones ſupprae-ecti commentarii in l. ſi unquam C. de revo. donat. etc. ariſ. ap. Pencetum le Preux. 1535.

1536.

1536. 58. Chuonradi Pellicani commentaria bibli Tom. I. Tiguri ap. Chriſtoph. Froſoverum. 1536. m. Vid. A. 1538.

59. *Das Concilium So zu Coſtantz iſt gehalten wor jars, do man zelt von der geburdt unſers erlöſers MCCC Jar, etc. Augſp. durch Heinr. Steyner, im Mon. D 1536. Cum fig.*

60. *Der groſsen Wundartzney das erſt buch, des Erg und bewerten, der bayden Artzney, Doctors Paracelſi. bey Heyn. Steyner. 1536. Das ander Buch. ibid. eod.*

1537. 61. *Odyſſea. — — erſt durch Maiſter Schaidenreiſſen, genant Minervium, dieſer Zeit der für ſtat München ſtattſchreiber, mit fleiſs zu teutſch transferi Alexander Weiſsenborn, Auguſtae Vindel. 1537.*

62. *Rechtmeſſige Urſache, warumb das Concilium vo le dem Röm. Pabſt des Namens dem dritten zu Mantua i ſchen Landen gehalten etc. 1537.*

1538. 63. Chuonradi Pellicani commentaria rum. Tomus II. Tiguri apud Chriſtoph. Froſchou 1538. Vid. A. 1536.

64. *Untergerichtsordnung des Ertzſtiffts Meyntz, etc. Meyntz durch Jvonem Schöffer. 1538. d. 23. Meyen.*

65. Habes hic amice lector P. Terentii comoe cum ſcholiis ex Donati, Aſperi et Cornuti com decerptis, multo quam antehac unquam prodierunt tiores, niſi quod in ἑαυτον τιμωρουμενον ſcripſit uir doctus Io. Calphurnius Brixienſis, licet recentior. ſunt diligenter carminum genera etc. Baſ. in offic. 1538.

1539. 66. *Paulus Oroſius. — durch Hieron. Boneri, der-
zeit oberſter Meiſter der loblichen Reichsſtatt Colmar, ver-
teutſcht. Colmar, bey Barptholomes Grüninger 1539.*

67. *Beſchreibung vnd Geſchicht deſs Meylandiſchen kriegs, ... im ein vnd zwentigſten biſs in das dreyſſigeſt, faſt by zehen ... ng gewæret hat, etc. durch Galeatium Capellam beſchriben, ... durch D. Wencel Linken vertütſchet. Getruckt zu Bern, ... htland, durch Matthiam Apiarium. 1539. d 27. April.*

... *Das Symbolum oder gemeine Bekentnis der zwelff Apoſteln, ... ſchonen liebliçhen Figuren (durch Lucas Cranach) Wittemb.*

... In ſancti uiri Iobi hiſtoriam ſalutari de myſterio ... et de lege atque euangelio doctrina refertam Mar... ... hai commentarii. Eiusdem in Salomonis — ſacram ... tem quae Eccleſiaſtes inſcribitur. — annotationes. ... officin. Roberti Winter 1539. m. Mart.

... *Sachſſenſpiegel, corrigirt auffs new, nach dem Inhalt ... tn, Waren, corrigirten Exemplarn vnd Texten; Von ... Sigas. Leiptzig, durch Nicol. Wolrab, 1539.*

41. 71. *Das Lehenrecht verdeutſcht. Mit erklerung ... legung etlicher lateiniſcher vnd Wälſcher worten, welche ... ch ins deutſch haben verändert mögen werden. Wormbs ... Sebaſt. Wagner. 1541.*

... Pandectarum ſeu Digeſtorum Dn. Iuſtiniani Imper. ... inquaginta, etc. Baſil. apud. Io. Herwag. 1541.

... Codicis Iuſtiniani ſacratiſſ. principis ex repetita ... ione libri XII. ex fide antiq. exemplarium, quo... potuit, a Gregor. Haloandro diligentiſſime purga... ... nitique, etc. Baſil. ap. Io. Hervagium 1541.

1542. 74. *Weltbuchſpiegel vnd bildtnis des gantzen Erdbodens, von Sebaſtiano Franco Wördenſi in vier Büchern, neulich in Aſiam, Aphricam, Europam vnd Americam geſtelt vnd abteylt.* 1542.

75. Praefatio hebraica Eliae Levitae Germani, in lexicon chald. cui Methurgeman nomen fecit, per Paulum Fagium, ad preces quorundam ſtudioſorum linguae hebraicae, latinitate donata, 1542.

1543. 76. Iuris utriuſque traditio methodica. — — Ex ore doctiſſimi uiri Dn. Conradi Lagi Iureconſ. Francof. ap. Chriſt. Egenolphum 1543.

77. Auguſtiſſimi Principis Caroli V. de capitalibus iudiciis conſtitutio Germaniae primum euulgata, nuncque D. Iuſtino Goblero Goarino Iureconſ. in Latinum uerſa et aequo commentario aucta. Acceſſit quoque eiusd. Caroli V. conſtitutio de pace publica tenenda; Vuormaciae edita, atque e uernacula lingua per eundem D. Iuſtinum Goblerum in latinam traducta. Item, in L. reſpiciendum Tit. Pandectarum de poenis, ſuccincta ad aequitatis commendationem explanatio, eodem D. Iuſtin. Goblero autore. Baſil. ex offic. Io. Oporini. m. Aug. 1543.

78. *Schimpff vnd Ernſt, durch alle Welthändel etc. Bern durch Mathiam Apiarium, den 24. Febr. 1543.*

79. *Türkiſcher keyſer Ankunfft, Krieg, vnd Sig, wider die Chriſten biſs auff den zwelfften yetzt Regirenden Tyrañen Solleymañum, an den Edlen vnd Veſten, Hanſen Trenbecken zu Waltpurg etc. Augſp. durch Heynrich Steyner.* 1543.

1544. 80. Archimedis opera omnia, multis iam ſeculis deſiderata, atque à quam pauciſſimis hactenus uiſa nunc

ſimneque primum graece et latine in lucem edita. Adiecta quoque ſunt Entorii Aſcalonitae in eoſdem Archimedis libros commentaria item graece et latine nunquam antea excuſa. Baſil. Ioan. Heruagius excudi fecit 1544.

81. *Ander Teyl des buchs Schimpff vnd Ernſt welches mit weniger kurzweillig denn centum novella, Eſopus, Eulenſpiegel, die weiſen, Weiſe Meyſter, vnd alle andere kurzweilige Bücher, der zu lernen weiſsheyt vnd verſtand weit nützlicher vnd beſſer. Franckfort truckts Cyrianus Jacob* 1544. Eſt *Reineke Fuchs*, cum adnotationibus.

82. D. Ioh. Naucleri Praepoſiti Tubingenſis chronica, a initio mundi uſque ad annum Chriſti 1500. Coloniae, prid. Id. Mart. 1544.

1545. 83. Guilielmi Durandi, ſpeculum cum Ioh. Andreae et Baldi annotamentis, Lugd. 1545.

84. *Chronica der alten chriſtlichen Kirchen Hiſtoria Eccleſiaſtica Euſebii Pamphili Cäſarienſis 11 Bücher. Hiſtoria eccleſ. tripartita Sozomeni, Socratis und Theodoreti 12 Bücher. Hiſtoria Eccleſ. ſamt andern treffenlichen Geſchichten die zuvor teutſcher ſprach etc. durch Caſp. Hedion verteudſcht* 1545.

85. Alia editio.

86. *Bap. Platinae hiſtoria, von der Bäpſt vnd Keiſer Leben, verſetzt von C. Hedio D. Straſburg* 1546.

88. *Biblia, d. i. die ganze heil. Schrifft, deudſch, Auffs new zugericht D. Mart. Luth. begnadet mit Kurfürſtl. zu Sachſen Freiheit. Gedruckt zu Wittenberg, durch Hans Lufft.* 1546. Vol.

89. Συμφωνια η συλλεξις των διαθηκης της καινης. Συλλεξαντος εν τω Βετουλειω etc. Noui Teſtamenti concordantiae graecae,

 opus

opus — ſingulari nuper Xyſti Betuleii in lucem editum Baſil. ex offic. Io. Oporini, 1546. m. Ianuar.

1548. 90. *Friderichs, des heyl. Römiſchen Reichs Ertz truchſes vnd Churfürſt, Pfaltzgrave bei Rhein etc. Hertzogen i Baiern. Bergkwerks Ordnung. 1548. Augſp. vff Catedra Petri 22 Febr.*

1549. 91. Strabonis de ſitu orbis libri XVII. graec et latine. Baſ. per Henrichum Petri, 1549. menſe Aug.

1550. 92. a. *Ferdinandi Corteſii von dem newen Hiſpanien, ſo im Meer gegen Niedergang, zwo ganz luſtige vnd fruchtreiche Hiſtorien, an den Kaiſer Carolum V. etc. Augſp. durch Phil. Vlhart* 1550. Vid. ſupra pag. 249.

b. *Summaria vber die gantze Bibel durch Vit. Dietrich. Nürnberg* 1550.

93. Plutarchi Graecorum Romanorumque illuſtrium vitae. Baſ. ap. Mich. Iſingrinium 1550.

94. Nicol. Gerbelii Phocenſis, pro declaratione picturae ſiue deſcriptionis Graeciae Sophiani libri VII. Baſ. per Io. Oporin. 1550.

In Folio, ſine anno.

Des groſſen gemeinen Conciliums zu Coſtanz gehalten, kurtz doch grundtlichere vnd vollkomnere dañ vor nie in teutſch geſchehen, beſchreybung — durch Johañ Stumpffen.

Notel einer gemeinen Anlag wider den Thürken.

LIB

LIBRI SAECVLI XVI.

In Quarta.

1501. Tranſſumpta quedam ex parte Sororis Lucie ſarundamque aliarum Sororum nuncupate de tercia Re-gla diui patris Dominici ordinis predicatorum primi fun-datoris: quorum originalia cum quibuſdam notabilibus te-ſtimoniis habentur in Conuentu Nurmbergenſi eiuſdem or-dinis. 5 fol. *Diſe nachfolgende ſchrift ſagt von geiſtlichen weibſsperſon wie vnd wellicher maſs. die auſs gnad vnd ſchi-kung gottes ein beſunder fürtreffend heilig vnd beſcheulich le-ben ytzund bey diſenn Zeitten gefürt haben die die leſenden ſelben pillich zu guter gotzforcht vnd andechtiger gotzdinſt-keit reitzen ſol.* 7 foliis. Sine dubio et ſcriptum lati-num, et iſta tranſlatio germanica, Norimbergae prodierunt. Inter MSS. in 4to Num. 61 (1). Vid. pag. 149.

1502. Num. 1. Quae hoc libro continentur. Sedulii mirabilium diuinorum libri IV. carmine heroico. Eiusdem Elegia, in qua finis pentametri eſt ſimilis principio hexametri. Eiusdem hymnus de Chriſto ab incarnatione usque ad aſcenſionem. Iuuenci de euangelica hiſtoria libri IV. Aratoris Cardinalis hiſtoriae Apoſtolicae libri duo. Probae Falconiae cento ex Vergilio de N. et V. teſta-mento. Homericentra interpr. lat. Opuſculum ad an-nunciationem beatiſſ. Virginis graece cum lat. in medio quaternionum omnium. Lactantii Firmiani de reſurrectio-ne elegia. Eiusd. de paſſione Domini carmine heroico. Cyprianus de ligno crucis. Tipherni deprecatoria ad Vir-ginem elegia. Oratio ad eandem uerſu heroico. Oratio matutina ad Deum uerſu heroico. Sancti Damaſi de lau-dibus Pauli uerſus hexametri. Elegia in Hieruſalem. Oda

in natali Saluatoris. In die palmarum. De paſſione Domini. Ad Chriſtum ut perdat Turcas. Epigramma ad b. Virginem. Vita S. Martini a Seuero Sulpitio proſa, oratione. De miraculis Martini dialogus ab eodem. De tra latione S. Martini ab eodem. Vita S. Nicolai e graeco in lat. a Leonardo Iuſtiniano patricio Veneto. Venet. ap Aldum. 1502.

1504. 2. Margarita Philoſophica. exarat. opera Ioan Schotti. Argent. 1504. d. 17. Kal. April.

3. Itinerarius Ioannis de Heſe presbyteri a Hieruſalem etc. Epiſtola Ioan. Soldani ad Pium Pap. II. Epiſtola reſponſoria Pii pape ad Soldanum. Ioan. presbiteri maximi Indorum et ethiopum chriſtianorum Imperatoris et patriarche, epiſtola ad Emanuelem Rome gubernatorem de ritu et moribus Indorum deque eius potentia diuitiis et excellentia. Tractatus pulcerrimus de ſitu et diſpoſitione regionum et inſularum totius Indie nec non de rerum mirabilium ac gentium diuerſitate. Impreſſi Dauentrie per Iac. de Breda 1504. in profeſto conuerſ. ſti Pauli.

1506. 4. Pauli Oroſii Hiſtoriographi clariſſimi opus preſtantiſſimum. Impreſſ. Parhiſiis in Belleuiſu pro Ioan Petit commorante in uico diui Iacobi ſub Leone argenteo 1506. d. 21. Ian.

1507. 5. Petri Lombardi quattuor ſententiarum volumina, etc. Venet. per Lazar. Soardum. 1507. d. Mart.

6. Secreta ſacerdotum que in miſſa teneri debent multum utilia. Collectum per uenerabilem magiſtrum Henricum de Haſſia. Impreſſum Nuremberge per Hieron. Hol. 1507. d. 2. Iun.

7. Ca

7. Canon ſacratiſſime miſſe. Impreſſum in ciuitate Nurembergenſi, per Hier. Höltzel 1507. d. 4. Maii.

8. Informationes et cautele presbyteris obſeruande diuina celebrare uolentibus. Impr. Nuremberge per Hier. Höltzel d. 16 Iun. 1507.

1508. 9. Contenta in hoc libello; Modus confitendi compoſitus per reuer. epiſcopum Andr. Hyſpanum; ſancte Romane eccleſie Penitentiarium. Interrogationes et doctrine: quibus quilibet ſacerdos debet interrogare ſuum confitentem. Canones penitentiales per epiſc. ciuitatenſem compoſiti. Caſus papales et epiſcopales. Impreſſ. per Hier. Höltzel. Nuremberg d. 21 April 1508.

10. Dialogus illuſtrate ac auguſtiſſime urbis Albiorene vulgo Vittenberg dicte Situm amenitatem ac illuſtrationem docens tirocinia nobilium artium iacentibus editus. Lipſ. Baccalaur. Martinum Herbipolenſem impreſſ. 1508.

1509. 11. F. Baptiſtae Mantuani Karmelitae Theolo- Gaeorgius ex aedibus Aſcenſianis ad Idus Octobr. 1509. tit.

12. *Form vnd weſen ſumarie begriffen der Handlung zwiſchen Römiſcher kayſerl. Maieſtat &c. vnſerm allergnedigſten Herrn, durch Jrer Kayſerl. Maieſtat verordnet Rate, vnd den Churfürſten, Fürſten vnd Stenden des heyligen Reichs auff dem yetz erſchinen Reichstag zu Wormbs gehalten 1509.*

1510. 13. *Die Werbung vnd rede des Anthoni Juſtinian zu Venedig zu vnſerm allergnedigſten Herren Herren Maximilian Romiſchen Kayſer. Auch auf dieſelben ſeiner maieſtat antwort 1510.*

14. Pauli Oroſii hiſtoriographi clariſſimi opus preſtantiſſimum. impreſſ. Parhiſiis per Iohannem barbier, 1510, d. 13. Nou.

15. Rationarium euangeliſtarum omnia in ſe euangelia proſa, uerſu, imaginibuſque quam mirifice compleſtens. Thomas Badenſis cognomento Anshelmus impreſſit 1510.

Ex praefatione Georgii Simleri ad lectorem apparet, Petrum Roſenheim, monaſterii Mellicenſis monachum, fuiſſe auctorem uerſuum, imaginibus adpoſitorum.

1511. 16. Barthol. Zamberti Veneti comedia quam lepidiſſima, Dolotechne. Argentor. ex aed. Schureriania m. Nouemb. 1511.

17. *Bebſtliche Brewe. Julii des babſtz, an dye Römiſchen Kayſerl. Maieſtat. vnſern allergnedigſten Herrn. yn Sachen der entſatzung vnd Berawbung der Ketzerriſchen vnd abgeteylten Sciſametiſchen Cardinel. Auch an etlich ander nachgeſchrieben König fürſten yn gleichen Landt.* 1511.

1512. 18. *Hiernach volget das ernſtlich vnd gewaltig erobern vnd eynnemen der löblichen reychen hochberümten vnd veſten ſtat Preſla mit ſamt dem Cloſter, ſo darvor gelegen, welches auch mit gewalt geſtürmt vnd gewunnen worden iſt.* 1512.

19. Bulla ultima conuocationis et inuitationis Cardinalium abſentium et prelatorum gallice nationis ad celebrationem concilii Lateran. cum declaratione nullitatis geſtorum per conciliabulum Piſanum per S. D. N. Iulium II. Pont. Max. edita. Dat. Rom. 1512.

20. Oratio M. Anthonii Sabellici de ſacerdotii laudibus: uenetiis recitata. Frequenti ſacerdotum conſeſſu in nouam liturgiam. Annexo epiſtolio: Ex diuerſ. d. Hierony-

ronymi epiſtolis congeſtum, uitam complectens clericorum. Impreſſ. Liptzk per Iac. Thaner. 1512.

1513. 21. Iac. Wimpfelingii elegantiae maiores, Rhetorica eiusd. pueris utiliſſima. *Hagmar.*

1515. 22. *Newe Zeytung: wie vnd welchergeſtalt Kayſerl. Maieſtat mit ſampt den Königen von Hungern, vnd Polen, am 16. Tag Julij 1515. zu Wien eingeriten iſt, vnd was ſich aldo verlaufen hat. Nürnberg durch Fridr. Peypus.* 1515.

23. Quadrageſimale Bige ſalutis ſiue preceptorium a quodam fratre Hungaro in conuentu Peſthienſi fratrum minorum de obſeruantia comportatum. Impenſis Ioan. rynmann per induſtrium Henric. Gran in imperiali oppido Hagenaio impreſſ. 1515. m. Dec.

1517. 24. P. Auli Perſii poetae Satyrarum opus. Argentine induſtria Io. Knoblouchii 1517.

25. Antonii Mancinelli Verſilogus iam multis in locis recognitus et auctus per Ioſeph. Horlennium. Lipſ. in aedibus Valent. Schumann 1517.

26. *Hierinn wirdt begriffen, und angezeigt die ordnung der geſelſchafft ſandt Chriſtoffs: aufgericht durch die Herrn und Edlen der hochl. Fürſtenthuem Steyr, Kerndten vnd Crain. Anno* 1517.

27. *Das iſt der geiſtlich ſtreit gemacht vnd gepredigt worden durch den Hochgelerten bayder Rechten Doctor Vlrich krafft pfarrer zu Vlm auſsgeteilt in Sermones durch die fiertzigtegigen Faſten.* 1517.

1518. 28. *Von wann und umb welcher urſachen willen das loblich Ritterſpil des tyrniers erdacht vnd zum erſten geübet worden iſt. Augſpurg* 1518.

29. *Hierinn auff das kürzeſt iſt angezeigt der dreien glauben. Das iſt der Heiden, Juden und Chriſten die frümbſten und böſten Maſſer und frawen der höchſten geſchlächt. Augſpurg durch Hans von Erffort.* 1518.

30. Noua mireque utilis praefatio Eraſ. Rot. in militem ſuum chriſtianum. Baſilii M. in Eſaiam commentariolus Eraſmo Rot. interprete. Coleti Theologi epiſtola nuper adiecta diſceptationi de taedio et pauore Chriſti 1518.

1519. 31. Matthiae Alberii Brixinenſis leg. licentiati oratio nuptialis Angelipoli in nuptiis Iacobi Loecher Philomuſi habita; etc. 1519.

32. *Der potſchafften Werbung, der durchlauchtigſten Künig, Karolus von Hyſpania, und Künig Franciſcus von Frankreich, an die Churfürſten zu Frankfurt, im Monat Junii, im jar* 1519. *beſchehen.*

33. Enchiridion militis chriſtiani ſaluberrimis praeceptis refertum autore Deſ. Eraſm. Rot. Argent. ap. Schurerium. m. Ian. 1519.

34. Modus inquirendi haereticos ad uſum Romanae curiae. 1519. Auctor eſt Frater Logumenus. Ord. Praedicat.

1520. 35. De unitate eccleſiae conſeruanda, et Schiſmate, quod fuit inter Henrichum IV. imp. et Gregor. VII. Pont. Max. cuiuſdam eius temporis Theologi liber, in uetuſtiſſ. Fuldenſi bibliotheca ab Hutteno inuentus nuper. In aedibus Io. Scheffer. m. mart. 1520.

36. Eccius dedolatus authore Ioanne Franciſco Cotta Lembergio poeta laureato, 1520. d. X. Kal. Mart.

37. Von

37. *Von der liebe Gottes ein wunderhübſch underrichtung beſchriben, durch D. Ioh. Staupitz; bewert und approbirt durch D. Mart. Luther, beyde Auguſtiner Ordens. Baſel durch Adam Petri.* 1520.

1521. 38. Marci Tull. Ciceronis de ſomnio Scipionis. Ex libro de rep. ſexto. Cum diſticho ad lectorem in fronte, Angiloſtadii. d. 3. Non. Ian. 1521.

39. Fabelle lepidiſſime fabulatoris Eſopi à doctiſſ. viro Sebaſtiano Brand in uerſus redacte. Lipſ. Valent. Schumann 1521.

1522. 40. *Ein chriſtenlich Geſprech, von ainem Waldbruder und ainem wayſen. gemacht durch Wolffgang Zierre, ain froñen Lantzknecht wie ers von im gehert hat, alſo hat ers auffgeſchrieben* 1522.

41. *Ain fraintlich tröſtliche vermanung an alle frume chriſten, zu Augſpurg am Leech, dar iſt auch angezaygt würt, wenn der Doc. Mart. Luther von Gott geſandt ſey. Durch Iohañ Eberlin von Ginzburg* 1522.

42. *Verzaichnus auſs waß urſachen der künftig reichstag auf Egidii nechſt fürnemlich ausgeſchribn; etc.* 1522.

43. *Ermanung zu den Queſtionieren abzuſtellen überflüſſigen Koſten (von Ioh. Schweblin)* 1522.

1524. 44. *Ain warhafftigs urtayl des hochgelerten Phil. Melanchthons, von D. Mart. Luthers leer, dem Cardinal und päbſtlichen legaten gen Stugarten zugeſchickt* 1523.

45. *Vergleychung der Bapſtſatzung, gegen der leer Chriſti Jheſu. Durch bruder Henr. Kettenbach* 1523. *Domine quo vadis? Romam iterum crucifigi.*

46. Ein

46. *Ein Sermon D. Wentzeslaij Link, von anruffungen der hailigen etc. gepredigt.* 1523. *Aldenburg, in Maichſſen.*

47. Alia editio.

48. *Ein Spiegel der Evangeliſchen freyheit.*

49. *Annotationes Philippen Melanchthons. Verzaichnung und kurtzliche anzaygung des rechten und aygentlichen verſtands der Epiſtel die S. Paulus zu den Rhömern geſchrieben hat, verdeutſcht. Augſp.* 1523.

1524. 50. *Ain einfürung in den Paſſion, in der Karwochen durch den Prediger zu ſant Lorentzen in Nürnberg gepredigt.* 1524.

51. Alia editio.

52. *Eyn chriſtlich bedenken Wentzeſlai Linken Eccleſiaſten zu Aldenburgk: Von den Teſtamenten der ſterbenden Menſchen.* 1524. *Zwickaw durch Jörg Gaſtel.*

53. *Ain Kurtz Regiſter, vnd auſszug der Bibel. Colligiert durch Clement Ziegler, Gartner.*

54. *In dieſem büchlein wird klerlich angezeigt, grundt vnd vrſach, warumb der geiſtliche ſtandt Nemlich die Biſchoff vnd Prieſter zu Jheruſalem, Chriſtum vnd ſeyne glidmaſſen, auſs haſs, als Ketzer vnd verfuhrer des volks, getedt vnd verfolget haben.*

1524. 55. *Eyn geſprech von den Scheinwerken der päpſtlichen, vnd jren gelübdten, etc. Hans Sachſs. Schuſter.* 1524.

56. *Ain Sermon geprediget, durch Joh. Schwanbawſen, Cuſtos auff ſant Gangolff ſtifft zu Bamberg, an dem Sontag, der genant wirt, der Erſt in der verbotten Zeyt* 1524.

57. *Ein Dialogus des inhalt ein argument der Römiſchen, wider das chriſtlich hauſlein, den geytz, auch ander offenlich laſter etc. betreffend. Epheſios v. Hurerey vnd Unreinigkeit etc.* 1524.

58. *Ain*

58. *Ain geſprech eines Euangeliſchen Chriſten, mit einem Lutheriſchen.* 1524. *Hans Sachs. Schuchmacher.*

59. Alia editio.

60. Alia editio, cum uerbis tituli: *Peter ſich da kumbt meyn Schweer, lyeber ruff yn her.*

61. Ingolſtadii XI. Aprilis anni praeſentis uiceſimi quarti, publica diſputatione per ſacrae Theologiae profeſſores, examinabuntur. Septendecim articuli per M. Arſacium Seehover nuper reuocati. Centum concluſiones per D. Leonardum Marſtaller Nurnbergenſem, de uera libertate chriſtiana. Septuaginta quinque aſſertiones per D. Nicol. Apell Aeguelum de Fide, Spe, Charitate ac legis ueteris cum euangelica collatione.

62. *Ain chriſtenliches luſtigs geſprech von klöſtern. Im jar 1524 auff den 6. tag Januarij.*

62. *Antzeygung Wie die gefallene Chriſtenheit widerbracht mög werden, in jren erſten Stand.* 1524.

1525. 64. *Dialogus der ausgelauffen Münch. Wentzeslaus Link Aldenburgk durch Gabr. Kantz.* 1525.

65. *Das achtzehend capitel Matthei. Wie man mit den ſchwachglaubigen und ſündigen Menſchen Chriſtenlich handlen ſolle. Wentzeſlaus Link.* 1525. *Aldenburgk.*

66. *Eyn auſzug etlicher Practica und Propheceyen auff vergangene und künfftige Jare. Bis 1580. Nürnberg durch Hans Hergot.* 1525.

67. *Ain Troſtbrief an die Chriſtlichen gemayn zu Bamberg. Joh. Schwanhauſer.* 1525.

68. *Huldrichen Zwinglins antwurt wider Hieronymum Emſer den beſchirmer des Canons oder Stillmeſs. Chriſtus Matthei am xj. Koment zu mir &c.* 1525.

1526.

1526. 69. *Die Abſchriefft aus dem Original, ſo der Turk ſamt dem könig von Cathey und Perſien allen chriſtlichen ſtenden des Römiſchen Reichs geſchriben haben. Des königes von Hungern ſendtbrieff an Kayſerl. Statbalter und Regiment, zugeſagter Hülff gegen Türckiſcher Tyraney merunge &c. betreffendt.* 1526.

70. *Almanach ewig werend, Teutſch und chriſtlich Practick, von dem 26. Jar an, bitz zu endt der Welt. durch Othon. Brunfels zuſamengeſetzt.* 1526.

71. *Practica auff das 1526. und all nachvolgende Jar.*

72. *Anzeygung, warumb Got die Welt ſo lang hab laſſen ſteben, durch Andr. Althamer.* 1526.

1527. 73. *Vber das Erſt Buch Moſe, predigete Mart. Luth. ſampt einem unterricht, wie Moſes zu leren iſt. Wittemb.* 1527.

1529. *Das wunderbüchlein. durch den hochgelärten Iohan von Trittenheym beſchrieben. Speyer.* 1519. *d. 20. Sept.*

1531. 75. *Der Pſalm Miſerere, deudſch ausgelegt durch M. Egidium Fabrum. Mit einer Vorrede Mart. Luther. Wittemb.* 1531. *Nickel Schirlentz.*

76. *Der hundert und eylffte Pſalm ausgelegt durch D. Mart. Luther. Wittemb.* 1530. *Nürnberg durch Kunigund Hergotin.*

1533. 77. *Ein kampffgeſprech zwiſchen dem Todt und dem natürlichen leben, welches unter in beden das peſſer ſey. In Verſen von Hans Sachs. Nicklas Meldeman zu Nürnberg bey der langen Bruckgen.* 1533 *jar.*

78. Rom. Caeſareae Maieſtatis Domini noſtri clementiſſ. oratoris, et Pontificii nuncii commemoratio ad clarum Ioh. Fridericum Saxoniae electorem, de habendo concilio generali. Adiecta ab eod. Nuncio eidem Electori Saxoniae exhibiti etc. 1533. Vitebergae ap. Georg. Rhau.

1535.

1535. 79. *Wie man alls reden roſs oder pferds eigenſchafft erkennen, auch ſein mancherley kranckheiten vilfaltig vnd hailſam artzneyen mag. Mit anzaig mancherley geſchickter Formen der gebis, zu allerley mengeln jrer meuler, im zomen dienlich, von newem hinzu gethon.* 1535. *Augſp. Niclas von ſand.* Auctor eſt Laurentius Ruſius.

80. Libri de re ruſtica M. Catonis, M. Terentii Varronis, L. Iunii Moderati Columellae, Palladii. Baſil. ex offic. Ioan. Hervag. 1535. m. Iulio.

1536. 81. Lilii Gregorii Guraldi Ferrarienſis Poemata, Lugd. apud Seb. Gryphium, 1536.

82. Io. Stigelii elegia de diſceſſu ab urbe Iena, 1536. m. Febr.

1537. 83. *Das herrliche Mandat Jheſu Chriſti vnſers Herrn vnd Heilandes &c. gehet hin jn die gantze Welt, vnd prediget das Evangelium &c. durch D. Ambroſ. Moibanum, Pfarherr zu Breſlaw, mit einer Vorrhede Mart. Luther. Wit.* 1537.

84. Exemplaria literarum, quibus et Chriſtianiſſimus Galliarum Rex Franciſcus ab aduerſariorum maledictis defenditur; et controuerſiarum cauſae, ex quibus bella hodie inter ipſum et Carolum V. Imperat. emerſerunt, explicantur etc. Pariſiis, ex offic. Rob. Stephani. 1537.

1538. 85. De iniuſtis Proceſſibus iudicii camerae imperialis, proteſtatio et petitio Principum, et caeterorum confoederatorum in cauſa uerae Religionis et purae doctrinae Chriſti. 1538.

86. Antonii Panormitae de dictis et factis Alphonſi regis Aragonum libri IV. Commentarium in eosdem Aeneae

Syluii,

Sylvii, quo capitatim cum Alphonſinis contendit. Adiecta ſunt ſingulis libris ſcholia per D. Iac. Spiegelium. Baſ. ex off. Hervagiana. 1538.

87. Stratagematicon, ac rerum Turcicarum Epitome, ad Inuictiſſimum Principem Caeſarem Ferdinandum, Vngariae Bochemiaeque regem potentiſſimum Melchiore Soitero a Vinda Iure conſulto autore. Auguſtae Vindel. Alexander Weiſſenhorn excudebat 1538.

1539. 88. *Ein künſtliche, höfliche Declamation vnd beſſtiger worthampff, Zanck, vnd hader dreyer Brüder vor gericht, nemlich eines Sauffers, Hurers vnd Spilers etc. Von Phil. Beroaldo in Latein geſtelt, yetzund verteutſcht. Augſpurg durch Heinr. Stainer* 1539.

1540. 89. Hiſtorie di tutte le coſe degne di memoria qual del anno 1524. fino a queſto preſente ſono occorſe nella Italia, nella Provenza, nella Francia, nella Picardia etc. di Meſſer Marco Guazzo, in Venetia, 1540. d. 8. April per Nicolo d'Ariſtotele detto il Zoppino.

90. *Anzeigung wider das ſchnöd laſter der Hürerey.* 1540. *Nürnberg durch Hans Wandereiſen.*

1541. 91. *Ein gewiſſer vnd klarer unterricht, von der Gerechtigkeit, die für Gott gilt, gezogen aus den Schrifften der heil. Propheten vnd Apoſteln, newlich durch Herrn Phil. Melanthon. lateiniſch geſtellt. Gedruckt zu Wittemb. durch Hans Luft.* 1541. (*durch M. Vit. Dieterich verdeudſcht.*)

92. *Vom Römiſ. Kayſerl. Mayeſtat Caroli V. Ehrlich einreitten in des heyl. Reichs Stat Nürmberg. d.* 16. *Febr.* 1541. *Gedruckt zu Wirzburg durch Balthaſſar Müller.*

93. *Eine*

93. *Eine troſtpredigt von der aufferſtehung, vber der leiche les hochgelerten Poeten, Helii Eobani Heſſi, zu Marburg gepre- liget durch D. Ioannem Drownites, Straſsb. bei Wendel Ribel* 1541.

94. *Warhafftige Anzeygung*, wie es im *Leger vor Ofen er- angen iſt*, 1541.

1542. 95. *Warhafftes Bericht vnd vrteil, von dem vbergeben luch vnd gehalten Geſprech zu Regenſpurg. 1541. des hochgeler- en vnd thewren Heren Phil. Melanchtons, hievor in latein aus- angen*. 1542.

96. S. D. N. Pauli diuina prouidentia Papae III. Bulla cri oecumenici concilii Tridenti celebrandi. 1542.

97. C. Sollii Sidonii Apollinaris, Auernorum epiſcopi, lcubrationes liberalium literarum ſtudioſis cognoſcendae. tc. Baſ. excud. Hen. Petrus, m. Mart. 1542.

1543. 98. *Chriſtliche gedechtnüſs, oder Grabſchrifften, rawen, Marie Cleophe, Herrn Georgen Voglers, Marggreviſchen Raths &c. ehlichen Hauſsfrawen. Erſtlich in Latein beſchrie- en, vnd auſs demſelben in teutſch Reumen gebracht durch enrichen Schübell, lateiniſcher Schulmeyſter zu Windſsheim, ver- utſchet. Nürnberg durch Ioh. Günther*, 1543.

99. Theocriti idyllia. Eiusdem Epigrammata XIX. Eius- em Bipennis et Ala, graece et lat. Pariſ. 1543.

100. Henr. Glareani, Heluetii, Poet. laur. de Geogra- hia liber unus, ab ipſo authore iam nouiſſime recognitus. Friburgi Briſgoiae, Steph. Melechus excudebat. 1543.

1544. 101. *Sumaria vber das newe Teſtament. Von M. Vito Dieterich, Wittenb.* 1544.

102. *Verzeichnuſs der Reichſtende, ſo auff yetzigen Reichſtag albie zu Speir in Eigner perſon beſucht, etc.* 1544.

103. Hodoeporicon itineris Conſtantinopolitani, autore P. Rubigallo Pannonio. Witteb. 1544.

1545. 104. Apologia Andr. Oſiandri Eccleſiaſtae Nurembergenſis, contra libellum famoſum ſcelerati cuiusdam et Zwingliani nebulonis, Elegiaco carmine conſcriptum, typis excuſum et occulte ſparſum. 1545.

105. Alchemiae Gebri Arabis, Libri etc. Ioan. Petreius Nurembergen. denuo Bernae excudi faciebat. 1545.

106. Epiſtola Pannoniae ad Germaniam recens ſcripta, autore Paulo Rubigallo Pannonio. Witteb. 1545. apud Geo. Rhav.

107. *Das ander teyl des A. Teſtaments. Anotation. Doct. Wentzeſslaii Linck von Colditz, in die hiſtoriſche Bücher der Bibel. Nämlich Joſuä — Hiob. Straſsb. bey Balthaſ. Beck.* 1545.

108. *Das tritt teyl. Anotation in alle Prophetten, durch Doct. Wentzeſsl. Linken &c. Mit ſchönen Vorreden D. Mart. Lutheri* ib. eod.

109. Reſolutio quaeſtionis de S. Paulo Apoſt. an coniugatus fuerit nec ne. Authore Kiliano Leib priore Rebdorfenſi. 1545. Ingolſtadii excud. Alexand. Weyſſenhorn.

1546. 110. Poetae hiſtorici item Germani aliquot celebres, ſingulis Diſtichis deſcripti. Authoribus Gerardo Fauſto, Geo. Fabricio etc. Argentor. ap. Ioan. Schottum. 1546.

111. *Kurtzer vnd warhafftiger Bericht, von dem Colloquio ſo in dieſem 46. jar zu Regenſpurg, der Religion halben gehalten, durch D. Geo. Maier. Wittemb.* 1546. *Ge. Schaw.*

112. Ei-

112. *Ein Geſprech deutſcher Nation mit dem alten Rolland.* 1546.

113. *Chriſtl. vermanung des Ehrwirdigen H. D. Ioh. Bugenhagen, Pom. Paſtors der Kirchen zu Witteberg, an die löbl. Nachbarſchafft, Behemer, Schleſier vnd Luſatier. Witt. H. Lufft.* 1546.

1547. 114. Gli ſtatuti della compagnia della charità di Roma. Parte prima et ſeconda. Bulla ſopra la inſtitutione della compagnia della charità di Roma. Stampati in Roma, per Antonio Blado Aſolano. 1547.

115. Biturigum conſuetudines à Nicol. Boerio, tunc conſule regis in magno conſilio, et praeſide Burdegalenſi iureconſult. clariſſ. plane deciſae, etc. Pariſ. ap. Poncetum le Preux. 1547.

116. Itinerarium Georgii Fabricii Chemnicenſis, liber unus. Lipſ. in offic. Valentini Papae, 1547.

117. Elegia ad illuſtr. principem ducem Pruſſiae ſcripta. Autore Dauide Milſio, Niſſaeno 1547. Cal. Aug. In academ. regii montis excudebat Ioan. Weinreich.

118. *Von der Meſſe vnd ihrem Canon Mag. Ioh. Agricolä Eysleben, Lhere vnd Schrifft, etc.*

1548. 119. Reſtitutionis in integrum materia ad amuſſim excuſſa. Huius operis autor eſt Maurit. Dolanus Burgundio. Pariſ. ap. Poncetum le Preux. 1548.

120. *Ein Sermon vber das Euangelion Matthei IX. im Schloſs zu Künigſsberg in Preuſſen gethan 1547. Johannes Funck. Gedruckt zu Königſsberg jn Preuſſen durch Hans Weinreych* 1548. *d. 3 Febr.*

121. *Ein kurtzer bericht von Interim durch Theodoricum Henetum.* 1548.

102. *Verzeichnuſs der Reichſtende, ſo auff yetzigen Reichſtag albie zu Speir in Eigner perſon beſucht, etc.* 1544.

103. Hodoeporicon itineris Conſtantinopolitani, autore P. Rubigallo Pannonio. Witteb. 1544.

1545. 104. Apologia Andr. Oſiandri Eccleſiaſtae Nurembergenſis, contra libellum famoſum ſcelerati cuiusdam et Zwingliani nebulonis, Elegiaco carmine conſcriptum, typis excuſum et occulte ſparſum. 1545.

105. Alchemiae Gebri Arabis, Libri etc. Ioan. Petreius Nurembergen. denuo Bernae excudi faciebat. 1545.

106. Epiſtola Pannoniae ad Germaniam recens ſcripta, autore Paulo Rubigallo Pannonio. Witteb. 1545. apud Geo. Rhav.

107. *Das ander teyl des A. Teſtaments. Anotation. Doct. Wentzeſslaii Linck von Colditz, in die hiſtoriſche Bücher der Bibel. Nämlich Joſuä — Hiob. Straſsb. bey Balthaſ. Beck.* 1545.

108. *Das tritt teyl. Anotation in alle Propheten, durch Doct. Wentzeſl. Linken &c. Mit ſchönen Vorreden D. Mart. Lutheri* ib. eod.

109. Reſolutio queſtionis de S. Paulo Apoſt. an coniugatus fuerit nec, ne. Authore Kiliano Leib priore Rebdorfenſi. 1545. Ingolſtadii excud. Alexand. Weyſſenhorn

1546. 110. Poetae hiſtorici item Germani aliquot celebres, ſingulis Diſtichis deſcripti. Authoribus Gerard. Fauſto, Geo. Fabricio etc. Argentor. ap. Ioan. Schottum 1546.

111. *Kurtzer vnd warhafftiger Bericht, von dem Colloquio ſo in dieſem 46. jar zu Regenſpurg, der Religion halben gehalten, durch D. Geo. Maior. Wittemb.* 1546. Ge. Schaw.

112. El

112. *Ein Geſprech deutſcher Nation mit dem alten Rolland.* 1546.

113. *Chriſtl. vermanung des Ehrwirdigen H. D. Ioh. Bugenhagen, Pom. Paſtors der Kirchen zu Witteberg, an die löbl. Nachbarſchafft, Behemer, Schleſier vnd Luſatier. Witt. H. Lufft.* 1546.

1547. 114. Gli ſtatuti della compagnia della charità di Roma. Parte prima et ſeconda. Bulla ſopra la inſtitutione della compagnia della charità di Roma. Stampati in Roma. per Antonio Blado Aſolano. 1547.

115. Biturigum conſuetudines à Nicol. Boerio, tunc conſule regis in magno conſilio, et praeſide Burdegalenſi iureconſult. clariſſ. plane deciſae, etc. Pariſ. ap. Poncetum le Preux. 1547.

116. Itinerarium Georgii Fabricii Chemnicenſis, liber unus. Lipſ. in offic. Valentini Papae, 1547.

117. Elegia ad illuſtr. principem ducem Pruſſiae ſcripta. Autore Dauide Milſio, Niſſaeno 1547. Cal. Aug. In academ. regii montis excudebat Ioan. Weinreich.

118. *Von der Meſſe vnd ihrem Canon Mag. Ioh. Agricolä Eysleben, Lhere vnd Schrifft; etc.*

1548. 119. Reſtitutionis in integrum materia ad amuſſim excuſſa. Huius operis autor eſt Maurit. Dolanus Burgundio. Pariſ. ap. Poncetum le Preux. 1548.

120. *Ein Sermon vber das Euangelion Matthei IX. im Schloſs zu Künigſsberg in Preuſſen gethan 1547. Johannes Funck. Gedruckt zu Königſsberg in Preuſſen durch Hans Weinreych* 1548. *d.* 3 *Febr.*

121. *Ein kurtzer bericht von Interim durch Theodorum Heuium.* 1548.

122. *Antwort, Glaub vnd bekentnis auff das ſchöne vnd liebliche Interim. Niclaſen von Amſsdorfs des veriagten Biſchoffs zu Naumburgk.* 1548.

123. *Einer chriſtlichen Stad* (*Regenſpurg*) *vntbetienigk antwort auff das von Key. Ma. vberſchickt Jnterim.* 1548.

124. *Eine Weiſſagung vnd ein ſchöner, herrlicher troſt, etc. aus dem 24. Cap. der Offenbarung Ioh.* 1548.

125. *Bedenken auffs Interim der Theologen zu Wittenberg* 1548.

126. *Ordenung, ſo Hertzogk Ernſt Churfürſt vnd Hertzog Albrecht zu Sachſien gebruder &c. von wegen mancherley gebrechen in Landen auffgericht. Gedruckt zu Leipzig, durch Valent. Bapſt* 1548.

127. *Der 46. Pſalm allen frumen Chriſten ausgelegt durch Ioh. Funken* 1548. *Künigſsberg. durch Hans Weynreich.*

128. Epitaphium Iohann. Iaxit, Pannonii, filii Petri Iaxit et dominae Catharinae Cyaki, ſcriptum a Chriſtoph. Lippenſi, Pannonio. Viteb. 1548.

129. *Bekentnuſs vnd Erklärung auffs Jnterim, durch die Erbarn Städte Lübeck, Hamburg, Lüneburg. Gedr. zu Magdeb. durch Mich. Lotther* 1548.

130. *Ein kurtzer bericht von Jnterim.* 1548.

1549. 131. Epithalamion in nuptias Magiſtri Iacobi Rungii, Pomerani, Prof. in academ. Gryphisvvaldenſi, autore Georgio Cracovio, Pomerano. Witeb. 1549. Vitus Creuzer.

132. *Eine entſchuldigung Matthiä Flacii Illyrici, an einen Pfarher.* 1549.

131

133. *Warhaftige Hiſtoria von einem Doctor in Italia, welchen die feind des heiligen Evangelii gezwungen die erkandte warheit zu verleugnen.* 1549. *Wittemb. durch Ioſeph Klug.*

134. Carmen elegiacum ſcriptum in nuptiis Sebaſtiani à Walvvitz, etc. autore Ioh. Cingulario 1549. Witeb. per Vit. Creutzer.

135. Epithalamion, ſcriptum M. Ioh. Macholt, ab Andr. Berg. Vit. 1549.

136. Epithalamion in nuptiis M. Ioh. Thomae Husneri, Argentinenſis, etc. ſcriptum à Caſp. Neſſelio. 1549.

137. La magnificence de la ſuperbe et triomphante entrée de la noble et antique Cité de Lyon, faicte au tres chreſtien Roy de France Henry deuxieſme de ce nom, et à la Royne Catherine ſon Eſpouſe le 23. de Septembre 1548. a Lyon, ches Guillaume à l'Eſcu de Veniſe. 1549.

138. *Beſtendige Antwort wider der Lutheriſchen Theologen Bedenken, welche ſie widers Interim geſchrieben,* Geor. *Vitzelii Facchenſis, gedruckt zu Cöln durch Ioh. Quentl, im Merz des Iars.* 1549.

139. De traditione Apoſtolica et Eccleſiaſtica. *Cöln durch I. Quentel.* 1549.

140. *Wider das Interim. etc. durch Chriſti. Lautervuar.* 1549.

141. *Ein Schrifft D. Mart. Lutheri, wider den Eisleben, etc.* 1549. *Magdb. durch Mich. Lotther.*

142. *Ein Sendbrieff P. Arsquillij von dem Tode Pauli des dritten Babſts.* 1549.

1550. 143. L'idea del theatro dell' eccellen. M. Giulio Camillo. Stampato in Fiorenza appreſſo Lorenzo Torrentino; del meſe d'Aprile 1550.

144. *Zvvey ſchrifften zvveier gelerter vnd fromer mañ[...] vvider die Adiaphoriſtiſche verfelſchung.* 1550. *Magdeburg. M[...] chael Lotther.*

145. Epithalamion in nuptias M. Arnoldi Arti, et h[...] neſtae uiduae Vrſulae Eckartin. Autore Ortolpho Marol[...] Witeb. ex off. Viti Creutzer 1550.

146. Tutte le opere di Nicolo Machiavelli, Cittadin[...] et Secretario Fiorentino, diuiſe in V. Parti, et di nuovo co[...] ſomma accuratezza riſtampate 1550.

147. Alia editio, a priori parum diuerſa.

148. De fortuna, carmen; ſcriptum a Matth. Roslei[...] Vitteb. excud. Io. Crato. 1550.

149. Carmen gratulatorium, ſcriptum Martino Weg[...] ro Equiti Pomerancio, Epiſcopo Camminenſi, a Paulo Te[...] [illegible] Colbergenſi. Vit. 1550.

150. Epithalamion ſcriptum clar. Viro Dom. M. Pa[...] Praetorio, etc. Autore Noha Buchholtzero Dhame[...] 1550. m. Iun. Vit. exc. Ioh. Crato.

151. Epithalamion ſcriptum honeſto et docto uiro C[...] ſtulo Stumpf Auguſtano etc. in oppido Iena, autore I[...] a Pina, Aurbachio. 1550.

152. Epithalamium ſcriptum erudito et honeſto iuue[...] Ioh. Bernhardo Cameracenſi, et honeſtae uirgini Eſther et[...] autore Steph. Wankelio. Witt. 1550.

153. Epithal. de nuptiis docti uiri D. Mag. Io. Kitt[...] lii, etc. ſcriptum a Chriſt. Lottichio. Witeb. ex offic. t[...] pogr. Viti Creutzer 1550.

154. Epithal. de nuptiis Mag. Laurentii Span Sace[...] ſis; etc. ſcriptum a M. Mart. Hannone, Hradeceno Boh[...] mo. Wittemb. 1550. Vit. Creutzer.

15[...]

155. Ioh. Holzheuſeri Epicedium in obitum claror uirorum — Dn. Simonis Arnoldi conſulis, Nicol. Ditrichi concionatoris, Hen. Sellani; etc. 1550. Witt.

156. Epicedia et epitaphia de fatali Pet. Krugeri adoleſcentuli Lubecenſis in Viadro ſubmerſione, propter exercitationem, etc. Francof. ad Oderam 1550.

157. Catecheſis chriſtiana in uſum iuuentutis ſcholae Torgenſis etc. Viteb. exc. Io. Crato. 1550. m. Octob.

158. Lucae Schaubii Precatio pro conſeruatione eccleſ. Chriſti. Vid. exc. Io. Crato 1550.

159. Elegia de iubileo. Autore Ioh. Cingulario Viteb. exc. Io. Crato.

160. Io. Cinglarii de Chriſti natali hymnus. 1550.

161. De natali domini et Salu. noſtri Ieſu Chriſti, carmen Ioan. Högni, Ripenſi Dani. Witteb. 1550.

162. De baptiſmo filii Dei elegia a Matth. Stoio, Regiomont. Viteb. 1550.

163. Carmen de agno mactato in paſchate. per Mart. Hannonem Hrad. Boiemum. Witteb. 1550.

164. Andr. a Berg Carmen de reſurrectione filii Dei D. N. Jheſu Chriſti. 1550. Witeb. per Io. Cratonem.

165. Oratio de principe duce Saxoniae Electore Iohanne etc. recitata a doctore Iur. Laurentio Lindeman, cum gradus decerneretur Doctori Ioh. Schurſtab Noribergenſi d. 9. Dec. Witt. exc. haeredes Petri Seitz. 1550.

166. *Der von Magdeburgk Verantwortung alles vnglimpffs, ſo ihnen in ihrer Belagerung begegnete. Gedruckt zu Magdeburgk durch Mich. Lotther.* 1550.

Libri in Quarto. Sine anno.

1. Tractatuli dom. Iohannis Gerſon.

2. Probi Aemilii de Excellentibus imperatoribus opus nuperrime aeditum quam diligentiſſime emendatum. Nicolaus Gorgenzola.

3. *Den rechten weg auſszufaren von Liſsbona gen Kallakuth, von meyl zu meyl, etc.*

4. *Newe gezeytung aus Röm. Kayſerl. Maieſtat vnd des konigs von Engellandt Here von Terebona Jn Bickbardia. etc.*

5. *Von vilen Reichstagen ſo zu Wormbs gehalten, etc.*

6. *Bayriſch Cronick etc.* Auct. Io. Auentino.

7. *Warhafftiga Hyſtoria des leidens vnd vrſtend Jeſu Chriſti — von Nicodemo beſchriben.*

8. *Confeſſio odder bekantnus des Glaubens etlicher fürſten vnd Stedte: Veberantwort Kaiſerl. Maieſtat zu Augspurg Anno 1530. Apologia der Confeſſio.*

9. *Von dem hochwirdigen Sacrament vnder beder geſtalt aus dem vierden buch Sententiarum.*

10. *Was zu Marpurgk in Heſſen, vom Abendtmal, vnd andern ſtrittigen Artickeln, gehandelt vnd vergleicht ſey worden. Andr. Oſiander.*

11. Alia editio.

12. *Daſs die papiſtiſchen opfermeſſen abzuthun: etc.*

13. *Von gaiſtlich gewalt vnd würdigkhait, etc.*

14. *Sendbrieff an den Pfarrer von Hohenſynen, D. Martin Luthers Leer betreffende.*

15. *Schluſsreden die Baldazar Fridberger, Pfarrer zu Waltzhut, ein bruder Huldrychs Zwinglis, dem Joanni Eckio zu Ingolſtatt, die meyſterlich zu examiniren fürbotten hat.*

16. Vo

16. *Verantwortung vnd auflöſung etlicher vermeintter Argument vnd vrſachen, So zu widerſtand vnd verdruckung des wortt Gottes vnd heiligen Evangelions, von denen die nit Chriſten ſein vnd ſich doch Chriſten namens rümen, tägl. gebraucht werden.*

17. *Das ſiebend Capitel Danielis, von des Türken Gotteslſterung vnd ſchrecklicher morderey, mit vnterricht Iuſti Ionä. Witt. Hans Lufft.*

18. *Ain Sermon Io. Oecolampadii von dem Verſs im Magnificat: Exultauit ſpiritus meus in deo ſalutari meo.*

19. Alia editio.

20. 21. *Auſslegung Herrn Eraſm. von Roterdam vber die Wort Chriſti — von den Werken der Phariſeyer. etc.*

22. *Die ſcharpff Metz wider die, die ſich Evangeliſch nenen, vnd doch dem Evangelio entgegen ſeynd.*

23. *Ain Geſprech, der flaiſchlichen vernunfft, vnd ains geiſtlichen oder glaubigen Chriſten menſchen, von den hendlen, ſo ſich zu dieſer vnſerer Zeit zutragen, von Bernhardino Ochino von Senis, in Welſch beſchriben, vnd verteutſcht. Augſp. d. Phil. Vlhart.*

24. *M. Hieron. Rauſch nützliches Geſprech eines chriſtlichen Fürſten mit ſeynem Reten, etc. Gedruckt d. Chriſti. Rödinger.*

25. *Der böſen weiber Zuchtſchul. Ein ſchöner Dialogus von zweien ſchweſtern.*

26. *Ein freuntlichs geſprech, zwiſchen eynem Parfuſſer münch vnd einem Löffelmacher, mit namen Hans Stöſper.*

27. *Eyn geſprech, von dem gemaynen Schwabacher Kaſten, als durch bruder Heinrich Knecht Ruprecht Kemerin, Spuler, vnd jrem Maiſter, des Handtwerks der Wüllen Tuchmacher.*

28. *Eilend aber doch wol getroffen Contrafactur, da Jo. Witzel abgemalet iſt, wie er dem Judas Iſcharioth, ſo gar ent lich ſieht, durch D. Eraſm. Alberum (rhythmice)*

29. *Was das nützeſt vnd ſchedlichſt Thier auff Erden ſey Hanſs Sachs. Nürnberg durch Herman Hauſing.*

30. *Profecey wunderbarlicher zukünftiger Ding etc. Gedruckt zu Oppenheym* (rhythmice)

31. *Keyſerl. Practica, vnd prognoſtication auſs allen alten weyſſagungen von 300 iaren her zuſamen geſchrieben; etc.*

32. Alia editio.

33. *Ain practica oder weyſſagung* (1420) *eins bruders Barfüſſerordens mit namen Dieterich etc.*

34. *Practica der gegenwertigen groſſen Trübſaln. etc. durch Ioſ. Grünbeck. Straſsburg bei M. Iacob Camerlander.*

35. Elegia Laurentii Kleyn Biſtricienſis, Transſylnani, ad D. Michaelem Cyanium Canonicum Alben. &c.

36. Dialogi. Decoctio. Eckius monachus.

37. De ratione decimarum Othonis Bruſſelſii propoſitiones.

38. *Ein ſchön bewerttes Lied von der reynen vnbefleckten empfengniſs Marie. etc.* cum fig.

39. R. P. Fratris Silueſtri Prieratis ordinis predicatorum in preſumtuoſas Mart. Lutheri concluſiones de poteſtate pape, dialogus.

40. Ad dialogum Sylueſtri Prieratis Magiſtri Palatii de poteſtate pape, reſponſio F. Mart. Lutheri Auguſtinenſis Wittoberge.

41. Sermo de penitentia P. Mart. Luther Auguſtiniani Wittenb.

42. *Kaiſerl. Maieſtat Einreitung vnd ander geſchichten ſo zu Brüſſel vnd anderſswo in Brabandt ergangen ſind.*

43. *Ein hübſche Hiſtoria von einem Ritter genant herr Thorelle etc.*

44. *Der Nollbart. Diſs ſind die prophetien ſancti Methodii vnd Nollbardi, etc. in Baſel.*

45. Diodorus Siculus. Venundantur Pariſius in uico S. Iacobi ſub ſigno Lilii aurei. Ioh. Petit. Pogius Florentinus praefatus eſt ad Nicol. V. Pont. Max.

46. Mundus nouus. Epiſtola Alberici Veſpucii ad Laurentium Petri de medicis.

47. Poſtilla Guillermi ſuper epiſtolas et euangelia de tempore et de ſanctis.

48. Stella clericorum cuilibet clerico ſumme neceſſaria.

49. *Das iſt ein anſchlag eines Zugs wyder den Türken, etc.*

50. Colloquium metricum aquilae cum gallo. Ioanne Bochenrhodio, Wormacien. authore.

51. De donatione Conſtantini quid ueri habeat, etc.

52. *Beclagung teutſcher nation über die vnbillichen beſchwerd vnd bezwingknuſs des römiſchen ſtuls.*

53. *Eyn Clag vnd bitt der deutſchen Nation an den almechtigen Gott vmb erloſung auſs dem geſenknis des Antichriſt.* (rhythmice)

54. *Eyn ſchoner Dialogus vnd geſprech zwiſchen eym Pfarrer vnd eym Schultheyſs.*

55. *Ein Vrteil Gottes vnſers eegemahels, wie man ſich mit allen Götzen vnd bildnuſſen halten ſoll. Durch Ludw. Hätzer. Zürich durch Chriſtoph Froſchauer.*

56. *Ain ſchön Auſslegung über das Vater unſer, etc.*

57. *Ein ſermon geprediget vom Pawren zu werdt, bey Nürnbe g, am Suntag vor Faſsnacht, von dem freyen Willen des menſchen.*

58. *Die Wittembergiſch nachtigall die man yetz höret vberall. (Auctor Hans Sachs)*

LIBRI SAECVLI XVI.

In octaua.

1502. Num. 1. Ortographia et flexus dictionum graecarum omnium apud Statium cum accentibus et generibus ex uariis utriuſque linguae autoribus. Aldus. Statii ſyluarum libri V. Thebaidos libri XII. Achilleidos II. Venet. in aedibus Aldi m. Auguſto 1502.

1503. 2. Fundamentum eterne felicitatis. Cum libro de miſeria conditionis humane. Colonie anno dominici natalicii 1503. d. 9. menſ. Octob. feliciter impreſſus. Liber de miſeria etc. ibidem d. 25. menſ. Octob. feliciter finem habet.

3 a. Homeri Ilias. Graece. Aldus. ſine loco et anno. In membrana. Annus 1504 non expreſſus eſt.

1505. 3. b. Libellus meditationum ſancti Auguſtini epiſcopi; et multa alia. Preclara hec et deuotiſſima opuſcula uiris perfectionem peroptantibus oportuna. ſumma cum diligentia reuiſa et caſtigata: per chriſtophorum in alma uenetiarum urbe anno ſalutis MCCCCCV. pridie ydus nouembris impreſſa et perfecta fuerunt ad laudem ſaluatoris noſtri.

1506. 4. Clementis Loſeri Sermones roſarii populo praedicabiles. Impreſſ. Coloniae per Mart. de werdena. 1506. ſecunda feria poſt dnica Judica.

1507.

1507. 5. Manuale beati Auguſtini de aſpiratione hominis ad deum; et alia. Colonie per Martinum de Werdena anno 1507. ſequenti die poſt Thome apoſtoli.

1508. 6. Confeſſionale ſeu libellus optimus b. Thome de Aquino: de modo confitendi, etc. Impreſſ. ibid. 1508. in profeſto corporis Chriſti.

1514. 7. In utriuſque iuris libros introductorium. Baſil. 1514.

1518. 8. Breuiarium ſecundum uſum Mare eccleſie Saltzburg. Pars Hyemalis. Venet. impreſſ. in edibus Luce Antonii de giunta Florentini, impenſis uero prouidi uiri Ioan. Oſualdi Auguſtenſis, 1518. d. 30. April.

9. Pars eſtiualis. 1518. Venet. d. 30. April.

1519. 10. In epiſtolam Pauli Apoſtoli ad Romanos paraphraſis, quae commentarii uice poſſit eſſe, per Des. Eraſm. Rot. Ad reuerendiſſ. Cardinalem Germanum, Baſ. ap. Io. Frobenium 1519. m. April.

1521. 11. Habes candide lector. R. Patris Roberti Gaguini quos de francorum regum geſtis ſcripſit annales. Nec non Huberti Velleii, ſenatorii aduocati, conſertum aggerem, etc. Pariſiis in uico ſancti Iacobi ſub interſignio Leonis argentei. Impreſſ. Pariſiis per Ioh. Gormillau, 1521.

12. Canones horologii noctis ſimul et quadrantis. 1521.

13. Graece et latine Senarii prouerbiales excerpti e Poetis graecis, a Stobaeo collecti; etc. Argentinae ap. Ioh. Knoblouchum. m. Dec. 1521.

14. Ca-

14. Canones, qui dicuntur Apoſtolici, promiſcue graecis Epiſcopis congeſti. Wittemb. 1521.

15. *Behend vnd khunſtlich Rechnung nach der Regel vnd welbiſch practic, etc. Durch maiſter Henrichen Gramateum Nurnb. durch Iob. Stüchs 1521.*

16. Tariffa de Peſi e meſure correſpondenti dal Levante al Ponente: da una terra à l'altra: et a tutte le parti del mondo: con la noticia delle robe che ſe trazeno da uno paeſe per l'altro. Novamente con diligentia riſtampata. In Venetia per Alexandro di Bindoni à di 9. Oct. 1521.

1522. 17. *Die czwo Epiſteln S. Petri, verdeutſcht durch Mart. Luther zu Wittenberg. 1522. gedruckt czu Erffurdt tzum Schwartzen Horn.*

18. *Das Vatter vnſer; durch Mart. Luther, Auguſtiner zu Wittenberg vſſgelegt. 1522.*

1523. 19. Novi teſtamenti totius aeditio longe optima etc. Argentorati Ioh. Cnoblochus excud. prid. Cal. Sept. 1523.

1524. 20. *Der dritte Tayl des alten Teſtaments. 1524. am 24. tag des Winters, (von Hiob bis zu Malachia).*

21. Annotationes Ioan. Bugenhagii Pomerani in decem epiſtolas Pauli etc. Norembergae. 1524.

22. Miniſtrorum uerbi apud Conſtanciam ad P. Anthonium Pyratam, Vicarium fratrum Dominicalium epiſtola. 1524.

1525. 23. Ioan. Dytenbergii Theologi contra temerarium Mart. Lutheri de votis monaſticis iudicium, libri II. iam ab ipſo autore denuo recogniti. Coloniae, expenſis

honeſ

oneſti ciuis Petri Quentell. 1525. m. Iunio. Eiusd. de
otis monaſticis liber ſecundus, editus in ſecundum de uo-
is monaſticis Lutheri iudicium, denuo recognitus et typis
xcuſus. 1525.

24. *Die teutſche Veſper mit dem Magnificat verdeutſcht
urch Mart. Luther. 1525.*

1526. 25. *Von dem chriſtlichen glauben vnd rechten gu-
n werken. An die Ehrentreiche Stad Hamburg durch Ioh. Bu-
nhagen Pomern. Wittemb. 1526.*

26. In Oſeam prophetam annotationes a Mart. Luthe-
o Wittenbergae praelectae. 1526.

27. Ionah propheta Mart. Lutheri commentariolo expli-
itus, etc. Argentor. m. Maio 1526.

28. Lingua per Deſ. Eraſ. Rot. diligenter ab auctore
ecognita. Baſil. ap. Io Froben. m. Iulio. 1526.

29. *Von Anruffung der heylgen, Iohanis Ecolampadii. Ba-
il, durch Adam Petri 1526.*

30. *Der zehend pſalm gepredigt im 23ſten jar, durch Joan.
colampadium. Baſel, bey Ad. Petri 1526.*

31. *Der heyligen Schrifft Art, Weyſe vnd gebrauch.* Tra-
i biblici. *Iohan Toltz. 1526.*

1527. 32. Terentii Comoediae, cum praefat. Franc. Aſu-
ani ad Ioh. Gloriérium. Col. ap. Eucharium Ceruicornum,
apenſ. M. Godefridi Hittorpii, ciuis et bibliopolae Co-
onienſ. 1527. d. 16. Cal. Mart. *Deficiunt quaedam ab
nitio.*

33. Orlandino qual tratta d'arme e d'amor per Lincer-
o pitono da Mantua composto. Et con gratia novamente
impreſſo.

impreſſo. Impreſſo in Ariminе per Hieron. Soncino. nel año del Signore 1527.

34. Epiſtola D. Pauli ad Epheſios. In eandem commentarius. Per Mart. Bucerum. Argentorat. 1527.

35. Ioh. Bugenhagii, Pomerani, in epiſt. Pauli ad Roman. interpretatio. Haganoae, per Ioh. Secer. 1527.

36. *Ein gutte Predig, von der krafft der himelfarth Chriſti. Mar. Luther. Wittemb. gedruckt zu Nürnberg durch* Fridr. *Peypus.* 1527.

37. *Troſtung an die Chriſten zu Halle vber Er. Georgen ihres predigers tod. Mart. Luther. Gabr. Kantz* 1527.

38. *Vnterrichtung D. Martin Luthers wie man die kinder müge füren zu Gottes wort vnd Dienſte, etc.* 1527.

39. Aymari Riuallii Allobrogis ciuilis hiſtoriae iuris ſiue in XII. Tab. leges, commentariorum libri V. Hiſtoriae item iuris Pont. liber ſingularis. Moguntiae ap. Io. Schoeffer. m. Mart. 1527.

40. Diaſlage h. e. conciliatio locorum ſcripturae, qui prima facie inter ſe pugnare uidentur. Autore Andr. Althamero, Brentio. Excud. Norimb. Frider. Peypus Año ſal. 1527.

41. Epiſtola Mart. Lutheri ad Henricum VIII. Angliae et Franciae regem, in qua ueniam petit eorum, quae prius ſtultus ac praeceps in eundem regem effuderit, offerens palinodiam ſe cantaturum. Reſponſio dicti regis: defenſoris fidei ac domini Hyberniae etc. ad ſingula praefatae epiſtolae capita. 1527. Epithalamia feſtiua in Lutherum, Heſſum et id genus nuptiatorum.

42. Bi

42. Bilib. Pirkheymeri de uera Chriſti carne et uero ...ius ſanguine aduerſus conuicia Ioan. qui ſibi Oecolampa-...ii nomen indidit, reſponſio ſecunda. Noremb. 1527, m. ...anuar.

43. *Ein ſeer gut nützliches Bettbüchleyn ym 1527. Jar. Multae adhaerent precationes, ab antiqua manu ſcriptae.*

1528. 44. Theophylacti in epiſtolas Paullinas enarra-...iones. Chriſtophoro Porſena Romano interprete. Eucha-...ius Ceruicornus excud. 1528. Col.

45. *Vatter vnſer ſein vſslegung, vnd geyſtlicher verſtandt, nach ...rt der Schrifft, hochnützlich eim yeden Chriſten zu wiſſen* 1528.

46. *Vnterrichtung der kinder, ſo zu Gottes tiſche wollen ...n. Wentzeſlaus Link.* 1528. *Iobſt Gutknecht.*

47. *Hundert vnd LVI gemeyner Fragſtücken für die jungen ...nder Teudtſchen Meydeleyn, ſchule zu Eyſsleben.*

48. *Ioh. Agricola.* Praef. Autor. *dem erbern Bartel Drag-...at, meynem freundlichen lieben Schwager.* 1528.

1529. 49. *An die hochgeborne Fürſtin Fraw Sibilla, Hertzo-...n zu Sachſſen Oeconomia Chriſtiana, d. i. von chriſtl. Hauſshal-...ng Iuſti Menii. Mit einer ſchönen Vorrhede D. M. Luther. ...edruckt zu Nüremberg durch Fryderichen Peypus, aus Verle-...ng des Erſamen Mans Leonhard zu der Aych* 1529.

50. *Ein kurtz Vnterricht der Sterbenden menſchen, mit ei-...r Vorrede D. M. Luth. Wittemb.* 1529.

51. *Von der ſünd wider den heyligen Geiſt ein Sermon ...lar. Luth. Nürmb.*

52. *Wie ſich ein Chriſtenmenſch in trübſall vnd widerwar-...kayt tröſten ſoll.* 1529. *Iobſt Gutknecht.*

53. *Acta der Diſputation zu Flensburg, die ſache des Hochwirdigen Sacraments betreffend im 1529. Jar. des Doñerſtags nach Quaſimodogeniti geſchehen. Wittenb. 1529.*

54. C. Criſpi Saluſtii hiſtorici clariſſimi, in Catilinam atque Iugurtham opuſcula, per Hulderichum Huttenum Equitem atque Phil. Melanchthonem ſcholiis ut breuiſſimis ita doctiſſimis illuſtrata. Hagenoe per Io. Secerium. 1529.

55. Chriſto. Longolii, uiri doctiſſimi ad Luterianos iam damnatos, oratio, omnibus numeris abſoluta. Col. ap. Io. Gymnicum. 1529.

56. De conſtituendis ſcholis, Mart. Lutheri Liber, donatus latinitate. Hagenoae per Io. Secerium 1529.

1530. 57. *Ambroſii Maiobani Vnterrichtung der Miſthetern die man tödten ſol. Vberſehen durch Iohan Bugenhagen Witt. 1530.*

58. De ciuilitate morum puerilium per Deſ. Eraſ. Rot. libellus ab authore recognitus. Norinbergae ap. Gab. Heyn. 1530.

59. *Confeſſio, oder Bekantnus des Glaubens etlicher Fürſten vnd Stedten. Vberantwort Kaiſerl. Maieſtat zu Augſpurg Anno 1530. Apologia der Confeſſio.*

60. Elementa puerilia Ph. Melancht. Excluſum Ettelingae per Valent. Kobian. 1530.

61. Ioh. Sinapii aduerſus ignauiam et ſordes eorum qui literas humaniores negligunt aut contemnunt; eo quod non ſint de pane lucrando, declamatio. Haganoae in off. Io. Secerii 1530. m. Mart.

62. *Zwo chriſtenlich Troſtſchrifften an die Oberkayten. 1530 Iobſt Gutknecht.*

63. Deutſch

63. *Deutſch Catechiſmus gemeret mit einem neuen Vnderricht vnd vermanung zu der Baycht. Mart. Luther.* 1530.

1531. 64. *Confeſſio oder Bekentnus des Glaubens etlicher Fürſten vnd Stedte, vberandwort Kaiſerl. Maieſtat zu Augſpurg. äño* 1530. *Item Apologia vnd bekrefftigung dieſer Confeſſion* 1531. *Menſe Novembri.*

65. Oratio de foeliciſſima electione inclyti ac potentiſſ. Regis Vngariae et Bohemiae Ferdinandi, Archiducis Auſtriae, in regem Rom. etc. Aquisgrani coronati, die XI. Ianuarii. Año MDXXXI. Caſpare Vrſino Velio regio Hiſtorico Autore. Impreſſ. Coloniae ap. Eucharium, aere et impenſis Ioh. Haſelbergs de Aya, honeſti bibliopolae, 1531.

66. *Der Erbarn Stadt Braunſchwyg chriſtenliche Ordnung, zu Dienſt dem heiligen Evangelio. Durch Ioan. Bugenhagen Pomer beſchriben.* 1531. *Nürmb.* 1531. *durch Fridr. Peypus.*

67. De arte uerſificandi, carmen Heroicum, per Hulderickum Huttenum. Item ΟΥΤΙΣ, NEMO. Item Exegodia in ebrietatem per Eobanum Heſſum. Norimb. ap. Ioan. Petreium. 1531.

1532. 68. Thom. Linacri Britanni, de emendata ſtructura latini ſermonis libri VI. cum praefat. Phil. Melancht. Colon. ap. Ioh. Soterem 1532.

69. Comment. Phil. Melanchthonis in epiſtolam ad Romanos, Viteberge, in edibus Ioſ. Clug. 1532.

70. Aduerſus Agricolam Phagum, id eſt, Georgium Witpl, Iuſti Ionae reſponſio, Viteb. ap. Georg Rhau. 1532.

71. Pomponii Melae de ſitu orbis libri tres, cum indice copioſiſſimo Pariſiis, excudebat Chriſti. Wechelus, 1532.

72. D. Dionyſii Carthuſiani, Doctoris extatici uita, ſimul et operum eius fidiſſimus catalogus. Colon. excud. Jaſpar Gennepius. 1532.

73. Libellus de formando ſtudio, cuius autores ſunt doctiſſimi uiri Rodolphus Agricola. Eraſmus R. Phil. Melanchthon. Col. ex offic. Eucharii Cervicorni, 1532.

74. Germaniae ex uariis ſcriptoribus perbreuis explicatio, authore Bil. Pirkeymero, Conſil. Caeſ. Germaniae inferioris hiſtoriae et loca aliquot declarata, authore Gerardo Noviomago. Genealogia ducum Burgundiae, Brabantiae, Flandriae, Hollandiae etc. ab Hectore Troiano, ad Carolum V. uſque; authore Emondo Dintero. Francof. Chriſt. Egenolph. 1532. m. Aug.

75. Elegantiores aliquot parabolae, ex Eraſ. Rot. ſelectae. 1532.

76. De ciuilitate morum puerilium, per Deſ. Eraſm. Roterod. libellus nunc primum et conditus et aeditus Aug. Vindel. per Alex. Weyſſenhorn.

77. Prouerbia Salomonis iuxta Hebraicam ueritatem per Ph. Melanchthonem reddita, et denuo recognita, Norimb. ap. Io. Petreium. 1532.

1533. 78. De octo orationis partium conſtructione libellus. Eraſmo Rot. auctore. Argent. 1533.

79. Inſtitutiones imperiales, cum Accurſiana interpre[t.] Lugd. apud. Ioan. Creſpinum 1533. d. 18. Iun.

80. Monoſticha in litteras latinas pro incipientibu[s] pueris congeſta. Norimb. apud Frid. Peypus 1533.

81. Com[...]

81. Commentarius in priorem Timothei epiſtolam. Baſil. excud. Henr. Petrus. m. Mart. 1533.

82. *Confeſſio oder Bekantnus des Glaubens etlicher Fürſten vnd Stedte, Vberantwort Kaiſerl. Maieſtat auff dem Reichstag gehalten zu Augſburg año 1530. Apologia der confeſſio, mit vleis emendirt. Wittenb. durch Geo. Rhaw. 1533.*

1534. 83. Epitome trium terrae partium, Aſiae, Africae et Europae. Tiguri ap. Chriſto. Froſchouerum 1534.

84. Argutiſſima quaeque Apophthegmata in Eraſ. Roter. opere ſelecta per Anton. Coruinum 1534. Magdeb. excud. Mich. Lotter.

85. Argumentum epiſtolae Pauli ad Galat. ex Mart. Luthero. Viteb. 1534.

1535. 86. Les anciennes et modernes Genealogies des Royes de France et meſmement du Roy Pharamond, avec leurs Epitaphes et Effigies. *In fronte legitur:* Nicolai Parvi Belloſanenſis ad Ioan. Bouchetum uetuſtiſſimae Francorum hiſtoriae parentem epigramma. Imprimés à Poitiers par Jacques Bouchet imprimeur, le 12 jour de Iuinus, 1535.

87. Propoſitiones diſputatae Wittenberge pro Doctoratu eximiorum uirorum D. Hier. Weller et M. Nic. Medler, 1535. Witt. excud. Io. Lufft.

88. Diſputatio circularis Feria ſexta contra conſilium Conſtantienſe et ſuos confeſſores, praeſidente D. Mart. Luther. 1535.

1536. 89. *Vil ſchöner ſprüch des heyligen Biſchoves vnd Marterers S. Nili. Durch Hern Willibaldum Pirckheymer, aus Griechiſcher ſprach ins Deudſch gebracht. 1536.*

90. Michaelis Verini Hiſpani Poetae ac iuuenis doctiſſ. Diſticha de moribus. Mogunt. 1536. excudebat Iuo Scheffer. m. Maio.

91. Loci communes ſententioſorum uerſuum ex Elegiis Tibulli, Propertii et Ouidii, a Ioh. Murmellio collecti. Norimb. ap. Io. Petreium. 1536.

1537. 92. Dictionarium latino germanicum, et uice uerſa Germanico latinum. Authore Petro Daſypodio. Argent. 1537.

93. *Ein Troſtbüchlein für die Sterbenden; von Iohan Odenbach. Wittenb. 1537. durch Geo. Rhaw.*

1538. 94. Homiliarum cl. uiri D. Ioh. Eckii Tomus III. Colon. typis Euchar. Ceruicorni, 1538.

95. Petri Bembi epiſtolarum, Leonis X. Pontif. M. nomine ſcriptarum, libri XVI. Lugd. ap. haeredes Simon Vincentii, Dionyſius ab Herſio excud. 1538.

96. Arminius, Dialogus Huttenicus, continens res Arminii in Germania geſtas. P. Cornelii Taciti de moribus et populis Germaniae libellus. Adiecta eſt breuis interpretatio appellationum partium Germaniae. Impreſſ. Vitemb. per Ioſ. Clug. 1538.

97. *Vnterricht an ein ſterbenden menſchen. Andr. Oſiander. Nürnb. 1538. Leonh. Melchtaler.*

1540. 98. Reſponſio de miſſa, matrimonio et iure magiſtratus in religionem. D. Wolfgango Capitone autore. Et ab ipſo nunc denuo recognitum. Argentor. per Wendelin Rihelium. m. Mart. 1540.

99. Ca

99. Catecheſis puerilis. Autore Phil. Melanthone. Halae Sueuorum ex offic. Pet. Brubachii Anno 40.

100. In omnes M. T. Ciceronis epiſtolas, quae familiares appellantur, doctiſſimorum uirorum Annotationes, nempe Sebaſt. Corradi, Bernardini Rutilii, Ph. Melanchthonis, Pet. Victorii, et aliorum etc. Baſil. ex off. Roberti Winteri, m. Mart. 1540.

101. Ioan. Fabri lectura ſuper IV. libros inſtitutionum. Lugd. per Iacob. Barion.

1541. 102. Omnipotenti atque inuictiſſimo Jheſu Chriſto de morte et inferis magnifice triumphanti Epinicion Hieronym. Eccardus Racinius prohoemii uice canebat 1541.

1542. 103. Iodoci Willichii Obſeruationes in librum Lactantii Firmiani de opificio Dei. Argent. apud Cratonem Mylium. 1542. menſ. Sept.

104. *Betbüchlein, mit dem Calender und Paſſional. D. Mart. Luther.* 1542.

105. Ioach. Camerarii Pab. commentarii explicationis Orationis Ciceronianae, dictae pro L. Murena. Editi Lipſ. 1542. d. 15. Cal. Sept.

106. *Haubtartickel einer chriſtlichen lere, fragweiſe geſtellet, durch D. Iohan. Span. Prediger zu Northauſen. Zuvor in lateiniſcher ſprache Margarita Theologica genant &c. Wittenb.* 1542.

1543. 107. Grammatica hebraea Eliae Levitae Germani, per Seb. Munſterum, uerſa et ſcholiis illuſtrata, cum indice copioſiſſimo. Item inſtitutio elementalis Munſteri, cum

cum tabula omnium coniugationum, et libello Hebraeorum accentuum. Froben. Baſil. 1543.

108. Ισοκρατους Νικοκλης, η Συμμαχικος. Του αυ του Ευαγορας. Col. 1543.

109. *Zwo Predig. Eine von den Heyligen; die ander, von Verſtorbnen. Andr. Oſiander.* 1543.

1544. 110. Ouidii Opera, quibus in omnes Metamorphoſeos fabulas Lactantii quoque argumenta acceſſerunt. Baſil. per Henr. Petrum 1544.

111 Ioh. Seruilii Geldro Gallica coniuratio in totius Belgicae clariſſimam ciuitatem Antverpiam. Auguſtae Vindel. per Henr. Steyner. 1544.

112. Magnifice conſolatoria exempla et ſententiae, ex Vitis et Paſſionibus Sanctorum. Opera Georg. Spalatini. Cum praefat. D. Mart. Lutheri. Viteb. 1544. Nicol. Schirlent.

113. Recueil de diuerſes hiſtoires. Touchant les ſituations de toutes Regions et Pais, contenus en trois parties du monde auec les particulieres moeurs etc. Reveu et verifié iouxte le vray exemplaire Latin. a Lyon par Jean de Tournes. 1544.

114. De bello contra barbaros a Chriſtianis geſto, pro Chriſti ſepulcro et Iudaea recuperanda, Benedicti de Acoltis, Aretini Libri IV. Robertus Winter, Baſil. 1544.

115. Diſputationes ſeu argumentationes Theologicae; collectae per Leonh. Culmannum, Norimb. ap. Georg. Wachterum 1544.

116. *Predig darinn fürderlich gehandelt wird, was der guten Werck lohn ſey; etc. durch Hieron. Noppum. Regenſpurg durch Hannſel Khol* 1544.

1545.

1545. 117. Leonh. Fuchſii, medici, primi de ſtirpium hiſtoria commentariorum tomi uiuae imagines. Baſil. 1545.

118. Loci theologici recens recogniti autore Ph. Melanchthone. Witteb. 1545. ex offic. Pet. Seitz.

119. Vetuſtiſſimi Iuriſconſulti Tancreti tractatus. Argentor. ap. Cratonem Mylium. 1545 m. Mart.

1547. 120. Cyrus maior. Drama tragicum. Hieron. Zieglero Rehenburgenſe authore. 1547.

1548. 121. *Confect Buch, vnd Hauſs Apoteck. Gualtherus Ryff, Argentor. Medicus. Franckfort. bei Chriſti. Egenolff.* 1548.

122. Iani Cornarii, Medici Phyſici Zuiccauienſis de conuiuiorum ueterum Graecorum, et hoc tempore Germanorum ritibus, moribus ac ſermonibus, et alia. Baſil. ex offic. Ioan. Oporini 1548. m. Sept.

123. Rodolphi Agricolae Phriſii de inuentione dialectica libri omnes, etc. Col. Martin. Gymnicus excudebat. 1548.

124. Dialectica Ioan. Caeſarei. Moguntiae, 1548. Iuo Schoeffer.

125. Ordo diſtributionis ſacramenti altaris ſub utraque ſpecie, et formula confeſſionis faciendae in regno Angliae. Haec Londini euulgata ſunt. 8. die Martii, anno 1548.

126. Ordonnantie, ſtatuut ende permiſſie der Kayzerliker M. van den gauden eñ zelveren peñinghen, cours ende gangh hebbende ouer alle zine landen van herwaarts oner, ghepubliceert int Jaar 1548. den 17. Iulii. Ghedruckt te Ghent in de onderſtrate, by Joos Lambrecht letterſtecker.

127. Ioan. Rivii Atthendorienſis de titulo et inſcriptione ſalutiferae crucis libellus. etc. Baſil. 1548.

128. Chriſti ninea. Drama ſacrum. Hieron. Zieglero Rotenb. autore. Eiusdem Ophiletes, drama aliud Comico tragicum. Baſil. 1548.

129. Ioel propheta, cum commentar. D. Mart. Lutheri. Nunc primum aeditus per Vitum Theodorum Noribergenſ. Norimb. in off. Io. Montani et Vlrici Neuber, 1548.

130. Eccleſiaſtes Salomonis enarratus a doctore Martino in ſchola Wittenbergenſi. Francof. ex Pet. Brubacchii m. Maio 1548.

131. *Das ſchöne Confitemini, an der Zal der 118. Pſalm, ausgelegt durch D. Mart. Luther. Mit einer newen Vorrede. Wittemberg durch Hans Lufft.* 1548.

132. Lilii Gregorii Gyraldi liber aduerſus ingratos, Florentiae 1548.

1549. 133. Ioan. Sturmii partitionum dialecticarum libri IV. emendati et aucti, Argentor. per Wendelinum Rihelium. 1549.

134. Antiquitatum libri III. ex aere, marmoribus, ſaxis, membraniſue ueteribus collecti, ſtudio Georg. Fabricii Chemnicenſis. Baſil. typis Oporinianis 1549. cum eiusdem Itineribus Roman. I. Neapolit. Roman. II. Patauino, Chemnicenſi et Argentoratenſi etc.

135. Orationes aliquot piae; Editae Witenb. a D. Phil. Melanchthone. 1549. Impreſſ. Norimb. apud Ioh. Montanum et Vlric. Neuber.

1550.

1550. 136. In Geneſin enarrationum reu. Patris Dom. D. Mart. Lutheri, Tomus ſecundus nunc primum in lucem editus. Francof. 1550.

137. *Creuzbüchlein. Durch Eraſm. Sarcerium, beſchrieben im Jar 1550. mit. Melancht. Vorrede.*

138. Calendarium hiſtoricum, conſcriptum a Paulo Ebero. Baſil. 1550

139. De conſcribendis epiſtolis Deſ. Eraſm. Rot. opus. Ioannis Ludou. Viuis Valentini libellus uere aureus. Conradi Celtis methodus. Chriſto. Hegendorphini epitome etc. Mogunt. Iuo Schoeffer 1550.

140. Theoricae nouae planetarum Georgii Purbachii foeliciter incipiunt. Pariſiis apud Chriſti. Wechel. ſub Pegaſo, in uico Bellouacenſi. 1550.

141. Inſtructio conſolatoria de parentum, liberorum alienorum atque propriorum peccatis, a Leonh. Culmanno Crayliſhaimenſe diligenter congeſta. Norimb. apud. Val. Neuber.

142. Diſputatio M. Iohann. Aurifabri Vratislav. de eccleſia et propria eccleſiae doctrina. Witteb. ex off. Ioh. Lufft. 1550.

143. *Vom Eheſtand. Von Ioh. Brentio. verdeütſcht durch Steph. Agricolam 1550. gedr. zu Erffurdt, durch Gervaſium und Wolffgang. Schürmen, Gebrüder zu dem bunten Lawen, bey St. Paul.*

144. Experimenta P. Virgilii Mar. explicata per Iod. Willichium; etc. Francofordi. 1550.

145. Catecheſis, illuſtriſſ. Principi Franciſco Othoni, Brunſuicenſium duci dicata, per Vrban. Rhegium. Witteb. 1550.

Libri

Libri Saec. XVI. In Octaua. Sine anno.

1. De uita chriſtiani et monaſtici inſtituti, etc. Authore Gaſparo Iaſgero Minorita.

2. Annotationes Petri Moſellani Protogenſis in clariſſimas Auli Gellii noctes Atticas.

3. Epitome troporum ac ſchematum et Grammaticorum et Rhetorum, etc. Ioanne Suſenbroto collectore. Tiguri apud Chriſtoph. Froſchouerum.

4. De libero arbitrio διατριβη, ſiue collatio Deſ. Eraſm. Rot. Baſil. ap. Ioan. Bel.

5. *Iob. Stockar. Ain Regiment für die Peſtilentz.*

6. Epiſtola de miſeria curiatorum.

7. Donatus ethimoloyzatus. Impreſſum Memmingae, per Albertum Kunne.

8. In illuſtriſſimae Dominae Reginae Annae — regiae Maieſtatis Ferdinandi coniugis obitum carmen funebre; compoſitum per Petrum de Rota Flandrum.

9. Conciliabulum Theologiſtarum, aduerſus Germaniae et bonarum literarum ſtudioſos, Coloniae celebratum XVI. Kal. Maii, poſtquam L. Hohenſtratus deiectus eſt ab officio Prioratus et Inquiſitoris Romae.

10. D. Eraſm. Rot. in cenſuras erroneas Natalis Bedae Elenchus. Io. Froben. Eiusd. epiſtola ad quosdam impudentiſſimos graeculos.

11. *Etlich ſchluſsred in welcher das leiden Christi gegen ſeinem Abentmal gehalten wirdt*, rel.

12. *Büch-*

12. *Büchlein, wie man einem yegklichen Teütſchen Fürſten nd Herren ſchreyben ſoll, Auch Rittern vnd Knechten, etc. rnberg durch Iobſt Gutknecht.*

13. *Ein kurtke Eynlaytung, in den Verſtand der Propheten.*

14. Vlrichi ab Hutten cum Eraſm. Rot. presbytero, eologo, expoſtulatio, a priore deprauatione uindicata m. Othonis Brunfelſii, pro Vlricho Hutteno defuncto, d Eraſmi Rot. ſpongiam, reſponſio.

15. Iudicium Eraſmi Alberi, de ſpongia Eraſmi Rot. deoque quatenus illi conueniat cum M. Lutheri doctrina. piſtola Eraſmi Rot. ad Fabrum Conſt. Vicarium. Epiſto- M. Lutheri ad amicum piiſſima defucata Eraſmi ſpongia, eque Chriſti negocio ſyncerius tractando.

16. Aſſertio ſeptem ſacramentorum aduerſus M. Lu- herum, aedita ab inuictiſſimo Angliae et Franciae rege, et o. Hyberniae Henrico eius nominis octauo.

17. *Evangelii Nicodemi, auſs dem Latein inr Teütſch gemacht.*

18. Ioach. Weſtphali Breuis comprehenſio argumento- um, quibus ſeruitus ferenda in caeremoniis, a Papiſtis per orum miniſtros impoſita, improbatur.

19. Duo capita Polydori Virgilii de nomine ac autori- us Miſſae. Magdeb. apud, Chriſti, Rhodinm.

20. *Eine Vorrede Phil. Melanthon auff das fürgelegte Buch Regensburg, deudſch ausgangen z Wittenberg, darin er vnterrichtet, Was man von aller Reformation vnd vergleichungen, in der Religion mit den Papiſten fürgenomen, vnd halten ſol. Magdeb. bey Chriſti. Rödinger.*

21. Ein

21. *Ein chriſtlich vorbetrachtung, ſo man will betten e*
D. Mart. Luther.

22. Hortulus animae. *Luſtgarten der Seelen;* cum f
et Calendario.

23. Demoſthenis Orationes Olynthiacae tres, cum qu
tuor Philippicis. Argentorati.

24. Hominis amantis uirtutem, Synopſis noſtrae libe
tatis, contra neceſſitatem arbitrarii coelibatus, aſſertam ſy
logiſmis tribus.

25. Oratio eccleſiae exulantis ad Deum patrem, rel.

26. *Ein ſchön lied von dem leben unſers Herren Ieſu Chr*
ſti. Hans Sachs.

27. *Wer dieſes lied thut recht verſtan der wirt dariñen fi*
den ſchön das menscher begriff thut nachgan dem heyligen Eva
gelium, rel. Gedruckt zu Nürmberg durch Hans Hergott.

28. Locupletiſſima bene loquendi ſcribendique inſ
tutio ad exornandas et componendas orationes etc. Le
nardo Kulmanno collectore.

29. *Ein gemeine Bekanntnuſs vnd gebet zu Gott etc.* (co
tra Turcam) *durch einen Chriſtenlichen Prediger zu Wien*
Oſterreich.

30. *Von unterſchiede deſs alten und newen Teſtaments.* ce

31. *Catechiſmus. Ein chriſtliche underweiſung und Vo*
ſchrifft dem Jungen im Glauben, wie vor neun Jarn den Valde
ſer Brudern, Rechnung yres Glaubens dadurch zegeben, vſga
gen etc.

32. *Auſs allen Epiſteln des heyligen lerers St. Pauls etli*
der gemainſten ſprüch.

33. E

33. *Ein chriſtenliche Bekennung der ſündten.*

34. *Etlich tractetli durch Ioh. Brentz Eccleſiaſten zu Schweſſchen Hall beſchriben.*

35. Tabulae de ſchematibus Petri Moſellani. Lipſ. xcuſſit Nicolaus Faber.

36. *Ein newer Spruch von der Zauberey vnd dem Vnglauen Gedruckt durch Hans Guldenmundt.. Anton Aſmus Mayer, lutmacher.*

37. *Eyn kurtze form der zehen gepot. cet.*

38. *Pasquillus.* Dialogus eſt inter Paſquillum et Orhodoxum.

39. *Ein Bändchen verſchiedener Gedichte.* 1) *Wer ſein ach setzt vff zeitlich gut vnd ſucht darin luſt freud vnd mut en ſtrafft got offt mit ſeiner rut das er ſtirbt in ſaim aigen ut. Handelt von dem Tod des Grafen Enderis von Sunnenbeck, er den 9n. Maii im Jahr 1511., da er von Grafen Felix in utteringen, dem Bruder Grafens Chriſtoph von Werdenbeck, welhes letztern leuten Enderis auff der Landſtraſſe vil Verdruſs anethan, im Feld erſtochen wurde. Der Verfaſser iſt Martin Maier von Reutlingen.* 2) *Hyenach volgt ein New gedicht: Vie auſs bevelch Kaiſerl. Maieſtat die Raubſchloſs vor dem Vald: erobert ſein worden. Hanſs Schneider.* 3) *Von einem Perdieb. Hanſs Foltz barwirer. Gedruckt zu Nürnberg durch Hanſſen Stüchs.* 4) *Eins Frommen wolffs klage Heinr. Schimer. Gedruckt zu Nürnb. durch Endres Schwammarüſsel.* 5) *Ein chöner ſpruch wie einer puld vmb ein Junckfraw vnd ſie ſein nit vil.* 6) *Ain ſchöner ſpruch von eynem kauffmann vnd von einem bencker, wie er drew mördt verbracht. Martin (Maier)*

von

von Reutlingen. 7) *Die hiſtori vom pfarrer im Loch, geſchehe nach chriſt gepurt* 1447. *Hanſs Foltz barbierer. Gedruckt z Nürnberg durch Hannſs Stüchs.* 8) *Die Behemiſch irrung. (k tzerey)* 9) *Von dem Dracole Wayda *) dem groſſen Thyra nen. (Vixit A.* 1456) *In Proſa Gedruckt zu Nürnberg durc Hanſs Stüchs.* 10) *Von dreyer pawrn frag. Hanſ Foltz. Ge druckt zu Nürnberg durch H. Stüchs.* 11) *Die Werper. ide ibidem.* 12) *Von zweyer frawen krieg. idem. ibidem.* 13 *Von altem Hauſsradt. idem.* 14) *Ein Faſsnachtſpil von eine pawrn idem. ibid.* 15) *Prattica teutſchmeiſter Hanns Foltze ibid.* 16) *Die erſt auſsfart eines Artztes. id. ibid.* 17) *Ei hubſch hiſtory von eyner Ebrecherin wie ſich die ſo mit manche ley hübſcher antwort beſchönet. idem ibidem.* 18) *Ein Faſsnach ſpil von einem Artzt vnd einem Krancken.* 19) *Ein news hüpſc lyed von dem krieg zwiſchen dem Bapſt, Keyſer, Kunig vo Franckreich, vnd den Venedigern in des Benthen nouwers Do* 20) *Ein new gedicht von der eroberung des Schloſs Hohenkre Hans Schneyder.*

40. *Der recht weg zum Ewigen leben. etc.*

41. *Ein hübſch newes Liede, vnd ein Chriſtliche vermanun Der Verfaſser iſt Wolff Gernold. Getruckt zu Nürnb. d. Va lent. Neuber.*

42. *Ein new lied vnd ermanung, an die Chriſtlichen Pote taten vnd Stende; etc.*

43. *Ein hübſch new Lied, von einer ſtoltzen hauſsmaid Nürnb. durch Chriſto. Gutknecht.*

44. *Ein Hochzeit Liede, vom heil. Eheſtandt. Nürnb. d Val. Neuber.*

45. Ei

*) Vid. ſupra pag. 149 et inter libros Saec. XV in 4ta. 1488. pag. 11

45. *Ein ſchön Lied wirdt euch hie bekant, Pawrn kalender iſt es genant etc. Nürnb. Jobſt Gutknecht.*

46. *Eyn Schön geſprech von der lieb. Hans Sachs. Nürnb. durch Geo. Merkel.*

47. *Ein hübſches lied, wie zu Phoniz ein Chriſten eynes Juden tochter ſchwanger macht, vnd ſie vermeynt, ſie hat den Meſſias empfangen von eynem Engel. Gedr. zu Nürnb. durch Val. Neuber.*

48. *Zwey newe lieder, etc.*

49. *Ein hübſch kurtzweilligs lied, vor Frawen vnd Junckfraw zu ſingen. Der Verfaſser Jörg Schiller. Gedruckt zu Nürnberg durch Jobſt Gutknecht.*

50. *In dieſem büchlein findet man, wie man einem yetlichen teutſchen Fürſten vnd Herren ſchreyben ſoll, Auch Rittern vnd knechten, etc. Nürnb. Val. Neuber.*

51. *Ein kampffgeſprech zwiſchen waſſer vnd weyn. Hans Sachs. Nürnb. d. Val. Neuber.*

52. *Drey newe lieder. Nürnb. durch Chriſto. Gutknecht.*

53. *Das lied ſagt von einem Apfel, vnd von dem leyden Chriſti. Nürnb. d. Chriſto. Gutknecht.*

54. *Ein ſchön new lied, von zweien Junckfrauen von Adel etc. Nürnb. Chriſto. Gutknecht.*

55. *Zwen Schöne Bergkreyen newlich zuſamen gebracht. Nürnb. d. Chriſtoph Gutknecht.*

56. *Hierin findt jr ein ſchönes lied von dem Hürnen Seyfried. Nürnb. d. Geo. Wachter.*

57. *Von dem aller künſten weygant Herr Dieterich vo Bern, vnd Hiltebrant ſeinem getrewen maiſter, cet.* Nürnl durch *Val.* Neuber.

58. *Der Todt ein end aller yrdiſchen Ding. Hans Sach* *Val.* Neuber.

59. *Ein new lied von der untrewen bulſchafft.* Nürnb *Chriſto.* Gutknecht.

60. Zwey *newe lieder.* Nürnb. *durch* Geo. *Wachter.*

61. *Ein ſchön uew Lied, vvie ein fraw jren Man ſtrafft.*

62. *Das letzer vnd new gedicht Lied, vor der Franckiſchen entpörung.* Nürnb. *durch Chriſto. Gutknecht.*

63. *Zvvey ſchöne Geyſtliche lieder.* Nürnb. *durch Val.* Newber.

64. *Ein ſchön nevv Lied : Es iſt kein freid, ſie hat jr leyd.*

65. *Der Chriſten Wolfarth, in das hymeliſche Hieruſalem.*

66. *Ein ſchön nevvs geyſtlich Lied, von dem Zeychen vor dem iüngſten Tag.*

67. *Ein nevves Lied gantz* wol *betracht, Hat ein gemei-ner Landtſknecht (Mart. Schrot) gemacht. etc.* Nürnberg *d. Val.* Nevvber.

68. *Ein ſchön nevvs tröſtlichs Lied, in Sterbens Läufften durch M. Johann* Gigas. *Augſpurg durch Matthäum Francken*

69. *Ein nevves Lied, von dem Bruder Conradt Gayſtlich &c* ibid.

70. *Diſs. lied ſagt von Lucretia; etc.* Nürnb. *Val.* Neuber

7[illegible]

71. *Zwey Geyſtliche ſchöne nevve Lieder. Nürnb. durch Hans Kholer.*

72. *Zvvey nevve Lieder. Augſp. Mattheus Frank.*

73. *Ein hüpſch Lied, von König Laſsla.* (Wayde, Principe Wallachiae.) ib.

74. *Ein hüpſch nevvs lied, von der frömen und Gotsförchigen Fravven Suſand. ib.*

75. *Ein ſchön geiſtlich Liedt; etc. Nürnb. Val Neuber.*

76. *Ein ſchön nevvs lied: Ich rytt einsmals zu Braunſchweyg auſs &c. Augſp. Matth. Frank.*

77. *Ein nevv Lied von eines Ritters Tochter, der jr. bühl in jren Armen ſtarb. Augſp. durch Matth. Francken.*

78. *Ein ſchön nevv Liedt; etc. Hans Sachſen. d. Val. Neuber.*

79. Ratio breuis et docta, plaque ſacrarum teſtanlarum concionum, etc. Hans Varnier.

80. *Feurzeug chriſtenlicher Andacht.*

81. Franciſci Lamberti Aueniouenſis Theologi Commentarii de cauſis excaecationis multorum ſaeculorum, etc. ine dubio de año 1524.

82. Iudicium Mart. Lutheri de uotis. (A. 1524.)

83. *Paſquillus.*

84. Aurea bulla ſiue bulla Karolina aut Leges et conſtitutiones imperiales ſub aurea bulla Karoli quarti. Romanorum Imperatoris.

85. Caſus papales. Epiſcopales et Abbatiales. Impreſſi Colonie per Martinum de Werdena in uico burgenſi prope domum conſulatus.

86. Signa quindecim horribilia de fine mundi et extremo iudicio.

87. Orationes familiares et elegantiſſimo ex omnibus Publ. Ouidii libris formate. Colonie per Martin. de Werdena.

LIBRI SAECVLI XVI.

In duodecimis.

1. Enchiridion. *Handbüchlein gemainer ſtell vnd Artickel der jetzt ſchwebenden neuwen leren durch Ioh. von Eck*, Doct. 1533.

2. *Alle Gebett in der gantzen Bibel des Alten vnd Neuwen Teſtaments. Franckfort am Main bey Cyrino Iacobi zum Bart* 1546.

* * *

Deductionum Collectio explet Volumina LXXX.

*

B. MVSEVM.

I. TABVLAE PICTAE. *)

Cimon et Pero; piſtore *Georgio Pens.* Tabula elegantiſſima. *Idem praedicatum de pietate Perus exiſtimetur, quae patrem ſuum Cimona conſimili fortuna adfectum, parique cuſtodiae traditum, iam ultimae ſenectutis, velut infantem pectori ſuo a- mot*

*) In monumentis huius Pinacothecae, vario genere tabularum mirabilis, enarrandis multa occurrunt artium amatori gratiſſima, tantumque ex recenſione eorum uoluptatis, quantum prius ex iterata perluſtratione capiebam.

motum alait. Haerent ac ſtupent hominum oculi, cum huius facti pictam imaginem uident caſuſque antiqui conditionem praeſentis ſpectaculi admiratione renouant, in illis mutis membrorum lineamentis uiua ac ſpirantia corpora intueri credentes. Quod neceſſe eſt animo quoque euenire, aliquanto efficaciore pictura litterarum, uetera pro recentibus admonito, recordari. Valer. Max. factor. dictorumque memorabilium Lib. V, Cap. IV, extern. 1.

Duae regiones pulcherrimae *Dauidis Tenier.*

Imago S. Paulli, *Ioach. a Sandrart.*

Sex tabulae regionum; *Guilielmi a Bemmel.*

Duae aliae aedificiis repletae, manu *Ioh. Georgii Blendingeri.*

Homo ſpinam ſibi e pede extrahens in regione campeſtri; *Iohannis Erhardi Ebermayr.*

Venus; e ſchola *Titiani Vecellii.*

Venus cum Adonide; *Huberti Golzii.*

Animalia intrant arcam Noachi; manu ignoti pictoris.

Requies peracta uenatione; magna et elegantiſſima tabula. Ignoti.

Tibicen; *Baſſani.*

Imago ignota; *Rembrandti.*

Felis, Canis atque Gallina; *Ioh. Henr. Roos.*

Heraclitus cum Democrito; *Michaelis Herr.*

Duarum regionum amoeniſſimarum delineationes; *Georgii Bemmel.*

Imago uiri immortalis, Hieronymi Guilielmi Ebneri ab Eſchenbach; *Kupezki* pinxit.

Eius Coniux, nata Nützelia; *Georgii Abrahami Nagelii.*

Maria Magdalena; pictor Belga pinxit.

Regio *Bartholomaei Wittigii.*

Duae Imagines, ab ignota manu pictae A. 1565.
Adonis cum Venere; *Iohannis Murreri.*
Duo Philoſophi; *Gabr. Mülleri.*
Chriſtus et S. Thomas; ignoti.
Hiobus cum ſuis amicis. Forſan manu *Caroli Loth.*
Mulier flores geſtans; ignoti.
Pernophagus; ignoti.

Imago Henrici Chriſtophori Hochmanni ab Hochenau

Picturam *Kupezki* imitatus eſt exactiſſime *Gabriel Müller*

Duae regiones; *A. van Boom.*
Quinque aliae; *Chriſtophori Halter.*
Tres auiculae enectae; ignoti.

Duae tabulae depictorum inſectorum; *Caroli Guilielm Hamilton.*
Mors et diues; *Iohannis Huldrici Frank.*
Chriſti Reſurrectio; ſecundum tabulam *Alberti Dürer*
Imago Cardinalis; ignoti.
Petri negatio Chriſti; *Wittigii.*
Chriſtus adparet Mariae Magdalenae; *Iohannis ab Achen*

Duae elegantiſſimae regiones; *Ioh. Franciſci Ermeli* quem falſo *Ermels* adpellari ſolent.
Vetula cum iuuene; *Lucae* (*Mülleri*) *Cranachii.*
D. Lutherus et Melanchthon; *eiuſdem.*
Caput Chriſti; eiuſdem.
Duae plagae; *Iohannis Andreae Gebhardi.*
Duae tabulae euchariſticae *Michaelis Herr.*
Duae Regiones; *Eiſenmanni.*
Duae imagines; e pictura *Rembrandti* iteratae.
Mulier cum uetula; *Iohannis Erhardi Ebermayr.*

Dua

Duae regiones in tabulis aeneis, pictore *Matthaeo Meriano.*

Regio; *Paulli Deckeri.*

S. Paullus; Georgii *Gaertneri.*

Eraſmus Roterodamus; ſecundum *Holbeinii* tabulam.

Chriſti deſcenſus ad inferos. Secundum *Düreri* picturam.

Puella nobilis; *Alberti Dureri.* 1507.

Regio campeſtris, cum diuerſis animalibus; tabula a Ioh. Henr. Roos picta.

Infantes ſaltantes. Tabula elegantiſſima *Franciſci Albani*, Bononienſis. (tab. cuprea)

Saluator Mundi; *Georgii Gaertner.*

Puella; *eiuſdem.*

Senex; *eiuſdem.*

Pratum Hallerianum; *Guilielmi de Bemmel.*

Dextera colle uiret modico, leuiterque remiſſum
In cliuum ſurgente, ſed hortis arboribuſque;
In ſpeciem nemoris cultum, quibus inuolitantes
Vernant argutae uolucres, et uocibus auras
Dulciſonis mulcent, etc.

Eoban. Heſſus de Vrbe Norimb. cap. VIII.

Bertholdus Tucherus cum ſponſa ſua Anna Pfinzingia. (A. 1365) Sine dubio e uetuſtiſſima tabula iterum coloribus expreſſit et adornauit *Lucas Cranachius.*

Chriſtus cruci fixus; ignoti pictoris.

Regio; *Ermelii.*

Imago *Holbenii.*

Nocturnus proſpectus; *Blendingeri.*

Tempeſtas; *Guil. a Bemmel.*

Duae regiones campeſtres; *Michaelis Herr.*

Duae aliae; *Ioh. Conradi Geigeri.*

Lucretia; ſecundum *Guidonis Rheni* tabulam.

Sponſa coronata Patricia Norimbergenſis; *Danieli Preiſſeri.*

Maria cum puerulo Ieſu; *Lucae Cranachii.*

Muſicorum Symphonia; *Iohannis Oſwaldi Harms.*

Salomo idola colit; *Guilielmi de Heus.*

Aleator cum Zingara; *Wittigii.*

Regio campeſtris; Antonii *Waterloo.*

Imago Andreae Im Hofii; *Mich. Herr* pinxit. 1635.

Cataractes; *Ioh. Andr. Gebhardi.*

Regionis proſpectus; *eiuſdem.*

Ruinae; *Ermelii.*

Imago ignota, *Wolfg. Ludov. Hopferi.*

Alia; *Laurentii Strauch.*

Alia; *Nicolai de Neufchâtel.*

Mendici in regione campeſtri; *Wittigii.*

Flores; *Georgii Held.*

Chriſti flagellatio, picta ſecundum *Iohannis Schwarzii* dicti *Vredeman*, tabulam.

Pictura marina; *Zeemanni.*

Ruinae cum animalibus; *Bemmelii et Roos.*

Antrum; *Berghemii* imitatio.

Proſpectus nocturnus; *Guil. Bemmelii.*

Tempeſtas maris; *Guil. van der Velde.*

Paſtor cum capro atque cane; *Philippi Roos*, dicti *di Tivoli.*

Duae regiones; *Guil. a Bemmel.*

Duae minores; *eiuſdem.*

Duae Venationes; *Theodori Valkenburg.*

Mares et feminae in Balneo. Secundum *Iacobi Iordaens* tabulam, quae eſt in Muſeo Prauniano, expreſſam.

SVPELLEX ANTIQVARIA.

Candelabrum romanum.

Sigillum aeneum: OCLMETR
OBENES.

Duae tabellae eboreae, figuris inſculptis ſignatae. Typo eas ſcite expreſſas ſe uidiſſe, commemorat b. Schwarzius, ſ. Negelinus, in diſſertat. inaugurali, de uetuſto quodam Diptycho conſulari et eccleſiaſtico, Altdorfii, 1742. 4. pag. 7.

Crux ſtationalis aenea, altitudinis undecim digitorum. Saeculi XII uel XIII.

Crux ſtationalis aerea inaurata, et opere encauſtico (caerulei coloris) exornata ex Supellectile antiquaria Hieronymi Guilielmi Ebner ab Eſchenbach. In folio patente.

In Cruce Saluator iam mortuus conſpicitur ſine corona ſpinea. Barbam habet minorem, quam hodie pingi ſolet. Subligaculum eſt breuius. Ὑποπόδιον ſ. ſuppedaneum geſtat pedes utroſque ſingulari clauo adfixos.

Ioh. Ern. Imman. Walchii de antiqua Cruce ſtationali aerea, inaurata, Diſſertatio epiſtolaris ad Perilluſtrem ac Generoſiſſimum Hieronymum Guilielmum Ebner ab Eſchenbach. (1752) In Miſcellaneis Lipſienſ. nouis Vol. IX, P. I, Num. IV, pag. 60 — 80 cum tabula aenea in forma octaua, expreſſa e maiori, iam laudata.

In parte crucis anteriori in orbibus inferioribus, op re encauſtico exornatis, conſpiciuntur quinque uirtut theologicae cum nimbis, ſemi figura.

In primo orbe infra pedes Saluatoris eſt *Caritas*, i dextera crucem, in ſiniſtra lilium praeferens, cum hac ir ſcriptione orbiculari:

† KARITAS HOC EX PRINCIPIO VIRTVT MANAT ORIGO HINC OES SVRGVT HVC OES R

In ſecundo orbe *Fortitudo* enſem tenet, cum clypeo:

† FORTITVDO CONSTAS E SECVRA MALIS N FRANGITVR VLLIS

In tertio *Temperantia* e uaſe effundit fluidum in pate ram paruam.

† TEPERANTIA EXORNAT MORES CARNE DONAT AVGET NONE

In quarto *Iuſtitia* eſt cum norma.

† IVSTICIA PESAT RES EQVE DAT CVENIETIA CVIq

In quinto denique orbe *Prudentia* ſerpentem tenet.

† PRVDETIA. INVENIT ANTICIPAT RATIONE GEREDA GVBERNAT

In crucis parte poſtica eſt in medio orbe Chriſtus, cum inſcriptione: † MAGESTAS. Ad quatuor latera ſunt minores orbiculi cum ſemi-figuris.

Tales

Tales quatuor uirtutes theologicae exhibentur in Vaſe ſacro, et in operculo e lapide uariegato ciſtae ligneae quadratae, metallo inaurato obductae; inter Reliquias electorales Brunſuico-Luneburgenſes, Edit. quartae (Hanouerae 1783. 4 mai.) Tab. XI, pag. 32. Tab. XIX, pag. 73.

Arcula lignea, ſ. dactyliotheca, figuris coloribus diſtinctis ornata, quam Eccardus e duodecimo Saeculo eſſe putauit.

Iohann Georg von Eckhart Erklärung eines alten Kleinodien-Käſtleins, aus dem Ebneriſchen Cabinete zu Nürnberg, worauf die Verlöbniſs Heinrichs Herzogen von Sachſen und Pfalzgrafen bey Rhein, mit Agneſen, Pfalzgraf Conrads Erbprinzeſſinn (A. 1193.) *vorgeſtellet iſt, dadurch auch einiger maſſen die Braunſchweig-Lüneburgiſche Hiſtorie, nebſt einigen alten dahin gehörigen Münzen, erläutert* wird. *Nürnberg*, 1725. 4 mai. cum 3 tabulis aeneis.

Varia circa rem nummariam in iſto ſcripto obuia emendantur in Nicolai Seelaenderi *zehn Schriften von teutſchen Münzen mittlerer Zeiten* etc. Hannouer, 1743. 4. pag. 19 — 25.

Georg Gottlieb Plato Unterſuchung, ob die von Herrn Iohann Georg von Eckhart in der Erklärung eines alten Kleinodienkäſtleins auf der dritten Kupfertafel Num. XX und XXI vorgeſtellte Münzen (des Ebneriſchen Muſei) Heinrichen, Herzog zu Braunſchweig und Pfalzgrafen am Rhein zuzuſchreiben ſeyn, oder nicht? Nebſt einer Kupfertafel. Regensburg, 1765. 4

* * *

Diuerſae Gemmae caelatae tam inciſae, quam exciſae, u. c Auguſtus. Caput Sacerdotis.

Dacty-

Dactyliothecae adhaeret nitidiſſima imago b. Do
Hier. Guil. de Ebner, punctulis penicilli (en miniatu
depicta manu Dom. *Diltbey*.

* *

Duo Volumina (*Rouleaux*) continent Amuleta et pı
eationes turcicas.

Patera arabica, dictis coranicis inciſis repleta.

Fragmentum lateris, cum litteris romanis.

* *

Vetus pictura chriſtiana in rotundo fragmento uitr
diametri 2½ digitorum. TERENTIA FAVSTINVS; *infra*
VIVATIS IN XP (Chriſto). Perſonae conſulares.

Imagines ſuper uitro ſpiſſo pictae, auro alioque uitro ſubt
liore, obductae. Ex ſupellectili antiquaria Hieronymi Guilieh
et Iohannis Caroli Ebner ab Eſchenbach.

Iſtam paruam tabulam aeri inciſam, ex beneuola co
ceſſione, Parti huic ſecundae adiunximus.

Vid. *Filippo Buonarroti Oſſervazioni ſopra alcuni framme*
ti di Vetro; Tav. 25. Fig. 2. et Ioh. Henr. Leichii Di
tribe de Diptychis Veterum, pag. XV ſeq. Ornamentu
capitis huius Matronae Chriſtianae optime uocatur *nimbus*.*
Vid. Ioh. Nicolai diſquiſitio de Nimbis Antiquorum; C
ult. et *Lettre de Mr. Oberlin, Profeſſeur en l'Vniv. de Str*
bou

*) Iſidor. Originum L. XIX, cap. 31. *Nimbus eſt faſciola tranſue*
ex auro, adſuta in linteo, quod eſt in fronte feminarum. Pla
tus (in Poenulo, Act. I, Sc. 2, n. 135): Quo magis eam adſp
cio, tanto magis nimbata eſt.

ourg, à Mr. le Comte de Skawronsky, Chambellan de S. M. Impératrice de toutes les Ruſſies, ſur un bijou dont ce Seigneur fait l'acquiſition à Rome, et qui ſe trouve preſentement au Cabinet de Sadite Majeſté. à Strasbourg, 1779. 8 mai. cum tab. aenea. pag. 10 ſeq.

Collectio Imaginum aeri inciſarum ultra XXXVI locumenta replet.

Nummi antiqui, et medii aeui. Vid. ſupra pag. 315.

Nummophylacium Noricum complectitur

I. Nummos Familiarum Norimbergenſium.

II. Ectypa ſtannea et gypſea eorumdem.

Petrefacta, Curioſa uaria, u. g. auis paradiſiaca etc.

ADDENDA

ad Partem primam.

Pag. 6, lin. ult. add. Sic in fragmento uaſis, in Anglia reperto, legitur OFRVFI i. e. *ex officina Ruſi.* Vid. *Archaeologia*, Vol. VII, Londini, 1785. 4 max. N. XXII. *Account of Antiquities diſcovered in the Neighbourhood of Bagſhot, in July* 1783. pag. 202.

Pag. 10, lin. 3 *add.* Aſtrolabium iſtud ante 600 fere annos confectum eſt, ut patet ex inſcriptione arabica litteris cuficis argentatis. *) Cupreum eſt, orbitae quatuor in-

*) Tale fuit etiam Syneſii Cyrenaei, qui ſub initium Saeculi quinti uixit, Aſtrolabium, quod deſcripſit in Sermone ad Paeonium de dono Aſtrolabii, quem gr. et lat. Guil. Canterus edidit 1567. 8. Vid. Ioh. Frid. Weidleri hiſt. aſtron. p. 193. Hermanni Contracti,

internae orichalceae ſunt. Extimus circulus figuras arger
to obductas leonum, hominum, gryphorum aquilarumqu
pugnantium exhibet. Figurae iſtae uocibus arabicis min
mis et eleganter inſculptis inſcriptae ſunt. Inſcriptione
duae ſequentes cuficae, et a me delineatae, infra uaria o
namenta foliacea et inargentata leguntur, quarum anteri
rem exhibui in Partis prioris tabula aenea ſeptima.

Haec Inſcriptio ſignificat, interprete Celeberrimo ami
ciſſimoque Dom. Olao Gerhardo Tychſen *):

עמל נרסם לראיה אלמלך אלמטפר תקי אלדין

Omila birasm lirajati 'lmaliki Almodhaffer Taki eddin

Confectum fuit delineatione ad uexillum **) *Almalek Al
modhaffer Takieddin.*

Is fuit magni Soltani Salahaddini fratris filius, d. 1
Sept. A. C. 1191 (Hegirae A. 587) demortuus.

Vit

tracti, Monachi Coenobii Augiae maioris, ſ. Reichenau, librum d
menſura aſtrolabii, cum libris II de utilitatibus ejuſdem edidit
Bernard. Pezius in Theſ. Anecdot. T. III, P. II. Aug. Vindel
1721. fol.

*) Nuper optime interpretatus eſt Inſcriptionem cuficam in marmo
rea Templi patriarchalis S. Petri Cathedra, (Venetiis) qua S
Apoſtolus Petrus Antiochiae ſediſſe traditur. Cum tabula aenea
Edit. ſecunda emendatior prodiit Roſtochii, 1788. 4. Singularem
huius Viri doctiſſimi fauorem, quo me tum in interpretanda In
ſcriptione arabica, in infima fimbria Pallii Imperialis litteris cufici
auro textili picta, tum in legendis aliis arabicis inſcriptionibu
acu pictis, adiuuit, animo gratiſſimo praedicaui in Tomo XV Dia
rii mei litterarii, pag. 255 ſeq. 341 ſeq. et in Inſcriptionis Palli
Imp. latina explicatione, breui tempore edenda.

**) i. e. auſpiciis.

Vita et res geſtae Sultani Almalichi Alnaſiri Saladini
e. Auctore Bohadino filio Sjeddadi etc. Arab. ac lat. edi-
t Albertus Schultens, cum indice commentarioque geo-
aphico. Lugd. Batauor. 1732, fol. Cap. 130, pag. 212:
*ta luce undecima, hoſtem uerſus equitauit Sultanus, eique e
opinquo imminuit. Inde regreſſus iubet me Fratri ipſius ſignifi-
re, ut cum Alamoddino Solimanno, Sabikoddino, Ezoddinoque
lokaddamida praeſto adſit. His ad ipſum congregatis, miniſtro
undat, ab arbitris uacuum praeſtaret locum, exceptis qui arceſ-
i aderant, quibuſcum et ego remanebam: quin et longius a ten-
rio homines ſubmoueret. Deinde produxit e ſinu uaſtis litteras,
as quum reſignaſſet, coortis lacrymis, mox fletu, eiulatuque adeo,
ſus eſt, et plane oppreſſus: ita ut et nos adſleremus, absque
cauſſam haberemus perſpectam. Quum interim indicaſſet, lit-
ris hiſce obitum contineri Almalichi Almodafferi, coetus in la-
ymas item effuſus, plenum earum penſum mortuo eſt admen-
s. — — Hae litterae, triſtis nunciae caſus, diuerſae erant
b illis, quae poſtea ſimili uenerunt argumento, a praefecto Ha-
atenſi ſuis incluſae ac transmiſſae. Mortuus fuerat in Chala-
nſi itinere, Myjapharekinum ſeſe referens, quorſum, extinctus
m, eſt deportatus. Tumulus ei factus, illuſtri adnexo Gymnaſio,
agro Hamatenſi, in quem elatus eſt. Sepulcrum eius ibi uiſi-
tui. Inciderat obitus eius in undeuiceſimum Ramadani, anni
luentis.* In Excerptis ex Abulfeda, ibid. Cap. 34, quod
ſcriptum eſt: *Obitus Almalichi Almodafferi Tacoddini Omari.*
ag. 52: *Almalichus Almodafferus iter ſuſceperat in prouin-
as — — comitante ipſum gnato Almalicho Almanſouro Mu-
ammede. Vehementi morbo correptus ibi Tacoddinus; quo iten-
dem increſcente occidit die Veneris, undecim adhuc noctibus Ra-
adani reliquis. Almalichus Almanſourus clam habita morte eius,*

Melaz-

internae orichalceae ſunt. Extimus circulus
to obductas leonum, hominum, gryphorum
pugnantium exhibet. Figurae iſtae uocibus
mis et eleganter inſculptis inſcriptae ſunt
duae ſequentes cuficae, et a me delineata
namenta foliacea et inargentata leguntur,
rem exhibui in Partis prioris tabula ae

Haec Inſcriptio ſignificat, interpret
ciſſimoque Dom. Olao Gerhardo Tych

אלמלך אלמטפר תקי אלדין

Omila biraſm lirajati 'lmaliki Al

Confectum fuit delineatione ad
modhaffer Takieddin.

Is fuit magni Soltani Salahad
Sept. A. C. 1191 (Hegirae A. 5

tracti, Monachi Coenobii Augiae
menſura aſtrolabii, cum libris
Bernard. Pezius in Theſ. Ane
1721. fol.

*) Nuper optime interpretatus eſt
rea Templi patriarchalis S.
Apoſtolus Petrus Antiochiae
Edit. ſecunda emendatior p
huius Viri doctiſſimi fauore
ſcriptione arabica, in infim
auro textili picta, tum
acu pictis, adiuuit, animo
rii mei litterarii, pag. 2
Imp. latina explicatione,

**) i. e. auſpiciis.

ADDENDA.

319

geſtae Sultani Almalichi Almaſiri Saladini
lino filio Sjeddadi etc. Arab. ac lat. edi-
ns, cum indice commentarioque geo-
ior. 1732. fol. Cap. 130, pag. 212:
ſtem uerſus equitauit Sultanus, eique e
e. reſſus iubet me Fratri ipſius ſignifi-
m. anno, Sabikoddino, Ezoddinoque
llis ad ipſum congregatis, miniſtro
ſtaret locum, exceptis qui arceſ-
nebam: quin et longius a ten-
produxit e ſinu ueſtis litteras,
mox ſletu, eiulatuque adeo,
et nos adſleremus, absque
m interim indicaſſet, lit-
rodaſſeri, coetus in la-
m mortuo eſt admen-
caſus, diuerſae erant
o, a praefecto Ha-
fuerat in Chala-
uorſum, extinctus
nexo Gymnaſio,
eius ibi viſi-
adani, anni
34, quod
ini Omari
prouin-
ro Mu-
o iten-
Rs.
ius,
2.

Zatoro poetico

iſtrolabi
aſpicitur
orum p

, unde t
ocitiſſimi pr
longit. 82
Perſice Nesjav
es eſſe diceba
Damaſcum, q
uel hanc illam
liro. Vid. Sch
dini, ſub uocib

Edmundo Halleio, Oxon
us opp
gnum
Dechales Tomo II, pag. 50
Ptolemaei genio,
Curſus mathemati

X

Pa

internae orichalceae ſunt. Extimus circulus figuras argen to obductas leonum, hominum, gryphorum aquilarumqu pugnantium exhibet. Figurae iſtae uocibus arabicis mini mis et eleganter inſculptis inſcriptae ſunt. Inſcription duae ſequentes cuficae, et a me delineatae infra uaria or namenta foliacea et inargentata leguntur, quarum anterio rem exhibui in Partis prioris tabula aenea ſeptima.

Haec Inſcriptio ſignificat, interprete Celeberrimo ami ciſſimoque Dom. Olao Gerhardo Tychſen *):

עמל ברסם לראיה אלמלך אלמטפר תקי אלדין

Omila biraſm lirajati 'lmaliki Almodhaffer Taki eddin

Confectum fuit delineatione ad uexillum **) *Almalek Al modhaffer Takieddin.*

Is fuit magni Soltani Salahaddini fratris filius, d. 1 Sept. A. C. 1191 (Hegirae A. 587) demortuus.

Vit

tracti, Monachi Coenobii Augiae maioris, ſ. Reichenau, librum d menſura aſtrolabii, cum libris II de utilitatibus ejuſdem edidit B Bernard. Pezius in Theſ. Anecdot. T. III, P. II. Aug. Vinde 1721. fol.

*) Nuper optime interpretatus eſt Inſcriptionem cuficam in marmo rea Templi patriarchalis S. Petri Cathedra, (Venetiis) qua S Apoſtolus Petrus Antiochiae ſediſſe traditur. Cum tabula aenea Edit. ſecunda emendatior prodiit Roſtochii, 1788. 4. Singularem huius Viri doctiſſimi fauorem, quo me tum in interpretanda In ſcriptione arabica, in infima fimbria Pallii Imperialis litteris cufici auro textili picta, tum in legendis aliis arabicis inſcriptionibu ecu pictis, adiuuit, animo gratiſſimo praedicaui in Tomo XV Dia rii mei litterarii, pag. 255 ſeq. 341 ſeq. et in Inſcriptionis Palli Imp. latina explicatione, breui tempore edenda.

**) i. e. auſpiciis.

Vita et res geſtae Sultani Almalichi Alnaſiri Saladini
l. Auctore Bohadino filio Sjeddadi etc. Arab. ac lat. edi-
t Albertus Schultens, cum indice commentarioque geo-
aphico. Lugd. Batauor. 1732. fol. Cap. 130, pag. 212:
*ta luce undecima, hoſtem uerſus equitauit Sultanus, eique e
pinquo imminuit. Inde regreſſus, iubet me Fratri ipſius ſignifi-
re, ut cum Alamoddino Solimanno, Sabikoddino, Ezzoddinoque
okaddamida praeſto adſit. His ad ipſum congregatis, miniſtro
ndat, ab arbitris uacuum praeſtaret locum, exceptis qui arceſ-
aderant, quibuſcum et ego remanebam: quin et longius a ten-
io homines ſubmoueret. Deinde produxit e ſinu ueſtis litteras,
as quum reſignaſſet, coortis lacrymis, mox fletu, eiulatuque adeo,
lus eſt, et plane oppreſſus: ita ut et nos adſleremus, absque
cauſſam haberemus perſpectam. Quum interim indicaſſet, lit-
is hiſce obitum contineri Almalichi Almodafferi, coetus in la-
ymas item effuſus, plenum earum penſum mortuo eſt admen-
. — — Hae litterae, triſtis nunciae caſus, diuerſae erant
illis, quae poſtea ſimili uenerunt argumento, a praefecto Ha-
tenſi ſuis incluſae ac tranſmiſſae. Mortuus fuerat in Chala-
ſi itinere, Myjapharekinum ſeſe referens, quorſum, extinctus
, eſt deportatus. Tumulus ei factus, illuſtri adnexo Gymnaſio,
agro Hamatenſi, in quem elatus eſt. Sepulcrum eius ibi uiſi-
ti. Inciderat obitus eius in undeuiceſimum Ramadani, anni
uentis.* In Excerptis ex Abulfeda, ibid. Cap. 34, quod
criptum eſt: *Obitus Almalichi Almodafferi Tacoddini Omari.*
g. 52: *Almalichus Almodafferus iter ſuſceperat in proxim-
s — — comitante ipſum gnato Almalicho Almanſouro Mu-
mede. Vehementi morbo correptus ibi Tacoddinus: quo iten-
m increſcente occidit die Veneris, undecim adhuc noctibus Ra-
lani reliquis. Almalichus Almanſourus clam habita morte eius,*

Melaz-

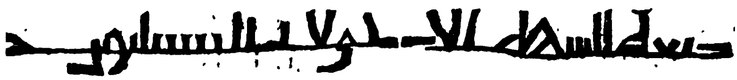
Melazcherda abſcedens, Hamatam ſe tranſtulit, atque extra bem eum ſepelivit, exſtructo ad latus Tumuli Gymnaſio, quod percelebre eſt. Fuit Almalichus Almodafferus praeſtrenuus mensque bellator; atque inter columina Domus Iobicae fa princeps. Excelluit item uirtute, et eruditione; in poeſi quo perelegans. Accidit autem, ut eadem nocte, qua Taceddinus cesſit, etiam Huſamoddinus Laſjinides decederet, cuius mater er Sittolsjama, filia Jobi, ſoror Saltani, qui uno eodemque tempo funeſtam habuit Domum per Fratris et Sororis filios.

Hiſce diebus mortuus eſt Taki Aldin Omar, filius fratris S ladini, in uia Chalatae, quando eum oppugnare uolebat. S reduxerunt ſepelieruntque eum Miapharekitae. Hic magno od habuit Chriſtianos, et abſque miſericordia effudit ſanguinem A menorum aratorum oppreſſorum in agro Gabalgur. Fuit ue cum eo filius eius Melec Manſur. Hic ſe muniuit Miaphare tae, nunciumque miſit ad Saladinum, qui diceret ei: niſi cu ceſſurus eſſet loca patris ſui Taki Aldini, ſe conſenſurum eſſe c Buchtamara, domino Chalatae. Quare neglexit eum tunc Sa dinus; ſed paullo poſt dedit loca patris eius Adelo, ipſi Melec Manſuro dedit Edeſſam, Harran et Samoſatam. Gr Abulpharagii Chron. ſyr. Excerptum Paulli Iacobi Bru Oxonii, 1780. 4 max. Syr. pag. VII. Verſ. lat. pag.

Refert Abulfeda, quod al Manſur conſtruendis ac ratis globis una cum peritis aliquot mathematicis in a Hamatena incubuerit. I. I. Reiſke de Principibus Moha medanis, qui aut ab eruditione, aut ab amore Litterar et Litteratorum claruerunt. Lipſiae, 1747. 4. pag. X

Al

Alteram Aſtrolabii huius inſcriptionem in latere poſtico hic exhibeo nuper a me delineatam.

Amiciſſimus Dom. Tychſen ita eam legit:

צנעה אלסהה אלאצטרלאב אלנ׳סאבורי ח

Sanati 'sſohati 'sſtarlabi 'nniſaburi.

Artificium arcuum (i. e. artificiales arcus) *Aſtrolabii Niſaburienſis.* Sub lineae finem littera Hha conſpicitur. Significat numerum V, nimirum arcuum ſ. circulorum mobilium.

Niſabour eſt praenobilis urbs Choraſanae, unde tamquam ex uirtutum officina, complures uiri doctiſſimi prodierunt; quae apud Abulf. Tab. 22 obtinet longit. 82 lat. 36, 20. atque *Naiſabour* potius effertur, Perſice *Neſjawor*. Arabes urbes orbis terrarum illuſtres tres eſſe dicebant: Niſabourum, quod porta ſit Orientis; Damaſcum, quod porta ſit Occidentis; Moſulam, quod qui uel hanc illamue in plagam tendat, non poſſit non eam adire. Vid. *Schultens* in Indice geographico in Vitam Saladini, ſub uocibus *Niſabour* et *Moſula*.

Pag. 46, lin. 2 *add.* et ab Edmundo Halleio, Oxonii, 1706. 8. latine.

Ibid. l. 18 *add.* Gaſſendus opp. Tomo II, pag. 501 contendit, iſtum librum indignum eſſe Ptolemaei genio, et ſubdititium. Idem ſentit Dechales, Curſus mathematici Tomo I, pag. 80.

Pag. 47, lin. 8 l. quam ex hocce codice adornauit.

Pag. 48, lin. 18 *add.* Editus eſt ſeparatim Baſilea 1550. Vid. Fabricii Biblioth. gr. T. IV, pag. 416.

P. 58, lin. 22 *add.* Plurimae iſtae figurae cum iiſde uerſibus repeiiuntur in Hiſtoria beatae Mariae Virginis Euangeliſtis et Patribus excerpta, et per figuras demo ſtrata, tabulis 16 ligneis inciſas. Vid. Dom. de Heinecke *Id générale d'une Collection complette d'Eſtampes.* à Leipzig, Vienne, 1771. 8 mai. pag. 378 ſeq. Exhibentur etia tales tabulae ligneae 48 in inepto Franciſcani cuiuſda libro: *Defenſorium inuiolate perpetueque uirginitatis, caſtiſſi dei genitricis Marie,* forſan 1489 impreſſo, in 4ta. Sup figuras leguntur iidem, quos dedimus, uerſus latini, cu germanicis.

Pag. 220 lin. 4 *add.* Exemplar mancum, habet ta tum folia 191.

Pag. 256. poſt lin. 13 add. Cl. Ptolemaei Almageſtu a Gerardo Cremonenſi Toleti (A. 1346) ex Arabico lati uerſum. *) fol. Saec. XV. Scribit Cel. Ioh. Frid. Wei lerus in Hiſt. Aſtron. p. 179. ſe A. 1727 iſtum Codice uidiſſe in Bibliotheca *Laurentiana* (dicere uolebat *publica* Norimbergenſi.

Idem

*) Editum eſt Almageſtum Cl. Ptolemaei ex Arabico traductum (hi differt permultum a Trapezuntii uerſione) Venetiis, 1515, do Petri Lichtenſtein, Colonienſis Germani. Sed interpretis nom non adſcribitur, qui fuit Magiſter Gerardus ſ. Girardus Cremone ſis. Vid. ſupra pag. 227.

Idem; e uerſione (ualde uitioſa) Georgii Trapezuntii, e textu graeco. *) fol. Saec. XV.

Pag. 265, lin. 19 poſt 1473 *add.* in folio, cum iiſdem guris. Subſcriptio ita habet: — *nõ atramẽto plumali canmo neque ſtilo ereo, ſed artificioſa quadã adinuẽtione imprimẽ ſeu caracterizãdi ſic effigiatũ ad dei laudẽ induſtrieque eſt ſummatum. per Vdalricũ gallum alemanũ, et Simonem de lu. Anno Domini M. CCCC. LXXIII. die uero xvij Octobris, egnante Sixto quarto pontifice maximo.*

Pag. 267. lin. penult. *leg.* Venetiis ap M. Nic. Ienſon.

P. 280 lin. 10 *add.* per Ant. Sorg, Aug. Vindel.

Ibid. lin. 18 *leg.* S. Ambroſius in Lucam, ſiue de Ioh. Bapt. generatione. Aug. Vindel. per Ant. Sorg. n. 125. a.

Idem liber. n. 81. a.

Pag. 281 del. lin. 1. et *add.* poſt lineam 25: Pomponii Melae coſmographi de ſitu orbis libri tres. In calce legitur ita: *Impreſſum eſt hoc opuſculum Venetijs per Bernardũ pictorem et Erhardum ratdolt de Auguſta una cum Petro loſlein de Langencen correctore ac ſocio ſuo. Laus Deo. M. CCCC. LXXVIII.* 4. num. 127.

Ibid. lin. antepenult. *leg.* Venet. per Franciſcum renner de Hailsbrunn. n. 129. b. in 4 mai. Vid. A. 1485.

P. 283. lin. 25 *add.* ap. Henr. Eggeſteyn. iiſdem typis, ac Biblia uulgo Moguntina A. 1462 dicta.

*) Edita eſt iſta Trapezuntii uerſio Baſileae, 1541 fol. Caſtigatiorem editionem Eraſmus Oſvvald Schreckenfuchſius adornauit ibid. 1551. fol.

Pag. 285 lin. 21 *add.* (Venetiis).

P. 287 lin. 11 *leg.* Claudii Ptholomei Viri Alexandri Coſmographie octo libri. Fol. max. Cum XXXII *) t bulis geogr. ligno inſculptis a Iohanne Schnitzer ab Arn heim, cuius nomen in limbo ſuperiore tabulae primae l gitur. In fine ita ſe habet ſubſcriptio:

CLAVDII PTOLOMEI VIRI ALEXANDRINI COS MOGRAPHIE OCTAVVS ET VLTIMVS LIBER EX PLICIT.

OPVS DONNI NICOLAI GERMANI SECVNDVM PTOLOMEVM FINIT. ANNO MCCCCLXXXII. AV GVSTI VERO CALENDAS. XVII. IMPRESSVM VL ME PER INGENIOSVM VIRVM LEONARDVM HOL PREFATI OPPIDI CIVEM.

Vid. P. I pag. 250 et A. 1486 pag. 290. Textus i multis locis diſcrepat ab editione romana anni 1478, pag 181 dicta. Non nulla huius editionis exemplaria mem branae ſunt impreſſa, ex quorum uno deſumtae XXIII ta bulae, quae Codici MS. Bibliothecae Reip. (P. I, pag 250 et 251) ſunt additae.

Pag. 289 lin. 15 ad A. 1485 *add.* Libellus Iſago eus Abdilazi i. e. ſerui Glorioſi Dei qui dicitur Alchabiti ad magiſterium iudiciorum aſtrorum interpretatus a Ioh. H ſpalenſi, ſcriptumque in eundem a Iohanne Saxone edit utili ſerie connexum incipiunt. *In fine:* Finitur ſcriptu

ſup

*) Quinque nimirum tabulae additae ſunt prioribus 27, ſitum et nomi recentiora urbium Luſitaniae Hiſpaniaeque, Galliae, Scandinavi Italiae, et Terrae ſanctae repraeſentantes.

ſuper Alchabitium ordinatum per Iohannem de Saxonia in villa Pariſienſi ão 1331 correctum per artium et medicinae Doctorem Dnũm Bartholomaeum de Alten de Nuſia. Impreſſum arte et diligentia Erhardi Ratdolt de Auguſta imperante Iohanne Mocenico Venetiarum duce. Año Salutiferae incarnationis 1485. Venetiis. in 4to. Num. 129. a.

P. 294 lin 6 *add.* apud Laurentium Franciſci de Alopia, curante Jano Laſcari. Vid. P. II. pag. 212, inter libros Biblioth. Ebner. Saec. XV in fol. ubi occaſione Callimachi anni 1496, reliquas editiones dixi litteris quadratis impreſſas.

Ibid. lin. 9 *add.* Prima editio prodiit Mediolani, 1476. 4.

Pag. 296. lin. 10 *add.* Legenda S. Matronae Annae etc. Lipſiae per Melch. Lotter. 1497. 4. Cat. Solg. II, num. 473. Omiſit I. H. Leichius de orig. et incrementis Typographiae Lipſienſis. Lipſ. 1740. 4 mai.

Pag. 297. lin. 12. *add.* Diui Auguſtini in ſacras Pauli epiſtolas interpretatio. Impreſſit Bertholdus Rembold Pariſiis 1499 die XXVIII Nouembris.

Ibid. lin. 17 *add.* Guil. Pariſ. Sermones etc. Impreſſit Ioh. Ottmar in Thubingen feria III poſt inuocauit. 1499.

Pag. 298 lin. 11 *add.* cum Epiſtolis philoſophorum diuerſorum; eod. a.

Pag. 301 lin. 26 *add.* Argentorati typis Mentellianis.

Pag. 303 lin. ult. *add.* et infra, num. 83. c.

Pag. 304 lin. 4: (forſan a. 1475?)

Pag. 305, lin. 10 *add.* Argent. apud Ioh. Mentel Nam in praemiſſo *Canone pro recommendatione huius famoſ operis ſiue libelli ſequentis. de arte predicandi ſancti auguſtini* ignotus editor, qui ſe *qualemcunque predicatorum humilem adiu torem* uocat, ita dicit; *diſcreto viro. Johanni mentelin incole argê tenſi impreſſorie artis mgro. mo s oibꝫ p'ſuaſi. q teng ipe aſſum dig ret .onus et laborê mltiplicādi huc libellū p viā impſſiōis. exemplari mea pre ocul' hito.* etc. Aliam edit. in biblioth. Rottenbuchiana eſſe, teſtatur Steigenberger. Editio Fuſtian ſtatim indicabitur.

Iiſdem typis exſcripti ſunt Terentius, Valerius Maximus, Virgilius, (Cat. Valier. T. II, n. 2433) Auguſtinus de Ciuitate Dei, Confeſſiones eiuſd. et epiſtolae, Pars epiſtolarum S. Hieronymi, Biblia germanica 1466, ut et Georgii Trapezuntii uerſio latina Homiliarum S. Chryſoſtomi in Matthaeum, quorum librorum non nulli falſo Vlmae apud Ioh. Zainer, uel Auguſtae Vindel. apud Ioh. Schüſsler prodiiſſe putabantur.

Pag. 308 lin. 7 *add.* forſan hae Contemplationes impreſſae fuerunt A. 1475?

Pag. 312 lin. 12 *add.* Impreſſ. Moguntiae apud Ioh. Fuſt. Ita enim legimus in canone praemiſſo: *diſcreto viro Johanni Fuſt incole magūtinenſi impreſſorie artis mgro. modis omnibꝫ p'ſuaſi. quatenus ipe aſſumē dignaret' onus et laborem multiplicandi huc libellum per viam impreſſionis. exemplari meo pre oculis habito* etc. Iuniorem putat eſſe Fuſtianam hanc editionem hr. Gerhoh Steigenberger (*in der literariſch-kritiſchen Abhandlung über die zwo allerälteſte gedruckte deutſche* Bibeln

libeln etc. pag. 48.) quia haec in Prohemio quatuor lineas plus habet, quam duae Mentelianae. Vid. *Mercier* Diſſert. in Memoriis Triuultinis, Iun. p. 1454. Guill. de Bure in T. I Catalogi Biblioth. Ducis *de la Valliere* *) recte aſſeuerat: *Cette edition doit avoir paru avant ou en l'année 1466; car dans toutes les ſouſcriptions, depuis cette époque, il n'y a plus que le nom de Pierre Schoyffer.*

Ead. pag. 312 lin. 18 *add.* Argentinae, apud Georg. Iuſner et Ioh. Beckenhub.

P. 316. lin. 6 *add.* poſt *tale*: Bibliotheca Ebneriana, quid ſupra pag. 218) atque doctiſſ. Ibid. lin. 12 *add.* poſt Fig. VI: et cum Tabula VI Itinerarii Alemannici Reuerendiſſimi Abbatis Gerberti.

*) In eadem Bibliotheca T. I, num. 235 erat quoque rariſſimum et hactenus unicum typographiae Schoefferianae monumentum, nimirum Pſalmorum Codex quarta vice ſecundum editionem 1457 impreſſus A. 1502, in folio. Nullae adſunt litterae capitales ligno inciſae, ut in praecedentibus editionibus annorum 1457, 1459 et 1490, ſed ſpatia vacua, partim litteris pictis expleta. In calce ita legitur litteris rubris octoque lineis:

Reſens pſalmorũ codex, venuſtate capitaliũ decorat9 Rubricatiõibuſq; ſufficienter diſtĩct9 Adinuentione artificioſa imprimendi ac caracterizãdi abſq; calami vlla exaratiõe ſic effigiatus. Et ad euſebiam dei induſtrie eſt cõſumatus in nobili vrbe maguntina, Per Petrũ Schoffer de Gernszheim. Anno domini Milleſimo quingenteſimo ſecundo. In vigilia ſancti Thome. Sequuntur duo ſcuta notiſſima.

P. 338. lin. 4 *add.* *Factor* hic ſignificat *impreſſor.* S
Petrus Drach A. 1479, *) 1480 et 1481 ſe nominauit.

P. 341. l. 5 loco 1462? leg. poſt annum 1466.
add. Argentinae, ap. Henr. Eggeſtein, iiſdem typis,
Innocentii IV Apparatus ſuper quinque libris Decretaliun
cum Repertorio Baldi de Peruſio, ibid. 1478 (uid. P. I
p. 283); id quod ſatis comprobauit b. Dom. Gerho
Steigenberger *in der litterariſch kritiſchen Abhandlung über di
zwo allerälteſte gedruckte deutſche Bibeln etc. München,* 1787
4. cum 4 tab. aen. pag. 35 ſeq.

Pag. 348 lin. 1 *del.* ſignum interrogationis. Nam am
plius annum impreſſionis 1466 corroborauit b. Dom. Stei
genberger in diſſ. citata, pag. 53 ſeq.

Lin. 3 *add.* Inſcriptio legitur in inuolucro: *Poſſideba
Franciſcus Chriſtophorus Ambtmann ab Hayden, Venetus.*

P. 367 lin. 13 *add.* Editio Anni 1482 eſt in Biblio
theca Ebneriana, Vid. hanc P. II, p. 186.

P. 371, lin. 6 *add.* Prima editio anni 1534 eſt i
Bibliotheca Capituli Xenodochiani. Vid. P. II, pag. 39.

P. 379. lin. 16 *add.* Editionem priorem, a. 1585 i
Monaſterio Kuſhaienſi S. Antonii impreſſam, commemor
Simon Aſſemani, in *Catalogo de' codici manoſcritti orientali del
la Biblioteca Naniana.* P. I. Padova, 1787. fol. min.

P. 391 lin. 3 l. *Dſchiban name*, Mundi theatrum,
Liber Orbem exhibens, i. e. Geographia etc.

P

*) Nideri Sermones — — in celebri Spirenſium urbe factore P
Drach ciue inibi. *Erh. Cph. Baur Nachrichten von der D
eutſchen Buchdruckerey* etc. *Speyer,* 1764. 8. pag. 24 ſeq.

Pag. 405. lin. 22 l. libelli latini, hoc anno 1634 Viennae in forma quarta impreſſi. Lin. 23 poſt n. 2128 add. Eſt editio germanica, ſed diuerſa. Pragae, 1635. 4.

P. 416 poſt lin. 17. add. Platinae uitae Pontif. Edit. prima (Veneta) impenſis Ioh. de Colonia. 1479. Num. 589.

Secunda. Norimbergae ap. Ant. Koburger, 1481. Num. 690.

Altera Veneta, 1511. Num. 691.

P. 420 lin. 9. add. Vid. P. II, pag. 224.

ADDENDA
ad hanc Partem II.

Pag. 47, lin. 7 add. Variarum lectionum e Bibliis, a Niſſelio curatis, excerptarum ſpecimen edidit Guil. Frid. Hufnagel. Erlangae, 1777. 4.

Ad Pag. 58.

Auctor Germanus huius libelli, circa A. 1590 aut 1592 manu exarati, non eſt tantummodo Socinianus, ſed etiam religionis naturalis defenſor acerrimus, qui omnem reuelationem ſpernit. Credulus tamen eſt, et daemonia e corporibus eiici poſſe, adfirmat. Liber ita inſcriptus ab aliena manu:

Origo et fundamenta religionis Chriſtianae, MS. in forma octaua, paginarum 108.

In inuolucro iſta leguntur eadem manu ſcripta: *Blaſphemum et impium Scriptum contra ueritatem doctrinae Chriſtianae, et contra filium Dei, repertum in Suggeſtu templi Sebaldini, neſcio a quo depoſitum.*

Videtur hic libellus ab auctore ipſo eſſe exarat[us].
Nam hinc et inde ſchedulae adnexae ſunt, multa etia[m]
oblitterata, uti pag. 73.

Pag. 1: *Nihil melius eſt, quam Deum uniuerſorum, et ma[-]*
ximum bonum cognoſcere, cognitum amare, et ſemper ſibi prae[-]
ſentem memoria reuocare.

Pag. 2. *Cato inquit.*

Impedit ira animum, ne poſſit cernere uerum.

Quare ſi uultis cognoſcere ueritatem ex hoc ſcripto, opor[-]
tet ut tam diu affectus ueſtros contineatis, donec hoc ſcriptum
uſque ad finem perlegatis, id eſt, amorem erga opiniones ueſtras,
in quibus a pueritia eſtis educati, et quibus eſtis imbuti: item
iram et odium aduerſus eum, qui diuerſum aſſerit. Zelus ueſte[r]
interea quieſcat. Nam zelus debet eſſe ſecundum ſcientiam, no[n]
ſecundum opinionem falſam. ego autem demonſtro, id quod u[os]
pro ſcientia habetis, eſſe opinionem falſam: prius igitur ſcientia[m]
percipite, poſtea demum zelum apponite, nam ſicut zelus ſecu[n-]
dum ſcientiam eſt bonus et ſalutaris, ita zelus ſecundum opini[o-]
nem falſam eſt malus et pernitioſus. *)

Pag. 3. Origo et fundamenta religionis Chriſtianae.

Pr[...]

*) Poſſidet etiam Ven. Dom. Panzer, Diſpoſitor Sebaldianus, eundem li-
bellum MS. Sed deeſt haec praefatio. Deprehendi diſcrepan[tias]
in multis uerbis (non ſenſu) ab iſto MS. noſtro Feniżeriano, ut i[n]
ſequentibus indicaturus ſum. Praeter Spinozae tractatum theolog[i-]
co-politicum, conferri merentur cum iſto MS recenſiorum ſcript[o-]
naria, u. c. Fragmenta Anonymi a Leſſingio, et nuper 1787 a C. A. [...]
Schmidtio edita; *Philoſophiſche und kritiſche Vnterſuchungen üb[er]*
das alte Teſtament und deſſen Goettlichkeit, beſonders über d[ie]
Moſaiſche Religion. London, (Berlin) 1785 8 mai. et in prim[is]
libellus: *Ueber Offenbarung, Judenthum, und Chriſtenthum fü[r]*
Weisheitsforſcher. Berlin und Stettin, 1785. 8.

*Promiſerat Deus Abrahamo, ſe tantopere aucturum poſterita-
tem eius, ut in magnum populum, atque adeo in multitudinem po-
pulorum euaſura eſſet; et Reges quoque ex genere ipſius futuros;
atque tantopere ei et poſteris eius benefacturum, ut futuri eſſent
inſigne exemplum felicitatis, uſque adeo, ut cum aliae familiae ſi-
bi ſummam felicitatem optaturae eſſent, ſibi Abrahami et poſterum
eius felicitatem optaturae eſſent, ſeu optare deberent. Daturum
ſe quoque ei et poſteris eius omnem illam regionem, quae eſt intra
Nilum et Euphraten, idque in perpetuam poſſeſſionem, facto ea de
re foedere, ut nimirum Abraham et poſteri eius contra eſſent pro-
bi et cultores Dei. Sic enim legitur I lib. Moſis Capite 12. Et
dixit Jehoua ad Abram, abi e terra tua, et a cognatione tua,
et e domo patris tui, in (regionem) terram quam oſtendam tibi,
et faciam te in populum magnum, et magnum (celebre) efficiam
nomen tuum,* etc.

Sic uſque ad pag. 23 pergit Auctor recenſere res iu-
daicas, atque Iudaeorum exſpectationem regis, a prophe-
tis promiſſi, qui plenius ipſis regnum et libertatem recu-
peraturus eſſet.

Pag. 23. *Cum itaque Iudaei tantopere deſiderarent regem
illum per prophetas promiſſum, prodierunt aliqui, qui ſe plebi iu-
daicae pro rege illo promiſſo uenditarunt, quique Iudaeos ex po-
teſtate Romanorum eximere conati ſunt, ut Judas Galilaeus, Theu-
das, et alii, de quibus vide Ioſephum hiſtoricum. Circa idem
tempus prodiit etiam quidam Iudaeus, nomine Ioſua, quem poſtea
Graeci appellarunt* Ἰησοῦν, *Latini uero ex Graeco Ieſum, qui etiam
fuit Galilaeus; is etiam dixit, ſe eſſe regem illum promiſſum. di-
xit enim, ſe eſſe Chriſtum* χριστόν, *id quod unctum ſignificat; Meſ-
ſiah autem Hebraice, Chriſtus Graece, Vnctus latine, in hebrai-
ca lingua ſignificat regem. Sicut apparet ex I Sam. 12 Capite,
ubi*

ubi Samuel dicit ad populum: Reſpondete mihi coram Iehoua, et coram Meſſia, Chriſto ſeu uncto; id eſt, rege eius. intelligit autem Saulem, qui tunc erat Meſſias ſeu Chriſtus Jehouae; quem etiam (pag. 24) Dauid in libris Regum aliquoties hoc nomine appellat.

Pag. 51. Non credo, Ieſum omnia illa feciſſe, quae Euangeliſtae ſcribunt, omnia, quae Ieſus fecerit et paſſus ſit, ea de Meſſia praedicta fuiſſe, et ſcripta prophetarum de Meſſia in Ieſu impleta eſſe, cum tamen id ſit falſum, ſicut demonſtraui. Credo equidem non nulla eſſe uera, quae de Ieſu ſcribunt; ut quod daemonia eiecerit ex hominibus (quam artem tunc temporis plures ſciuerunt, teſte Ioſepho, et adhuc aliqui ſciunt) item quod aliquos morbos curauerit, quod ambulauerit ſuper aquas: reliqua uero, quae de Ieſu ſcribunt, ab iis conficta eſſe credo, qui in hoc errore a pueritia educati fuerunt, ut opinionem ſuam aliis facilius perſuadere poſſent. Praeſertim autem ea, quae Ioannes Euangeliſta Ieſum docuiſſe et feciſſe ſcribit, ea a Graeco quodam homine conficta eſſe credo, qui Ieſum nunquam uidit, nec audiuit. nam ſatis apparet, id quod etiam Ieronymus fatetur; Euangelium Ioannis longo tempore poſt crucifixum Ieſum ſcriptum eſſe, cum iam multae ſectae eſſent Chriſtianorum; quo tempore etiam Apocalypſis ab eodem auctore conſcripta fuit. qui Ioannes, quia ad confutandum Cerinthum et Ebionem, noua miracula et nouas conciones Ieſu illius, de quibus priores Euangeliſtae nihil ſcripſerant, confinxerat, ne uideretur ea confinxiſſe, ſubiicit in fine Euangelii ſui, Ieſum adhuc plura feciſſe et docuiſſe. — Quamuis autem etiam Euangelium Matthaei aliquibus in locis deprauatum eſſe credam, tamen mihi uidentur ueriora eſſe, quae Matthaeus de Ieſu ſcribit, quam quae Ioannes ſcribit. Et ſi Ieſus illa docuit, quae Matthaeus eum docuiſſe ſcribit, uidetur eius doctrina non fuiſſe mala.

Pag.

Pag. 65 et 69. *Jeſuita quidam Viennenſis nuper aliquid ;ui obiecit, publico ſcripto, et quidem lingua germanica, nempe, ibl:a hebraea eſſe deprauata. Ego autem quaero ex ipſo, quan- › fuerint deprauata hebraea biblia? ante Ieronymum? an poſt ronymum? Si ante Ieronymum: ergo Ieronymus ex deprauatis ebraeis tranſtulit deprauata latina, et ſic non tantum hebraea, l etiam latina biblia eſſent deprauata. Si autem poſt Ierony- im Iudaei biblia ſua deprauaſſent, ergo ſaltem illud exemplar braeum, quo Ieronymus uſus fuit, apud Chriſtianos remanſiſſet, ſic alia fuiſſent biblia hebraea Chriſtianorum, et alia Iudae- rum. atqui Chriſtiani non habent, nec unquam habuerunt alia et ierſa biblia hebraea, quam Iudaei habent, ideo hebraea biblia Iudaeis non ſunt deprauata.* —

Pag. 70. *Nuper etiam Cartuſianus quidam edidit libellum, i titulum fecit* de hebraica ueritate, *cum tamen is deberet eſſe ulus:* de hebraico mendacio. *Nam in illo libello conatur endere, hebraea biblia eſſe corrupta, manca et ambiguas cum nctis ſeu uocalibus eſſe pernitioſa et pericuſoſa, ſine punctis au- n eſſe dubia et inutilia. Graecam autem uerſionem* 70 *Inter- etum, item uulgarem latinam uerſionem eſſe genuinam et incor-)tam, et propterea hebraea biblia ad graecam et uulgarem la- am uerſionem examinanda et corrigenda eſſe. quamuis iſte non nodum conſtanter aſſerat, nam poſtea ſcribit, etiam graecam uulgarem latinam uerſionem eſſe deprauatam: item, ſe non rſus repudiare fontem hebraicum, qui ſit utilis et neceſſarius,*

Pag. 78 ſequitur *Naturalis, uera, diuina, antiquiſſima, cer- na, et perfectiſſima doctrina de Deo, et uoluntate eius,* atque ia collectanea e Prophetis, Seneca, Cicerone, Auguſti- etc.

In MS. Panzeriano ultima uerba ſunt: *eamque ob ca ſam Decalogus perpetuo retinendus, et populo ſaepe inculcan eſt.*

Sequitur tractatus: *Noſce te ipſum*, in quo adſeueratt conſeruationem mundi eſſe continuatam creationem; gen rationem loco immortalitatis accepiſſe, ut relinquat poſt tamquam partem ſui, carnem ſuam, et quaſi ſe ipſum. D morte ita ſentit: *Cum moritur homo, tunc oculi et ſpiritus oc lorum eius corrumpuntur at lumen ſolis, quod illuſtrauit illius oc los, manet et nihilominus lucet caeteris hominibus uiuentibus, qua ante: ſic etiam cerebrum et ſpiritus cerebri corrumpitur, diuinu autem lumen, quod illuſtrauit illud cerebrum, manet, et nihilomi nus illuſtrat ſpiritum cerebri reliquorum hominum uiuentium, u ante.* Eodem modo, uti anonymus noſter, ſentit Dom. Ioh Senebier, Genenenſis, in *Ebauche de l'hiſtoire des êtres organi ſés avant leur fécondation;* adnexa libro egregio Cel. Spal lanzani: *Experiences pour ſervir à l'hiſtoire des animaux et de plantes;* (à Geneve, 1786. 8 mai.) *Nous avons,* inquit, *tou vécu depuis ſix mille ans avec les animaux, les animalcules et le plantes, qui ſont nos contemporains. Oui, nous avons vécu à toute rigueur — — puiſque nous nous ſommes développés.*

Pag. 69 lin. 17 *add.* Compilationis huius (foliorum 538 praeter Decretorum Tabulam, folior. 23) Auctor, Pau lus de Gregoryancz, Epiſcopus Zagrabienſis et Jaurienſ ſe ipſe nominauit fol. 467. Demortuus eſt A. 1563.

Decreta uariae adnotationes comitantur.

Fol. 1 legitur Origo gentis Hungariae.

Fol. 3. Reges Hungariae XL a S. Stephano primo p Duces Rege A. D. 1001 uſque ad Ferdinandum I 1564

F

Fol. 8. b. Deſcriptio topographica Hungariae.

Fol. 21. b. Decreta S. Stephani.

Fol. 36. S. Ladiſlai.

Fol. 51. Decretum Colomani.

Fol. 64. Decreta Synodi, per Archiep. Laurentium ſtrigonienſem, et decem Suffraganeos ſuos celebratae, empore Colomani Regis.

Fol. 64. Decretum Sigiſmundi Regis, datum Poſonii, 411.

Fol 70. Decretum primum Matthiae Regis, 1464 ontinens Decreta Andreae II 1222. Ludouici I 1351 et igiſmundi 1435.

Fol. 85. b. Gratia per Sigiſmundum rebellibus facta . 1403.

Fol. 88. Decretum Sigiſmundi Regis A. 1405. 17 Kal. Menſis Maii. Ab quibusdam dicitur quartum.

Fol. 98. Decretum eiuſdem ſuper modo exercituandi 435.

Fol. 102. Decret. eiuſd. A. 1405. d. 5 Aug. Budae.

Fol. 106. b. Articuli Diaetae Budenſis Anni 1527.

Fol. 108. Decretum Sigiſmundi ſuper donationibus oſſeſſionum Infidelium, A. 1404 etc.

Sequentibus foliis decreta leguntur ſequentium Regum que ad A. 1563.

Foliis 329 — 336 continetur impreſſa Concordia Hungarica A. 1491, de qua uid. ſupra pag. 204.

ERRATA.

In Parte I.

In Praefat. lin. 3 l. operoſius.

P. 4 l. 7 l. inuiſeret.

P. 20 lin. 13 l. parem.

P. 50 l. 13 l. Codex A. M. 6064. indict. 14. Maii 7 i. e. A. D. 1556.

P. 53 l. 21 l. α φ π.

P. 54 l. 2 l. 1580.

P. 59 l. 20 l. ualet.

P. 68 lin. 22 l. Muſeo.

P. 204, lin. penult. poſt *forſan* leg. Tabulae Directionum.

P. 211, lin. 12 l. 1549.

P. 235 l. 6 l. exſcidit.

P. 243, l. 14 l. Congruit.

P. 248, l. 12 l. Hiſtoriae.

P. 260, l. 21 l. collectorum.

P. 262, l. 6 l. Ingelſtadienſis.

P. 265, l. 20 l. Tertia ſine figuris.

Pag. 277 l. 26 l. Argent. fol. n. 4.

P. 269 lin. 7 l. Angeli de Gambilionibus de Aretio.

P. 280, l. 19 l. Idem liber.

P. 282, l. 4 a fine l. Alchabitius.

P. 293 *del.* lin. 7 et 8.

P. 304 lin. 7 l. contemtu.

P. 319 l. 21 l. Biblioth. Ebner. et Acad.

P. 324, *del.* lin. 22, 23 et 24. cum nota.

P. 330, l. 1 l. editionis Venetae.

P. 341

P. 341 lin. 6 l. Biblia germanica Argentinenſia Eggeſteiniana.

P. 347 l. 17 l. Interpunctiones ſunt. Ibid. lin. ult. et p. 348 deleatur ſignum interrogandi.

P. 351 lin. ult. l. typogr. pro *vvie uil*.

P. 355 lin. 3 l. die minſt.

P. 361 lin. 2 l. prodiiſſe putat. Ibid. lin. 4 l. In Ieſaiae cap. 37, commate 29 Vol. II, fol. 79 col. 1 lin. 27 Ibid. lin. 6. l. Berolinenſi, Ebneriano, et Schwarziano.

P. 391. l. 4 l. 1732.

P. 402 lin. 25 l. litteris maiuſculis.

P. 422, l. 11 *add.* ante Num. 1985. P. III.

P. 428 l. 20 *leg.* Repoſitorium ſ. Scrinium Autographorum Lutheri. — — Thecas XXXIV. Bibliothecae donauit Reuerend. Dom. Ioh. Sigiſm Moerl in Scrinio murali recondita Scripta etc.

P. 429, lin. 20 l. *Aſtrolabiun* ſ. *Aſtrolabion.*

P. 430, lin. 11. l. Antiſtite in ordinem redacta.

Ibid. l. 18 l. in Theonem elaboraſſe.

P. 437 l. 1 l. Arcadius.

In

In parte II.

Pag. 5, lin. 24 l. ישׁר

P. 17, l. 13 l. quas.

Ibid. lin. 21 l. cuſus.

P. 21, lin. pentult. del. *Aquila* et legatur ΦΙΛΙΠΠΟ *Aeneus*.

Ibid. lin. ult. *leg.* pro *Aeneus,* Aquila.

P. 49 lin. 18 l. 1643.

P. 59, l. 4 l. NVNC EBNERIANIS.

P. 87 lin. 26. *del.* Nic. Hahn, 1482. lin. antepenult l. in Bibliotheca Ebneriana additaſque habet (uid. pag. 222.

P. 175 lin. 6 l. paginae habent, lin. 21 l. Venetus.

P. 223 lin. 18 l. cartam.

P. 248 lin. 23 l. Rot.

+ qὴ
ἐ
πιπεσὼν ἡ
ῥαδάσας
ἑαυτοῦ
χάρι
ὅθεν κα
τεβρον
τίσας
ἅπα
σαν κτίσιν
λόγοι

ἐλιπ
ἀ
π,
ι
τ
ο
λὲ
ματθαῖς
μ,
α
χ
α
ρ.
μόνῳ
χῶηκο
λ
ο
τ
θ
η
ς
α
π,
ο
θ
ω,

AGINES SVPER VITRO SPISSO PICTAE [illegible]
LIOQVE VITRO SVBTILIORE OBDVCTAE

EX SVPELLECTILI
ANTIQVARIA HIERONYMI [illegible] ET
IOHANNIS CAROLI [illegible]

JAN 19 193